

Reg. No. A. 136

సంపుటి : 7 సంచిక : 12

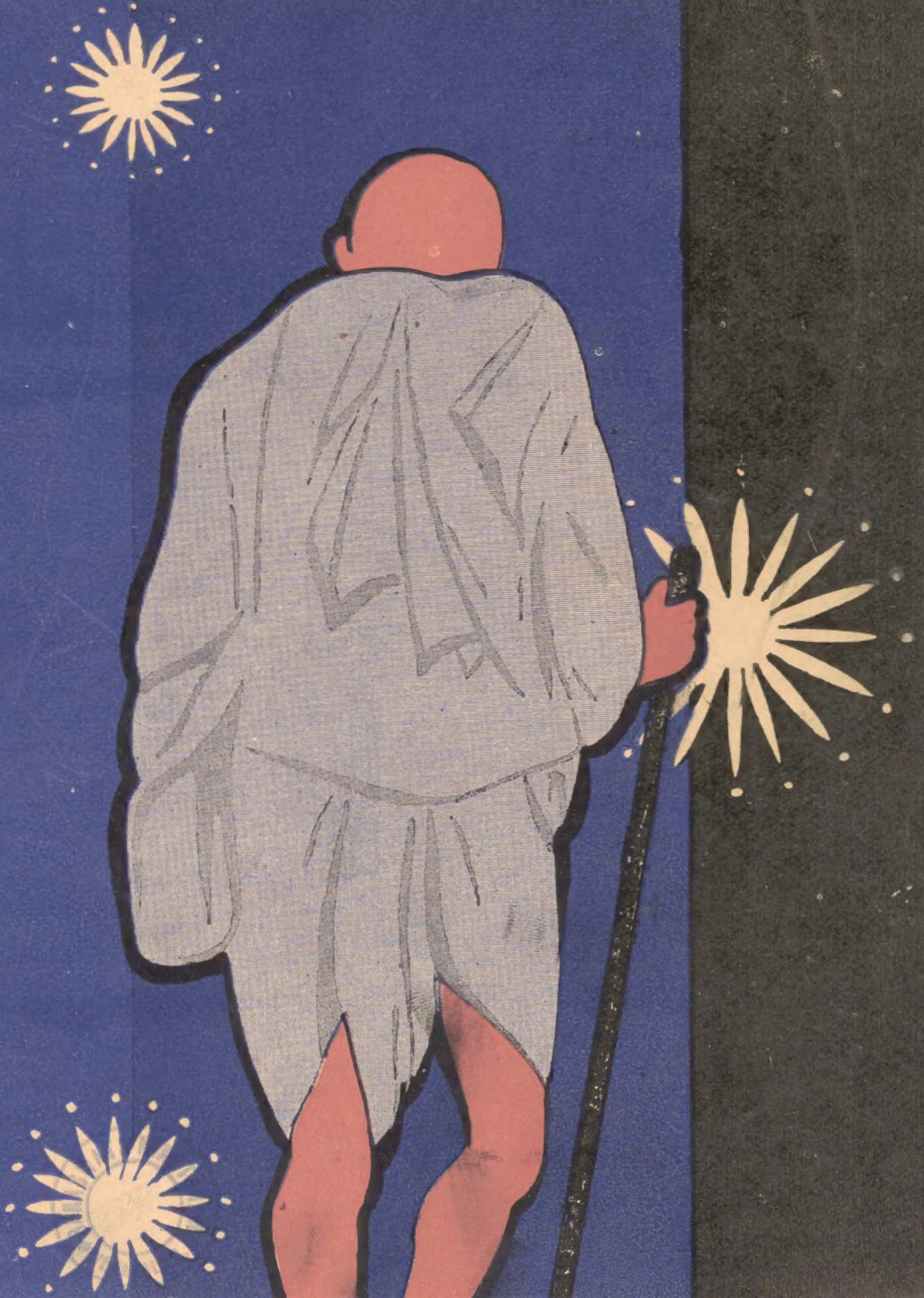
అక్టోబరు, 1963

ఆంధ్రభారతి

ఆశ్వియుజం-కార్తీకం

1885 శకం

విద్యాసంచికతోసహా

ఆంధ్రభద్ర

సంపుటి : 7

సంచిక : 12

ఆశ్వియుజం - కార్తీకం

1885 శకం

అక్టోబరు : 1963

విషయ సూచిక

- 3 ముఖ్యమంత్రి లేఖ
- 5 బాపూజీ
 - దివాకర్ల వేంకటాచార్యుని
- 6 విశేషాలు — వ్యాఖ్యలు
 - పి వి నరసింహారావు
- 10 మెసపోటేమియన్, పర్షియన్ చిత్రకళలు
 - క. దివ్యజ్ఞాన సరోజినీదేవి
- 15 వెలుగు బాటలు
 - కె. వి. భాస్కరరావు
- 16 విజయ భేరి
 - కరుణశ్రీ
- 17 దురాక్రమణి
 - సున్నం వీరరాజకవి
- 18 ప్రాచీన భారతదేశంలో కార్మికవర్గం
 - పెమ్మరాజు వెంకటరావు
- 21 తెలుపు — నలుపు
 - కర్నల్ పి. యన్ లూథా
- 24 పారిజాత సౌరభము
 - యస్వీ జోగారావు
- 27 బంగారం కంబ్రోలు, నిర్బంధ దీపాజితు పథకాలలో మార్పులు
- 29 పారిశ్రామిక విశేషాలు
- 30 నిత్య సత్యం
 - బృందావనం రంగారావులు
- 30 ఆభ్యుదయం
- 31 గెలుపు మనదే (కథానిక)
 - తాళ్ళూరు నాగేశ్వరరావు
- 35 సంగ్రహ ప్రకటనలు

పురాతన పర్షియాదేశపు వెండి పేట
[చూ. వ్యాసం—పేజీ 10]

- 38 ఆంధ్ర చిత్రకళ (మన చరిత్ర సంస్కృతి)
 - అమంచర్ల గోపాలరావు
- 43 ప్రగతి పథంలో
- 45 వీరిన ముత్యాలు
- 47 ప్రభుత్వ నిర్ణయాలు
- 48 ప్రశ్నలు — సమాధానాలు
- 50 పర్యవసానం (అనువాదభారతి)
 - మూలం — శ్రీమతి అమృతాప్రీతమ్
 - అనువాదం — శ్రీమతి డి మంజులత
- 54 పబ్లిక్ వర్క్స్ శాఖ కార్యకలాపాలు
- 55 శ్రీ విద్యాభివృద్ధి (లలనావనం)
 - ఇల్లందల సరస్వతీదేవి
- 57 నెలతక్కువ పిల్లలు — వారి పెంపకం (లలనావనం)
 - డాక్టర్ వేమిరెడ్డి రాజేశ్వరమ్మ
- 58 చింతలూ — అశోకాలూ
 - 'సస్యశ్రీ'
- 59 నిరక్షరాస్యతా నిర్మూలన (బాలానందం)
 - వాసిరాజు ప్రకాశం
- 60 బాపూజీ గురువులు
 - పాతూరి ప్రసన్నం
- 61 ఉండ్రాళ్ల కథ
 - వేటూరి ఆనందమూర్తి
- 64 ముఖ్యవార్తలు
- 66 గ్రంథ సమీక్ష

ముఖచిత్రం : మన జాతిపిత. మహాత్మాగాంధీ జయంత్యుత్సవాలు
దేశవ్యాప్తంగా యీ నెల 2వ తేదీన జరిగాయి.

రెండవ అడ్డు : అజంతా కుడ్యచిత్రం.

మూడవ అడ్డు : చేపల పేటకై పేకువనే...

సంవత్సరం చందా — రు. 3-00,

విడి ప్రతి రు. 0-25 నయ్యపైసలు.

ఆర్యా!

ఆంధ్రప్రదేశ్-ఆగస్టు సంచిక యంది నది. అందు తాము వ్రాసిన నా “ఛందో రీతులు” గ్రంథసమీక్షను జదివితినీ. ఆ సమీక్షలో దమ సహృదయత సౌహార్ద గరిమ ప్రస్ఫురించుచున్నది. అందులకు నా కృతజ్ఞత చెప్పుకొనుచున్నాను.

అభివందనాలు. “ఆంధ్రప్రదేశ్” అందు తున్నది. సమర్థమైన తమ సంపాదకత్వంలో పత్రిక నిత్యనూతనంగా, సర్వాంగ సుందరంగా వివిధ విషయ విలసితమై ప్రచురింపబడుతున్నందులకు చాలా సంతోషం.

కట్టు,
విద్యాన్ ఆర్. దొరస్వామిశర్మ ఎమ్. ఎ.,
తెలుగు పండిట్, హిందూ ప్రాజ్ఞులు,
ట్రీప్లి కేన్, మద్రాసు-5.

తాము సరసోదారముగా సంపాదించుచున్న ‘ఆంధ్రప్రదేశ్’ అంతకంతకూ కాలూని, నిలువద్రొక్కుకుంటూ వినూడాన్ని వెదజల్లుతూంది.

విద్యాన్ పి. శేషగిరిరావు బి. ఎ.
తెలుగు పండిట్ బి. పాచ్. స్థూలు,
సామర్లకోట.

మీ మాసపత్రిక క్రొత్త పోకడలతో, కథలతో వెలువడుచుండడము సంతోషదాయకము. ఆగస్టు మాసపత్రిక చదువులకు విజ్ఞానము, వికాసము కలిగించునట్టిదై యున్నది. ప్రత్యేకించి ముఖ్యమంత్రి డా॥ నీలం సంజీవరెడ్డిగారి లేఖ, మన రాష్ట్రము సాధించిన ప్రగతిని చిత్రించినది. చెప్పవలసిన దానిని ఉన్నదున్నట్లుగాను, క్లుప్తముగాను చెప్పడము వారి ప్రత్యేకత. వెలువడనున్న ప్రతులలో కూడ వారి సందేశానికై నిరీక్షించుతూ వుంటాము. ప్రచురించిన గేయాలు, వ్యాసములు, కథలు బోధనాత్మకముగాను, ఆకర్షణతముగాను వున్నవి. మీ రచయిత లందరికి నా అభివందనములు.

తమ
కరుణశ్రీ
జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రి
ఆంధ్ర క్రిస్టియన్ కాలేజీ,
గుంటూరు.

కట్టు,
పి. ఓ. సత్యనారాయణరాజు,
యం. యల్. ఎ.
అధ్యక్షులు, పంచాయతి సమితి; కోస్గి
(కర్నూలు జిల్లా)

రచయితలు

డాక్టర్ దివాకర్ల వేంకటాచార్యుని ఎం. ఏ., పి. హెచ్. డి.
తెలుగు రీడర్, ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ, హైదరాబాద్.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు, న్యాయ, సమాచారశాఖల
మంత్రి, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, హైదరాబాద్.

శ్రీమతి క. దివ్యజ్ఞాన సరోజినీదేవి, అశోకారోడ్, న్యూఢిల్లీ,
“కరుణశ్రీ” శ్రీ జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రి, తెలుగు
తెక్నర్, ఏ. సి. కాలేజీ, గుంటూరు.

శ్రీ కె. వి. భాస్కరరావు, పబ్లికరీలేషన్స్ ఆఫీసర్,
హైదరాబాద్.

శ్రీ సున్నం వీరరాజకవి, కవితాసమితి, పాపల్స్ వీధి,
విశాఖపట్టణం-1.

శ్రీ పెమ్మరాజు వెంకటరావు, ప్రత్యేక కార్యదర్శి
ఎ. పి. సి. సి. హైదరాబాద్.

—కర్నల్ పి. ఎన్. లూథా.

డాక్టర్ యస్వీ జోగారావు, తెలుగు తెక్నర్, ఆంధ్రా
యూనివర్సిటీ, వాల్తేర్.

శ్రీ బృందావనం రంగాచార్యులు, వై. ఆర్. ప్రాజ్ఞులు,
వరుచూరు, గుంటూరు జిల్లా.

శ్రీ తాళ్ళూరు నాగేశ్వరరావు, నన్నవనేనివారి లేన్,
ఐతానగర్, తెనాలి.

శ్రీ ఆమంచర్ల గోపాలరావు, ఆల్ ఇండియా రేడియో,
విజయవాడ.

శ్రీమతి అమృతా ప్రీతమ్, 25 హౌజ్ ఖాన్, న్యూఢిల్లీ.
శ్రీమతి డి. మంజులత, 8-5-957, నారాయణగుడా,
హైదరాబాద్-29.

శ్రీమతి ఇల్లందల సరస్వతీదేవి, అంబర్ పేట, హైదరాబాద్.
డాక్టర్ వేమిరెడ్డి రాజేశ్వరమ్మ, నీలోఫర్ హాస్పిటల్,
హైదరాబాద్.

“సస్యశ్రీ”
శ్రీ వాసిరాజు ప్రకాశం, బషిర్ బాగ్, హైదరాబాద్.
శ్రీ వేటూరి అనందమూర్తి, తెలుగు తెక్నర్ సాయం
కళాశాల, హైదరాబాద్.

శ్రీ పాతూరి ప్రసన్నం, ౯/౦ పి. పి. ఆంజనేయులు, సెంట్రల్
రైల్వే, పి. డబ్ల్యు. ఐ. ఆఫీస్, తాండూరు పోస్టు, హైదరాబాద్.
గ్రంథసమీక్ష :

వాఙ్మయ మహాధ్యక్ష వడ్లమూడి గోపాలకృష్ణయ్య,
ఎడిటర్ (తెలుగు) ‘ఆంధ్రప్రదేశ్’ హైదరాబాద్.
శ్రీ బాసాని సుదర్శనరెడ్డి, హైదరాబాద్.

ప్రియమైన చదువరో :

కొంతకాలం క్రిందట ఒక లేఖలో, బంగారం కంట్లోని నిబంధనలవల్ల వృత్తి కోల్పోయిన స్వర్ణకారులకు సత్వరంగా సహాయం అందజేయడానికై ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్న, తీసుకొన దలచిన వివిధ చర్యలను గురించి నేను మీకు తెలియజేశాను. ఉద్యోగ నియామకాలలో ప్రాధాన్యత, పిల్లల విద్య మొదలైన విషయాలలో అనేక రాయితీలను వీరికి ఇదివరకే ఇవ్వడం జరిగింది. అయితే స్వర్ణకారులలో వివిధ తరగతుల వారున్నారు. కొందరు ఒకరివద్ద కొలువుగా గాక స్వంతంగా పనిచేసుకుంటారు. ఇటువంటి వారు వంశపారంపర్యంగా వస్తున్న వృత్తిపని పైననే పూర్తిగా ఆధారపడతారు. పోతే కొందరు పెద్ద పెద్ద స్వర్ణకారుల వద్ద, నగల వర్తకులవద్ద పనిచేస్తారు. బంగారం కంట్లోని నిబంధనలను సరించి కూడా 14 క్యారట్ల స్వచ్ఛతగల ఆభరణాలు తయారు చేయడం మొదలైన పనులు పెద్ద సంస్థలకు చాలా వుంటాయి కాబట్టి వీటిలో పనిచేసే స్వర్ణకారులు ఉపాధి కోల్పోరనే విషయం సుస్పష్టమే. అయితే స్వంతంగా పనిచేసుకునే స్వర్ణకారులకు సహాయం అవసరం. వారికి నిరంతరం పనివుండడానికై ప్రత్యామ్నాయ పనులు కల్పించడానికి మేము ప్రయత్నించాము. సహకార సంఘాలు నెలకొల్పుకోవలసిందిగా వారికి సూచించాము. ఇప్పుడు

బంగారం కంట్లోని పథకంలో మార్పులు ప్రకటించబడడంతో కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి ఇటువంటి వారికి సహాయం

మొఖమొలలిల్లి

రీకి ఇటీవల భారత ప్రభుత్వం వెనుకబడిన తనానికి కులాన్ని గాక దారిద్ర్యాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటున్నదనే

చేకూరింది. ఇందుకు నాకు ఆనందంగా వుంది. స్వంతంగా పనిచేసుకునే స్వర్ణకారులకు, కొన్ని షరతులకు లోబడి, ప్రస్తుత బంగారు ఆభరణాలను 14 క్యారట్లకు మించిన అంతే స్వచ్ఛతగల ఆభరణాలుగా మార్చడానికి, నామమాత్రపు ఫీజు తీసుకొని లై సెన్సులు మంజూరు చేస్తారు. లై సెన్సు పొందిన వర్తకులు ఇచ్చే ఆర్డర్లమేరకు తమ ఇండ్లలో బంగారం పని చేసుకునే స్వర్ణకారులకు కూడా, 14 క్యారట్ల వరకు పరిమిత పరిమాణంలో బంగారం (ప్రాథమిక) వుంచుకొని పనిచేసుకోవడానికి కూడా అనుమతి ఇస్తారు. ఈ చర్యలవల్ల, ఈ వృత్తి పనివారలకు చాలా మందికి తమ ప్రాచీన వృత్తిని తిరిగి కొనసాగించుకోవడానికి వీలు కలుగుతుంది. పోతే వీరి పునరావాసానికై దీర్ఘకాలిక చర్యలు తీసుకుంటున్నారు. మన రాష్ట్రంలో, స్వర్ణకారులకు సహాయం లభింపజేసే పథకాన్ని అమలు పరచడానికి చర్యలు తీసుకుంటున్నాం. ఈ పథకంపై నిర్ణయాలు త్వరలో ప్రకటించ బడతాయి.

నిర్బంధ దీపాజిటు పథకం* కూడా మార్పు చేయబడింది. ముఖ్యంగా ఇటీవల భూమిశిస్తులో పెరుగుదల ఏర్పడినందువల్ల అనేక తరగతుల వారు, ఈ పథకం భారమైనదిగా తలచడం జరిగింది. ఇప్పుడు ఈ పథకంలో మార్పులు జరగడాన్ని వీరంతా హర్షిస్తారు. ఆదాయపు పన్ను చెల్లించే వారు తప్ప మిగిలిన

వారందరికీ ఈ పథకం వర్తింపు మినహాయించ బడింది. ఆదాయపు పన్ను చెల్లించేవారి విషయంలో కూడా ఇది దీపాజిటు మాత్రమే. అయిదు సంవత్సరాల పిమ్మట డబ్బు పడ్డతో సహా తిరిగి చెల్లించ బడుతుంది ఈ మార్పువల్ల, మన రాష్ట్రంలో కూడా స్వచ్ఛంద పొదుపులలో పెద్ద పెరుగుదల ఏర్పడగలదని నేను విశ్వసిస్తున్నాను

'వెనుకబడిన తరగతులు' అనే మాట వాంఛనీయమైనది కాక పోయినప్పటికీ మన దేశంలో చాలా కాలంనుంచీ ఈ మాట వినడానికి అలవాటు పడ్డం. మన ప్రజానీకంలో సమానతను సాధించాలని మనందరం అభిలషిస్తున్నప్పటికీ కలం పోటుతోనే దీనినుంచి విముక్తి పొందడానికి సాధ్యం కాదు మన జనాభాలో కొంతమంది ఇతరులతో పోల్చినప్పుడు వెనుకబడిన స్థితిలో వున్నారనే సత్యాన్ని అంగీకరించాలి. అటువంటి వారికి అనేక మూల ద్వారా ప్రత్యేక సహాయం చేయాలి విద్య, ఉద్యోగం, గృహవసతి, తదితర సదుపాయాల విషయంలో రాష్ట్ర, కేంద్ర ప్రభుత్వాలు రెండూ కూడా ఈ విధంగా సహాయం చేస్తున్నాయి. అయితే నిజానికి వెనుకబడిన తనం అంటే ఏమిటి? ఈ వాదం ఇంకా అవరిష్కృతంగానే వుంది. బ్రిటిష్ పారిపాలన నుంచి మనకు సంక్రమించిన ఈ వరీకరణ యొక్క ప్రాతిపదికను, విధానాన్ని తక్షణమే మార్చ లేకపోవడమే దీనికి కారణం. అయితే స్కాల్-లర్ షిప్పుల మంజూ

రిషయాన్ని పేర్కొన వచ్చు. తల్లిదండ్రుల వారిక ఆదాయం రూ. 1,500 లకు లోపు వున్న పోస్ట్ మెట్రిక్ విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రుల వారిక ఆదాయం రూ. 2,400 లకు లోపు వున్న మెడికల్, ఇంజనీరింగ్ విద్యార్థులు ఇప్పుడు ఎట్టి కుల ప్రసక్తి లేకుండా స్కాలర్ షిప్పులు పొందడానికి అర్హులవుతారు. ఈ విధానం, కులవివక్షణ యొక్క దుష్ఫలితాలను నివారించ గలుగుతుంది. సమీకృత సమాజ స్థాపనకు దోహదం చేయగలుగుతుంది. ఈ విషయంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా కొన్ని అభివృద్ధికరచర్యలు తీసుకుంటున్నది ఇప్పటివరకూ రాష్ట్రంలో నిమ్నజాతుల కొరకు ప్రత్యేకంగా హాస్టళ్ళను, నివేళన స్థలాలను సమకూరుస్తున్నాము. ఎడంగావుంచే ఇటువంటి దోరణిని అరికట్టడానికి ఇప్పుడు మేము ఒక 'కాన్సల్టేషన్' హాస్టలును ప్రారంభిస్తున్నాము. దీనిలో 150 మందికి వసతి సౌకర్యాలు వుంటాయి. కాగా వీరిలో 'పార్వర్ట్' తరగతులనబడే కులాలకు చెందిన వారు 37 మంది వుంటారు కలిసిమెలిసి వుండడం ద్వారా ఈ రెండు వర్గాలకు చెందిన విద్యార్థులు ప్రయోజనం పొందడానికి వీలుగా ఈ పథకాన్ని క్రమంగా విస్తృతీకరించ దలిచాము. కలిసిమెలిసి వుండడం వల్ల అస్పృశ్యతానివారణకు దోహదం చేకూరుతుంది.

సహాయం అవసరమైన తరగతుల వారికి కలుగజేసే ఎటువంటి

* రెండు పథకాలకు సంబంధించిన ప్రకటనల పూర్తి వివరాలు ఈ సంచికలో మరోచోట ప్రచురింప బడినవి. (చూ. పేజీ 27)

సహాయన్నయినా శీఘ్రంగా, సమర్థంగా అందజేయాలి కాబట్టి సాంఘిక సంక్షేమ కార్యక్రమాలు ఇప్పుడు పంచాయతీరాజ్ సంస్థల ద్వారా అమలు పరచబడుతున్నవి. విద్యార్థుల దృక్పథంతో చూసేటట్లుయితే స్కూల్ షిప్పులకు సంబంధించిన వ్యవహారాలను సత్వరమే పరిష్కరించడం చాలా అవసరం. అందుచేత రెసిడెన్షియల్, స్పెషల్ నాన్ రెసిడెన్షియల్ స్కూల్ షిప్పులను మంజూరుచేసే అధికారాలను జిల్లా పరిషత్తులస్థాయి సంఘాలకు సంక్రమింప జేసే ప్రతిపాదనను ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తున్నది. ప్రస్తుతం ఈ అధికారాలు సాంఘిక సంక్షేమ డైరెక్టరేటుకు వున్నాయి.

ప్రస్తుత బిస్సు రేట్లను రోడ్డు రవాణా కార్పొరేషను ఏ మాత్రం పెంచరాదని ప్రభుత్వం తన నిశ్చయాన్ని ఇటీవల ప్రకటించింది. దీనిని మీరు హర్షిస్తారనడంలో నాకు సందేహం లేదు.

అలాగని రోడ్డు రవాణా సంస్థ యెదుర్కొనే సమస్యలు ప్రభుత్వానికి తెలియదని అరం కాదు. వారు ఒక కోటి లోటువున్నదని తెలిపారు రేట్లలో మైలుకు ఒక న. పై. హెచ్చింపు ద్వారా దీనిని భర్తీచేయ వచ్చు. కాని ప్రభుత్వం మొత్తం అన్ని అంశాలను పరిశీలించవలె. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో రేట్లను హెచ్చించవలదని ప్రజా సంస్థలు, లోకసభ సభ్యులు, శాసన సభ్యులు పెక్కు విజ్ఞప్తులు పంపారు. కాబట్టి మేము హెచ్చింపుకు విముఖులమై నష్టాన్ని భర్తీ చేసుకొందుకు రవాణా సంస్థకు వివిధ ప్రత్యామ్నాయ చర్యలను సూచించినాము. పరిపాలనా నిర్వహణ ఖర్చులలో తగింపు మున్నగు చర్యలు లోటును భర్తీ చేసుకొనుటకు తోడ్పడాలి. వారి పెట్టుబడి రూ. 4.50 కోట్లపై జరిగే సంవత్సరానికి వడ్డీ చెల్లింపును కూడ ప్రభుత్వం వాయిదా వేసినది.

అయితే ఈ సమస్య మన జాతీయకరణ విధానానికి మాత్రం యే విధంగాను అడురాదు. కర్నూలు జిల్లాలోని బిస్సు మార్గాలన్నీ వచ్చే నాలుగు నెలలూ ఆ ప్రాంతంలో జాతీయం చేయబడగలవు.

మన రాష్ట్రంలో రైతులు యెక్కువ పండించడానికి వీలుగా వారికి యితోధిక సౌకర్యాలను కలిగించవలెననే ఆలోచన మా మనస్సులో యెప్పుడూ వున్నది. ప్రభుత్వం యిప్పుడు వారికి మరొక సౌకర్యం కలిగించ నిశ్చయించుకొన్నది. ఇంతవరకు జిల్లా విక్రయ సంఘాలకు అరువుగా రూ. 4 కోట్లు విలువగల రసాయన యెరువులను సరఫరా చేస్తున్నాం. ఈ సంఘాలు రైతులకు యీ యెరువులను రొక్కానికి అమ్ముతాయి. కాని పెక్కురు పేద రైతులకు రొక్కం చెల్లించడం కష్టమవుతున్నందున, వారు గ్రామ సహకార సంఘాల నుంచి రూ. 200 ల వరకు పరపతిపై రసాయన యెరువులను పొందుటకు వీలు కల్పించ

వలెనని ప్రభుత్వం నిశ్చయించినది. ఇందుకు శారు తమ పంటను హామీనిచ్చి, వ్యక్తిగతంగా బాండును యివ్వాలి. గ్రామ సహకార సంఘాలు యిచ్చే యీ అప్పుకు ప్రభుత్వం హామీ వుంటుంది. భారతదేశంలో మరే రాష్ట్రము యింతవరకు రైతులకు యిటువంటి సౌకర్యం కలిగించినదని నేను అనుకోను.

మనది బియ్యం మిగులు రాష్ట్రమైనందున, రక్షక నిల్వల సేకరణకు సంబంధించినంతవరకు మనకు నిరంతరాయమైన బాధ్యత వున్నది. మొత్తం దేశావసరాల తీర్మానానికై ప్రస్తుతం మన దేశం బియ్యాన్ని కూడా దిగుమతి చేసుకొంటున్న విషయం మీకు తెలిసినదే. ఏ. ఎల్. 480 కార్యక్రమం క్రింద బియ్యం దిగుమతికై అమెరికాతో చేసుకున్న ఒప్పందం వచ్చే సంవత్సరం మధ్యలో అఖరైపోతుంది. దాదాపు 20 లక్షల టన్నుల రక్షక నిల్వలను సేకరించాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం యత్నం. ఇందు నిమిత్తం మన రాష్ట్రం సహజంగా పెద్ద కోటాను యివ్వవలసి వున్నది. ఈ విషయంలో రైతులు, మిల్లరు సర్వవిధాలా సహకరిస్తారని నాకు తెలుసు. ఈ విషయంలో మన అధికారులు కేంద్ర ప్రభుత్వంతో సంప్రదింపులు జరుపుతున్నారు. త్వరలోనే సంతృప్తి కరమైన నిర్ణయం జరుగగలదు.

ఇంతకుముందు యీ లేఖలలో ఒక దానిలో నే నిదివరకే పేర్కొన్నట్లు, తృతీయ ప్రణాళిక ముగిసే లోపల ప్రతి ఒక్క గ్రామానికి రక్షిత నీటి సరఫరాను అందచేయ వలెనని ప్రభుత్వం సంకల్పించింది. ఇది ఒక్క ఆరోగ్యభివృద్ధికే కాక కేవలం జీవించడానికి కూడ అవసరమే. మన గ్రామాలకు చాల అవసరాలున్నా, యిది మిక్కిలి ముఖ్యమైనదని సానుభూతి కలవా రెవరికై నా అనిపిస్తుంది. ఎవరికి వారు బావులు త్రవ్వకొన వలెనని ధారాళంగా అప్పులు, సబ్సిడీలు యిచ్చి ప్రభుత్వం యిదివరకే ప్రోత్సాహ మిస్తున్నది. కాని స్వంతంగా బావులు త్రవ్వకొనలేనివారు పెక్కురు సమిష్టి బావులపై ఆధారపడవలసి వుంటుంది. కాని కొన్ని సందర్భాలలో యీ బావులను చెరువులవలె వాడి పాడు చేయడం ఆక్కడ నారి వుండు క్రిములు వృద్ధిచెందడం జరుగుతుంది. మెట్ట ప్రదేశాలలో నూరు అడుగులు త్రవ్వినా నీరు వూర నందున, ఆక్కడ బావులు త్రవ్వడ మొక పెద్ద సమస్య. దొరువులలో వాన నీటిని నిలవజేస్తారు. గొట్టాలు, కోళాయిల ద్వారా నీటిని పొందాలనే ప్రతిపాదన వున్నది కాని దీనికి ఖర్చు అధికముగాన యిది సులభంగా నెరవేరక పోవచ్చు. ఏది యే మైనా ప్రణాళికాంశానికి లక్ష్యాన్ని సాధించుటకై సాధ్యమైన సకల చర్యలు పరిశీలించ బడుతున్నవి.

జై హింద్

భవదీయం,

నీలం సంజీవరెడ్డి

బా పు డీ !

దివాకర్ల వేంకటాచార్యుని

భారతమాత గర్భమను పావనశుక్తి నపూర్వ కాంతి విస్తారమనోజ్ఞ మౌక్తిక వితానము సంభవమందె నందులో సారమతి ప్రభావిమల సద్గుణ పుంజములన్ మెఱుంగులన్ ధారుణి ముంచితేల్చిన యనర్హ మహామణి వీవు బాపుడీ !

నీ వుదయించినట్టి మహనీయ ముహూర్తము భారతీయ సుశ్రీవియదధ్వమందుఁబొలిచె న్నవభాను మహోదయాభమై పావన తద్రుచిస్ఫురణఁ బ్రాకిన దాస్యతమస్సు విచ్చి మోదావహరాగ రేఖలు దిగంతములన్ విలసిల్లెఁ బెల్లుగా

అమృతమరీచి పుట్టువున నంబుధియట్టులు, త్యాగమూర్తి గౌతము జని శాక్యవంశము విదంబున, రామమహింద్రు పుణ్యజన్మమున నినాన్వయంబటులు, మాన్య చరిత్రుడవైన నీడు జన్మము విభవంబుచే భరతమాత ప్రశస్తి వహించె గాంధీజీ

ఎనగనరాని త్యాగము, సహిష్ణుత, యన్యహితానురక్తి, సత్యనిరతి, బ్రహ్మచర్యము, నితాంతసమత్వము, దీనమానవావన పరతంత్రతాగరిమ, భక్తియుఁ గల్గినధీరు నిన్గనుం గొనుట మహాత్మ శబ్దమునకుం గల యర్థ మెఱింగె లోకముల్

పసినిసుంగులు కూడఁ బరియింతురెవ్వని
దివ్యనామము మహోద్రిక్తులగుచు
ఘోరవైరులు కూడఁ జేరుకొందెవ్వని
యనితర ప్రాప్య సద్గుణ గణమ్ము
పరమమౌనులు కూడఁ బడయ లేరెవ్వని
బ్రహ్మచర్య వ్రతావ్రతిమ దీక్ష
అల గౌతమునికూడ నలరించు నెవ్వని
సరిలేనిలసద హింసా పథమ్ము

మునులు రాజులుకూడ నెవ్వని కటాక్ష
వీక్షణామృత రుచులకై వేచి యుందు
రట్టి మహనీయమూర్తి మోహనుని నిన్నుఁ
బడసిధన్యత్వ మందెను భారతాంబ

భరత భూమికి స్వాతంత్ర్యవర మొసంగి
పరిధవిల్లిన పరమ దేవతపుకాన
అమల భవదీయ పుణ్యజన్మాహ మగును
చైత్రనవమియు శ్రావణాష్టమియు మాకు.

తతదాస్యాంధతమో విలగ్నమయి వంతంబొందు దేశమ్ము దుర్గతి నీటించి కడుం బ్రయాసపడి యశ్రాంతంబు సర్వ ప్రజాతతికిన్ మోదము చూఱులిచ్చెడి స్వతంత్రత్వ ప్రభం గూర్చి తత్కృత మానందము పొంద కేయరిగినా వేమందు నీ త్యాగితన్

చిక్కినమేనితోఁ గరుణ చించెడి చూపులతో నహింసతో మిక్కిలి శక్తిమంతులన మిత్రుల నుక్కడఁగించి భూమి నల్లిక్కులఁజూటి తాత్పర్య బలతేజము లాయుధ దేహశక్తులన్ ధిక్కృతి చేయఁజాలునని ధీప్రతిభాజిత దేవదేశికా

యోగులకెల్ల యోగియగు నూర్జితఁడౌ హరి వేదసార గీతా గురుఁడయ్యు మున్నడపె దారుణ యుద్ధము రాజనీతితో, భూగతరాజనీతి పరిపూర్ణుడవయ్యును నీవౌ రక్త సంయోగములేని నూత్నరణమున్నడపించితి తత్త్వబుద్ధితో

మానవ మూర్తివై జననమాజమునన్ విహరించి యుంట నీలోని యమర్త్యతావిభవ రూపణ చేయఁగఁజాలమైతి మోమానిత మూర్తి ! నీగుణ సమాజము భావనచేయ నిష్ఠుడౌ యానిమిష ప్రమాణము నవ్వలితత్త్వమవంచుఁ దోఁచెడిన్

ఆఫ్రికాఖండంబు నందుండి తత్రత్య
జనుల కానంద మీఁ జాలినావు
హరిజనావళి పొందు హైన్యమ్ము తొలఁగించి
యంచితస్థితి సంఘటించినావు
మహామదీయుల యెడ సహనంబు వహించి
తృప్తివారలకు సంధించినావు
సత్యమహింసయన్ చక్రద్రవ్యమ్ముపై
జీవితరథ మేగఁ జేసినావు

జానకీజాని పదసరోజాతములను
మధుప మొనరించినావు నీ మానసంబు
దాస్యబంధంబు తొలఁగించి తల్లిబుణము
తీర్చినాడవు ధన్యమూర్తి ! మహాత్మ.

చిరేపాలి-వ్యాఖ్యలు

పి.వి.నరసింహారావు

స మై క్య త

శ్రీరామనవమి, కృష్ణజయంతి పండుగల వలెనే గాంధీజయంతికూడా దేశప్రజ యావత్తు చేసే పండుగలా, మన జాతీయ సాంప్రదాయంలో అంతర్భాగంగా అయి పోయింది. ఒకరోజు పూజలతోనో, ఉప వాసంతోనో గడిపి వేసే పూర్వకాలపు పండుగ ల్లాంటిదొ కాదిది. దేశంలోని రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక విఘనాలకు విస్తరించి వున్న గాంధీజీ ప్రబోధాల దృష్ట్యా సామాన్య మానవునకు ఉపయుక్తంగా వుండేటట్లు ప్రతి సంవత్సరం యీ గాంధీజయంతి ఉత్సవాలు చేయడం జరుగుతున్నది. మహాత్ముని పేరు సన్నిహితంగా వినబడుతున్న అనేక నిర్మాణాత్మకమైన పథకాలతోపాటు గత సంవత్సరం యిదే వారంలో జాతీయ సమైక్యతా ఉద్యమం ఒకటి ప్రారంభించ బడింది. అది యీ సంవత్సరం కూడా నిర్వహించబడింది. దేశం ఎదుర్కొన్న పరిస్థితుల దృష్ట్యా అన్నివర్గాల ప్రజలకు జాతీయ సమైక్యతా సిద్ధాంతాలనూ, దేశాన్ని పటిష్ఠ వంతం చేసే అవసరాన్నీ గుర్తింపజేసి ఆచరింపజేయడం చాలా అవసరం. ఈ కృషి సఫలీకృతం కావడానికి జాతీయ సమైక్యతా వుద్యమం చాలా వుపయోగ పడుతుంది. నిర్మాణాత్మక కృషితో దేశ మంతా, ముఖ్యంగా గ్రామీణ ప్రాంతాలలో, జాతీయ సమైక్యతా భావాన్ని మరింత అధికంగా విస్తరింప జేయాలి.

లోగడ ఈ శీర్షికక్రింద చర్చించినట్లుగా జాతీయ ఐకమత్యమూ, జాతీయ సమైక్యతా యీనాడు దేశరక్షణతో సన్నిహిత సంబంధం కలిగివున్నాయి. దేశరక్షణే మన ఆశయం. ఇది అత్యంత అవశ్యకమైనదీ, వెను వెంటనే పూర్తికావలసినదీనూ. ఈ ఆశయం నెరవేరితే ఒకవైపు సమైక్యత, మరోవైపు అభివృద్ధి-ఈ రెండింటి మీదా మన దృష్టిని కేంద్రీకరింప జేయవచ్చు. ఐకమత్యం వల్ల ఒక కార్యాన్ని నిర్వహించాలనే అభిప్రాయం కలుగుతుంది. ఆ అభిప్రాయంవల్ల సమైక్యత ఏర్పడుతుంది ఈ రెండింటినీ నిలబెట్టేది అభివృద్ధి. త్రివేణి సంగమం యిది. ఈ విషయాన్ని ప్రజలు గుర్తించేటట్లు చేయాలి. గాంధీ జయంతి సందర్భంలో ఆత్మపరిశోధనవల్ల దేశం యావత్తు యీ సత్యాన్ని గుర్తించ గలిగితే మహాత్ముని జ్ఞాపకమే మనల్ని ప్రగతి పథంలో ముందుకు తీసుకు పోగలదు.

చైనాకు ఎదురు దెబ్బ

చైనా-రష్యాల వాగ్యుద్ధం రోజురోజుకూ బలపడి, ఏ క్షణంలోనన్నా విషమ పరిస్థితికి దారితీయవచ్చు. ఈ మధ్యనే వెలువడిన ముఖ్య అధికార ప్రకటనలో చైనా గాని రష్యాతో 'శత్రుచర్య'లను యింకా కొనసాగిస్తూవుంటే చైనాకు ఎదురుదెబ్బతీయడం తథ్యమని రష్యా చైనాను హెచ్చరించింది.

ఈ శత్రు చర్యలలో, గత సంవత్సరం చైనా 5 వేల చ. మై. మేరకు తక్కువ

గాకుండా చేసిన సరిహద్దు అతిక్రమణలు కూడా వున్నాయి. చైనా సైన్యం, ప్రజలు 1960 సం. నుండి ఒక పద్ధతిలో రష్యా సరిహద్దును అతిక్రమిస్తూనే వున్నాయని రష్యా చెప్పుతున్నది.

15,000 మాటలు గల రష్యా ప్రభుత్వ ప్రకటనలో చాలా ఆసక్తికరమైన విషయం ఏమిటంటే యీ ప్రకటనలో, ఇండియా-చైనా వివాదం గురించి కూడా వుంది. ఇండియా-చైనా సరిహద్దు వివాదంలో తీవ్రతర పరిస్థితులను గూర్చి 1959 సం. లో రష్యా చైనాను ఏ విధంగా హెచ్చరించినదీ యిది వ్యక్తం చేస్తూ "హిమాలయాలలో ఇండియా-చైనా వివాదం శాంతి స్థాపనకు గొడ్డలిపెట్టయి, ఆసియాలోని సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేకశక్తుల సమైక్యతకు భంగం కలిగించి, భారత దేశం లోని అభివృద్ధి శక్తుల ప్రగతికి అంతరాయం కావడం యీనాడు మనం చూడవచ్చు" అన్నది.

భారత దేశం రష్యా ఆయుధాలతో చైనాను ఎదుర్కొవడాన్ని గూర్చి చర్చిస్తూ "చైనాకు ఎక్కువగా సైనిక సహాయం రష్యానుండే లభిస్తున్నదన్న విషయం సువిదితం గనుక, చైనా వారు రష్యా ఆయుధాలతో ఇండియాపై దండెత్తుతున్నారని భారత ప్రభుత్వం ఆక్షేపిస్తే యీ తర్కాన్ని బట్టి భారతదేశం వాదంలోదే ఎక్కువ సత్యం వున్నదని అనవలసి వుంటుంది" అని రష్యా ప్రకటన వ్యక్తం చేసింది.

ఇండియా-చైనా సరిహద్దు వివాదంలో చైనా యుద్ధానికి దారితీసి 1959 లో చైనా నాయకులు అంతర్జాతీయ ప్రతిష్ఠంభనను కలిగించడానికి కారకులయ్యారని రష్యా కమ్యూనిస్టు పార్టీ అధికార వార్తా పత్రిక “ప్రావ్డా” తన సంపాదకీయంలో వ్యక్తం చేసింది.

రష్యా తరచుగా వ్యక్తం చేస్తూ వచ్చిన యీ విషయాలన్నిటినీ పరిశీలించి చూస్తే చైనా ఈ సరిహద్దు వివాదాన్ని కేవలం సరిహద్దు సమస్య పరిష్కారానికి వుపయోగించుకోవడం లేదని, యీ వివాదం దాని ‘సామ్రాజ్య విస్తరణ కాంక్ష’కు ముడిపెట్టి వుందని తెలుస్తున్నది.

చైనా విషయంలో రష్యా దృక్పథంలో వచ్చిన యీ మార్పుకు భారత ప్రధాని నెహ్రూ, విదేశవ్యవహారాలపై పార్లమెంటు సలహా సంఘం సమావేశంలో తన హద్దాన్ని తెలియజేశారు. ఇండియా-చైనా వివాదంలో ఇండియా విధానాన్ని రష్యా సమర్థిస్తున్నదనడానికి యిది ఒక నిదర్శనం అని కూడా ఆయన అన్నారు.

పాక్షిక అణ్వస్త్ర పరీక్షల నిలుపుదల ఒప్పందం వల్లా, ఇటుపై అలీన రాజ్యాలు వహించే ప్రముఖపాత్రవల్లా శీతల యుద్ధ రాజకీయాలకు ఒక కొత్తస్వరూపంవచ్చింది. ఇప్పటికే తూర్పు, పశ్చిమ రాజ్యాల మధ్య సామరస్య విషయాలపై ఎక్కువ ఆసక్తిని చూపించడం జరిగింది. అంతే ఆశయాల విభేదాలను క్రమక్రమంగా సహజీవనం, సహకారాలు ప్రాతిపదికలుగా వికాస దృక్పథంతో తొలగించడం జరుగుతున్నది అన్నమాట. ప్రపంచంలో సగానికి పైగా ప్రజలు తమ ఉనికిలో అడుగుపొర జీవితాలలో దిగబడి పోయి నిట్టూర్పులు నిగుడిస్తూవుంటే పీఠందరినీ ఆశయాల విభేదాలమధ్యకు తీసుకురావడం ఏ మంత మంచిపని కాదు.

చాలా దేశాలు యితేవలే రాజకీయ స్వాతంత్ర్యాన్ని పొందాయి. ఏ ‘ఇజం’ పరిధులలోకి రావడానికి కూడా వీలులేనంత వెనుకబడి పోయిన దేశాలు యివి. తమ స్వేచ్ఛను పరిరక్షించుకోవడం, తమ జీవన ప్రమాణాన్ని మెరుగు పరచుకోవడమే వీటి ద్యేయం. సిద్ధాంత రూపేణాగాని, మరో రకంగా గాని యింకో యుద్ధానికి తుపాకీ మందును వీరికి అందించకపోతే అంతే చాలు, వీరు సుఖంగా వుండడానికి. ఈ దేశాలు ఏవీ ప్రపంచ సార్వభౌమత్వం సంపాదించాలని కలలు కనడం లేదు గనుక యివేమీ చైనా శీతల యుద్ధధోరణికి దానికి సహాయ పడజాలవు. నిజమైన యుద్ధానికి అవసరమైనట్టే శీతల యుద్ధానికి కూడా దానిని నిరంతరం మండిస్తూ వుండడానికి రెండు గాని అంతకు ఎక్కువగాని వర్గాలు అవసరం అమెరికా, రష్యాలతో సహా ఇంచుమించు ప్రపంచంలోని అన్నిదేశాలూ ఒక ఒప్పందానికి వచ్చి, ప్రపంచ ప్రతిష్ఠంభనను సడలించి, మరింత భావసామీప్యానికి ప్రయత్నాలు చేస్తూ ఒక వర్గంగా ఏర్పడ్డాయి. చైనా వచ్చి చేరుతుందో, తుడిచిపెట్టుకు పోతుందో ప్రపంచం అంతా యీనాడు వేచి చూస్తున్నది.

చంద్రుణ్ణి చేరటానికి సమిష్టికృషి మిత్రరాజ్య సమితి జనరల్ అసెంబ్లీలో ప్రసంగిస్తూ అమెరికా అధ్యక్షుడు కెన్నెడీ చంద్రుణ్ణి చేరడానికి అమెరికా - రష్యాల యిరుదేశాలూ కలిసి సమిష్టిగా కృషి చేయాలని సలహా యిచ్చారు. ఈ రెండు దేశాల మధ్య ఎన్నో విభేదాలు వున్నాయని, యీ రెండు శక్తులమధ్యా పోటీ ఆలా వుంటూనే వుండాలనీ ఆయన అన్నారు. “అయితే యీ పోటీ నాశనానికి కాకుండా నాయకత్వానికి, భయభ్రాంతుల్ని కలిగించడానికి కాకుండా

విషయాన్ని సాధించడానికి వుండాలి” అని అన్నారు.

అంతరిక్ష ప్రయాణాలలో అనవసరపు ఖర్చును తగ్గించడానికి అమెరికా అధ్యక్షుడు సూచించిన సమిష్టి ప్రయత్నాలను రష్యా లాబీ వర్గాలు అభినందించినప్పటికీ అమెరికా నేషనల్ ఎయిరోనాటిక్స్, స్పేస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ అధికారులు త్రోసిపుచ్చారు.

అభిప్రాయ భేదాలపై ఎక్కువగా ఆసక్తి చూపించకుండా, యీ విభేదాలను శాంతి మార్గంలో తొలగించజేసే అవకాశాలమీద ఎక్కువ ఆసక్తి చూపించవలసిన బాధ్యత యీ రెండు అణ్వస్త్రరాజ్యాలమీదా వున్నదని కెన్నెడీ అన్నారు. శాంతి స్థాపన ఒక్క అగ్రరాజ్యాలమీదనే ఆధారపడిలేదని కూడా యీయన వ్యక్తం చేశారు. అమెరికా, రష్యాలూ భావసామ్యానికి, ఒప్పందానికి వచ్చినప్పటికీ దేశాలమధ్య ప్రాంతీయ విభేదాలు, జాతి విభేదాలు, వలస విధానాలు తొలగించవలసిన అవసరంకూడా వుంది అన్నారు. సామరస్యంతో ఒక ఒప్పందానికి రావలసిన విషయాలను వారు యీ విధంగా వ్యక్తీకరించారు. (1) అజాగ్రత్తవల్ల గాని, తప్పుడు అంచనాల వల్లగాని యుద్ధం రాకుండా తగు చర్యలు తీసుకోవడం, (2) ఆకస్మిక దాడుల నుండి పరిరక్షించడం (3) అణ్వస్త్రాసరఫరాపై అంక్షలువిధించి అణ్వస్త్ర ఆయుధాల జాతినే అడ్డగించి, వాటిని శాంతికాల ప్రయోజనాలకై వినియోగించి, తగినంత తనిఖీతో భూగర్భంలో అణ్వస్త్ర పరీక్షలను నిషేధించడం.

శీతల యుద్ధమేఘాలు విచ్చిత్తి చెంది దూరంగా విసిరివేయబడి సరికొత్త ఆకాకిరణాలతో, వెలుగుతో రాగరంజితమైన నవ్యభానోదయానికి యిది చిహ్నాలుగా అని పిస్తున్నాయి. ఈనాడు విభేదానికి దారితీసే

ఏ అభిప్రాయమన్నా - చివరకు సిద్ధాంతాల విభేదాలనైనా - అనాగరిక అభిప్రాయంగా భావించ బడుతున్నది. అభిప్రాయ భేదాలను తొలగించిన వెంటనే - కనీసం విభేదాలలో సామరస్యాన్ని సాధించినా - సహకారం, సమైక్యత, వాటంతట అవే బైటకొస్తాయి. ఒక వేళ మరో గ్రహాన్ని దేనినన్నా మన శ్రేయస్సుకు, ఉపయోగానికి అవసరపడేట్టు చేయడమేగాని జరిగితే బాగాశిథిలావస్త్రలో వున్న యీ భూఖండంగురించి యింతగా స్పర్థలు, వైషమ్యాలను పెంచుకుని తగువు లాడడంలో అర్థం కనుపించదు. అందువల్ల యితరగ్రహాలకై మరింత అధికంగా కృషి చేయడం అవసరం.

ఏకరాజ్య ప్రభుత్వం

గతనెలలో ఢిల్లీలో అఖిలభారత ప్రపంచ పెడరిస్టుల సమావేశంలో ప్రసంగిస్తూ ప్రధానినెహ్రూ, అట్లీలు దేశాల మధ్య శాంతిని, సహకారాన్ని స్థాపించడానికి, మానవజాతిని రక్షించడానికి ఒకే ఒక మార్గం ప్రపంచానికంతటికీ ఒకే ఒక ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయడమేనని ఉద్ఘాటించారు.

ఈ ఆలోచన కేవలం ఒక ఎండమావి లాంటిది కాదని ప్రధానమంత్రి వ్యక్తం చేశారు. మొత్తంగా అణ్యస్థాయిలను నిషేధించడం జయప్రదమైతే దేశాలను అంటిపెట్టుకునివున్న భయం తొలగిపోవడం సాధ్యం కాగలదు. ఈ భయం తొలగిపోతే అంతర్జాతీయ రక్షక భటులతో ఒక ప్రపంచఅధికార సంస్థ ఏర్పాటు కావడానికి ఏ మాత్రం సందేహం వుండదు. కాని అట్టిసరిస్థితిలో ప్రతి దేశానికి అది ఆశించిన విధంగా తన సాంఘిక, ఆర్థిక విధానాలను రూపొందించుకొనే స్వాతంత్ర్యం వుండాలి. ఈ విధానాన్ని పూర్తిగా విజయవంతం చేయాలంటే అన్ని విధాలైన జాతివివక్షతలు, వలసవిధానాలను

నిర్మూలించాలి. లోపాలు వున్నప్పటికీ ఒక్క మిత్రరాజ్య సమితి యీ బృహత్తర కార్యాన్ని చేపట్టకలదనిపిస్తున్నది. అణ్యత్వ నిషేధ ఒప్పందంతోపాటుగా యితరచర్యలు కూడా త్వరలోనే చేపట్టబడగలవని తమ ఆశాభావాన్ని ప్రధానినెహ్రూ వ్యక్తం చేశారు.

హింసా చర్యలు

కచార్ - తూర్పుపాకిస్తాన్ సరిహద్దునగల భారతీయ గ్రామాలపైన, తేయాకుతోటలపైన పాక్ సైన్యాలు యెడతెగని కాల్పులు ఆరంభించడంతో, పాకిస్తాను భారతదేశంపై అవకుండా బుద్ధిహర్షకంగా సాగించే హింసా చర్యలు తూర్పువిభాగంలో తారస్థాయి నందుకొన్నవి. ఈ వింత కాల్పులు సరిహద్దు భూమిలో చిన్నచిన్న చీలికల విషయంలో తెగని వివాదాలకు సంబంధించినవనుట సుస్పష్టము. ప్రధానమంత్రి చెప్పినట్లు, వాటి విశిష్టత బహుతక్కువ (పాణనష్టం కలిగించుటలో ఉన్నది. ఇవి, అయిదురోజులపిమ్మట, వేపూర్లో యరుపజిల పెక్టర్ కమాండర్ల సమావేశంతో నిలిచిపోయినవి. అంతవరకు లాతితిల్లా - దంబాల్ ప్రాంతంలో రాత్రింబవళ్ళు పాకిస్తాను తుపాకులు ప్రేలుతూనే వున్నవి. ఇందువల్ల మొత్తంమీద నలుగురు భారతీయ కార్మికులు దెబ్బలుతిన్నారు. వీరిలో యిద్దరు మరణించారు. ఈ కాల్పుల మూలంగా దాదాపు 240 యెకరాలలో కేయాకు కోత నిలిపివేయబడింది.

సాధారణ కమాండింగ్ అధికారుల స్థాయిలో అక్టోబర్ నెలలో ఉభయ పక్షాల సమావేశం జరిగితే బాగుంటుందని యుద్ధ విరమణ సమావేశంలో భారతీయకమాండరు సూచించినాడట. కాని పాకిస్తాను కమాండరు అందుకు వాగ్దానం చేయలేక పోయినాడట.

పాకిస్తాను వైఖరులు, ముఖ్యంగా క్రిందటి

యేడాది భారతదేశంపై చేసిన దాడిజరిపినదాది భారతదేశాన్ని కంగారు పెట్టడానికే సర్వేసర్వత్రా ఉద్దేశంప బడుతున్నవి. భారతదేశం చిక్కులను అసరాగా తీసుకొని, ఒత్తిడి ద్వారా నేమి, పాశ్చాత్యరాజ్యాల పెంకిపిల్లగా వ్యవహరించియేమి అధికతమలా భాన్ని పొందవలెనని పాకిస్తాను నాయకుల ఆరాటం. కాని ఆ అవకాశం వారిచేతులనుంచి జారి పోతున్నది. నిజానికి అది అప్పుడేగతించిన విషయం అయిపోయినది. వారి అభినయం పెద్దరాజ్యాలకు కొంతకోపాన్ని, కావలసి నంత వినోద కాలక్షేపాన్ని మాత్రమే కలుగజేయగలిగినది. తూర్పుసరిహద్దున పాకిస్తాను సైన్యాలు జరిపిన కాల్పులు యెంత లక్ష్యరహితమైనవో యెంత అటవికమైనవో భారతదేశంపట్ల విద్వేషంతప్ప మరొకటి లేని పాకిస్తాను నాయకుల విదేశాంగవిధానం కూడ అంత లక్ష్యరహితము, అటవికమునై వున్నది. కాబట్టి యీ కాల్పులు ఒక ఉద్దేశానికి బాహ్యాచిహ్నములేకాని నిజమైనవిగావు. ఏది యేమైనా తూర్పుసరిహద్దున స్వల్పమైన చికాకులకు దారితీసేవిషయాలను శాశ్వతంగా పరిష్కరించడం వాంఛనీయం వలె కనబడు తున్నది.

గూఢచారి చర్యలు

కొత్తఢిల్లీలోని పాకిస్తాన్ హైకమిషన్ నిబ్బంది సభ్యులు ముగ్గురు ఆరెస్టు చేయబడ్డారు. వారితోపాటు ఒక భారతీయుడు కూడా ఆరెస్టు చేయబడ్డాడు. మిలిటరీ పత్రాలని చెప్పబడే కొన్ని కాగితాలను తిరిగియిమ్మని మొదటి ముగ్గురు యీ భారతీయుని అడుగుతుండగా యీ ఆరెస్టులు జరిగినవి. ఈ కాగితాలను యీ భారతీయుడు పాక్ వైమానిక సలహాదారుకు యిచ్చాడు. ఈ కాగితాలను పాకిస్తాన్ నిబ్బందికి అందించినట్లు తరువాత యితడు ఒప్పుకున్నాడు. ఈ అక్రమ వ్యవ

హారం తరువాత అందుకు సంబంధించిన వుద్యోగులను పాకిస్తాన్ కు పిలిపించబడాలని భారతదేశం చెప్పింది తదనంతరం, పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం, గూఢచారిచర్యలు జరిపారనే ఆరోపణపై పాకిస్తానులోని భారతీయ హైకమిషన్ వైమానిక సలహాదారును, మరిముగ్గురు వుద్యోగులను బయటికి వెడలవడిచింది. అంతకుముందు కొన్ని రోజుల క్రితం, పాకిస్తాను ప్రభుత్వం తరపున గూఢచారి చర్యలు జరిపినందుకు కలకత్తాలో ముగ్గురు మనుషులు అరెస్టు చేయబడ్డారు. ముఖ్య నేరస్తుడు నేరాన్ని ఒప్పుకుంటూ ఒక ప్రకటన చేశాడు.

భారత దేశమంతటా పాకిస్తాను గూఢచారి చర్యలు మిక్కిలి చురుకుగా పనిచేస్తున్నవని యిప్పుడు సర్వత్రా నమ్మబడుతున్నది. నిజంగా వారు పెకింగ్ అధికారుల కళ్ళు, చెవులు ఆయి పనిచేస్తున్నారట ప్రజలను ఆశ్చర్య చకితులను చేసినట్లు కనబడుతున్న యిది మరొక జరుగురు విషయం భారత దేశంలో పాకిస్తాను గూఢచారులు అనుబంధించేయకుండాచేయడం పూర్వమైనా కష్టసాధ్యమే అయితే యిప్పుడు యిందులో మరీ దారుణ మేమంటే పాకిస్తాను చైనాతో చేతులు కలపడం. ఈ కొత్తబెడదను యెదుర్కోడానికి ప్రభుత్వ చర్యతోపాటు ప్రజల అప్రమత్తతకూడా యెంతో అవసరం.

పాకిస్తాను వార్తా పత్రికలపై నిర్బంధాలు

గడచిన నెల ఒక ఆర్డినెన్సు ద్వారా పాకిస్తానులో వార్తా పత్రికలపై తీవ్రమైన నిర్బంధాలు విధించబడినవి. నేషనల్ ప్రొవిన్షియల్ అసెంబ్లీలు లేక న్యాయస్థానాలలో జరిగిన కార్యక్రమాలను వాటి ప్రీసైడింగ్ ఆఫీసర్లు లేక ప్రధాన న్యాయమూర్తి అనుమతిలేనిదే వార్తా పత్రిక

అక్టోబరు, 1963

కలలో ప్రచురించకూడదు. వార్తల శీర్షికలు వాటిక్రింద ప్రచురించిన విషయంలో యేకీభవించనప్పుడు ధరావతు అడగడానికి, లేక హెచ్చరిక చేయడానికి లేక వార్తా పత్రిక ప్రచురణను నిలిపివేయడానికి ప్రభుత్వానికి అధికారం వుంటుంది. ప్రభుత్వము లేక దాని తరపు సంస్థలయొక్క పత్రికా ప్రకటనలు మొదలగువాటిని వార్తాపత్రికలు పూర్తిగా ప్రకటించాలి. వార్తాపత్రిక కంపెనీల రిజిస్టర్లను, వాటికివచ్చిన సొమ్మును తనిఖీ చేయడానికి ప్రభుత్వానికి అధికారం వుంటుంది.

వార్తా పత్రికలు పత్రికారచన, దేశభక్తి సూత్రాలకు" కట్టుబడి నడచుకొనేట్లు చేయటానికై యీ శాసనం చేయబడిందని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. కాని యిది దేశమంతటా పత్రికారచయితలు విస్తృతమైన నిరసన ప్రదర్శనలు జరుపుటకు దారితీసినది. తత్ఫలితంగా, ప్రెసిడెంటు యీ కొత్త శాసనాన్ని ఒకనెల ఆపి వుంచాడు.

ప్రజాస్వామ్యాన్ని అదుపులో పెట్టేచోట పత్రికా ప్రపంచాన్ని అదుపులో పెట్టవలెననే వాంఛ వుంటే యెంతమాత్రము ఆశ్చర్యపడనవసరం లేదు. ప్రజాస్వామ్యం కాని ప్రభుత్వానికి, స్వాతంత్ర్యం గల వార్తా పత్రికలకూ పొత్తుకుదరటం కష్టం. చివరికి ఒకటి రెండవ దానికి అనుగుణంగా మారాలి. కాబట్టి కొత్తశాసనం తాత్కాలిక నిలుపుదల వలన అసలుసమస్య వాయిదా పడిందంటే. పరిపాలన సాగడానికి అత్యవసరమైతే తప్ప అట్టి నిర్బంధాలు రూపొందింపబడి వుండవు. ఈ ఆశయసిద్ధికై పరిపాలకులు యింకా సాధ్యమైనదంతా చేస్తారు. ఏ విధంగాను యీ పోరాటం అంతం కాలేదు.

నేపాల పరాజయాల పరిశీలన

గత సంవత్సరం చైనా దండయాత్ర

సమయంలో నేపాలలో మన సైన్యంపొందిన పరాజయాల కారణాల వివరాలను రక్షణ మంత్రి శ్రీ వై. బి. చవన్ లోకసభకు తెలియచేశారు. ఈ పరాజయాల పరిశీలన భావిలో మన లోపాలను సరిదిద్దుకొనుటకే తప్ప, యుద్ధంలో పాల్గొన్నవారి నేరాలను పట్టుకొనుటకు ఉద్దేశించబడలేదని ఆయన చెప్పారు. లోపాలను సరిదిద్దుటకు ప్రభుత్వం యీ నివేదిక వచ్చేవరకు ఆగలేదని కూడ ఆయన లోకసభకు తెలియచేశారు దర్యాప్తుకు యేర్పాట్లు జరిగినప్పడే లోపాలను సరిదిద్దే చర్యకూడా ఆరంభించ బడింది. దర్యాప్తులో క్రింది అంశాల తాలూకు లోపాల పరిశీలన వుద్దేశించబడినదని ఆయన చెప్పారు

(1) శిక్షణ, (2) సాధన సంపత్తి, (3) కమాండ్ పద్ధతి, (4) సైన్యాల శరీర సౌష్ఠ్యం, (5) తమ క్రిందివారిచే పని చేయించుటకు అన్నిస్థాయిలలో సుకమాండర్ల సామర్థ్యము. దర్యాప్తు అధికార్లు యుద్ధం వివిధాంశాలను తుజ్జంగా పరిశోధించి నిశ్చితాధి ప్రాయానికి వచ్చారు. అయితే, దేశభద్రత దృష్ట్యా, నివేదికనే లోకసభకు అందివ్వ జాలక పోతున్నానని ఆయన చెప్పారు.

మన ప్రాతిపదిక శిక్షణ సౌష్ఠ్యంగా వున్నదనీ, మన సైనికులు పర్యత ప్రదేశాల పరిస్థితుల కనుగుణంగా మారారనీ యీ నివేదికవల్ల వెల్లడైనది. మన సైనికులకు శిక్షణ, వారు యుద్ధం చేయవలసిన ప్రదేశాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని యివ్వబడలేదని అంగీకరించ బడింది. కాబట్టి వారిని దృఢతముల్ని చేయవలసిన అవసరం వుందని భావించబడింది. పెద్ద కమాండర్లకు పర్యతప్రాంత యుద్ధతంత్రం తెలియకపోతే లాభంవుండదు. కనుక ప్రస్తుతావసరం నాయకత్వ శిక్షణ.

(మిగతా 82వ పేజీలో)

మెసపొటేమియన్ పర్షియన్ చిత్రకళలు

—క. దివ్యజ్ఞాన సరోజినీదేవి

మెసపొటేమియన్ పర్షియన్ చిత్రకళలు బహు ప్రాచీన చిత్రకళలు. ఈ రెండు చిత్రకళలను ఈజిప్షియన్, గ్రీకు మొదలగు ప్రాచీన చిత్రకళలంత ఉన్నతమైనవి కాకపోయినప్పటికిని కొన్ని ప్రాచీన చిత్రకళలపైనను కదకు బైజాన్ టైన్ చిత్రకళపైనను కూడ కొంత ప్రభావము కలిగియున్నవి.

మెసపొటేమియాలో క్రీ. పూ. ఆయిదువేల సంవత్సరముల నాటికే కళ జనించినది. కానీ, నాడు మెసపొటేమియన్ చిత్రకళగా పేరొగ్గిన బిరుదున్న చిత్రకళ క్రీ. పూ. మూడు నాలుగు వేల సంవత్సరముల మధ్య కాలమున మృణ్మయ పాత్రలతో అరంభ

మైనదని చెప్పవచ్చును. వా రీ మృణ్మయ పాత్రలపై మొట్టమొదట నలుపు, ముదురు ఎరుపు వర్ణములతో రేఖా చిత్రములను చిత్రించెడివారు. కాని మూడు, నాలుగు వందల సంవత్సరముల పిమ్మట వారీ మృణ్మయ పాత్రలపై కేవలము రేఖా చిత్రములనేకాక, మానవ, జంతుప్రతిమలను, వృక్ష జాతులను కూడ నలుపు, కెంపు, ముదురు గోధుమ, రేత పలుపు వర్ణములతో చిత్రింపసాగిరి. ఆ నాటికే వారు మట్టితో నగ్నయువతీ ప్రతిమలను కూడ చేసెడివారు. ఈ విధముగా అరంభమైన చిత్రకళ క్రీ. పూ. రెండువేల సంవత్సరముల నాటికి బాగుగా అభివృద్ధి చెందినది. ఆనాటి చిత్రకళ కొంత

వరకు ఈజిప్షియన్ చిత్రకళతో సరితూగ గలదై ఉన్నది. కాని యీనాడు దురదృష్టవశాత్తు ఈ మెసపొటేమియన్ చిత్రకళ చాలావరకు రూపుమాసి యుండుటచే దీనిని గుఱించి మన మెక్కువగా తెలుసుకొన లేకున్నాము

ఈ ప్రాచీన చిత్రకళలో ఈజిప్షియన్ చిత్రకళలో వలె సామాన్యజనుల చిత్రములకు స్థానములేదు. వారు మొట్ట మొదట ఎక్కువగా మత సంబంధమైన చిత్రములనే చిత్రించెడివారు. అటుపిమ్మట అసీరియన్ రాజుల కాలము లో మెసపొటేమియన్ చిత్రములన్నియు ఆ రాజవంశీయుల కీర్తిని చాటుటకే చిత్రింపబడెడివి. అందుచేతనే ఆ రాజవంశీయుల నాశనముతో ఆ చిత్రకళ కూడ రూపురేకుండ మాసిపోయినది.

మెసపొటేమియన్ చిత్రకారులు రాజులను దృఢవంతులుగాను, బలవంతులుగాను చిత్రీకరించెడివారు. వారు జంతు పక్ష్యులను చిత్రించునప్పుడు సైతము అవి ఒందొంటితో పోరాడు కొంటున్నట్లో, అతి క్రూరముగా నున్నట్లో చిత్రించెడివారు. ఈ చిత్రకళలో నా జూకు తనముకన్న క్రూరత్వపు పాళ్ళే యెక్కువ. మరియు మానవ ప్రతిమలు సహజముగా నున్నప్పటికిని భారరహితముగాను చలన రహితముగాను నుండెడివి.

రాతిపలకపై చెక్కిన శిల్పం (అస్సీరియా, క్రీ. పూ. 8వ శతాబ్దం).

హిస్సానోపొయినీషియన్ చిత్రం క్రి. పూ. 5వ శతాబ్దిపు శ్రీ మూర్తి.

సుమేరియన్ల కాలమునందు వారు మానవ ప్రతిమల నెప్పుడును కై మోడ్చి దేవునికి వందన మర్పించు చున్నట్లే చిత్రీకరించెడి వారు. వారా ప్రతిమలను సాధారణముగా దేవాలయములయందు దేవతా విగ్రహముల దగ్గరనుంచెడివారు. అందుచే ప్రతిమల ముఖములు గంభీరముగాను, అచంచలము గాను, నిర్వికారముగాను; శరీరములు చలన రహితముగాను నుండెడివి. మరియు వాటిని దేవతా విగ్రహముల దగ్గర ప్రతిష్ఠించెడి కారణము వలననే, వారు తమ మానవ ప్రతిమలందు శరీరముకన్నను ముఖమునకే ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత నిచ్చెడివారు వారీ విధముగా ప్రతిమల శరీరముల కెక్కువ ప్రాముఖ్యత నివ్వక పోవుటకు మరియు కారణము కూడ నున్నది మెసపొటేమి యాలో శిల్పమునకు పనికివచ్చు రాళ్లెక్కువగా లేవు. వారి తర దేశములనుండే ఈ పెద్ద రాళ్ళను దిగుమతి చేసుకొనెడివారు. అందు

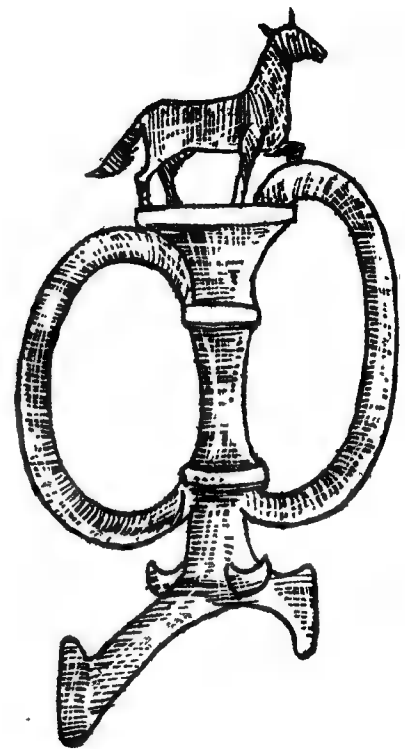
చేతనే అనాటి శిల్ప లీ రాళ్ళపై ముందు ముఖమును బాగుగచెక్కి, అటు పిమ్మట మిగిలిన స్థలమునుబట్టి, ఆ రాళ్ళ ఆకృతులను బట్టి శరీరములను మలచెడివారు. అందుచే ఒక్కొక్కసారా ప్రతిమల ముఖములు సుందర ముగాను, శరీరములు పొట్టిగా వెడల్పుగా వికృతముగాను నుండుట జరిగినది. పైన పేర్కొనబడిన కారణముచేతనే కాబోలు వారి లోహ ప్రతిమలెక్కువ సహజముగా నుండెడివి. వీరి జంతువుల ప్రతిమలు కూడ అతి సహజముగా నుండెడివి. దీనికి వారు జంతువులకిచ్చిన ప్రాముఖ్యతయే కారణమై యుండవచ్చును.

మెసపొటేమియన్, చిత్రకారులింకను ఎప్పుడును నిలుచున్న మానవ ప్రతిమలను, తలనుండి మోచేతులవరకు శంకువు ఆకృతి లోను, మిగిలిన కాళ్ళ భాగమును వర్తుల స్తంభాకారాకృతిలోను, కూర్చున్న ప్రతిమ లను శంకువు ఆకృతిలోను చిత్రించెడి వారు. మరియు వారు ఈజిప్షియనులవలె శరీరమును ముందువై వుననుండి, ముఖమును ప్రక్కనుండి చిత్రించెడివారు. అంతేకాక వారు ముఖమునందు ముక్కు, కళ్ళు, చెవులు మొదలగు ముఖ్య అవయవములను పెద్దవి గాను, నుదురు, గడ్డము మొదలగు నితర భాగములను అతి చిన్నవిగాను చిత్రించెడి వారు.

నల్లరాయి, సున్నపురాయి, మొదలగు రాళ్ళతోను, ఒక విధమైన సీమసున్నము తోను, రాగి, కంచు, వెండి, బంగారు మొదలగు లోహములతోను కూడ ప్రతిమ లను చేసెడివారు. ఈ మానవ ప్రతిమల నేత్రములను, కంటి గ్రుద్దు భాగమును ఆలు చిప్పలతోను, కంటిపాప భాగమును వైడూ ర్యము లేక నల్లసున్నపు రాతితోను పొది గెడివారు. జుట్టుకు నలుపువర్ణము పూసెడి

వారు. దేవతా ప్రతిమలు మానవ ప్రతిమల కన్న కొంచెము పెద్దవిగానుండి, అతి విశాల నేత్రములను, గడ్డమును, రెక్కలను కలిగి యుండెడివి. రాజులకు కూడ గడ్డము లుండెడివి. ఇక జంతువుల ప్రతిమలు సాధారణముగా పులి, యెద్దు, మేక, దుప్పి, జింక, గొట్టెపోతు మొదలగు రూపములలో నుండెడివి. వా రీ జంతువుల ప్రతిమలను కొన్నింటిని బంగారుతో గూడ చేసెడివారు. ఆ బంగారు మృగములకన్నులు వైడూర్య ములతోనో, దంతముతోనో పొదగ బడెడివి.

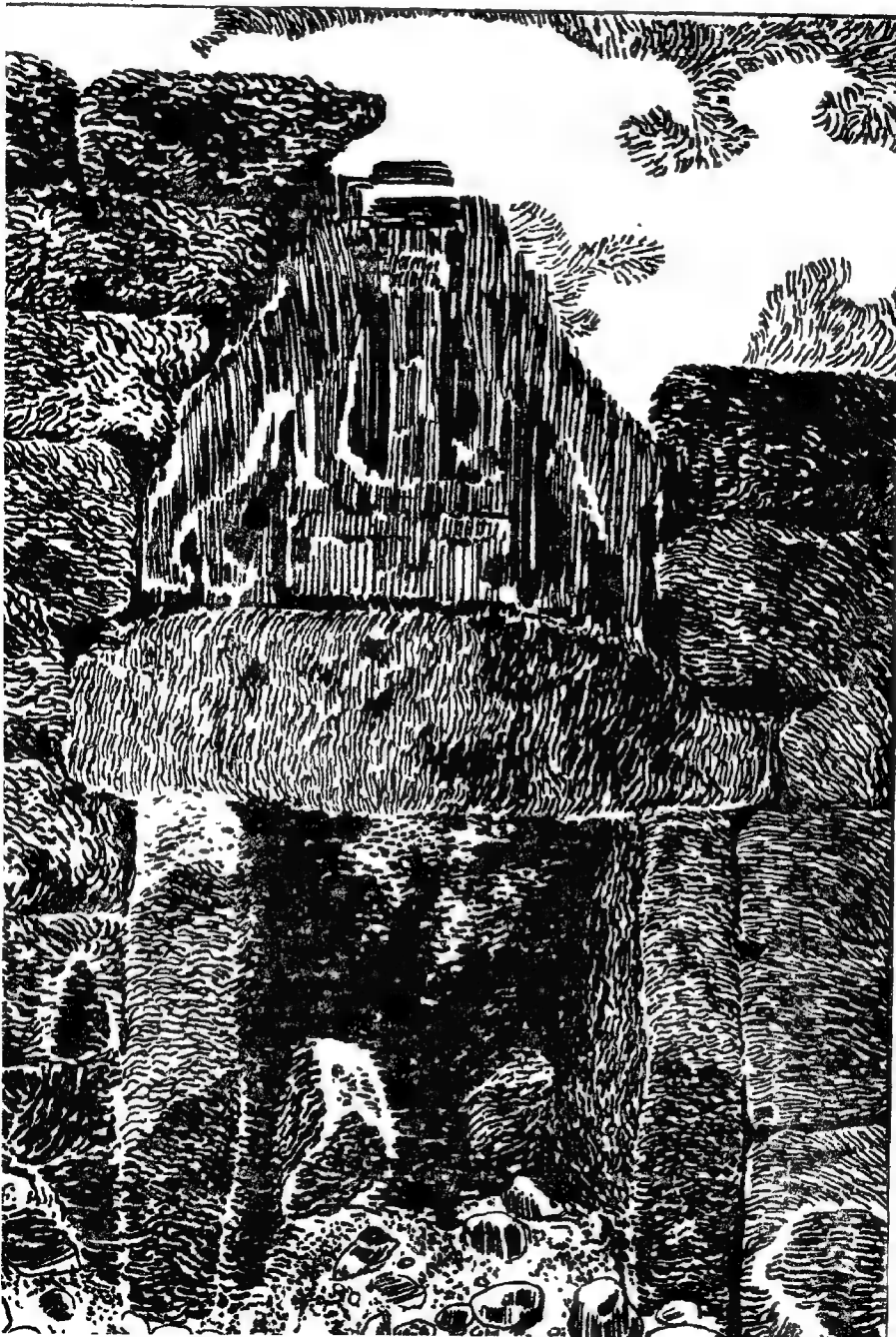
మెసపొటేమియన్ శిల్పాలెక్కువగా రాళ్ళపై చెక్కెడిపువని చేసెడివారు. వారు మొట్ట మొదట ఈజిప్షియనులవలె రాతి గోడలపై తమ చిత్రములను అడ్డముగా ఒకదానిక్రింద నొకటి యుండునట్లు వరుసగా చెక్కెడివారు. కాని యీ పద్ధతి అసీరియన్ రాజవంశస్థుడైన అఫుర్నసిర్పాల్ చక్రవర్తి కాలమున కొద్దిగా మార్పు చెందినది.

రాజీ 'సుబాద్' సమాధిలో దొరికిన వెండిబొమ్మ.

ఈ చక్రవర్తి సౌధములందు ఆకాలమున ఆనాటి శిల్పాల నైపుణ్యమునకు విదర్శన శిల్పాలు చంద్రకాంతపు రాయిపై ఎంతో ములుగా నిలచియున్నవి. ఇంకను ఈ నైపుణ్యముతో జంతువుల వేట, చిత్రములు శిల్పాలు కొన్ని కొన్ని సమయములందు చెక్కి యున్నారు. ఇందలి జంతువుల మూడు నాలుగు సెంటీమీటర్ల స్థలములందు ప్రతిమ లతి సహజముగా నున్నవి. ఈ నైతము ఈ జంతురూపములను చక్కగా చిత్రములందు పరుగుపెట్టుచున్న జంతువుల చెక్కెడివారు. ఆనాటి చిత్రకారులీ శిల్ప కండరపు కదలికలను నైతము మనము ములపై పూర్తిగానో, లేక కొలది మేరనో చూడగలము. 'కోర్నాబాద్' అందు మానవ వర్ణములు పూసెడివారు. పూయించేనెక్కువగా శిరస్సుగల యిరువదియారు రాతిపెద్ద జతలు పసుపు, నీలిమ వర్ణములనే వాడెడివారు.

మైసీయాకుచెందిన శ్రీ. పూ. 13వ శతాబ్దపు సింహం గేటు.

మెసపొటేమియన్ శిల్పాలు రాతిముద్రల పై నను, రాతి పాత్రలపై నను కూడ చక్కగా మానవ, జంతు ప్రతిమలను చెక్కెడివారు. ఈ ప్రతిమలనేకాక, బ్రొకేట్ చిత్రము లనెడి మరొకరకమైన చిత్రములను కూడ ఆనాటి ముద్రలపై చెక్కెడివారు. నాటి అక్కాటియన్ ముద్రలపై నగ్నయువకుడు పులిని చంపుతున్నట్లును, ఎనుముల కాహార మిచ్చుచున్నట్లును చెక్కబడి యున్నవి. మరియు ఆనాటి శిల్పాలు రాతిపాత్రలపై వివిధ వర్ణముల రాళ్ళతో కూడ పొదిగెడి వారు ఒక్కొక్కసారి ఆపాత్ర వివిధ భాగములు వివిధ వర్ణముల రాళ్ళతో కూర్చ బడెడివి. ఇట్టి రాతిపాత్రలను వారతి అపు రూపముగా చూచుకొనెడి వారు. ఇవి సాధారణముగా దేవాలయములలోను, దనవంతుల గృహములలోను మాత్రమే యుండెడివి.

వీరి చిత్రలేఖనము గుఱించి విభిన్న అభిప్రాయము లున్నవి. కొందరు వీరి చిత్ర ములు శిల్పములంత ఉన్నతమైనవి కావని అభిప్రాయపడుచున్నారు. నాటి చిత్రకారు లెక్కువగా త్వరలో రూపుమాయగల యిటుకరాళ్ళ గోడలపై ననే చిత్రించుటవలన మనమీనాటి చిత్రకళగురించి ఒక నిర్ణయము నకు వచ్చుటకు వీలులేదు. నేడు మిగిలియున్న కుడ్యచిత్రములు బహుస్వల్పములు. ఆ చిత్ర కారులు మొట్టమొదట యిటుక గోడను దాదాపు 10. సె. మీ మందముగల మట్టి పొరతో గిలాబి చేసెడివారు. దానిపై పెంపరా పద్ధతిలో రేఖాచిత్రములను, జంతు మానవ ప్రతిమలను చిత్రించెడివారు. వీరు ప్రతిమల చిత్రీకరణలో ఎక్కువగా రేఖలను ఉపయోగించెడివారు ఈ ముఖ్య రేఖలను నలుపు వర్ణముతో గీసి మిగిలిన చిత్రభాగమును అనేక వర్ణములతో చక్కగా చిత్రించెడి వారు. ఇట్టి కుడ్యచిత్రములతో వారు తమ

రాజసౌధనముల నన్నిటిని అలంకరించెడి వారు. ఒక్కొక్కప్పుడు ఒక్కొక్క గోడంతా పూర్తిగా ఈ కుడ్యచిత్రములతో నింపబడెడిది. అనాటి చిత్రకారులు తమ కుడ్యచిత్రములందు వర్ణములనేగాక, వివిధ వర్ణములతో మెరిసే తైల్లును (Tiles) కూడ నుపయోగించెడివారు. ఈ తైల్లు సాధారణముగా తెలుపు, నీలము, పసుపువర్ణములతో నుండెడివి.

మెసపోటేమియన్లు వాస్తుశాస్త్రమందు కూడ బహునేర్పరులు. కాని వారిదేశములో రాయి కరవగుటచే తమ దేవాలయములను, రాజసౌధములను ఎండబెట్టిన యిటుకతోనే కట్టెడివారు. అందుచేతనే నేడవి చాలా వరకు రూపుమాసినవి. వారు మొట్టమొదట తమగృహములను చక్కటి ఆకారములో రెల్లుగడ్డి కాడలతో కట్టెడివారు. వాటి వెలుపలివైపు మట్టితో చక్కగా అలికెడివారు. అనాటికి వారు తమ కట్టడములందు స్తంభములను, గుమ్మటములను (Domes) ధనురాకృతి వంపులను (arches) విలువంపైన పైకప్పులను (Vaults) కూడ వుపయోగించెడివారు. ఇందు స్తంభములు యిటుకలతోను, రాగిరేకుతో కప్పబడిన తాటిచెట్టు బోదెలతోను నిర్మింపబడెడివి. ఈ కట్టడపు గోడలు సాధారణముగా యిటుకతోనే కట్టబడినప్పటికి, అక్కడక్కడ మాత్రము ఒక్కొక్క గోడ పూర్తిగా సున్నపు రాతితోనో, చలువ రాతితోనో, స్టియఫైట్, డోలరైట్ మొదలగు రాళ్ళతోనో నిర్మింపబడెడిది. ఈ కట్టడములందు వాడబడిన యిటుకలు మొదట మామూలాకృతిలోనే వున్నప్పటికిని, కొంత కాలము పిమ్మట ఒకవైపు కొద్దిగా వంపు కలిగి యుండెడివి.

వీరి దేవాలయముల ప్రత్యేకత యేమన అవి చతురస్ర ఆకారములోనో, లేక సమకోణ

చతురస్ర ఆకారములోనో పెద్దదిబ్బలవలె నిర్మింపబడెడివి. ఈ దిబ్బల వుపరితలములు మెఱుగు పెట్టబడిన తైల్లుతో కప్పబడెడివి. వీరి 'టవర్ ఆఫ్ బేబిల్' గుఱించి విననివారెవరూ వుండరేమో. ఇది ఎనిమిదంతస్తుల బురుజు. ఒక్కొక్క అంతస్తు ఒక్కొక్క వర్ణములో వుండెడిదట. ఇట్టి బురుజులు ప్రతి పట్టణములోను, అనేకరాజసౌధములలోను వుండెడివన్న ఆనాటి వారికి వాస్తుశాస్త్రమందుగల నేర్పుకు మన మాశ్చర్య పడవలసినదే.

ఇంకను ఆనాటి శిల్పలీఖనముల రాతి గోడలపై అందముగా చెక్కడపుపని చేసెడి వారు. ఇక చిత్రకారులీ ఖననముల మట్టితో కప్పబడిన యిటుక గోడలపై కుడ్యచిత్రముల చిత్రీకరణో, లేక చిత్రవర్ణపు పనియో (Mosaic) చేసెడివారు. వీరి చిత్రవర్ణపు పని బహుప్రయాసతో కూడిన పనైనను చూచుట కతిరమ్యముగా నుండును. ఇది చేయు విధానమెట్టిదన్న యిటుక గోడలను మొదట తడిమట్టితో గిలాబిచేసి అటుపిమ్మట తడి ఆరకముందే దానిలోకి పెన్నిలు మందమునుండు మట్టిమేకుల వంటి వానిని దగ్గరదగ్గరగా ఒక చక్కటి చిత్ర మొచ్చునట్లు గుచ్చెడివారు. ఈ మేకులుముందు బంకమట్టి యిసుక మిశ్రమముతో చేసి కార్చబడెడివి. అటుపై ఆ మేకుల పైభాగములు నలుపు, ఎరుపు లేత పసుపు వర్ణములలో ముంచబడెడివి. ఇట్టి వర్ణపు మట్టిమేకులతో గోడలపై చక్కటి రేఖాచిత్రములు చిత్రింపబడెడివి. ఈ చిత్రవర్ణపు పనియందు వారు క్రీ. పూ నాలుగువేల సంవత్సరములనాటికే బాగా నేర్చుగడించి యుండిరి. ఈ మట్టిమేకుల తలలో కొక్కసారి పుష్పరూపములో కూడ వుండెడివి ఒక్కొక్కసారి వాటి తలలకు వివిధ వర్ణముల రాళ్ళను సైతము

రాగి తీగతోనో, మట్టి తైలముతోనో (Bitumen) అతింపెడివారు ఇంకను ఆనాటివారు ఈ చిత్రవర్ణపు పనిని మరియొక విధముగా కూడ చేసెడివారు. స్తంభముల కుపయోగింపబడిన తాటిబోదెలపై మట్టి తైలముతో వివిధ వర్ణముల రాళ్ళను, ముత్యపు చిప్పలను చక్కటి రేఖాచిత్రము లేర్పడునట్లు అతికించెడి వారు. వారు గోడలపై ఈ చిత్రవర్ణపు పనినేగాక ఒక్కొక్కప్పుడు ముత్యపు చిప్పలతోనో, తెల్ల అలు చిప్పలతోనో, మట్టి, యిసుక మిశ్రమముతోనో, సున్నపు రాతితోనో చేయబడిన చదునైన చిన్నచిన్న పార్శ్వ ప్రతిమలను కూడా అతికించెడివారు. ఇవి కూడ దాదాపు క్రీ. పూ నాలుగువేల సంవత్సరములనాటికే వాడుకలో వుండెడివి. 'కిష్' అను ప్రదేశములో అలు చిప్పలతో చేయబడిన ఇట్టి ప్రతిమలను మొదట నల్లబలపపు రాతిలో పొదిగి ఆ పైగోడలకు తగిలించిన నిదర్శనములు కలవు ఈ విధముగా వారు తమ రాజభవనములను, దేవాలయములను, మందిరములను చక్కగా అలంకరించెడి వారు.

క్రీ. పూ. మూడువేల సంవత్సరముల నాటికి మెసపోటేమియన్లు బంగారుతో నగలేగాక చక్కటి పాత్రలను, కవచములను కూడ చేసెడివారు. వారు వెండిపాత్రలపై కూడా చక్కటి జంతుపక్ష్యదుల ప్రతిమలు చెక్కెడివారు. రాగితో చిన్న చిన్న ప్రతిమలను చేసెడివారు. ఈ ప్రతిమలను సాధారణముగా వారు తమ గృహోపకరణములందు వుపయోగించెడివారు. ఒక్కొక్కసారి ప్రతిమలను ముందే దైన చౌక పదార్థముతో చేసి పైన రాగిరేకుతో కప్పెడివారు వీరు రాగితో పరికరములు కూడ చేసెడివారు. వారికి రాగి కూడా ఖరీదైన లోహమగుటచే ఈ రాగి పరికర

ములు చాలా అరుదుగా నుండెడివి ఇంకను, వీరు తమ సింహాసనములను, మంచములను, బిల్లలను దంతముతో పొడిగెడివారు. మరియు 'నిషరుద్' అను ప్రదేశములో కట్టడపు గోడొకటి పూర్తిగా ఈ దంతపు పలకలతో కప్పబడిన నిదర్శనములు కూడా నున్నవి.

ఇట్టి మెసపోటేమియన్ చిత్రకళ క్రీ. పూ. 7 వ శతాబ్దమునుండి నళింప నారంభించినది.

మెసపోటేమియన్ చిత్రకళ వలెనే పర్షియన్ చిత్రకళ రాజుల ఆజ్ఞానువర్తినియై వుండెడిది. ఈ చిత్రకళ క్రీ. పూ. నాలుగు వేల సంవత్సరములకు ముందే ఎఱ్ఱ మృణ్మయ పాత్రలతో ఆరంభమైనను క్రీ. పూ. రెండువేల సంవత్సరముల నాటికే అది పూర్తిగా అభివృద్ధి చెందినది.

ఈనాడు పర్షియన్ చిత్రకళగా పేర్కొనబడుచున్న చిత్రకళ క్రీ. శ 15 వ శతాబ్దమునకు చెందినది. కాని అంతకుముందే అలరారిన ప్రాచీన పర్షియన్ చిత్రకళే

యిక్కడ వివరింపబడినది. ఈ ప్రాచీన చిత్రకళ గ్రీకు చిత్రకళకు సమకాలికమే అయినను, యిది గ్రీకు ప్రభావమునకు లోబడక తన ప్రత్యేకతను నిలబెట్టుకొన్నది.

పర్షియనులు కూడ వాస్తు శాస్త్రమందు నేర్పరులే వారు తమ కట్టడములను రాతితో నిర్మించెడివారు. ఈ కట్టడములెప్పుడు నిర్ణీతపాళ్ళలోనే కట్టబడెడివి. వారి కిటికీల తలుపుల పొడుగు వెడల్పులెప్పుడు 1:2, 2:3, 3:5 నిష్పత్తులలోనే వుండెడివి. వారి కట్టడములందు స్తంభములు కూడ నెక్కువగానే పుష్యయోగపరచబడి యున్నవి. కొన్ని స్తంభములపై మానవ ప్రతిమలు, వృషభముల ప్రతిమలు చెక్కబడియున్నవి మరియు, వారి కట్టడములందలి, ద్వారబంధములపై గల రాళ్ళు పలువర్ణములతోను, బంగారు పూతతోను; గోడలు పింగాణీ పూతగల చైట్సుతోను చక్కగా అలంకరించబడి యున్నవి.

పర్షియన్ శిల్పులు కంచుతో చిన్నచిన్న

జట్టాగుఱ్ఱపు సామానును, రథములను కూడ చేసియున్నారు ఇవి బహుళ క్రీ. పూ. రెండువేల సంవత్సరముల నాటికిచెందినవై వుండవచ్చు.

వారు జంతువుల ప్రతిమలను చెక్కునప్పుడు తమ కల్పనా చాతుర్యమును సయోగించి వివిధ రీతులలో చెక్కెడివారు. కొన్ని కొన్ని సమయములందు ఒక్క జంతువునే రెండు మూడు జంతువుల భాగములను సమన్వయించి చెక్కిన నిదర్శనములున్నవి.

ఈ నాటికి ఈ ప్రాచీన చిత్రకళగురించి లభ్యముకాని విషయము లనేకములుండుటచే యంతకన్నను ఈ చిత్రకళ గురించి వివరముగా వ్రాయలేకుండ యున్నాను.

ఇట్టి మెసపోటేమియన్, ప్రాచీన పర్షియన్ చిత్రకళలు మరువలేని చిత్రకళలే అయినను, ఆనాటి చక్రవర్తులకు తల్పొగి పెంపొందుటచే నేడవి స్వేచ్ఛా ప్రియులైన ప్రజల కెంతవరకు నచ్చగలవన్నది మాత్రము సందేహస్పదము. ★

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర సహకార బ్యాంకు లిమిటెడ్,

ట్రూవ్ బజారు, హైదరాబాదు - ఆం.ప్ర.

డిపాజిట్లపై వడ్డీ రేట్లు

కరెంటు ఎక్కౌంట్ సంవత్సరానికి 3% శాతం వడ్డీ

సేవింగ్స్ బ్యాంకు : సంవత్సరానికి 3% శాతం వడ్డీ.

చెక్కులద్వారా తిరిగి సొమ్ము తీసుకోవచ్చు.

స్థిర డిపాజిట్లు :

3-6 నెలల వరకు

6-12 నెలల వరకు

(డిపాజిట్లు మొత్తం 25,000 గాని అంతకు పైగాగాని వున్నట్లయితే) ...

12-24 నెలల వరకు

24-36 నెలల వరకు

36-60 నెలల వరకు

60 నెలలు లేక అపైన

సంవత్సరానికి 3% శాతం

సంవత్సరానికి 4% శాతం

సంవత్సరానికి 4% శాతం

సంవత్సరానికి 4% శాతం

సంవత్సరానికి 4% శాతం

సంవత్సరానికి 5% శాతం

సంవత్సరానికి 5% శాతం

ప్రతి అర్థసంవత్సరానికి వడ్డీ చెల్లించబడుతుంది.

బ్యాంకుల మూడేళ్ళ కాప్ సర్టిఫికేట్లపై 4% శాతం కాంపౌండు వడ్డీ లభిస్తుంది.

15 నెలలనుండి 60 నెలలవరకు రికరింగ్ డిపాజిట్లకు 3% శాతం నుండి 5% శాతం మధ్య వడ్డీ లభిస్తుంది.

సరసమైన రేట్లకు సేవ్ డిపాజిట్లు లాభద్రుల లభ్యం కాగలవు.

కాతాదారుల తరపున బ్యాంకువారే పెన్షన్లను నేకరించడం, ఇమ్ప్యూరెన్సు ప్రీమియంను చెల్లించడం మొదలయిన

సౌకర్యాలను కలిగిస్తారు.

అన్ని రకాల బ్యాంకు పనులూ నిర్వహించబడతాయి.

ఇతర విషయాలకు ఈ బ్యాంకుకు సంబంధించిన ఏ అధికారితోనూ సంప్రదించండి.

డి. శేషగిరిరావు,

కార్యదర్శి

గత నెల చివరి వారంలో దేశమంతటా మశూచి నిర్మూలన వార్షికోత్సవం జరిగింది. దేశంలోని ఇతర ప్రాంతాలతో పాటు మన రాష్ట్రంలో ఈ కార్యక్రమం అన్ని హంగులతోను జరగడం విశేషం. సభలు, సమావేశాలు, చర్చాగోష్ఠులు, కరపత్రాలు, ప్రదర్శనలు, సినిమాలు మున్నగు వివిధ సాధనాల ద్వారా ఈ ఉద్యమ లక్ష్యాన్ని ప్రజలకు కొనిపోవడం జరిగింది మశూచివల్ల కలిగే దారుణ ఫలితాలను, దాని నిర్మూలనకు ప్రజలు వయోతారతమ్యం లేకుండా టీకాలు వేయించుకోవలసిన అవసరాన్ని గుర్తింప జేయడం ప్రధానాశయం.

ఈ వ్యాధికి భారతదేశం, పాకిస్థాన్ దేశాలు ముఖ్యంగా గురి అవుతున్నాయని నిపుణులు తెలియ జేశారు. ప్రపంచ

మంతటిలోను ఈ వ్యాధివల్ల కలిగే హానిలో నాటికి 90 పాళ్ళు ఈ రెండు దేశాలకే సంభవిస్తోంది. 1958 లో సేకరించిన లెక్కల ప్రకారం ప్రపంచంలోని 2.46 లక్షల మంది మశూచి రోగులలోను 2.21 లక్షల మంది ఈ రెండు దేశాలలో ఉన్నట్లు తెలిసింది. దీనిని బట్టి మశూచి నిర్మూలనకు ప్రజల సహకారంతో ఎంతటి కృషినా జరుగవలసివుంది. ఈ సందర్భంలో మశూచి నిర్మూలనకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం తీసికుంటున్న చర్యలుగమనార్హమైనవి

మన దేశంలో మశూచి వ్యాధిని టీకాల ఉద్యమం ద్వారా రెండు సంవత్సరాలలో నిర్మూలించాలని తలపెట్టబడింది. మూడవ ప్రణాళికలో దేశమంతటికి సుమారు రు 7 కోట్ల ధనాన్ని ప్రణాళికా

సమితి కేటాయించింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కేంద్రం సహాయంతో మశూచి నిర్మూలనకు కృషి చేయవలసిందిగా కోరబడ్డాయి ఇందుకు అవసరమయ్యే సిబ్బంది ఇతర సాధనాలను తెలిసికొనేటందుకు ప్రతి రాష్ట్రంలోను 10 లక్షల ప్రజలకు వర్తించే ప్రయోగాత్మక పథకాలు చేపట్టబడ్డాయి ఇలాంటి పథకం మన రాష్ట్రంలోని పశ్చిమ గోదావరిజిల్లాలో, మొదట ప్రారంభింపబడింది. వివిధ రాష్ట్రాల కృషిని సమన్వయం చేసేటందుకు ఢిల్లీలో ఆరోగ్యశాఖ డిప్యూటీ డైరెక్టరు జనరల్ ఆధిపత్యాన ఒక విభాగం స్థాపింపబడింది ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ, మున్నగు అంతర్జాతీయ సంస్థలు కూడ ఈ కార్య

సికింద్రాబాదు నగరాలలో కూడ మశూచి నిర్మూలన కార్యక్రమం 1962 ఆగస్టు నాటికి పూర్తయింది. 1962 సెప్టెంబరు నుండి ప్రైదరాబాదు, నల్గొండ, తూర్పు గోదావరి, గుంటూరు, నెల్లూరుజిల్లాలలో ఒక్కొక్క విభాగం, ఏప్రిల్ 1963 నుండి మిగిలిన జిల్లాలలో ఒక్కొక్క విభాగం ప్రారంభింపబడ్డాయి. రాష్ట్రంలో ఈ కార్యక్రమం 1965 మార్చి నాటికి పూర్తి కాగలదు

ప్రతిజిల్లా విభాగానికి ప్రత్యేకంగా ఒక ఆరోగ్యాధికారి బాధ్యత వహిస్తారు ఆయనకు అవసరమైన సిబ్బంది, సామగ్రి యివ్వబడతాయి వైద్య పరికరాలేగాక ప్రచారం నిమిత్తం దృశ్య, శ్రవణ యంత్రాలు కూడ ప్రతి జిల్లా విభాగంలోనూ వుంటాయి.

టీకాల మందు నిల్వ

చేసేటందుకు తగిన పరికరాలను అమరుస్తారు టీకాలిచ్చే ప్రతి ఉద్యోగికి ఈ మందును కొనిపోయేటందుకు తగిన సౌకర్యాలు కల్పించబడతాయి మశూచి నిర్మూలన కార్యక్రమాన్ని పంచాయతీ సమితులలో క్రమంగా అమలు పరుస్తారు ప్రతిజిల్లా విభాగాన్ని 5 ఉపవిభాగాలుగా విభజిస్తారు ప్రతి ఉపవిభాగంలోను ఒక ఆరోగ్యాధికారి, 5 మంది హెల్తు అసిస్టెంట్లు, ఒకరిద్దరు ఎన్యూమరేటర్లు వుంటారు ప్రతిగ్రామంలోను జనాభాకు తగిన సిబ్బంది ఈ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టి 3 లేక 4 రోజుల్లో పనిని పూర్తి చేస్తారు సిబ్బంది గ్రామాలను సందర్శించే ముందు ఆరోగ్య ప్రచారకులు ప్రజలలో ఈ కార్యక్రమం పట్ల తగిన ఆసక్తిని కలిగిస్తారు ఇలాంటి కార్యక్రమాలు ప్రజల

వెలుగు బాటలు

కె. వి. భాస్కరరావు

క్రమానికి తోడ్పడుతున్నాయి

మన రాష్ట్రంలో ప్రజారోగ్యశాఖ డైరెక్టరు కార్యాలయంలో ప్రత్యేక విభాగం నెలకొల్పబడింది కార్యక్రమ నిర్వహణకు వివిధ పథకాలు 1962 ఏప్రిల్లో ప్రభుత్వానికి సమర్పించబడ్డాయి. ప్రభుత్వం స్థూలంగా ఈ పథకాలను ఆమోదించి మూడవ ప్రణాళికలో అమలు పరచడానికి నిశ్చయించింది. పశ్చిమ గోదావరిజిల్లాలో ప్రారంభింపబడిన వైలట్ పథకం జిల్లా అంతటికి వ్యాప్తి చేయబడింది దాదాపు 20 లక్షల జనాభా గల జిల్లాలో కార్యక్రమం 1962 జనవరి నాటికి పూర్తి చేయబడింది తరువాత ఈ కార్యక్రమం కృష్ణాజిల్లాకు తరలింపుబడింది. ప్రైదరాబాదు,

సంపూర్ణ సహకారం వల్లనే అమలు జరుగుతాయి. అందువల్ల ప్రజలు, ప్రజా ప్రతినిధులు ఈ ఉద్యమ నిర్వహణలో వీలైనంత అధికంగా భాగస్వాములు కావాలి. పంచాయతీల అధ్యక్షులు, సభ్యులు, పంచాయతీసమితి అధ్యక్షులు, సభ్యులు, జిల్లాపరిషత్తు సభ్యులు. జిల్లా ప్రజారోగ్యశాఖ, ఇతర శాఖలు అవధికార స్వచ్ఛంద సేవా సంస్థలు, పత్రికా ప్రతినిధులు మున్నగువారంతా తగు శ్రద్ధా సక్తులు చూపడంవల్ల మశూచి వ్యాధిని ఆశించిన కాలంలో నిర్మూలించవచ్చు. 1968 ఆగస్టు అంతానికి రాష్ట్రంలో సుమారు 75 లక్షల మందికి మశూచి నుండి రక్షణ కల్పించబడింది. మరో 2386 లక్షల మందికి ఈ వ్యాధి సోకకుండా టీకాలు వేయవలసివుంది.

మశూచి అంటువ్యాధి అన్న విషయం అందరికీ తెలిసిందే ప్రతి వ్యక్తి టీకాలు వేయించుకోవడంవల్ల ఈ వ్యాధిని పార ద్రోలవచ్చు ఒకసారి టీకాలు వేయించు కొంటే 3 సంవత్సరాల వరకు మశూచి నిరోధక శక్తి వుంటుంది అందువల్ల టీకాల ప్రాముఖ్యాన్ని గ్రహించి ప్రతి వ్యక్తినచ్చ జెప్పడం ఎంతైనా అవసరం ఒక వ్యక్తి టీకాలు వేయించుకొనక పోవడంవల్ల తనకే గాక సంఘానికి కూడా హాని చేసినవాడౌతాడు.

టీకాలగల్గ ఒకటి రెండు రోజులు జ్వరం, నొప్పి మొదలైన పరిణామాలు

రావచ్చు. అలా వచ్చిన వ్యక్తులలో మశూచి వ్యాధి నిరోధక శక్తి తగినంతగా లేదని గ్రహించాలి. ఒకసారి టీకాలు వేయించుకోవడంవల్ల నిరోధక శక్తి అతనిలో పెంపొంది మున్ముందు మశూచి

విజయ భేరి

విజయభేరి మోగింపుమురా !
విజయశ్రీ వరియింపుమురా !
హిమాలయంవలె నిలిచి శాత్రువుల
యమాలయానికి పంపుమురా !

ధర్మానికి జయపెట్టుమురా !
ధైర్యానికి శే కొట్టుమురా !
దుర్మార్గంగా త్రోసుకువచ్చే
ద్రోహికి సమాధి కట్టుమురా !

దుండగిండ దండింపుమురా !
గూండాలను ఖండింపుమురా !
కండలు క్రొవ్విన కటిక రాక్షసుల
తుండె తుండెలుగ చెండుమురా !

తాత్రభూమి నీ దేశమురా !
ధాత్రికెల్ల సందేశమురా !
శత్రు శిక్షణం మిత్ర రక్షణం
జగన్మాత ఆదేశమురా !

— త'రుణ శ్రీ

బారినుండి కాపాడుతుంది. అందువల్ల తాత్కాలిక బాధను మనం సంతోషంగా భరించాలి. ఒకసారి మశూచి ఒక ప్రాంతంలో సోకిందంటే శర వేగంతో

అది వ్యాపిస్తుంది అంగవైకల్యం, గ్రుడ్డి తనం, చివరకు మరణం కూడా ఈ వ్యాధి వల్ల రావచ్చు ఈ అవాంతరాలతో పోల్చిచూస్తే టీకాలవల్ల కలిగే కొద్ది బాధ తప్పక భరించదగింది ప్రభుత్వం ఈనాడు ఇంటింటికీ సిబ్బందిని పంపి టీకాలు వేసే ఏర్పాటు చేస్తోంది. తల్లి దండ్రులేగాక, పిల్లలు, వృద్ధులు కూడా ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసి కోవాలి.

మశూచి నిర్మూలన ఉద్యమానికి దేశంలో కోట్లకొలది ధనం వెచ్చింపబడుతోంది. ప్రజలు చెల్లిస్తున్న ధనమే ప్రజలకు సౌకర్యాల రూపంలో యిలా వినియోగింపబడుతోంది వ్యక్తి, కుటుంబం, సమాజం ఈ భయంకర వ్యాధి నుండి బయట పడటమేగాక ముందు తరాల వారు మశూచి పేరును మరచిపోయేటట్లు చెయ్యాలి.

ఇతర ప్రణాళికా కార్యక్రమాలవలెనే మశూచి నిర్మూలన కూడా ప్రజా ఉద్యమం. ఈనాటి ప్రభుత్వ కృషితో సహకరించి ప్రజలు తమ ఆరోగ్య ప్రమాణాలను పెంపొందించుకొనగలరని ఆశిద్దాం. ఇందువల్ల ఎవరికో మనం మేలు చేయడం లేదు మనకు మనం మేలు చేసికొంటున్నాము మన రాష్ట్రంలో కూడా 1965 మార్చి నాటికి ప్రతి వ్యక్తి ఈ కార్యక్రమం వల్ల ప్రయోజనం పొందగలడనడంలో సందేహంలేదు.

దు రా క్ర మ ణ

సున్నం వీరరాజుకి వి

ధీరోదాత్తులు భారత ప్రజలు
గాంధీ నాయకత్వంబునన్
బోరన్ - భీతిలి అంగపాలకులె
సంపూర్ణ స్వరాజ్యంబు చే
కూరంజేసి రటన్న, శక్యమగు
నొక్కో భారతీయ ప్రజన్
బోరాటమ్మైన గెల్చి యేలగ
పెకింగ్ భూనేత కే నాటికిన్ ?॥

“జనహరులాలు శాంతియు
బ్రపంచ సమైక్యముగోరు దీనజాం
ధవుడని భూ జనాళి సతతమ్ము
నుతించుట కోర్కలేక, యా
హవమున వానినిన్ గెలిచి
యాతని స్థానము నాక్రమించి సం
స్తవముల నందగాదలచె
చౌ-ఎను-లై యవివేకచిత్తుడై ॥

పశుబలమున్న శత్రువు
సిపాయులతో సరిహద్దు రాజ్యమున్
వశ మొనరించుకొండనియె,
భారతదేశము శాంతికై యహ
ర్నిశలు శ్రమించుటన్
నిలువరించెడు నైనికశక్తి లేని దు
ర్దశను వహించియున్న దను
ప్రజాంతిని, నెంత విచిత్రమోకదా !॥

భ్రమపడి మిత్రరాజ్యమగు
భారతదేశముపై వెసన్ దురా
క్రమణ మొనర్చె నిక్కువముగా
“చయినా” యని నమ్ముటన్, సకా
లమున విహతనాయుధములన్
సమకూర్చెను మిత్రరాజ్యమున్
క్రమముగ “నిండియా”కు,
దమకాన విరోధిని ద్రిప్పికొట్టగన్. ॥

ధనికులకంటె పేదలె యుదార
మతిన్ ముదమార దేశర

క్షణనిధికై విరాళము
లొసంగుటెకాక, స్వరాజ్యలక్ష్మి గై
కొనినటె దేశరక్షణకుగూడ
బ్రధానికి నండదండలై
రణమున నిల్చినంత నె
యరాతి తిరోగమనం బొనర్పడే ? ॥

నెవ్రుం పిలుపును వినినంతనే స్వరాజ్య
రక్షణకు లక్షల కొలంది ప్రజలు శక్తి
మీర బోరొసరింప నున్నారనంగ,
నతడు దేవాంశ సంభవుడగునుగాదే ? ॥

ఆకలి బాధతో నల్లాడు జనులకు
తిండి నీలేని దుస్థితి కతాన,
సాడిపంటలు వృద్ధిపరచ విదేశాల
ధనసహాయము లభింపని కతాన,
తలదాచుకొన గోట్లకొలది పౌరులకు నెం
దేని నెలవులుచూపలేని కతన,
తామదేవత తమ భూమిస్థలిని దాండ
వించి యెల్లరను బీడించు కతన,

ప్రజలు నిస్పృహగొని, విప్లవమును లేవ
దీసి, తన్నంత మొందించి తీరుదురను
భయమున విదేశములను కై వశమొనర్చు
కొన గడంగె చ-ఎన్-లయి మనదలంచి. ॥

స్నేహితుని వెన్నుపొడిచెను “చీని” యనుచు
విస్మయం బందనేటికి ? వృశ్చికంబు
చెడ్డవానినెకాక కన్నడ్ల మంచి
వానినిన్ గుట్టు, దాని స్వభావమదియె.॥

ఇల్లులుకంగ పండుగగునే ?
ప్రజ కన్నులు గప్పినన్ రమా
వల్లభ కన్నుగప్పగలవాడు
కలండొకొ! దై వభీతి లే
కెల్లర కెగ్గొనర్చు గుణ
హీనుల కోటమి కల్లుగాని, వే
యెక్కు తపస్సుచేసిన

జయింపగ సాధ్యమే దై వభక్తులన్ ? ॥ ★

ప్రాచీన భారతదేశంలో కార్మిక వర్గం

(గత సంచిక తరువాయి)

పెమ్మరాజు వెంకటరావు

కొట్టికుడు ఒప్పందపు షరతులను పూర్తి చేయని పక్షంలో అతని వద్దనుంచి వేతనానికి రెట్టింపు మొత్తాన్ని వసూలు చేయాలని యజ్ఞవల్క్యుడు ఉల్లేఖించాడు.

కార్మికుడు ఒప్పందం మేరకు పని నిర్వహించని పక్షంలో అతనికి వేతనాలను ముందుగానే చెల్లించాలనీ, అలా చేసినప్పటికీ కూడా అతడు సక్రమంగా పనిచేయని పక్షంలో అతనివద్దనుంచి జీతానికి రెట్టింపు మొత్తాన్ని వసూలు చేయాలనీ నారదుడు పేర్కొన్నాడు.

ఏవరైనా కార్మికుడు ఒడంబడిక ననుసరించి పని చేయని యెడల అతనికి జీతం చెల్లించకూడదనీ, తన జీతాన్ని ముందుగానే పొందిన కార్మికుడు—శారీరకంగా అర్హుడైనప్పటికీ—పని చేయలేక పోయినట్లయితే అతడు తన యజమానికి జీతం మొత్తాన్ని వాపసు ఇవ్వాలనీ, అంతేగాక అంతకు రెట్టింపు మొత్తాన్ని రాజుకు జరిమానా చెల్లించాలనీ బృహస్పతి పేర్కొన్నాడు.

మందకొడితనం

పనులు జరిగే స్థలంలో యజమాని లేని సమయంలో కార్మికుడు పనిని నెమ్మదిగా చేసినట్లయితే, అతని జీతంలో $\frac{1}{4}$ వంతు మొత్తాన్ని తగ్గించాలని యజ్ఞవల్క్యుడు ఉదహరించాడు.

విధినిర్వహణలో నిర్లక్ష్యం

కార్మికుడు తనకు అప్పగించిన పనిని పూర్తి చేయలేక పోయినా లేదా నిర్లక్ష్యంగా పనిచేసినా అతనికి ఒక వారం జీతాన్ని నిలుపు చేయాలనీ, మరో కార్మికుడిని నియోగించి మిగిలిన పనిని పూర్తి చేయించాలనీ

కొట్టికుడు పేర్కొన్నాడు. నిర్లక్షమైన పనికి జీతం పొందుతూ కూడా పనిని నిర్లక్ష్యం చేసిన కార్మికుడికి 12 పజాలు జరిమానా విధించాలనీ, అంతేగాక ఆ పని పూర్తయ్యే వరకూ అతనిని వదలరాదని కూడా ఆయన ఉల్లేఖించాడు. తన వంతు పనిని నిర్లక్ష్యం చేసిన వ్యక్తిని మొదటి పర్యాయం దయ దలిచి విడిచిపెట్టాలనీ కాని తరువాత మళ్ళీ నిర్లక్ష్యం వహించినా లేదా మరెక్కడికైనా వెళ్ళిపోయినా అతనిని తీసివేయాలనీ, ఒక వేళ ఆ వ్యక్తి పెద్ద దోషి అయినట్లయితే అతనిని పరిత్యజితునిగా పరిగణించాలనీ కొట్టికుడు పేర్కొన్నాడు.

తమ పనిని నిర్లక్ష్యం చేసే కార్మికులను శిక్షించాలనే అంశాన్ని నారదుడు, విష్ణువులు కూడా అంగీకరించారు

పనిముట్ల నష్టం

కార్మికుడు తనకు అప్పగించిన పని ముట్లను విరగగొట్టినట్లయితే ఆ నష్టం మేరకు యజమానికి సొమ్ము చెల్లించాలని యజ్ఞవల్క్యుడు అన్నాడు

సంస్థల మూసివేత

తన కార్మికులనుంచి పనితీసుకోని యజమానికి 12 పజాలు జరిమానా విధించాలనీ, ఒక వేళ యజమాని తన కార్మికులు సగం పని పూర్తి చేశాక మిగతా పనిని తీసుకోలేక పోయినట్లయితే ఆ పని పూర్తి అయినట్లుగానే ఎంచి తదనుగుణ్యంగా జీతాలు చెల్లించాలనీ కొట్టికుడు ఉల్లేఖించాడు.

జీతాల చెల్లింపు

ఒప్పందాన్ని అనుసరించి పని ప్రారంభం కావడానికి పూర్వంగానీ, పని జరుగుతుండగా

గానీ లేక పని పూర్తి అయిన తరువాతగానీ జీతాలు చెల్లించాలని నారదుడు పేర్కొన్నాడు.

ఒప్పందం ప్రకారం రోజు వారీగా గానీ, వారం వారం గానీ, నెలనెలా గానీ, మూడు నెలలకు ఒక పర్యాయం గానీ, ఆరు నెలలకు ఒక పర్యాయం గానీ లేదా సంవత్సరానికి ఒక పర్యాయంగానీ జీతాలు చెల్లించవచ్చునని బృహస్పతి సూత్రీకరించాడు.

నిర్లక్ష కాలంలో జీతాలు చెల్లించాలనీ, వేతనాల చెల్లింపును నిలిపివేయకూడదనీ లేదా వాయిదా వేయరాదని శుక్రాచార్యుడు సిద్ధాంతీకరించాడు.

ఒప్పందం ప్రకారం సేవకుడు జీతం పొందాలని కొట్టికుడు పేర్కొన్నాడు.

శాసనకర్తలంతాకూడా ఒప్పందాల ననుసరించి జీతాలు చెల్లించాలనీ, పనిపూర్తి కాకుండావున్నా లేక పని అసంకృప్తికరంగా వున్నా అట్టి సందర్భాలలో మాత్రమే జీతాలను నిలిపివేయాలనీ సూత్రీకరించారు.

జీతాల చెల్లింపు విషయంలో వివాదం ఏర్పడినప్పుడు దానిని సాక్షుల వాజ్మాలం ఆధారంగా పరిష్కరించాలి. సాక్షులు లేని పక్షంలో పని అమలును పురస్కరించుకొని ఆ వివాదాన్ని పరిష్కరించాలి.

జీతాలు చెల్లించని వారికి జీతాల మొత్తానికి అయిదు రెట్లుగానీ లేదా 6 పజాలు గానీ జరిమానా విధించాలి. జీతాలను దుర్వినియోగం చేసిన వారికి జీతాల మొత్తానికి పది రెట్లుగానీ లేక 12 పజాలు గానీ జరిమానా విధించాలని కొట్టికుడు పేర్కొన్నాడు.

యజమాని తన కార్మికులకు జీతాలు చెల్లించలేక పోయినట్లయితే రాజు జోక్యం

కలిగియున్నది ఒప్పుదం ప్రకారం కార్మికులకు జీతాలు అందేటట్లు చూడాలనీ, జీతానికి సమానమైన మొత్తాన్ని యజమాని వద్దనుంచి జరిమానాగా వసూలు చేయాలనీ బృహస్పతి ఉల్లేఖించాడు.

నిర్ణీత గడువుకు పూర్వం యజమానులు కార్మికుల నెవరినీ తొలగించరాదనీ, ఒక వేళ గడువు పూర్తిగాకుండా వారిని తొలగించవలసి వస్తే పూర్తి కాలానికి మొత్తం జీతాలు చెల్లించాలనీ, ఒప్పుదపు షరతులను ఉల్లంఘించే యజమానులు కార్మికులకు పూర్తి వేతనాలనూ, రాజుకు 100 పజారల జరిమానానూ చెల్లించాలనీ విష్ణువు సిద్ధాంతీకరించాడు.

వివాదాలు

యజమాన్యం, పనివారలకు మధ్య ఏర్పడే వివాదాలను సాక్ష్యాలు, పత్రాల ఆధారంగా పరిష్కరించాలనీ, రాజు, న్యాయస్థానాలూ గాక దత్తలైన వారు కూడా మధ్యవర్తులుగా వ్యవహరించి వీటిని పరిష్కరించవచ్చుననీ కొటియ్యడు ప్రపదించాడు.

సామర్థ్యానికి ప్రతిఫలం

నిర్ణయించిన దానికంటే ఎక్కువ పనిని చేసే సమర్థుడైన కార్మికునికి అదనపు వేతనం చెల్లించాలని యజ్ఞవల్క్యుడు సూత్రీకరించాడు. కొటియ్యడు కూడా ఈ విధానంతో ఏకీభవించాడు. విశ్వానపాత్రులైన సేవకులకు రాజు కాన్కల రూపంలో వారి జీతంలో 1/5 వంతు సొమ్మును బహూకరించాలని కొటియ్యడు పేర్కొన్నాడు.

నిపుణతను, సామర్థ్యాన్ని గుర్తించడంతో పాటుగా, కార్మికుడు సమర్థంగా కష్టించి పనిచేయ కుగేట్టుగా తగు ఆకర్షణలను, పరిసర వాతావరణాన్ని సృష్టించాలి.

కార్మికుల పట్ల ఆదరణ

కార్మికునిలో జనించే అసంతృప్తి వివాదానికి దారితీస్తుందనేది కుక్రసీతి. తక్కువ శ్రేణి కార్మికుడై నప్పటికీ అతని పట్ల సక్రమంగా ప్రవర్తించనట్లయితే తిరుగుబాటు

చేస్తాడు. యజమానులు తమ కార్మికులను మర్యాదగా చూసుకోవాలి. కార్మికులకు మంచిగా వేతనాలు చెల్లించి వారిపట్ల ఉదారంగా ప్రవర్తించినట్లయితే వారు యజమానులకు అండగా వుంటారు. యజమాని, కార్మికులకు మధ్య ప్రత్యక్ష సంబంధం లేకపోవడం వివాదాలకు ముఖ్య కారణం. యజమాని తన కార్మికుని పనిని గురించి అడిగి తెలుసుకుంటూ అతనితో స్వేచ్ఛగా మాట్లాడుతూ అతని కుటుంబం మంచిచెడ్డలను, స్థితిగతులను అడిగి తెలుసుకుంటున్నట్లయితే దానికి ప్రతిగా కార్మికుడు తన యజమాని పట్ల గౌరవభావం గలిగి విశ్వసనీయతగా పనిచేస్తూ అపత్నమయాలలో యజమానికి ఆసరాగా వుంటాడు. తమ యజమానిని విడిచివెళ్ళువారే ఉత్తమ కార్మికులనీ, తమ ఉద్యోగి నిమిత్తం జీవితాన్ని పైతంత్యాగం చేయడానికి సంసిద్ధులయ్యే వారే ఉత్తమ యజమానులనీ కుక్రచార్యుడు సూత్రీకరించాడు.

పారిశ్రామిక శిక్షణ

వివిధ వృత్తులలో కార్మికులకు శిక్షణ గరపడానికి గల ప్రాముఖ్యతను గురించి నారదుడు, యాజ్ఞవల్క్యుల స్మృతులలోనూ, జాతకాలలోనూ ప్రస్తావించబడింది. ఈ విధంగా శిక్షణపొందే వారిని “అంతే వాసు”లు అనేవారు. వారు తమ ఆచార్యుని వద్దనే వుంటూ వృత్తిపనులను అభ్యసించే వారు. ఆచార్యుడు వారికి భోజన, వసతి సౌకర్యాలు కలుగజేసే వాడు. శిక్షణ ముగిశాకకూడా అంతే వాసులు నిర్ణీత కాలం వరకు తమ ఆచార్యుని వద్దనే వుండి తాము సంపాదించిన సొమ్మునంతటినీ ఆచార్యునికి ఇవ్వాలని కుక్రచార్యుడు పేర్కొన్నాడు.

శిక్షణ పూర్తయ్యాక శిక్షితుడు తన గురువుకు తన శక్త్యానుసారం “గురు దక్షిణ” సమర్పించాలని నారదుడు సిద్ధాంతీకరించాడు.

సాంఘిక సంక్షేమం - వార్ధక్యపు

సౌకర్యాలు

ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు ఉద్యోగ విరమణానంతరం ఆర్థిక సహాయం లభింపజేయాలని కుక్రచార్యుడు పేర్కొన్నాడు. 40 సంవత్సరాలకు పైగా సేవచేసిన ఉద్యోగులకు అతని జీతంలో సగం మొత్తాన్ని పింఛనుగా చెల్లించాలి కార్మికుని జీతంలోనుంచి నాల్గవ వంతు లేక ఆరవ వంతు మొత్తాన్ని మినహాయించి ఆ విధంగా కూడిన మొత్తాన్ని రెండు లేదా మూడు సంవత్సరాల తర్వాత పూర్తిగా గానీ లేక సగం గానీ అతనికి తిరిగి చెల్లించాలి.

కుటుంబ సౌకర్యాలు

కార్మికుడు మరణించిన సందర్భంలో అతని జీతాన్ని అతని కుటుంబానికి చెల్లించాలనీ, కార్మికుని కుటుంబంలో జనన మరణాలు సంభవించిన సందర్భంలో కూడా ఆర్థిక సహాయం లభింపజేయాలనీ కొటియ్యడు పేర్కొన్నాడు. యజమాని డబ్బు చెల్లించలేని పక్షంలో ఇతరత్రా సహాయ పడవచ్చు. అయితే అధిక పరిమాణంలో బంగారం ఇవ్వడాన్ని విషేధించాలని కొటియ్యడు పేర్కొన్నాడు.

పనిచేయని వారికి డబ్బు చెల్లించే పద్ధతికి కొటియ్యడు వ్యతిరేకి. కనుకనే వితంతువులు, అవివాహితులైన బాలికలు, శిశువులు, నన్యాసీనులు, దేవదాసీనులకు నూలు, ఉన్ని, జనపనార వడికే పనులుకల్పించి కుటుంబం పోషించుకునేందుకు వీలు కలిగించాలని ఆయన ఉల్లేఖించాడు.

40 సంవత్సరాలపాటు సేవచేసిన అనంతరం కార్మికుడు చనిపోయినట్లయితే అతని కుటుంబ పోషణకు భత్యాలు కానీ, కుటుంబ పింఛనులు కానీ ఇవ్వాలని కుక్రచార్యుడు సూత్రీకరించాడు. అతని భార్యకు, కూతుళ్ళకు, యుక్తవయస్కులు కాని కొడుకులకు జీతంలో సగం మొత్తాన్ని ఇవ్వాలని కూడా ఆయన పేర్కొన్నాడు. పోతే మరణించిన

కార్మికుని యుక్తవయస్కుడు కాని కొడుకుకు అతనికి యుక్తవయస్సు వచ్చేవరకు తండ్రికి లభించే పూర్తిజీతం చెల్లించాలనీ, యుక్తవయస్సు వచ్చాక అతనిసామర్థ్యాన్ని బట్టి తగు ఉద్యోగం లభింపజేయాలనే మరో ప్రతిపాదనకూడా వుంది.

మహిళా, శిశు సంక్షేమం

బుట్టల అల్లకం, కుట్టుపనులలో స్త్రీలు నియోగించబడే వారు. నూలు, నేత కర్మాగారాలలో కూడా వారు పనిచేసేవారు. అంతేగాక సుద్యపనాలను కూడా తయారు చేసేవారు. వారు చేసేపనినీ, సామర్థ్యాన్ని బట్టి జీతాలు చెల్లించే వారు. స్త్రీలకు, పురుషులకు ఒకే పనికి వేరు వేరుగా జీతాలు చెల్లించబడేవనే విషయాన్ని నిరూపించడానికి తగు ఆదారాలు లేవు. ఉద్యోగంచేసే స్త్రీల సంరక్షణకు అనేక నిర్బంధాలు విధించబడేవి. ఎవరైనా ఉద్యోగం చేసే స్త్రీ ముఖాన్ని చూచినా లేదా ఆమెతో మాట్లాడినా అతనికి ప్రథమశ్రేణి శిక్షను విధించాలని కోటిల్వడు సిద్ధాంతీకరించాడు. ఎవరైనా లంచం పుచ్చుకొనిగానీ, దురుద్దేశంతో గానీ స్త్రీకి పని చేయకుండానే జీతం ఇచ్చినట్లయితే అతనికి ద్వితీయశ్రేణి శిక్ష విధించాలి. జీతాల పంపిణీలో అవరోధం కలిగించినవారికి మధ్యరకం శిక్ష విధించాలి. స్త్రీని చరిచిన లేక అంద విహీనం చేసిన కఠిన శిక్షార్హులవుతారు.

ప్రసూతి సౌకర్యం

గర్భిణి స్త్రీలను పనిలోనుంచి తొలగించడం నిషిద్ధం. యజమాని వారిని పనిలోనుంచి తొలగించ దలచినట్లయితే ప్రసవానికి తగు ఏర్పాట్లు చేయాలి. ఈ నియమాలను ఉల్లంఘించిన వారికి కఠిన శిక్షలు విధించాలని శాసనకర్తలు పేర్కొన్నారు.

నిరుద్యోగులకు రక్షణ

ఎవరైనా వ్యక్తి ఉద్యోగం లేకుండా ఇబ్బందులు పడుతూ అన్నవస్త్రాల కొరకు ఎవరైనా భాగ్యవంతునివద్ద సేవ చేయదలచినట్లయితే ఆ భాగ్యవంతుడు అతనికి ఉద్యోగం ఇవ్వాలని సూత్రీకరించబడింది. ఉద్యోగం

పొందినవ్యక్తి తన ఇష్టమొచ్చినప్పుడు ఎప్పుడైనా ఉద్యోగం మానివేసివెళ్ళవచ్చు.

కార్మిక సంఘాలు

పూర్వకాలంలో వర్తకుల వలెనే కార్మికులుకూడా సంఘాలు ఏర్పర్చుకునేవారు. కార్మిక సంఘాలు సుసంఘటితమై వుండేవి. క్రీ. పూ. 500-800 సంవత్సరాల మధ్య కాలంలో అవి స్వతంత్ర ప్రతిపత్తి కలిగి వుండేవి. వ్యవసాయదారు, వర్తకులు, పశుకాపరులు, వడ్డీవ్యాపారులు, కార్మికులు తమ సభ్యుల ప్రవర్తన విషయంలో నిబంధనావళిని రూపొందించవచ్చునని గౌతముని ధర్మశాస్త్రం తెలుపుతున్నది. వివాదాలు తలెత్తినప్పుడు రాజు సంస్థాధిపతి నుంచి నిజానిజాలు తెలుసుకొని తీర్పుచెప్పేవాడు. ఈ సంఘాల కార్యకలాపాలను సమీక్షించేందుకు ముగ్గురు పెద్దలతో 'సమితి' అనే సంఘాన్నొకదానిని నెలకొల్పాలని కోటిల్వడు పేర్కొన్నాడు. సంఘం సభ్యత్వ రుసుమును విశ్వసనీయులైన వ్యక్తుల వద్దగానీ, ప్రముఖులైన సభ్యుల వద్దగానీ లేక సంఘం అధిపతివద్దగానీ వుండాలి. 'సమితి' అధ్యక్షులలో సంఘం ఏదైనా పరిశ్రమను ప్రారంభించవచ్చు. పరిశ్రమలాభాలు సభ్యులకు సంక్రమిస్తాయి. సంఘసభ్యులు సంస్థపట్ల విశ్వాసపాత్రంగా ప్రవర్తించాలని కూడా మనువు పేర్కొన్నాడు. నియమ నిబంధనలను ఉల్లంఘించడాన్నీ, సంస్థను మోసంచేయడాన్నీ, సమర్థంగా పని చేయక పోవడాన్నీ తీవ్రమైన నేరాలుగా పరిగణించాలి. సంఘం నిధులను తస్కరించిన వారిని దేశంనుంచి బహిష్కరించాలనీ, వారి ఆస్తులను జప్తు చేసుకోవాలనీ యాజ్ఞవల్క్యుడు సిద్ధాంతీకరించాడు. రాజులు ఈ సంఘాలను గుర్తించి వాటికి చేయూత నిచ్చినట్లు మహాభారతంలో ఉల్లేఖించబడింది.

సంఘాలమధ్య అంతాకలహాలు కలిగించే వారిని కఠినంగా శిక్షించాలనీ లేవనెత్తంలో ఈ దుష్కృత్యం ప్రబలిపోయే అవకాశం వుంటుందనీ నారదుడు పేర్కొన్నాడు.

ముసలివారు, పిల్లలు, ద్వేషపూరితులైన వ్యక్తులు, తమ మాటకు కట్టుబడి వుండనివారు, విపరీతమైన సాహసం చూపించేవారు విశ్వసించదగ్గవారు కారు. కాబట్టి వారిని సభ్యులుగా చేర్చుకోరాదని బృహస్పతి సూత్రీకరించాడు. నియమ నిబంధనలకు కట్టుబడివుండని సభ్యులకు, అంతాకలహాలను రేకెత్తించే సభ్యులకు జరిమానాలు విధించడం, బహిష్కరించడం, ఆస్తులు జప్తుచేసుకోవడంవంటి శిక్షలు విధించేవారు. దురుద్దేశంతో వ్యవహరించే సభ్యులు, నిగ్రహంలేని సభ్యుల కార్యకలాపాలను నిరోధించే అధికారం సంస్థ అధిపతికి వుండేది. ఈ విషయాలలో సంస్థ అధిపతి గైకొనే చర్యలను రాజు సాధారణంగా ఆమోదించేవాడు. సంస్థ అధిపతి సభ్యుల పట్ల అన్యాయంగా ప్రవర్తించి వారికి కష్టనష్టాలు కలిగించినట్లయితే రాజు జోక్యం కల్పించుకొని సభ్యులను పరిరక్షించేవాడు.

కార్మికులు సమిష్టిగా వ్యవహారాలు చేయడం శాసనసమ్మతమే. కాని వారు తమ యజమానికి నష్టం కలిగించే ఉద్దేశంతో వ్యవహరించినట్లయితే చట్టంక్రింద శిక్షార్హులవుతారని కోటిల్వడు పేర్కొన్నాడు. వ్యక్తిగత చర్యలకంటే సంస్థల చర్యల విషయంలో నడలింపు ఎక్కువగా వుండేది.

కార్మికుల విధులు, బాధ్యతలపై కోటిల్వడు సమగ్రమైన నియమ నిబంధనలు రూపొందించాడు. కార్మిక విషయాలను గురించిన సాధారణ పరిస్థితులను వివరించడానికి, ప్రాచీనకాలనాటి శాసనకర్తలు, ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలు సాంఘిక న్యాయం విషయంలో చేసిన సూత్రాలనుగురించి తెలుసుకోవడానికి ఈ వ్యాసం ఉద్దేశించబడింది కాబట్టి నేను పూర్తివివరాలలోకి వెళ్ళలేదు. కార్మిక తరగతులకు సాంఘిక న్యాయం చేకూర్చే విషయాలలో ప్రాచీనకాలనాటి పరిస్థితుల స్థాయికి చేరుకోవడానికి మనం ఇంకా చాలా ముందుకు వెళ్ళాలనే విషయాన్ని ఈ వ్యాసం వెల్లడించగలదని నేను ఆశిస్తున్నాను.

★

నేపాల్ తూర్పు సరిహద్దున ఉన్నది రోహిత్ సరిహద్దు విభాగం. ఈ విభాగానికి తూర్పు దిక్కున ఉత్తర బర్మాకు చెందిన పుటావో జిల్లా, ఉత్తరాన టిబెట్టుకు చెందిన జయూల్ జిల్లా ఎల్లలుగా పేర్కొనవచ్చును. రోహిత్ విభాగం పశ్చిమ దిక్కున సియాంగ్ సరిహద్దు విభాగం, దక్షిణాన తిరాస్ సరిహద్దు విభాగం ఉన్నాయి.

రోహిత్ సరిహద్దు విభాగం విస్తీర్ణం సుమారు 9056 చ॥ మైళ్ళు. ఈ ప్రాంతం జనాభా 96050 నేపాల్ లోని మిగతా నాలుగు విభాగాల లాగానే ఈ విభాగానికి కూడా అక్కడ ప్రవహించే పెద్దనది పేరు వచ్చింది ఇక్కడ రోహిత్ నది హిమాలయ పర్వత శ్రేణినుంచి క్రిందకు ప్రవహిస్తున్నది. ఈ నది టిబెట్టు ఆగ్నేయ ప్రాంతంలో జయూల్ రాష్ట్రంలో జన్మించి అస్సాము ఈశాన్య భాగంలో భారతదేశంలోకి ప్రవేశిస్తున్నది. ఉరుకులు పరుగులు పెడుతూ ఉత్తుంగ హిమవత్సర్వతాల మధ్య లోయలగుండా 120 మైళ్ళు ప్రవహించి, మైదానాలలో ప్రవేశించి ఆ వెంటనే బ్రహ్మపుత్రలో కలుస్తున్న దీ రోహిత్ నది. ఇక్కడ మరో నది దిబాంగ్ అనే నది రోహిత్ పశ్చిమ భాగంలో ఉత్తరాన నుంచి క్రిందకు దక్షిణానికి ప్రవహిస్తున్నది.

ఈ రెండు నదుల మధ్య గల నదీ పరీవాహ ప్రాంతంలో నివసిస్తున్న ప్రజలను మిషిమీలు అంటారు. రోహిత్ లోయలోని మిషిమీలను రెండు వర్గాలుగా వర్గీకరించవచ్చును. రోహిత్ ఉత్తర భాగంలో నివసించే మిజాలు ఒక వర్గం క్రిందకు పశ్చిమాన దిగువ భాగాలలో నివసించే దిగారులు రెండవ వర్గం క్రిందకూ వస్తారు ఈ రెండు వర్గాల ప్రజల ఆచార వ్యవహారాలు ఒకటే అయినా భాషమాత్రం వేరు

అక్టోబరు, 1963

దిబాంగ్ లోయలోని మిషిమీలు తాము ఇదూలమని చెప్పుకొంటారు అయితే వారు “చులికర్త” అనే పేరిట ఎక్కువగా వ్యవహరింపబడుతున్నారు అస్సామీ భాషలో ఈ మాటకు క్రాపింగు జుట్టుకల వారని అర్థం ఈ మూడు వర్గాల ప్రజలే కాక ఈ రోహిత్ సరిహద్దు విభాగంలో ఖంపాటీలు, పదాములు అనేవారు కూడా

—కర్పల్ వి. ఎన్. లూథా

నివసిస్తున్నారు మిజాలు, దిగారులకు దీర్ఘ శిరోజధారణ ఒక ప్రత్యేకత.

ఈ ఆదివాసుల పుట్టుపూర్వాలు, వీరు ఈ ప్రాంతంలో సరిగ్గా ఎప్పుడు స్థిరపడిందీ తెలియదు కాని ఈ తెగలలో కొంతమంది

వస్తుతః ఇక్కడి వారేనని విశ్వసించబడుతోంది. వీరిలో ఎక్కువ మంది బర్మా నుంచి ఈ ప్రాంతానికి వసల వచ్చామని చెప్పుకొంటారు కాని వారికి ఇతర ప్రజలకూ తేడా ఏమీలేదు వీరి తర్వాత వచ్చిన తెగల వారు తాము ప్రస్తుతం ఉంటున్న ప్రాంతానికి ఎన్ని తరాల క్రింద వచ్చిందీ చెబుతున్నారు. వీరి పూర్వులకు తాము ఇక్కడకు వచ్చి నప్పుడు ఈ ప్రాంతంలో ఒకానొక ప్రత్యేక సంస్కృతిగల ప్రజలు కన్పించారట. వీరు పూర్వం చైనా బర్మాపై ఒత్తిడి తెచ్చిన సమయంలో ఇక్కడకు వలస వచ్చి ఉండవచ్చు అటువంటి ఆపత్సమయాలలో బర్మా ప్రజలు అస్సాములోకి వలస రావడం జరుగుతూ వచ్చింది.

ఈ తెగల ప్రజలలో శాఖాంతర వివాహాలకు అటంకం లేదు వీరిలో కులాలు లేవు అంతా సమానమే కాని ఎక్కువ మంది జనాభా ఉన్న తెగవారంటేనూ, అధికారం కల వారంటేను కొంచెం ఎక్కువ గౌరవ మర్యాదలు చూపుతారు వస్తుతః ఈ ప్రాంతానికి చెందిన తెగల వారికి ఈ నాటికి కూడా సంఘంలో ఉన్నతమైన హోదా, గౌరవ స్థానం ఉన్నాయి వారిని ఈ ప్రాంతం పాలకులుగా పరిగణించి గౌరవించడం కూడా కద్దు.

హిందువులకు అతి పవిత్ర యాత్రాస్థలమైన బ్రహ్మగుండం (పరశురాం గుండం అని దీనికి మరో పేరు) ఈ విభాగానికి ప్రధాన కార్యస్థలం తేజాకు 18 మైళ్ళ దూరంలో ఉన్నది. రోహిత్ నదిలో ఒక అఘాతం. ఈ నదికి అతి సమీపంలో ఎగువన ఉన్న పర్వాతాల నుంచి ప్రవహించే వాగు ఈ అఘాతంలో కలుస్తున్నది. ఈ గుండంలోని నీరు పవిత్రజలంగా పరిగణింపబడుతోంది. ఇక్కడకు వచ్చే యాత్రికు

అంతా తాము పూర్వం చేసిన సకల పాపాలు ఓక వంకా గలవనే విశ్వాసంతో ఈ గుండంలో స్నానం చేస్తారు. అహోమల కాళంలో వారి రాజాను సింహాసనం అధిష్టించ దానికి ముందు ఈ గుండం నుంచి నీరు తీసుకొని వచ్చి ఆ నీటిలో స్నానం చేయించి అయన్ను పునీతుణ్ణి చేయవలసి ఉండేది. ఈ నీటికి అంత ప్రాధాన్యం, అంత పవిత్రత ఉండేది ఆ రోజులలో. ఈ నీళ్ళు రోహిత్ నదీ జలాల కంటే కొంచెం వెచ్చగా ఉంటాయి. ప్రతి సంవత్సరం జనవరి మాసంలో అస్సాము మైదాన ప్రాంతాల నుంచి వందలాది యాత్రికులు ఇక్కడకు వచ్చి బ్రహ్మగుండంలో స్నానమాది వెళతారు.

మిజాలు, దిగారులు ఒక వత్తం నడుం చుట్టు త్రిప్పి వెనుకనుంచి ముందుకు గోచీ పెట్టుకొంటారు. గోచీ ముందు వైపు బిగిస్తారు. పైన చేతులులేని కోటు వేసుకొంటారు. కంఠం నుంచి మోకాళ్ళదాకా ఉంటుంది ఆకోటు నీటికోసం మిషిమీట్రీలు ఎరుపు, నలుపు, నీలంరంగు మూలతో కంటికి ఇంపైన రంగురంగుల వస్త్రాలు నేస్తారు వీరు నిడుపైన శిరోజాలు ఉంచుకొంటారు. వెనుక ముడి వేసుకొంటారు. కొంతమంది నెత్తిమీద ఉన్ని బోపీ మరి కొంతమంది వెదురుతో అల్లిన శిరస్త్రాణం ధరిస్తారు.

మిషిమీట్రీలు నడుముచుట్టూ మోకాళ్ళదాకా వచ్చేలా రంగువత్తం వదులుగా చుట్టుకొంటారు. పైన చాచీచాలని రెవికలు. ఇక శిరోజాలంకరణలో వీరిది పెట్టింది పేరు. తలలో మామూలు గాజుపూసలేకాక ఎగ్గేటు, పోర్సిలిన్ లతో తయారైన రకరకాలపూసలు అలంకరించుకొంటారు. వీరి కేశసంస్కరణ అత్యంత ఆకర్షణీయంగా ఉంటుంది. పల్చని

వెండిరేకుతో తయారైన అందమైన శిరస్త్రాణం ధరిస్తారు. అది నుదుటిమీదకు వచ్చే భాగం వెడల్పుగా ఉండి సుమారు ఒక అర అంగుళం వెడల్పున చెవులను కప్పతూ ఉంటుంది. దాని తాలూకు గొలుసుమెడ చుట్టూ రావడంచేత శిరస్త్రాణం కదలకుండా ఉంటుంది. జాట్లు మెలిపెట్టి ఒకవైపు కొప్పులా ముడి వేసుకొంటారు కొప్పుముడి జారిపోకుండా పొడుగాటి కొప్పుపిన్ను పెట్టుకొంటారు. ఢిల్లీనుంచి ఈ ప్రాంతం సందర్శించి పోవడానికి వచ్చిన ఒకానొక సౌందర్యారాధకుడు ఈమగువల కేశ సంస్కరణ పద్ధతి చూచి ఎంతో ముగ్ధుడయ్యాడు. అంతే కాదు; అయన రాజధాని నగరంలో నాగరిక త్రీలకు ఈ పద్ధతి నేర్పాలని చూస్తున్నాడు కూడానూ చులిక త్రాలెగవారు జాట్లు ముందుకు దువ్వకొని, ఈ వైపునుంచి ఆచెవిదాకా జాట్లు కత్తిరించుకొంటారు. ఇక వెనుక వైపు జాట్లు దువ్వకొని, ముడివేసుకొని, ముడి జారకుండా ఎముకతో తయారైన పిన్నులు పెట్టుకొంటారు.

ఈహిమాలయ పర్వత ప్రాంతాలలో రీవిలియా అనే ఒక రకం దూలగింజ ప్రయోజనం లక్షణాలు తొలుదొల్తగా కనుగొన్న గౌరవం చులికత్రాలకు దక్కుతుంది. దీనినుంచి తీసేనూలు చాలాగట్టిగా, ముదుర్గా బలంగా ఉండడంచేత దీనితో వారు కోటు గుడ్డనేపి ఆకోట్లు కవచాలుగా ఉపయోగిస్తారు. యుద్ధాలకు వెళ్ళేటప్పుడు వారు ఈ కోట్లు ధరిస్తారు. బాణంకూడా దిగనంత గట్టిగా ఉంటాయి ఈ కోట్లు.

వీరు వివసిందే ప్రాంతంలో అనేకరకాల విలువైన సరుకులు ఉత్పత్తి అవుతాయి. అందువల్లనే వీరు అస్సాములో మరే ఇతర అదివాస జాతివారికంటే ఘనంగా ఇతర ప్రాంతాల వారితో వ్యాపారం చేస్తున్నారు.

అస్సాం మైదాన ప్రాంతాల ప్రజలతో వీరికి చిరకాలంగా వాణిజ్య సంబంధాలు ఉంటూ వచ్చాయి వీరికి సాదియా, దిబ్రూగర్, ముఖ్యమైన సరుకు మార్పిడి మార్కెట్లు. మిషిమీలు ఈ మార్కెట్లకు చేర్చే సరుకులు హిమాలయాలలో 8 వేల నుంచి 9 వేల అడుగుల ఎత్తున ఉండే ప్రాంతాలలో లభించే టీటా అనే వనమూలికలు, కిస్తూరి, నాభి, మైనం, అల్లం, మిరపకాయలు మొదలైనవి ఉంటాయి. అనేక మంది మిషిమీలు చలికాలం అంతా అస్సాములో చెరుకు పంట కోతలకు వెళ్ళి డబ్బు సంపాదించుకొని వస్తారు.

మిషిమీల వ్యవసాయం వారి అవసరాలను బట్టి చూస్తే చాలా తక్కువే అని చెప్పాలి. కొండచాళ్ళలో భూములునున్న వ్యవసాయం చేస్తారు. వాగులు, నదులను అనుకొని ఇంత కంటే చదరంగా ఉండేభూములలో వ్యవసాయం ఎక్కువగా సాగుతోంది. ఇక్కడ ముఖ్యంగా భారతదేశపు వరి, మరో రెండు మూడు రకాల తక్కువ రకపు పప్పు దాన్యాలు పండుతాయి. తక్కువ ఎత్తులో ఉండే వాళ్ళలో వారు పెండలం, బంగాళ దుంపలు విరివిగా పండిస్తారు. ఇక్కడ కొంచెం తక్కువ రకం ప్రత్తికూడా కొద్దిగా పండుతుంది ఇక్కడ పొగాకుకు మంచి గిరాకీ ఉన్నది. మగవారు ఆడవాతూ తప్పని సరిగా పొగ త్రాగుతారు. పొగ పీల్చేందుకు పొడవైన గొట్టాలుండే అందమైన వెండి పైపులు వాడుతారు.

మిషిమీ సంఘంలో వర్గాలు లేవు. నాయకులు లేరు. వ్యక్తికుండే ప్రజాస్వామ్య హక్కును అందరూ గుర్తించారు. వ్యక్తి అధికారం అతని గృహానికి పరిమితమై ఉంటుంది. మంచి శీలం, సంపన్నత గల వ్యక్తులకు పలుకుబడి, అధికారం సహజంగా

లభిస్తాయి. వేరే మిషిమీలకు ఏవైనా వివాదాలు వస్తే తీర్చేందుకు పెద్దలుగా వ్యవహరిస్తారు.

నేపా పాలనాధికారులు ఈ సాంఘిక కట్టుబాట్లను, నీతి నియమాలను మన్నించడం జరుగుతోంది. వివాదాలను చాలావరకు భారతీయ శిక్షాస్మృతితో సంబంధం లేకుండానే పరిష్కరించడం జరుగుతోంది. మామూలుగా విధించే శిక్ష జుల్మానా ఈ జుల్మానా క్రింద పశువులను ఇచ్చుకోవలసి ఉంటుంది. హత్యా నేరానికి 75 నుంచి 80 పశువులను, వ్యభిచార నేరానికి 2 నుంచి 7 పశువులను కోల్పోవలసి ఉంటుంది.

చాలామంది కొండజాతి వారి లాగానే మిషిమీ తెగవారు కూడా స్వేచ్ఛాప్రియులు. ఒట్టి బోకా మనుష్యులు. ఒక్కొక్క గ్రామంలో 2 నుంచి 4 కుటుంబాల వారు మాత్రమే ఉంటారు. ఒక్కొక్క సందర్భంలో గ్రామంలో ఒక్క కుటుంబం మాత్రమే ఉండడం కూడా కద్దు. గ్రామంలో కుటుంబాల సంఖ్య ఇలా పరిమితంగా ఉండడానికి మిషిమీల వ్యక్తి స్వాతంత్ర్య ప్రియత్వమే కారణం. వీరు తల ఒగ్గవలసిన సాంఘిక కట్టుబాట్లు, కట్టుబడి ఉండవలసిన నియమాలు స్వల్పం. వీరికి కూడా పురోహితులు ఉన్నారు కాని అదొక ప్రత్యేక కులం - వర్గం కాదు. కొంతమంది మాత్రమే పురోహితులు కావాలని కానీ వారికింత వయస్సు ఉండాలని కానీ నియమం లేదు. అంతేకాదు ఈ పురోహితుల అధికారాలు వంశ పారంపర్యంగా వచ్చేవీరాదు.

సాంఘిక అచారాల విషయంలో కూడా మిషిమీలకు వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యం మొదలు. మిషిమీ యువకుడు తనకు ఇష్టం వచ్చినప్పుడు తన ఇష్టానుసారం పిల్లలను ఎంచుకొని వివాహం మాడుతాడు. ఆడవారు ఎవరో ఒకరు మధ్య

వర్తిగావుండి పెండ్లి కూతురు ఇష్టానుష్టాలు కనుక్కంటారు. ఇష్టంలేందే ఏ మిషిమీ యువతి కూడా పెండ్లి చేసుకోదు. అయితే పిల్లకు కన్యాశుల్కం చెల్లించే ఆచారం ఉంది. కన్యాశుల్కం తాలూకు మొదటి వాయిదా చెల్లించాక వరుడు, భార్యను చూడడానికి అత్తమామల ఇంటికి వెళ్ళవచ్చు. పెండ్లిండ్ల కాలం అంటూ ప్రత్యేకం ఏమీలేదు. సంవత్సరంలో ఎప్పుడుబడితే అప్పుడు వివాహాలు జరుగుతూ ఉంటాయి. మగవాడు ఎంతమందినైనా వివాహం చేసుకోవచ్చును. బహుభార్యత్వం నిషేధంలేదు. వారి వారి ఆర్థిక స్తోమతనుబట్టి ఎంతమంది కావాలంటే అంతమందిని పెండ్లాడుతారు.

ఈ రోహిత్ సరిహద్దు విభాగం ఏర్పాటు సుమారు పది సంవత్సరాలైంది. ఇది ఒక రాజకీయ అధికారి పరిపాలన క్రింద ఉంటోంది. ఈయన్ను డెప్యూటీ కమిషనర్ అని వ్యవహరిస్తారు. ఈ ప్రాంతాన్ని కేంద్రాలు, ఉపవిభాగాల క్రింద విభజించి డెప్యూటీ కమిషనరు ఆయన క్రింద ఉండే సహాయక రాజకీయ అధికారులు మొదలైన వారు పరిపాలనా బాధ్యతలు నిర్వహిస్తున్నారు. వారి ఆర్థిక వ్యవసాయాభివృద్ధి నిమిత్తం సమగ్ర కార్యక్రమం రూపొందించి ఎంతో కృషిచేస్తున్నారు. జిల్లా ప్రధాన కార్యస్థలమైన తెజాలో పూర్వపు ఉన్నత పాఠశాల ఈ సంవత్సరం ఉన్నత సెకండరీ పాఠశాల అయ్యింది. ఈ పాఠశాల నుంచి 11 మంది విద్యార్థులు మెట్రిక్ పరీక్షలో ఉత్తీర్ణులయ్యారు. ఈ పాఠశాలలో జాతీయ విద్యార్థి పైనికదళం, బాలికల గైడ్లదళం ఏర్పాటైనాయి.

గత సంవత్సరం సెప్టెంబరులో చైనా ముష్కరుల దురాక్రమణకు రోహిత్ సరిహద్దు విభాగం గురియైనప్పుడు మిషిమీల

దైర్య సైన్యాలకు పౌరుషానికి పరీక్ష సమయం ఏర్పడింది. ప్రకృతి సౌందర్యానికి నిలయమైన వలాంగ్ పీఠభూమి యుద్ధరంగమైంది. అటువంటి విపత్కర పరిస్థితిలో మిషిమీలు దైర్యసాహసాలు ప్రదర్శించి భారత సైన్యానికి అండదండగా నిలచారు. బరువులు మోసి, ఆహార పదార్థాలు అందచేసి సైనికులకు అనేకవిధాల తోడ్పడ్డారు. శత్రు ప్రతిఘటన సాధ్యంకాక పోయినప్పుడు మన సైనికులతో పాటు ఎంతో దైర్యం, సమయ స్ఫూర్తి ప్రదర్శించి క్రమపద్ధతిలో వెనక్కు మరలినవారు.

చైనావారి ఉపసంహరణ జరిగిన వెను వెంటనే మిషిమీలు వలాంగ్ ప్రాంతంలో సరిహద్దున ఉన్న తమ స్వగ్రామాలకు తిరిగి వచ్చారు. కొద్ది వారాలలో అక్కడ సాధారణ పరిస్థితి తిరిగి నెలకొల్పడం జరిగిందీ అంటే అందుకు వారి దైర్యం, విపత్తునుంచి వెంటనే కోలుకునే వారి స్వభావం కారణం. 1950 లో ఒకసారి భూకంపంవచ్చి పరిస్థితి అంతా అస్తవ్యస్తమైనప్పుడు కూడా మిషిమీలు అతి త్వరలో కోలుకోగలిగారు.

(అకాశవాణి సాజన్యంతో)

గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా

విశాఖపట్నం జిల్లా యలమంచిలి తాలూకాలోని గుడివాడ, గుర్రాజుపేట గ్రామాలకు జూలై నెలలో విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరాచేయడం జరిగింది.

నెల్లూరు జిల్లా కొవ్వూరు తాలూకా పెమ్మరెడ్డి పాలెం గ్రామానికి కూడా అదేనెలలో విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చేయబడినది.

పారిజాత సౌరభము

యస్మిన్ శోగా రావు

హరివంశాని నుండి బయల్పడిన

యొక అనర్హుని పారిజాతాపహరణము. తిమ్మన గంటపు శాస్త్రోపలమున బడి జాతి రత్నమైనది. రసోచితములైన మార్పులవధరించినది

సుదీర్ఘ పుర వర్ణనానంతరము కథోపక్రిమము నాటి ప్రబంధ కవుల పరిపాటి. అట్లుకాక “హరి నరకాసురుం గెలిచి”యను పద్యమున పూర్వ సందర్భ స్మరణమాత్రమున సూటిగా ప్రబంధ కథా ప్రరోచన గావించినాడు తిమ్మన కృత్యాది యందు స్తుత్యాదికమున సున్నితపు చూపుతో కావ్యార్థ సూచనయు చేసినాడు. అక్కడి “పొలతుల్ గొగిటఁ గ్రుచ్చియెత్తి”, “నరసపుటల్గుఁ దీర్పుతటి” అను పద్యములు వరుసగా పారిజాత కథలో ప్రధానాంశములైన సత్యభామ నవతి మచ్చరము, పొలయలుక అను వానికి సూచకములుగ నున్నవి. సాధారణముగ కావ్యవితారికలలో స్తుత్యాదికమున చంద్ర ప్రశంస యుండదు. కాని యిందు “వలిమల యల్లువాడు తలవాఁక ధరించి న పూపు గుత్తి...వెన్నెలల్ మొలిచిన పాడు, పాల్కుడలి ముద్దులపట్టి నృసింహ కృష్ణ రాయలఁ గరుణారసంబు నిను పారెడి చూపులఁ జూచు గావుతన్” అని కృతిపతి కుభాశంసన పరముగ నున్నది ఆ పద్యము హృద్యముగా నున్నమాట యటుండ అది వెన్నంటి వచ్చు కృతిపతి వంశావళి వర్ణనకు చక్కని ప్రాతిపదికయైనది

నకు చక్కని ప్రాతిపదికయైనది కథ శీఘ్రగతితో చకచక సాగిపోయినది నడుమ నొక పెద్ద వెలితి యేర్పడినను సురుచిర వర్ణనలతో రమణీయ రచనా విన్యాసముతో పరువులు వారి చివర మరల చక్కని సన్నివేశముతో కౌతుకవ్యంజకత నిలద్రొక్తుకొన్నది ఇందు కథ కంటి కథన విధానము పరమ రమణీయము. వస్తు సన్నివేశము స్వల్పమైనను ఒక్కొక్క చిన్న సన్నివేశమున పాత్రలు పొందిన చేష్టా ప్రతీ ఘాతములు, భావావర్త పరంపరల ద్వారా కథ దాని మానస నది యొక నాటకేతి వృత్తము వలె త్వరితగతి పయనించుచుండును ప్రత్యేకాంతర సన్నివేశమున పూర్వ సన్నివేశముల స్వాభావిక పరిణామముగ దోచును చకచక కథారంగముల మార్పు, పాత్రల వివిధ భావసమున్మీలనము, ఆ మనసుల మధ్య అభిప్రాయ సేతువులైన ముఖాముఖీన చతుర సంవాదములు, చేష్టలు, ప్రతీఘాతములు అంతయు నతిమాత్రమనోజ్ఞ రూపక సన్నివేశము వలె నడచును సందర్భ సుందర మగు నారిద కృతి కృష్ణ స్తుతితో ప్రబంధోపసంహరము ఆచటి ఆనులోమ కందము, పాదభ్రమకము, బంధగర్భాది చిత్ర కవిత్వపు వైచిత్రీ స్తుతి సందర్భోచితములు, సురుచిర రచనా చణములు

జీవ కళామూర్తు లగు పాత్రలను జాతి రత్నములు పొదిగి ఉత్తమ రసీకానుభవైక

వేద్యమగు సురుచిర శృంగార భృంగారువున పుటము పెట్టిన పదార్థమైన బంగారు నగ యీ పారిజాత కథ. ఇందలి ప్రతిపాత్ర, వర్ణన, ప్రతిరస భావసన్నివేశము “మిన్నేటి పసిండి నెత్తమ్మి చిగురుటాకునం బొదివిన పారిజాతంపు క్రొన్నన”యే.

ఆ మానవతీ లలామ, ఖండిత నాయకా ప్రపంచమునకె త్తిన ఏకైక కథ్యజము, స్వాధీన పతికా ప్రతిష్ఠామహిత, సార్థకనామ సత్య భామ, రసజగత్సమ్రాట్టు లతాంతాయుద్రుఁ గన్నతండ్రి, జగదేక దక్షిణ నాయకుడు, సత్యభామా విధేయ బిరుద గౌరవ విరా డితు డా శ్రీ కృష్ణమూర్తి, మరి యా పోరో గిరిము తిండిపోతు నారదుడు మొదలగు పాత్రల స్వభావ జీవలక్షణము తిమ్మనగారి పారిజాత కావ్యముతోనే ఆంధ్రులకు సుపరి చితమైనది

సత్యాగ్రహ సన్నివేశ మొకటి యీ కావ్యమునందలి కంఠ పట్టు. అక్కడ తిమ్మన తాతగారి కవిత్వా పారిజాత మపూర్వ సౌరభములు గుఱాళించినది

రచన సర్వత్ర రసప్రసన్నమై కవి గంటము కలకంఠ కంఠమై కావ్యగానము చేసినది ముద్దులు మూటగట్టు తేటమాటలతో నల్లెరుపై బండి నడకవలె శయ్య నొయ్యారముగా నడిపించుటలో నంది తిమ్మన దండెవేసిన చేయి. ‘ముక్కు తిమ్మనార్య ముద్దుపలుకు’ తెలుగు నాట కొక సామెతయై

పోయినది ఆతని నాయక యేడ్పును ముద్దు ముద్దుగనే యున్నది అందును 'బాలవల్లవ గ్రాస కపాయ కంఠ కలకంఠ వధూకల కాకలీ ధ్వని' యే వినిపించినది "Poetry is musical thought," "Poets are rhythmic beings" అను ఆ భాణకములకు యథాక్షరముగా లక్ష్యకోశ మతని ప్రబంధము. మన వాఙ్మయమున పద్య రచనలో నింతటిసున్నితపు సన్నపోగారు పని మరి లేదు. ఆ శైలి లాలిత్య మనితర సాధ్యము.

సంవాద సందర్భములందు సరస ప్రసన్నము సహజ మన్మథము నైనను వర్ణనల పట్టున తాతగారి శైలికి పడుచుదనపు ప్రాగల్భ్యము వచ్చినది అది యుద్ధఘట్టము నందు మరియు సురవడించినది ఉదా॥ ఇంద్ర ప్రయుక్త వజ్రాయుధ వర్జన

శతధారాజాయమాన జ్వలనముఖ
శిఖాచ్ఛాదితాభ్రస్థలంబై
విత తాభీల ధ్వని శ్రీ విలసన
బధిరోద్విగ్న దిగ్వరణంబై
కృతలోకా లోక ముఖ్యాఖిలగిరి
చలన ఊర్జ్వ భూమండలంబై
పతయాకుద్వాద శాత్రు ప్రఖరతర
రావమ్యమై యేగుదేరన్."

వర్ణనలలో నొక ఊర్జ్వనాభ స్వభావము గోచరించినను అందుకొన్ని అందదుకులవలె నున్నను ఆ యదుకులు కథాగతిని బట్టి పోల్చుకొన దగినవే కాని అవి యెక్కడి కక్కడ సద్యోహృద్యములుగా నుండును.

ఉదా॥ ప్రకృతి చిత్రణము -

1 ప్రకృతి సౌభాగ్య సర్వస్వమునకు కాణాచి గదా సందనోద్యానసీమ. అది

"రంభా మహారోజ కుంభ పరింభ
కుసుమిత ప్రత్యగ్ర కురవకంబు
మంజుషాషా వక్త్రకంజాత చకచః
స్తబిత చంపక జ్యోరుహంబు" మొ॥

"కనుపట్టె నొకచోటఘనఘనా ఘనరంగ
విద్మన్నటి నాట్య విలసనములు
చూపట్టి నొకచాయ వాపికా జలజాత

జాలవాచాల హంస ప్రజంబు" మొ॥

ఈ రెండు సీసపద్యముల రచనలోను, భావనలోను ఒక వైలక్షణ్య మున్నది. మొదటిదానిలో ఏ పాదమున కాపాద మేక సమాస నిబద్ధముగా నవటి చెట్టు చేమలు, వాని కప్పరసలు కావించిన దోహదములు ఆరామము నంతటి నొక్కపరి కలయజూచు వారికి కనుపట్టు విధముగా చెప్పబడినవి. రెండవదాన నందలి యొక్కొక సన్నివేశము ప్రత్యేకముగా పరికింప బడినట్లుగ చెప్పబడినది ఆరామ రామణీయక మెట్లో ఆ వర్ణనయు నల్లే సర్వాంగణ శృంగారభావ స్ఫూర్తి మంతముగా సాగినది. అందులకే పండుటాకుల మధ్యను పచ్చగా నొక తీగను జూచినజాలు రసిశిఖామణియగు శ్రీకృష్ణుని మనసున వెనుకటి మధుర స్మృతులు ఆలెలు పుష్పవతులై నట్లు స్ఫురించును. చూడుడు

"మలయ సమీరణచ్యుత సమంచిత
పాండు పలాశలై న పా
దుల నునుసోగతీగలు యదు ప్రభునిం
దలపించె బాల చా

పలహృత తీరవస్త్రలయి పంకరుహాకర
మధ్య సీమలన్

నిలిచిన ముగ్ధగోప రమణీ రమణీయ
విలాస రేఖాన్"

ఒక మధుర సన్నివేశమును తిలకించినంత రసికులకు స్మృతి నిద్దమైన మరియొక తాదృశ మధురానుభవము స్ఫురణకు వచ్చుట పరిపాటి పామలరాలిన పండు టాకుల మధ్యనున్న పరుపపు తీగ లలి నాడు గట్టుపై చీరలుపెట్టుకొని జలకేశి సల్పిన గోపికల విలాసములకు జ్ఞానము కై సెట్టె. ఆ హాతాతగారి సుకుమార భావన అనుభవ

సిద్ధుడగునో కాదోగాని మనశ్శాణోపల రేఖా మయాఖ మాతని సునితత్వము ఇక్కడ ఒకపాత్ర పొందిన అనుభూతి ద్వారా సన్నివేశగత సౌందర్యమును వ్యక్తము చేయుట, అను మరియొక శిల్ప పరిమార్ద మును గ్రహింపబడినది

తన సౌందర్య రిచంసకు, రశికాభినివేశ మునికి దగినట్లు తాతగారికి స్వర్ణవర్ణన, పారిజాత కథయు తటస్థపడినవి తరువాత పారిజాతమును సత్యభామ నింగినుండి నేల కెట్లు తెచ్చినదోగాని తాతగారు మాత్రము తన వర్ణన నైపుణి ద్వారా ఆ అపరూప స్వర్ణఖండమును భూమండలమునకు దింపి నారు. పారకుని ఆ సంక్రందన స్యందన నిరాఘట ఘంటాపదములగు సందనోద్యాన వనవాటికటికల పరికింప జేసినారు. అట్లు సుఖ సమగ్రముగాని లోప భూయిష్టమైన యీ లోకమునుండి ఒక లోకోత్తర సుందర సుకుమార సుఖసమగ్ర వ్యధావిదూర మధు రానుభవ సమాన భావనామయ జగత్తులోనికి గొనిపోయి సహృదయ హృదయమునకు సద్యఃపర నివృత్తినిచ్చుట కా వ్యవస్థాన ప్రయోగంబు గదా!

2 ఇతి చంద్రకిరణ ప్రసరణము నెంత మమరిభావ మన్మథముగ చిత్రించె నో చిత్రించెడు :

"తెరిలి వీలకటిమాను గెడపంగ నిక్కిన
సమయగజంబు దంతము లనంగ
జడలుగేదగి తూర్పు తుదకొమ్మ నరవిరి
యై కానిపించు పూరేకు లనంగ
బొడుపు గుబ్బులినేల సురిటింటి యిడుపున
జజచిన గందంపుఁజట్ట లనంగ
మరునిముందఁబ బరాబరి సేయు కంచుకి
కులముచేతుల వెండిగుదె లనంగ
గైలపములకు వెన్నెలసీరు వరవ
బూనిచేర్చిన పటికంపుదోసు లనంగ

గ్రమముతో శీతకరమయ్యాములు గగన భాగమునఁ గొన్నియల్లనఁ బ్రాఁకుదెంచె". ఇందలి రూపకోత్రేక్షలు, వెన్నెలరేకులు ప్రాకుచున్నట్లా విడి విడి పదబంధముల పొందికయు మనోజ్ఞములు, 'చిగురు విలుకానిజాతర సేయఁబూని' చకోరంపు పెరటాండ్రు చేసుకొన్న బువ్వపుబంతి విందొకటి కమ్మగా వర్ణింపబడినది. విరహాల మైసోకి వేడెక్కిపోయిన వెన్నెలతో పచ్చివెన్నెలను నులివెచ్చ జేసి నారట! ఇట్లా సాగినదావర్ణన. "చరమాద్రి దావాగ్ని సంస్థుష్ట సురసౌరభేయా కరీమైక పిండ మనఁగ..." ఈ విధముగ సాగించినాడు "చెలుపు వోకాడి బింబావశిష్టుడైన" చంద్రుని అస్తమయవర్ణన. అతిలోకమైన భావనయందు పారిజాతము వలెనే అతుల మహానుభావ మతని ప్రతిభ.

వ్యక్తిచిత్రణము : ఇది స్వరూప చిత్రణము, స్వభావ చిత్రణము నని ద్వివిధము.

అందుస్వరూప చిత్రణము : సందర్భము నారదాగమనము :-

"సరిగమ పదనిన సంజ్ఞ స్వరంబుల

మహతి నభోవాయునిహతిమొరయ

భాగీరథీ పయః పరిపూర్ణ మణికమం

దలుపు హస్తంబున చెలుపు మిగుల

బ్రణవ మంత్రా వృత్తి పావన స్పటికాక్ష

వలయంబు కర్ణ శఘ్నులిక వ్రేల

సమరనృత్యోచిత చమర వాలంబును

గక్షపాలయు భుజాగ్రమున మెఱయ

దేహకాంతు లకాల చంద్రికల నీల

జడలు మోక్షద్రు పల్లవ శంక సేయ

గగనమున నుండి వచ్చె నాకస్మికముగ

నారి వేరంబుఁ దపసి దైత్యురి కడకు."

స్వరూప చిత్రణము వ్యక్తియొక్క శారీరక స్వరూప నిరూపణము, శరీరము నావరించు కొనియున్న వివిధ వస్తు భూషణస్థితి నిరూప

ణము నని రెండు విధములు. మొదటి దా వ్యక్తియొక్క సౌందర్యమునకో, వికృతత్వమునకో ప్రధానముగ ప్రసక్తి యేర్పడు నవసరములం దుండుటయొచితము. నారదుని విషయమై ఆ విధమైన ఆకార వర్ణనకు నిమిత్తములేదు. అహార్యాను గుణమైన ఆ రెండవ పక్కియే ఆవలంబనీయము. అతడొక మహామునీష్యుడు. ఆ మునివాలక మెట్టిదో అదియే మనకు గావలసినది. రూపముతో గాదు. అందును విరంతర నాద బ్రహ్మోపాసకుడు, సంగీత ప్రపంచమున సనాతన ప్రతిష్ఠ గలవాడు, వీణాముని యని పేర్వడసినవాడు. ముందాతని మునివాలకము కంటె ముఖ్య దర్శనీయ మతని వీణ. అందు లకే అన్నిటికంటె ముందుగా ఆమహతి ప్రశంసను, అంతకంటె ముందుగా విన వచ్చు సంగీతము ప్రశంసను చేసిన కవి మెలకువ మెచ్చదగినది. ఆ జడలు మోక్ష మను వృక్షముయొక్క పల్లవము లనుటలో ఆయన మూర్తిభవించిన మోక్షమను నర్థము గమ్యమానమగుచున్నది.

ఇక వ్యక్తి స్వభావ చిత్రణమునకు "వజ్రంబునకు నీక వైచిన బలశాలి! గజ కిచ్చ పాశన ఘాతకుండు..." అని యిట్లు సాగిన గరుడని వర్ణన, "భోజకన్యా సరి ద్రాజహంసము, సత్యభామా కుకీకే పంజరంబు..." అని సాగిన శ్రీకృష్ణ ప్రశంస, ద్వితీయా శ్వాసమున వివిధ దేవ యోని నిరూపణము నుదాహరణములు. వస్తుస్థితి చిత్రణమునకు "జీరపర్ణద్రు సంకీర్ణాహమణి విభా! మాయాకినల వంచ్యమానపికము.." అని సాగిన మేరుపర్వతవర్ణన మొకచక్కని లక్ష్యము. ఆ వస్తు స్థితియే స్తబ్ధముగా గాక జీర్ణముగా నున్నప్పు డా యచ్చల దుద్వేల స్థితి నెంత యతివేల కొశలముగ తిమ్మ నార్యుడు చిత్రించినాడో చూడుడు :

సందర్భము : ఇంద్రుని హజారమున కదనాభి శంసియై నిస్సాణము మ్రోగినది—
"అపుడా బద్ధఖలీన కాశ్వచయమై
యందూ పరిభ్రం శిత
ద్విపమై దివ్యరథాగ్ర కేతుపట
సందిత్యా మిశత్సూతమై
యపరాధూత భుజావ లేప భట
వీరాలాపమై జంభనై
రిపురం బంతయు మందరక్షుభిత
వార్ధింబోలె ఘూర్జిల్లుచున్."
స్వర్గపుర మంతయు కలగుండు వడినది. చతురంగ బలములుదందడి సందడించినవి. అస్థితిని అమరులకు పరిచిత పూర్వమైన సముద్ర మధనముతోనే సరిపోల్చుటలో స్వారస్య మున్నది.

(సశేషము)

కమ్యూనిటీ రేడియోస్టేషన్లు

గతజూలై నెలలో కమ్యూనిటీరేడియో స్టేషన్లు నెలకొల్పిన గ్రామాలు, సంస్థలు : సిద్దిపేట సమాచారకేంద్రం, మల్లియార్ల పంచాయతీ బోర్డు, సదాశివ పేట పురపాలక సంఘం (మెదక్ జిల్లా)

జడపేట అనబడే మల్కం, కాపు సంఘం, ఖండ్యం (శ్రీకాకుళం జిల్లా)

నరసాపురం, వెజాగ్ సమాచారకేంద్రం, కొత్త వెంకోజిపాలెం (విశాఖపట్టణం జిల్లా)

వెల్లూరు II, కన్నాపురం (పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా).

అన్నవరం (గుంటూరు జిల్లా).

గూనల్లకుంట, పెద్దనెట్టిపల్లి [ఎమ్] టి. చౌదరి వారిపల్లి, చిన్నకైకపల్లి, జిల్లా సమాచారకేంద్రం, మన్నూరు, సరిస్వతి పురం (కడపజిల్లా).

కాపుగల్, ఆకారం, షబ్బల్లాపూర్ (బోయనపల్లి పంచాయతీ).

పల్లివాడ, బుబ్బక, ఆరూరు (నల్గొండ జిల్లా).

ఆంధ్రప్రదేశ్

బంగారం కంట్రోలు, నిర్బంధ డిపాజిటు పథకాలలో మార్పులు

బంగారం కంట్రోలు, నిర్బంధ డిపాజిటు పథకాలను గురించి కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి శ్రీ టి.టి. కృష్ణమాచారి పెప్టెంబరు 21 వ తేదీన లోక్ సభలో చేసిన ప్రకటనలో యీ క్రింది వివరాలున్నాయి.

బంగారం 'కంట్రోలు' విషయంలో ప్రభుత్వ విధానం ప్రాతిపదిక లక్ష్యాలను పూర్వ ఆర్థిక మంత్రి యీ సభలో అనేక సార్లు వివరించారు. బంగారం దొంగ రవాణాపై మన విదేశమారక ద్రవ్యం వనరులకు దెబ్బతగులుతోందనడంలో ఎవరికీ సందేహం వుండదు. బంగారం ముద్దలూ, కడ్డీల రూపంలో బంగారం వ్యాపారాన్ని అరికట్టి, తద్వారా బంగారం దొంగ రవాణా వ్యాపారుల అటకట్టించడమే యీ ఉత్తర్వు ప్రధానోద్దేశం. అంతేకాదు, 14 క్యారట్ల వన్నెకంటే హెచ్చు వన్నెగల బంగారం నగల తయారీని నిషేధించడం ద్వారా, బంగారానికి గిరాకీని తగ్గించడం యీ ఉత్తర్వు రెండవ లక్ష్యం. ఇవి మంచి లక్ష్యాలనీ, దేశప్రయోజనాల దృష్ట్యా, సమర్థనీయమనీ ప్రభుత్వం అభిప్రాయం. ఈ లక్ష్యాలను విడనాడే ప్రసక్తి లేదు. కాని ఆచరణలో ఎదుర్కోవలసిన వచ్చే అనేక సమస్యలనూ, ప్రజల ఇబ్బందులనూ, బంగారంపై ప్రజలకు గల మోజునూ, బంగారం కంట్రోలును గురించిన ప్రజల అభిప్రాయాలనూ పరిశీలించిన మీదట ప్రభుత్వం యీ క్రింది నిర్ణయాలు చేసింది.

స్వర్ణకారులకు రాయితీలు

బంగారంతో పనిచేసే వారిని గురించి ఆలోచించేటప్పుడు మొదట మరొకరిదగ్గర పనిచేయక తమంత తాముగా పనిచేసుకుంటున్న స్వర్ణకారులను గురించీ; ఆ

తర్వాత పెద్దపెద్ద స్వర్ణకారుల వద్దా, నగల వ్యాపారస్తుల వద్దా పనిచేసే స్వర్ణకారులను గురించీ ఆలోచించవలసి వుంది. తమంత తాముగా పనిచేసుకుంటున్న స్వర్ణకారులకు పూర్వపు స్థితిని కల్పించడానికి గాను ఒక కార్యక్రమం వుంది. ఈ సమస్యను జీర్ణంగా పరిశీలించాం. దీనికిగాను కేటాయించిన మొత్తం, స్వర్ణకారులందరికీ యథాస్థితి కల్పించేటప్పటికీ, మరికొంత పెరుగవచ్చు. తమ జీవనాధారానికి పూర్తిగా బంగారు వస్తువులను తయారు చేయడం పైనే ఆధార పడిన యీ స్వర్ణకారులకు ఉపాధి కల్పించడానికి విశ్వయించిన యీ బృహత్తర కార్యక్రమం ఒక్క రోజులో పూర్తి చేయడం అనేది సాధ్యం కాని విషయం.

ఒకరివద్ద వాకరీ చేయక, నగలు తయారు చేసుకుంటూ తమంత తాముగా పొట్టపోసుకుంటున్న స్వర్ణకారులకు నామ మాత్రపు రుసుము వసూలుచేసి రై పెన్షులు మంజూరు చేయాలని యిప్పుడు ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఇప్పటి నగలను కరిగించి అంతే వన్నెగల నగలను (అంటే 14 క్యారట్ల వన్నెకంటే హెచ్చు వన్నెకల) తయారు చేసేందుకు కొన్ని షరతులకు లోబడి, వారికి అనుమతి యిస్తారు. అంటే, వారు తమ వృత్తిని కొనసాగించుకొన వచ్చునన్న మాట. ఇక, రై పెన్షు గల వ్యాపారులు పురమాయించే నగలను తమ యింటివద్ద కూర్చునే తయారు చేసే స్వర్ణకారులు 14 క్యారట్ల వన్నెకు మించిన ముద్ద బంగారాన్ని ఒక పరిమితిలోబడి తమవద్ద నిలవ వుంచుకోవచ్చును. స్వర్ణకారులకు పునరుపాధి కల్పనకు జరిగే దీర్ఘ కాలిక కృషికితోడు వైన పేర్కొన్న ఈ చర్యల

ద్వారా స్వర్ణకారులకూ, నగల తయారీ వృత్తిలోవున్న యితర పనివారికీ జీవనోపాధికి ఎట్టిలోటు వుండబోదని ప్రభుత్వం ఆశిస్తోంది.

ఈ మినహాయింపులు బంగారం విక్రయాన్నీ, హెచ్చు నాణ్యం గల బంగారం ఆభరణాల తయారీని నిరుత్సాహ పరచాలన్న ప్రభుత్వం యొక్క దీర్ఘ కాలిక విధానంలో ఎట్టిమార్పుకు తావివ్వవని శ్రీ కృష్ణమాచారి ఉద్ఘాటించారు. బంగారంతో కొత్త ఆభరణాలు చేయించుకో దల్చుకున్నవారు 14 క్యారట్ల బంగారంతోనే చేయించుకోవాలనీ, 14 క్యారట్లను మించిన బంగారాన్ని అమ్మడం గాని, 14 క్యారట్ల మించిన బంగారు ఆభరణాలను వ్యాపారులు ప్రదర్శించడం గాని జరగదని కూడా ఆయన స్పష్టికరించారు. ప్రస్తుతం వున్న ఆభరణాలను 14 క్యారట్ల బంగారం ఆభరణాలుగా మార్చుకోవల్సిన అవసరం పరిమితంగా వుందనీ, విధంగా చేయించుకోదల్సిన వారు స్వంతంగా స్వర్ణకారులను పెట్టుకుని మార్పించుకుంటే వారికి ఉపాధి కల్పించిన వారు కాగలరని కూడా ఆర్థికమంత్రి అన్నారు.

నిర్వహణాధికారి

ఆ చర్యలను అమలు జరపడానికి పాలక వ్యవస్థా స్వరూపంలో ప్రభుత్వం కొన్ని మార్పులు చేయదల్పిందనీ, ప్రభుత్వానికి సలహా యివ్వడానికీ, ఈ విధానం అమలు విషయంలో పెత్తందారీ తనం వహించడానికి ఒక సలహా సంస్థను నెలకొల్పడానికి ప్రస్తుత విబంధనలు అవకాశమిస్తున్నాయనీ, అయితే ఈ విబంధనల అమలు బాధ్యత ప్రధానంగా కేంద్ర ఎక్సైజు శాఖకు అప్పగించారనీ, విషయాన్ని జాగ్రత్తగా పరిశీ

లించిన మీదట విధానం నిర్ణయించే బాధ్యతను అమలు బాధ్యతను వేరుచేయడం సముచితం కాదని భావించి, కేంద్ర రెవెన్యూ శాఖలో బంగారం కంట్రోలు అడ్మినిస్ట్రేటరును నియమించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించినదనీ ఆయన బంగారం కంట్రోలు విధానం, నిర్వహణల వ్యవహారాలను చూస్తారనీ ఆయన చెప్పారు.

బంగారం కంట్రోలు నిబంధనలను మొదట్లో రూపొందించినప్పుడు దేశరక్షణ నిబంధనలకు సవరణలుగా ప్రకటించడం వీలైన పద్ధతని భావించబడిందనీ, గణించిన అనుభవం దృష్ట్యా (పరిశ్రమలలోనూ, వస్తువులలోనూ బంగారం వాడకాన్ని దృష్టితో వుంచుకొని సమాజంలో అధిక సంఖ్యాకులపై వర్తించే యీ పథకాన్ని కొద్దిపాటి మార్పులతో) పార్లమెంటు ఆమోదంతో ప్రత్యేక చట్టంగా రూపొందించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించి త్వరలోనే ఒక బిల్లును పార్లమెంటులో ప్రవేశ పెట్టగలదనీ శ్రీ కృష్ణమాచారి చెప్పారు.

నిర్బంధ డిపాజిటు పథకం

పార్లమెంటు ప్రస్తుత సమావేశంలో అనేకమంది సభ్యులు ఆతురతతో ఎదురు చూస్తున్న నిర్బంధ డిపాజిట్ల పథకం సంగతి ప్రస్తావించి, అది వర్తింప చేయదల్చిన ఏ వర్గాలలో మూడు వర్గాలవారి - భూమిశిస్తు చెల్లించేవారు, నగరాలలో అస్తులున్నవారు, అమ్మకం పన్ను చెల్లించేవారు - విషయంలో ఆ పథకం యింకా అమలు జరగనేలేదని ఈ పథకాలను, వారి వారికి సంబంధించిన రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, స్థానిక అధికారుల ద్వారానే అమలు పరచవలసి వుంటుందనీ, ముసాయిదా పథకాలను తయారుచేసి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు వారి అభిప్రాయాలను తెలియజేయ వలసిందిగా సంపించడం జరిగిందని కూడా వ్యక్తం చేశారు. అందలి సమాధానాలను బట్టి, పీసీలో అనేక కష్ట సమస్యలు వున్నాయనీ, ముఖ్యంగా భూమిపన్ను చెల్లించే వారి

విషయంలో గలవనీ, అర్థమవుతున్నది. భూమిపై విధించేపన్ను రేట్లుగాక, పన్ను విధించేకాలమూ, వసూలుచేసే విధానమూ, వసూలుచేసే వ్యక్తులు ఒక రాష్ట్రానికీ, మరో రాష్ట్రానికీ, ఒక్కమాదిరిగానే లేక అనేకవిధాలుగా వున్నాయి. మిగతా రెండు పథకాల విషయాలలో కూడా డబ్బు వసూలులో సాధక బాధకాలు ఉన్నాయని వ్యక్తంచేయడం జరిగింది. చాలా మునిసిపాలిటీలు పట్టణ ప్రాంతాలలోని అస్తులపై పన్నులు విధించక పోవడంవలన నిర్బంధ డిపాజిటును వసూలు చేయడంలో అనేక ఆచరణ సాధ్యంకాని సమస్యలు ఉత్పన్నమవుతాయి. అమ్మకపు పన్ను చెల్లించేవారు అంతకు పూర్వమే ఒకసారి అమ్మకపు పన్ను చెల్లించి వుంటారుగనుక వారికి యీ నిర్బంధ డిపాజిటు అదనపు బరువును కలిగిస్తుందనీ, అదీగాక యీ రెండు పథకాలపైనా వచ్చే ఆదాయం మిగతావాటితో పోల్చి చూస్తే చాలాతక్కువని కూడా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు తెలియజేశాయి.

ఆచరణలో ఎదురయ్యే యీ సమస్యలే గాకుండా ఆ పథకం నిర్వహించవలసిన రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అనేక చిక్కులరిత్యా భూకామందులు, స్వల్పాదాయ వర్గాలపైన, పన్ను రూపంలో కాక పోయినా ఆదాయంలోనైనా అదనపుభారం కలిగించడానికి సుముఖంగా లేవనీ శ్రీ కృష్ణమాచారి చెప్పారు. ఈ నిర్బంధ డిపాజిట్ల పథకం వల్ల ప్రధాన ఉపయోగం పొందేవి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలే కావటం, భూమిశిస్తు చెల్లించే వర్గాలనుంచి లభించే డబ్బుంతా వారికే చెందవలసి వుండటంతో, మొత్తం ఈ పథకాన్నంతా మరోసారి పరిశీలించి తమ భావాలను వెలిబుచ్చవలసిందని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను కోరటం సముచితమని భారత ప్రభుత్వం భావించింది. ఆవిధంగా నేను రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రులందరికీ లేఖలు వ్రాశాను. ఈ పథకాన్ని అమలు పరచాలో, మార్పు చేయాలో, లేదా దీన్ని మానేయాలో

తెలుపవలసిందని వారిని కోరాను. వారు సంపిన సమాధానాలను బట్టి చూస్తే, భూమిశిస్తును చెల్లించే వర్గాలకు ఈ పథకాన్ని వర్తింపచేయరాదన్న భావాన్ని అందరూ దాదాపు ఏకగ్రీవంగా వెలిబుచ్చారు. పట్టణాలలో ఆస్తిపాస్తులు వున్నవారికీ, అమ్మకం పన్ను చెల్లించే వారికీ గూడా ఈ పథకాన్ని వర్తింప చేయరాదని వారిలో చాలామంది సూచించారు. భూకామందులకు పట్టణాలలోని ప్రజలకు ఈ నిర్బంధ డిపాజిట్ల పథకం అనువర్తింప చేయటం వలన స్వచ్ఛందంగా యిచ్చే విరాళాలు తగ్గుతాయన్న విషయాన్ని కొంతమంది ముఖ్యమంత్రులు తెలిపారు. ఇది విస్మరించటానికి వీలుగాని విషయం.

ఈ సిఫార్సులన్నిటినీ దృష్టియందుంచుకొని భారత ప్రభుత్వం ఈ నిర్బంధ డిపాజిట్ పథకాన్ని సమీక్షించింది. ఒకే ఆదాయపు వర్గాలకు ఒకే ఆర్థిక స్థాయికి చెందిన వ్యక్తులందరూ ఒకేవిధంగా త్యాగాలు చేయునట్లు చూడటం ధర్మం. జీతాలు పొందే పనివారికి సౌలభ్యం కలిగించకుండా మనం భూమిశిస్తును చెల్లించే వర్గాన్ని ఈ పథకం నుంచి మినహాయించలేము.

అందువల్ల భూమిశిస్తు చెల్లించేవారు పట్టణ ప్రాంతాలలో స్థిరాస్తులు గలవారు, అమ్మకంపన్ను చెల్లించే వారికి సంబంధించిన పథకాలను విడిచి పెట్టేయాలని భారత ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఆదాయపు పన్ను చెల్లించేవారి వర్గంలోనికిరాని జీతం తీసుకుంటున్నవారి విషయంలో కూడా యిదే పద్ధతి అవలంబించ బడుతుంది. ఇంతకుముందే డిపాజిటు చేయబడిన వారికి ఆ డబ్బును వడ్డీతోసహా సాధ్యమైనంత త్వరలో యిచ్చివేయడానికి ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. ఇంతవరకూ యీ పథకాలు అమలులోకి రాలేదు.

ఆదాయం పన్ను చెల్లింపుదారుల వర్గం క్రిందకు రాకుండా ఉంటూ నెలసరి జీతం వుచ్చుకొనే ఉద్యోగుల విషయంలో ఇటువంటి మినహాయింపే వర్తింపచేయాలని

ప్రభుత్వం అభిప్రాయ పడుతోంది వీరు ఇప్పటికే ఇలా డిపాజిట్ చేసినసొమ్ము మొత్తాలు వడ్డీతోసహా వెను వెంటనే ఎటువంటి అలస్యం చేయకుండా తిరిగి ఇచ్చి వెయ్యడానికి ఏర్పాట్లు జరుగుతాయి ఇక ఆదాయంపన్ను చెల్లింపుదారుల పరిస్థితి వేరు వారికి సంబంధించినంత వరకు వారు చెల్లించే ఆదాయం పన్ను రేటు బాగా పెరిగింది వారికి ఇలా పెరిగినదాంట్లో కొంతభాగం ఐక్య పద్ధతిని ఈ నిర్బంధ డిపాజిట్ పథకానికి విరాళంరూపేణా చెల్లించే అవకాశం ఉన్నది ఈ పథకం విడనాడే సతంలో వారికి పెద్ద ఇబ్బందే కలుగుతుంది

అందుకు కారణం ఏమంటే అయిదేండ్ల తర్వాత తిరిగి చెల్లించబడే డిపాజిటుకు విరాళం చెల్లించడానికి బదులుగా వారు పెద్ద మొత్తాలు ఆదాయంపన్ను చెల్లించవలసి వస్తుంది అందువల్ల ఆదాయంపన్ను చెల్లించే వారివిషయంలో ఈ పథకం మున్ముందుకూడా కొనసాగింప బడుతుంది ఈ మార్పులకు సభవారిమద్దతు లభించగలదని ఆశిస్తున్నాను ఇప్పుడు నేను ప్రకటించిన నిర్ణయం మూలంగా ప్రభుత్వ ఆదాయానికి పెద్ద నష్టమే కలుగుతుంది స్వచ్ఛంద పొదుపు ఉద్యమం ద్వారా ఇంకా ఎక్కువ మొత్తాలు రాబట్టడం ద్వారా ఈ నష్టాన్ని పూర్తిగా

భర్తీ చెయ్యవచ్చునని ప్రభుత్వం ఆశిస్తున్నది ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో మొదటి అయిదు నెలలలో చిన్న మొత్తాల పొదుపు ఉద్యమం ద్వారా చాలా పెద్ద మొత్తం - రూ 31 కోట్లు వసూలైంది ఈ మొత్తం గత సంవత్సరంలో మొదటి అయిదు నెలలలో ఇలా వసూలైన దానికంటే రెండురెట్లు ఎక్కువ ఈ వసూళ్ళు జరపడానికి తీవ్రకృషి చెయ్యాలని ప్రభుత్వం ఉద్దేశిస్తున్నది ఈ వసూళ్ళలో మూడింట రెండొంతులు పుచ్చకొనే రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కూడా ఉత్సాహంతో ఈ కృషిలో పాల్గొనగలవని ప్రభుత్వం విశ్వసిస్తున్నది ★

పారిశ్రామిక విశేషాలు

కేంద్ర రంగం

సింధటిక్ మందుల ప్రాజెక్టు, భారీ విద్యుత్పరికరాల ప్రాజెక్టుల నిర్మాణ కార్యక్రమాలు త్వరిత గతిని జరుగుతున్నాయి రష్యా, భారతదేశాల నిపుణులు ఎలక్ట్రానిక్స్ ప్యాక్టరీకై హైదరాబాదు ప్రాంతంలో అనేక స్థలాలను పరిశీలించారు

ప్రయివేటు రంగం

కొంతమంది ప్రయివేటు వ్యక్తులు కలిసి విదేశ సహకారంతో బోధన్ లోని బగస్సీ వద్ద 5 కోట్ల రూపాయల ఖర్చుతో పేపరు, పేపరు గుట్ట తయారు చేసే ప్లాంటును ఒక దానిని నెలకొల్పే విషయమై అందజేసిన ఒక పథకాన్ని భారత ప్రభుత్వం సూత్ర ప్రాయంగా ఆంగీకరించినది. ఈ ప్లాంటును నెలకొల్పేందుకు అవసరమైన ప్రాథమిక చర్యలను ఆరు నెలలలోగా పూర్తి చేసేందుకు వీలుగా ఆమోద పత్రాన్ని అందజేసింది.

సింగరేణి కాలరీస్ కంపెనీ లిమిటెడ్.

సింగరేణి గ్రూపుకు చెందిన బొగ్గు గనులలో 1963 జూన్ నెలలో 2,54,782 2 టన్నుల బొగ్గు లభించగా అదే కాలానికి గత సంవత్సరం

అక్టోబరు, 1963

2,42,893,0 టన్నులు బొగ్గు లభించింది.

1963 సం. లో జూన్ మాసాంతానికి లభించిన మొత్తం బొగ్గు 15,70,42 6 టన్నులు కాగా అదే కాలానికి గత సంవత్సరం 14,28,067 టన్నులు వుంది

నిజాం షుగర్ ఫ్యాక్టరీ లిమిటెడ్

1963-64 సం కాలానికి చెలకు గానుగ అదే కాలం 1963 అక్టోబరు మొదటివారంలో ప్రారంభమవుతుంది.

రైతులకు సహాయం

చక్కెర కారతను తీర్చడానికి గాను నిజాం షుగర్ ఫ్యాక్టరీ చక్కెర ఉత్పత్తిని అధికం చేయవచ్చు అందుచేత రైతులనుండి 1964-65 సం. కాలానికి నాలుగు లక్షల టన్నుల చెలకును తీసుకోవడానికి ఉద్దేశించబడినది. 1963-64 సం కాలానికి ఉద్దేశించబడిన చెలకు 3½ లక్షల టన్నులు మాత్రమే

పైకారణాలవల్ల నిజాం షుగర్ ఫ్యాక్టరీ లిమిటెడ్ వారు కోటా విధానాన్ని తీసివేసి చెలకును నాచే విషయంలో నిర్బంధాలను తొలగించి, యీ దిగువ సూచించిన విధంగా రైతులకు అడ్వాన్సుగా యిచ్చే పరపతి

సౌకర్యం మొత్తాన్ని అధికం చేశారు.

అదే సారి చెలకు రూ 900 నుండి రూ 1,100 కు ఒక హెక్టరుకు, ఎక్ సారి చెలకు రూ 700 నుండి రూ. 800 కు. ఒక హెక్టరుకు, సందర్భాలు :

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రణాళిక, పంచాయతీరాజ్ శాఖలమంత్రి నా ఎమ్. చెన్నారెడ్డి జూలై 1 వ తేదీన యీ ప్రాంతాన్ని సందర్శించారు. చేతి పనులు

దక్షిణ భారత దేశంలో బ్రిటిష్ ప్రేడ్ కమిషనరు శ్రీ ఎఫ్ ఎఫ్ డి. వార్డ్ హైదరాబాదుకు విచ్చేసిన సందర్భంలో 17-7-1963 వ తేదీన హైదరాబాదులోని ప్రభుత్వ చేతి పనుల కుటీరపరిశ్రమల అమృతపు దుకాణాన్ని సందర్శించారు చేతిపనులలో గల రకాలను ఆయన మెచ్చుకున్నారు.

నెల్లూరు జిల్లా వరిగొండలో రంపపుపొట్టుతో తయారయ్యే బొమ్మల శిక్షణ కేంద్రం ఒకటి, మెదక్ జిల్లా గుమద్ తలలో కర్ర బొమ్మల శిక్షణ కేంద్రం ఒకటి ప్రారంభించబడ్డాయి.

సలహా సంఘం పునర్వ్యవస్థీకరించబడినది. ★

జనుల మనుగడమీద
స్వారిచేసిన వాడు
పరమ సాధువులపై
ఎగ వహించిన వాడు
తన పొగడ్తయే విన
దగిన గేయమ్ముగా
తన లీల నిఖిల మా
నవుల కాభీలగా
సంచరించిన వాడు
జాలిజూపని వాడు
విలయాలు పుట్టించి
వినము వెలిగ్రక్కించి
ప్రగతి తత్త్వమున కా
పదలను గల్గించి
ప్రభు పదమ్మున కప
ప్రధలను సృజియించి
భూమి నేలిన వాడు

భూతసముదగు వాడు
తూలిపోవక మాచునా !
కూలి తీరక తప్పునా !
పెరిగిన కిరాతకము
పొచ్చిన దురాగతము
ప్రతి సమస్యయు విష
భాండ సదృశమై
ప్రతి శాసనము మహా
ప్రళయ సూచకమై
మనిషి మనిషికి మధ్య
మానవత్వము పుచ్చి
మానని గాయమై
దానవత్వము రెచ్చి
తాండవించుట గాంచి
తన్మయుండగు వాడు
ఏలుబడి దారుణ
జ్వాల జేసినవాడు

కాలవాహిని కడ్డు
కట్టలను సృష్టించి
లేల నాలుగు చెరగు
లేలగా నుంకించి
మిన్ను గొచ్చినవాడు
వెన్ను విరచినవాడు
పిళ్ళ పీఠుల నడుమ
పసరు ముఘానులో
కొట్టినాని పోవుటే భాయం
చిట్ట విరళు మిగులు న్యాయం
పదిలంగా ప్రబలంగా
కదలిన కలంకం
న దిలోపల ప్రతిక్షణం
మెరుకుకున్న శుభక్షణం
ఎదురు గాక నుంచుగనే
ఎదురు కొనదు తన జీవనం
వాంఛింపదు నిశ్శ్వసనం

అభ్యుదయం

నీటివనరుల సౌకర్యంగల జిల్లాలలో వ్యవ
సాయోత్పత్తిని అధికం చేయడానికిగాను
సవరించబడిన సాంద్ర వ్యవసాయ కార్య
క్రమాన్ని రాష్ట్రంలో పదిజిల్లాలలో అమలు
పరచడం జరిగింది. మొట్ట భూముల్లోకూడా
వ్యవసాయోత్పత్తిని పెంచడానికి తీవ్రతర
వ్యవసాయ పథకం క్రింద మొట్ట భూములలో
తీవ్రతర వ్యవసాయ కార్యక్రమాన్ని
రాష్ట్రంలో రెండు ప్రాంతాలలో ప్రారంభించ
డానికి ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. తెలం
గాణా ప్రాంతంలో ఆదిలాబాదుజిల్లా, ఆంధ్ర
ప్రాంతంలో అనంతపూర్ జిల్లా...యూ రెండు
జిల్లాలూ 1983-84 సం. లోయీ పథకాన్ని
అమలు చేయడానికి ఎంపిక చేయబడాయి.

ఈ పథకాన్ని అమలు పరచడంలో గల
ముఖ్యోదేశం తొన్నపంట దిగుబడిని అధికం
చేయడమే. ఈ పథకాన్ని సజ్జలు, మిగతా

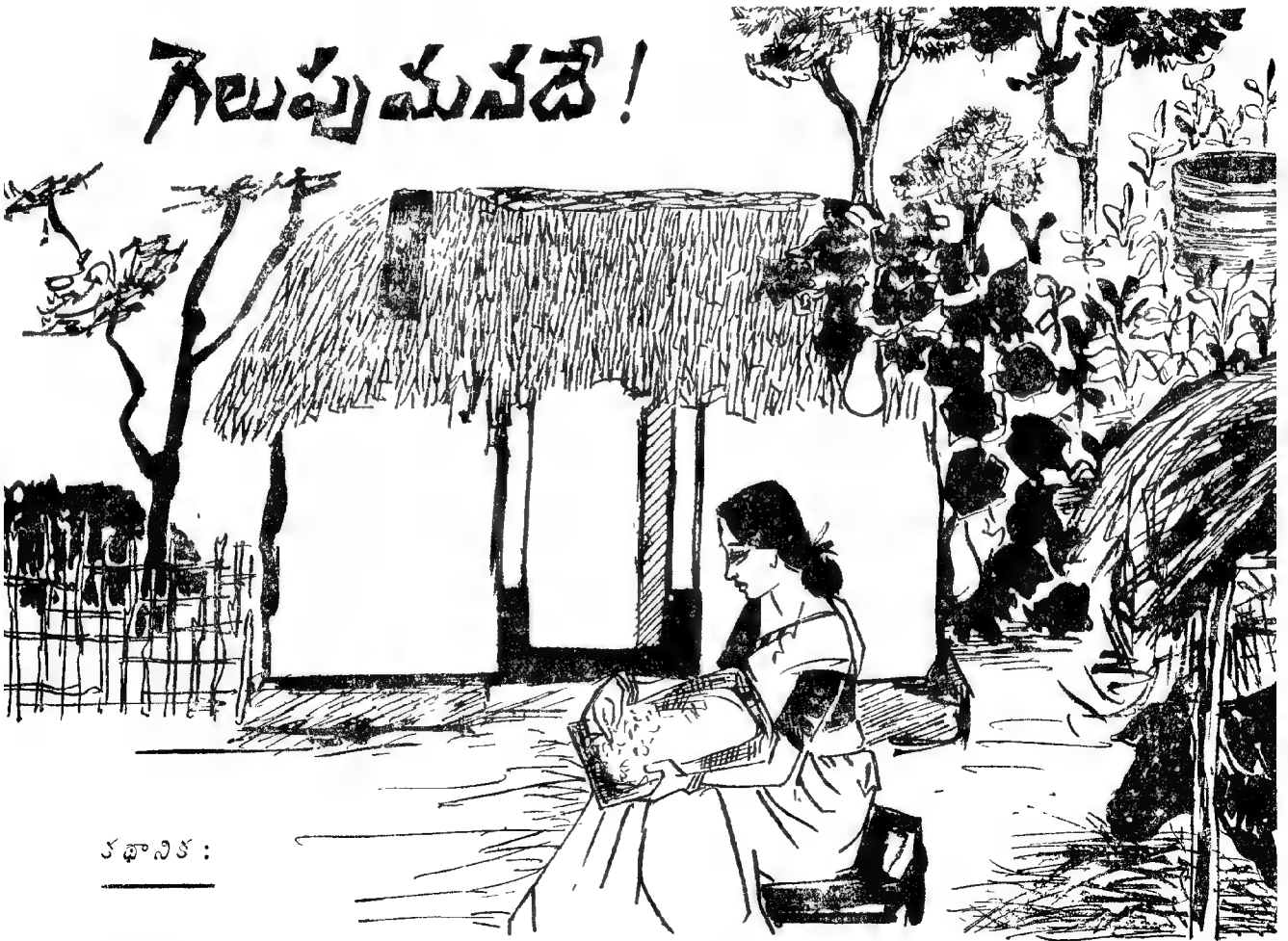
కాయదాన్యాలు, పప్పు దాన్యాలు (ఉలవలు
పినహా) పంటలకుకూడా ముందు ముందు
విస్తరింప జేస్తారు. ఈ పథకాన్ని ఆంధ్ర
ప్రాంతంలో గుంటూరు, నెల్లూరు, చిత్తూరు,
కడప, కర్నూలు జిల్లాలలోనూ, తెలంగాణా
ప్రాంతంలో నల్గొండ, మహబూబ్ నగర్
జిల్లాలలోనూ విస్తరింప జేస్తారు.

ఈ పథకం క్రింద యీ రెండు జిల్లాల
లోని రైతులకు ఒక్కొక్కరికి ఎకరాకు
2 బెన్సులచొప్పున రూ 11,780 లు విలువ
చేసే పచ్చిఎరువుల విత్తనాలను ఉచితంగా
అందజేస్తారు. పంటను తెగుళ్ళనుండి
రక్షించుకోవడానికి గాను క్రింద సంహారక
మందుల్ని, మొక్కల సంరక్షణ సామగ్రిని
50 శాతం తగ్గింపు రేట్లకు రైతులకు
అందజేస్తారు ఈ ఖర్చు రూ 57,000 ల
మేరకు వుంటుంది వీటితో పాటు యీ

రెండు జిల్లాలలోనూ ప్రతి బ్లాకూ మొద
భూముల్లో వుపయోగించే 20 సెట్ల వ్యవ
సాయ పరికరాలనుకలిగి ఉంటుంది ఈ పరి
కరాలను అమ్మకానికై పెడతారు వీటి విలువ
రూ 38 000 ల మేరకూ వుంటుంది ఈ
పథకాన్ని అచరణ లో పెట్టేందుకు
1983-84 ఘ కాలంలో 23 లక్షల రూపా
యల మేరకు పరకతి సౌకర్యాన్ని రైతులకు
చరచించ వలసిందిగా ప్రభుత్వం సహకార
సంఘాల రిజిస్ట్రారును ఆదేశించింది

1983 జూలై 18వ తేదీనుండి మాస్టోలో
భారతదేశం ప్రారంభించిన పారిశ్రామిక ప్రద
ర్శనలోని వ్యవసాయరంగంలో ప్రదర్శించ
డానికిగాను ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం తూర్పు
గోదావరినుండి రస్తరిరకం అరటిపళ్ళ
గెల్పి, కోడూరు, వెంకటగిరి, హైద్రాబాదుల
నుండి బత్తాయి, దబ్బికాయలు పంపించింది.

గెలుపు మనదే!

కథానిక :

దొంగరికి ఉత్తరం వీధి చివరనున్న దా ఇల్లు రెండు నిట్టాడులు గల పూరికొంప ఉల వాకిల బి.హామించి, మఱు నొత్తుగా గల చిల్లకంప సరిహద్దులు ఓ మూల పరల బావి ఇంకో ప్రక్క పాడిగోడెట సోదరా దాని చెలతనే చిన్న గడ్డివాడు ఆ వామకి వెనుక భాగన కూరగాయల పాదులు పాదుల్లో ఏవుగా పెరిగిన చెట్లు విరగ్గానీ ఇంటి సౌభాగ్యానికి విదర్శనలుగా నిలిచినదే

శీతాకాలపు సూర్యుడు ఎచివర మేరకు పైకి ఎక్కినా ఎండలో వేడి లేదు మారంగా పొలాల గట్లపైనా, హొంకలోనూ పున్న తాటి చెట్లూ, ఈత చెట్లూ గాలికి గోలచెస్తున్నాయి. ఇంటి ఇల్లాలు నాగరత్తమ్మ అప్పుడే గేదె పాలు పికి, పిదతలో పోసి, పొయ్యి

మీదపెట్టి, చాటలో బియ్యం పోసికొని ఇంటి ముందు మెరాబాలో నావరాయిమీద కూర్చుని మట్టిగడ్డలు ఏరుతూంది అయిదేళ్ళ కూతురు అలకకుముందే ఎలకా, బలవమూ పుచ్చు కొని ఎలిమెంటరీ స్కూలుకి వెళ్ళింది

ఆ ఉదయం ప్రకాంతంగా వుంది కాని నాగరత్తమ్మ మనస్సు అట్లాలేదు చైనా ముష్కరులు భారతదేశపు ఉత్తర సరిహద్దులపై చర్మారక్క విచక్షణలేమందా భారీ ఎత్తుక ఆకాశిణంగా, అన్యాయంగా దాడులు ప్రారంభించారు శాంతిగా, స్నేహంగా, పోదరభావంతో ఇంతకాలమూ నటిస్తూ - హఠాత్తుగా ఓ అర్ధరాత్రి చాటాకి వెన్ను పోలి పొడిచారు నిశ్చింతగా నిద్రబోతున్న మంచివాణ్ణి ఓ కిరాతకుడు కత్తితో పొడిచిన

తాళ్ళూర్లు నాగేశ్వరరావు

పోటు లాంటిదే అది. ఉల్కిపడిన సింహం పగిది భారతజాతి యావత్తు మేల్కొంది వారి దొంగచాటు దాడుల్ని తిప్పికొట్టేందుకు, కుతంత్రంగా చొచ్చుకొని వచ్చి దురాక్రమణ చేసిన ప్రాంతాలనుంచి తరిమి కొట్టేందుకు, స్వాతంత్ర్య పరిరక్షణకు - మన సేనలూ, ప్రజలూ సమాయత్తమై ఉత్సాహంతో ముందుకు దుమికారు మాతృభూమి రక్షణే జీవితాదర్శంగా మన జవానులు, అధికారులు అసమానదైర్య సాహసాల్ని ప్రదర్శించి, అపూర్వ త్యాగాల్ని చేశారు. మన వైనికులు తుపాకుల్లో చివరి గుండు అయిపొయ్యేదాకా, జట్టులో చివరి వైనికుడు నేలకొరిగే వరకూ - వీరోచితంగా భీషణ సమరం సాగిస్తూనే ఉన్నారు తీవ్రంగా ప్రతిఘటిస్తూనే ఉన్నారు కాని నేపా ప్రాంతాల్లో అననుకూల వాతా

వరణం, అలలు అలలుగా అత్యధికసంఖ్యలో వచ్చిపడే చైనా సైనిక బలమూ, యుద్ధంలో వాళ్ళు ఉపయోగించే ఖాళీ ఫిరంగులు, మోర్టారులు, మరతుపాకులు, ఆటో మేటిక్ రైఫళ్లు మొదలైన ఆధునిక ఆయుధాలు, వాళ్ళ దొంగచాటు యుద్ధ సన్నాహాలూ, మోసాలూ — మనకు తాత్కాలిక అపజయాలని కలిగించినా, పునః సమీకరణ నిమిత్తం మన సైనికులు స్థావరాల్ని విడిచిపెట్టినా, 'గెలుపు మనదే' అన్న విశ్వాసం ద్విగుణీకృత మౌతున్నది. అకుంఠిత ధైర్య స్త్రైర్యాలతో, అచంచల దీక్షతో మన సైనికులు నిర్విరామంగా పోరాటం సల్పుతున్నారు శత్రువులకు అపారసప్తాల్ని గావిస్తున్నారు నేపా తూర్పు రంగంలో జరిగే పోరాటంలో నాగరత్నమ్మ భర్త నాసరయ్య కూడా వున్నాడు మాతృదేశ రక్షణ మహాయజ్ఞంలో కొంతమంది జవానులు ఆసువులు గోల్పోతున్నారు మరి తన భర్త పరిస్థితేమిటి? తన కేదో భయం భయంగా వుంది. అమ్మ అంటూనే వుంది 'ఎలిటరీలో జేరినాక వాడు మనవాడు కాదే! ఏక్షణంలో ప్రాణం ఎగిరి పోతుందో చెప్పలేం?' కాని ఆయనగారు సురక్షితంగానే వుంటారు యుద్ధంలో తీవ్రంగా పోరునల్ని సలక్షణంగా తిరిగి వస్తారు. పైన భగవంతుడున్నాడు కర్మభూమియైన భారతదేశం ఎట్ల న్యాయం, ధర్మం, భగవంతుని అండ తోడుగా వుంటాయి తను దిగులు జెందనక్కర్లేదు వారి కే ఆపదారాదు అంతిమ విజయం భారత దేశానికే!... ఆమె ఆవిధమైన ఆలోచనల ఆవేశంలో వుండగా, తల్లి సుభద్రమ్మ ప్రక్రిందిల్లోని మహదూకుడుగా వచ్చింది

"ఏమే! విన్నావా? అక్కడి యుద్ధం జోరుగా సాగుతున్నదట మన సైనికులు

వేలకు వేలు చస్తున్నారు. ఇవాళ పేపర్లో వడిందట. వెంకట్రామయ్యగారు అన్నారు. నాకేమో మీ ఆయన్ను గురించి భయంగా వుంది "

గాలి తీవ్రతకు చెట్టునవున్న ఆఖరాకు గజగజలాడినట్టు నాగరత్నమ్మ గుండె గజగజలాడింది కాని వెంటనే నిలదొక్కుకున్నది.

"అవన్నీ నిజం కావే అమ్మా! మన ప్రభుత్వం ప్రకటించిందిగా — మరణించిన వాళ్ళ సంఖ్య స్వల్పమట అయినా దేశంకోసం ప్రాణాలకు తెగించి పోరాడే వాళ్ళను గురించి మనం అవశకునంగా అనుకోవట మేమిటి? పైన భగవంతుడున్నాడు. భయపడక్కర్లేదు" అన్నది నాగరత్నమ్మ చాటలోని బియ్యంలోనికి వ్రేళ్ళు పోనిచ్చి గీతలు గీస్తూ.

'నీ గుండె ధైర్యం ఎట్లాంటిదే' గొణుక్కుంటూ సుభద్రమ్మ ఇంట్లోకి వెళ్ళింది.

అదే రోజు భర్త దగ్గర్నుంచి నాగరత్నమ్మకు లేఖ వచ్చింది. అందులో ఇలా ఉంది

'ప్రియమైన శ్రీమతికి —

నేను యుద్ధరంగంలో ఈ క్షణం వరకూ షేముగానే ఉన్నాను కాని నా షేమం కాదు కావల్సింది నా సోదర జవాన్ల షేమం, భారత దేశపు షేమం చైనా రాక్షసులు మనదేశంపై బ్రలమైన దురాక్రమణ చర్య జరుపుతున్న విషయం ఈ పాటికి నీకు తెలిసే వుంటుంది. తాత్కాలికంగా మనం కొన్ని అపజయాలని పొందుతున్నమాట కూడా వాస్తవమే నిద్ర బోతున్న వాడి మీదకు దొంగచాటుగా దాడి జరిపితే — అట్లాంటి అపజయాలు తప్పవు సైనిక పునః సమీకరణంకోసం మనం కొన్ని స్థావరాల్ని ఖాళీ చేయాల్సికూడా వస్తున్నది

నేను నేపా తూర్పురంగం డివిజన్ లో వున్నాను నవంబరు పదిహేనవ తేదీ రాత్రి వలాంగ్ లో చైనా ముష్కరులు పెద్ద ఎత్తున

దాడి ప్రారంభించారు. ఖాళీ శతములు, మోర్టారులు, ఆటోమేటిక్ రైఫిల్స్ మొదలైన ఆధునిక ఆయుధాలతో అత్యధిక సంఖ్యలో పెద్ద వరద వొచ్చినట్టు వొచ్చి పడ్డారు ఎంతనష్టం జరిగినప్పటికీ ఎన్ని వేలమంది మన చేతుల్లో నిహతులైనప్పటికీ ముందుకు డెడ్లైన్స్ కొని వచ్చారు అయినప్పటికీ ఎదిహేను దాడుల్ని తిప్పికొట్టాము. మూడు రోజుల పాటు భీషణ సమరిం సాగింది పద్నాలుగు వేల ఆడుగుల ఎత్తున మంచుకొండల భీకర శీతల వాయువుల్లో, ఎముకలు కొరుక్కుతినే చలిలో రక్తం గడ్డకట్టే ఉష్ణోగ్రతలో, నీరూ, ఆహారం సరీగ్గా అందని దుర్గమమైన ప్రాంతాల్లో — శత్రుమూకను శక్తిమంతంగా ప్రతిఘటించాము. కాని 15 వేల సంఖ్యాబలంతో, ఆధునిక ఆయుధ సంపత్తితో మిన్ను విరిగి మీద పడ్డట్టుగా వచ్చిపడ్డ చైనా రాక్షస మూకను, వాళ్ళ దొంగ యుద్ధాన్ని, కుతంత్రపు బెత్తులనూ, చాటు మాటు పోరాటాన్ని మనం పూర్తిగా ఎదుర్కోలేక పోయాము వలాంగ్ నుంచి ఉపసంహరించు కోవాల్సి వచ్చింది కాని స్వతంత్ర భారత చరిత్రలో ఈ పోరాటాన్ని సువర్ణాక్షరాలతో అలంకరించవల్సి వుంటుంది. ఏడుమైళ్ళ పొడవైన ప్రమాద భరితమైన పర్వత ప్రాంతంలో వున్న యుద్ధరంగంలో మన జవాన్లు గడగడ వణికించే చలిలో, త్రాగడానికి నీరూ, తినడానికి తిండి దొరక్క పోయినా ఆగ్రస్థావరాల్ని అంటి పెట్టుకొని, అపూర్వమైన ధైర్య సాహసాలతో, మాతృదేశం ఎట్ల ప్రేమానురాగాలు ఎర్రబళ్ళు త్రొక్కుతుండగా, అకుంఠిత దీక్షతో, అంగుళం అంగుళం తీవ్రంగా పోరాడారు ఇందులో ఒక దాడిలో ఒక నాన్ కమిషన్డ్ ఆఫీసరు సిపాయ్ కెవాలిసింగ్ తన కందకం

లోంచి హఠాత్తుగా పులిలా బయటకు దుమికి శత్రువులపై గుళ్ళు వర్షం కురిపించి, చీల్చి చండాడి, ఎనిమిది మందిని చంపి, తాను శత్రువుల కాల్పులకు గురియై, వీరస్వర్గ మలంకరించాడు చరిత్రలో లిఖించ వల్సిన ఇలాంటి సంఘటనలూ, వీరమరణ గాధలూ అనేకం

ఏమైనా గెలుపు మనదే! అమితమైనగుండె నిబ్బరంతో, దృఢమైన దైర్యసాహసాలతో, ప్రాణాలను లెక్కచేయకుండా మాతృదేశ రక్షణకోసం వీరోచితంగా పోరాడే మన జవాన్లకే గెలుపు, ధర్మం, న్యాయం మన పక్షన వుంది భగవంతుని బలం మన కుంది మన సైన్యాల సమీకరణ పెద్దఎత్తున జరుగుతున్నది. వాళ్ళ దాడుల్ని త్రిప్పి గొట్ట గలుగుతున్నాం. దురాక్రమిత ప్రాంతాల్నుంచి చైనా మూకను తరిమివేసే వరకూ విశ్రమించం. ప్రతి సైనికుడూ, ప్రతి అఫీసరూ స్వాతంత్ర్య పరిరక్షణకు కఠోరమైన ప్రతిజ్ఞ తీసుకొని - నిర్విరామంగా, హృదయపూర్వకంగా, గట్టి విశ్వాసంతో కృషి చేస్తున్నారు.

నన్నుగురించి కలలోనైనా దిగులు పడకు, దురదృష్టవశాత్తు నేను యుద్ధ భూమిలో మృతిజేందినా - దుఃఖించ వల్సిన తరుణంకాదు ఈ భావానికి నీకళ్ళు అప్పుడే నీళ్ళతో నిండవచ్చు. అదికాదు కర్తవ్యం ఈ ఆత్యయిక పరిస్థితిలో ప్రతి భారతీయుడూ, ప్రతి భారతీయస్త్రీ - మన దేశం పట్ల, ప్రభుత్వం పట్ల దృఢ విశ్వాసం కలిగి, దుర్మార్గులు పుట్టించే పుకార్లు, భయాలూ వినకుండా, దేశంకోసం శక్తి వంచన లేకుండా ఏదోరూపంలో పాటుబడాలి

మన పాపకు ముద్దులు. త్వరలోనే విజయాన్ని సాధించి తిరిగి వస్తానని చెప్ప మ్మీ అమ్మను అడిగానని చెప్ప ఆవిడను

అనవసరంగా ఖంగారు పడొద్దని చెప్ప.

దేశరక్షణే జీవితాదర్శంగా యెంచి తుపాకి పట్టిన నీఫర్త - నానరయ్య

ఆ ఉత్తరం చదువుకొని నాగరత్నమ్మ సంపూర్ణంగా సంతోషపడింది. తల్లికి చదివి వినిపించింది. కాని ఆవిడ అనవసరంగా నిట్టూర్పు విడిచింది

* * *

1962 అక్టోబరు 20 వ తేదీ అర్ధరాత్రి చైనా దుండగీడులు అన్యాయంగా, అక్రమంగా, అకారణంగా పెద్ద ఎత్తున ప్రారంభించిన దాడులు నెలరోజులు గడిచినా ఘోరంగా సాగుతునే ఉన్నాయి. అతి ఆధునిక ఆయుధాలతో, అత్యధిక సంఖ్యలో చైనా ముష్కరులు - నాగరీక ప్రపంచానికే తలనొప్పిగా, శాంతియుత సహజీవనానికి వెన్నుపోటుగా, మానవత్వానికి మారణ హోమంగా, దురాక్రమణ చేస్తునే ఉన్నారు. మన భూమిపైకి చొచ్చుకొని వస్తున్నారు భారీఎత్తున దాడుల్ని ఎదుర్కొనే సమర సన్నాహాల్ని చేసికొని వుండకపోవడం వల్ల, పునః సమీకరణ నిమిత్తం, వాతావరణం కల్పి రాకపోవడం చేత - మనం కొన్ని స్థావరాల్ని వదులుకోవాల్సి వచ్చింది తవాంగ్, జాంగ్, వలాంగ్ వాళ్ళ చేతుల్లో పడిపోయాయి దేశం తీవ్రంగా మేల్కొంది ప్రతి భారతీయుని గుండె ఎర్రబడింది మాతృదేశ రక్షణకు దృఢంగా ప్రతిజ్ఞ తీసికోవడం జరిగింది దేశరక్షణనిధి స్థాపించబడింది శక్తివంచన లేకుండా ప్రజలు విరివిగా ధన, కనక, వస్తు రూపేణా విరాళాలు ఇస్తున్నారు యువకులు ఉత్సాహంగా సైన్యంలో చేరుతున్నారు డాక్టర్లు, ఇంజనీర్లు, చదువుకున్న వారు ఏమర్చుకొని సర్వీసుల్లో ప్రవేశిస్తున్నారు దేశమంతా ఒక్కసారి కదిలింది. నవ

చైతన్యం నవభారత రక్షణకోసం, చైనా రాక్షసుల్ని తరిమి కొట్టేందుకు, పిల్లలు మొదలు... .. ఉత్సాహం, ఉద్రేకం, పట్టుదలా. పళ్ళబిగువూ ప్రజల్లో ఉవ్వెత్తుగా లేచాయి 'గెలుపు మనదే' ప్రతి భారతీయుని గుండెలో ఆ విశ్వాసం కాగడాలా వెలుగుతుండగా - ప్రజావాహిని ఉద్భృతంగా సాగింది.

భర్త దగ్గర్నుంచి మళ్ళీ ఉత్తరం రాక పోయేప్పటికీ నాగరత్నమ్మ భయపడింది ఆమె భయాన్ని తల్లి ద్విగుణీకృత పరిచింది.

"ఏమో! నాకేమీ నమ్మకం లేదు. యుద్ధంలో వేలకు వేలు చచ్చారంట ఈ పత్రికలవాళ్ళు చచ్చినవాళ్ళ సంఖ్యను సరిగ్గా వేయడం లేదంట - ప్రజలు భయపడతారని. నిన్న అంకయ్యగారి రామ సుబ్బయ్య అన్నాడు మీ ఆయన ఏ తుపాకి గుండుకో..." అపైన ఆవిడగొంతు దుఃఖోద్వేగంతో వాణికింది

నాగరత్నమ్మ దిగులు తో పూర్తిగా క్రుంగిపోయింది ఆమె కళ్ళల్లో నీళ్ళు గట్టుతెగిన ప్రవాహమైనాయి.

ఆరోజే ఆమె భర్తనుగురించి వాకబుచేస్తూ మిలిటరీ అఫీసర్లకు ఉత్తరాలు వ్రాసింది సమాధానాలకోసం కళ్ళల్లో ఆశల కొవ్వొత్తుల్ని వెలిగించుకొని కూర్చుంది. వారం, పదిరోజులు గడిచినా జవాబులు రాలేదు ఆమెలో అదైర్యం జాస్తి కాజొచ్చింది. అందుకుతోడుగా తల్లి ఊళ్ళోనాళ్ళ కబుర్లను కూతురికి అందిస్తూ విరికితనాన్ని పెంపొందించ సాగింది

ఓరోజు సాయంత్రం పాప బళ్ళోనుంచి ఏడుస్తూ ఇంటికేవచ్చింది నాగరత్నమ్మ అడుర్దాతో దగ్గరకు తీసుకొని, "ఎందుకు పాపా! ఏడుస్తున్నావు?" అన్నది పాప ఏడుస్తూనే, "మరే... అమ్మా... బళ్ళోనే..

అంతా 'నాన్న యుద్ధంలో చచ్చిపోయాడు' అంటున్నారమ్మా !...నిజమేనా ?" అన్నది మునివేళ్ళతో కళ్ళు నల్లుకుంటూ,

"నాగరత్నమ్మకు గుండెల్లో తుప్పు కత్తులతో తెలికినట్లుయింది "చీ ఒర్రి దేనమ్మా! అంతా అబద్ధం ' నాన్నగారు యుద్ధంలో కులాసాగా ఉన్నారు గెలుపు మనదేగా ' త్వరలోనే వచ్చేస్తారు అట్లాంటి చెప్పుడు మాటలు విని ఏడ్వకూడదు మీ నాన్నగారు యుద్ధంలో చచ్చిపోరు మనకు దేవుడు లోడుగా వున్నాడు యుద్ధంలో విజయం సాధించే యింటికి వస్తారు." అన్నది నాగరత్నమ్మ చాటుగా కళ్ళనీళ్ళు తుడుచుకుంటూ

"నిజంగా...!" అన్నది పాప గొనుతో చెంపలపైకి జారిన కన్నీళ్ళను తుడుచుకుంటూ

"ఆ ముమ్మాటికి నిజంగా" మనస్సులో గట్టడిన విశ్వాసంతో అంటూ నాగరత్నమ్మ పాపను హృదయానికి గాఢంగా అదుముకొంది.

ఆ రోజురాత్రి నాగరత్నమ్మకో కల వచ్చింది కలలో - భర్త చైనా వాళ్ళకు ఖైదీగా దొరికినట్టూ, మన సరిహద్దులు దాటి తీసికెళ్ళినట్టూ, టిబెట్టు ప్రాంతంలో వాళ్ళ స్థావరాల్లో నానాదాధలూ పడినట్టూ ఆమెకు గోచరమైంది కల లెగిపోగా 'కెప్పున కేర వేసింది నాగరత్నమ్మ ఆ కేకను ఎప్పుడూ వినలేదు ఓ గ్లాసు మంచినీళ్ళు త్రాగి తెల్ల వార్లూ ఆలోచిస్తూనే కూర్చుంది

* * *

నవంబరు 21 వ తేదీన చైనా ముష్కరులు ఏకదశ యుద్ధ విరమణ చేశారు. అందులోని అంతరార్థాన్ని గూర్చి భారత దేశమే కాకుండా ప్రపంచమే ఆశ్చర్యాన్ని ప్రకటించింది సరిహద్దు సమస్యను శాంతి యుతంగా పరిష్కరించేందుకు కొన్ని మిత్ర

రాజ్యాలు మధ్యవర్తిత్వాన్ని చేపట్టి, కృషిని సాగించ పూనుకున్నాయి. ప్రధాని నెహ్రూ, తదితర నాయకులూ - "యుద్ధ విరమణ శాశ్వతంగా జరిగిందను కోవటానికి వీలేదు. చైనావాళ్ళు ఏక్షణాన్నయినా మళ్ళీ మనపై దాడిచేయవచ్చు. మనం మన జాగ్రత్తల్లో, మనగడ్డ రక్షణలో పూర్తిగా మెలకువ గలిగి వుండాలి. శత్రువును సులభంగా ఎదుర్కొని పటిష్ఠంగా బుద్ధిచేప్పే బలాన్నీ, ధైర్యాన్నీ పొందివుండాలి భారతదేశపు ప్రతిపౌరుడూ ఆ కర్తవ్యాన్ని గుర్తించాలి ఆత్మ విశ్వాసంతో, శక్తివంధన లేకుండా, తీవ్రమైన దీక్షతో కృషిచేయాలి అనవసరపు వ్యయాన్ని తగ్గించుకోవాలి విర్బంధపు పొదుపును అమల్లో పెట్టాలి. ఉత్పత్తుల్ని పెంచాలి బంగారంమీద వ్యామోహాన్ని వదులుకోవాలి జాతీయ రక్షణ నిధికి విరివిగా విరాళాలివ్వాలి" అంటూ ప్రకటనలు చేస్తున్నారు దేశంలో ఆత్యయిక అరిస్థితి అమల్లోనే వుంది.

నాగరత్నమ్మకు భర్తనుంచి ఏ జాబూ రాలేదు తల్లితోపాటు ఊళ్ళోవాళ్ళంతా 'నాసరయ్య యుద్ధంతో మరణించి వుంటాడు' అన్న అభిప్రాయాన్ని గట్టిపట్టుకున్నారు గానీ ఆమె మటుకు ధైర్యంగానే వున్నది విత్యమూ భర్తనుంచి లేఖకోసం ఓరికిస్తూనే ఉంది

ఓరోజు సాయంత్రం సుభద్రమ్మ వెండి మెడలకోసం కావిడి పెట్టంతా వెతుకుతూ అడుగున ఈతాకుల బుట్టతీసి చూసింది అవిడగుడె ఆగిపోయినంత వస్తైంది అందులో తనుదాచుకున్న బంగారుమురుగులు లేవు గావుకేక పెట్టింది, "ఒసేయ్ అమ్మాయ్" పంచముందు పాచిపూడుస్తూన్న నాగరత్నమ్మ తల్లికేదో ప్రమాదం వచ్చిందని పరుగెత్తుకొచ్చింది

"ఇందులో బంగారపు మురుగులుండాలి. ఏమైనాయే!"

"ఏమో నమ్మా ' నాకేమీ తెలీదే"

"చోద్యంగా వుండే అయితే దొంగ లెత్తుకెళ్ళారంటావా?"

"మనింట్లో దొంగలెప్పుడు పడ్డారు?"

"అయితే మరేమైనట్టు?"

"ఏమో ' అంటుబట్టకుండా వుంది"

అంతలో సూక్టులునుంచి పాపవచ్చింది

"అమ్మా! అమ్మా! నేనేంచేశానో చెప్పుకో"

అంటూ

"ఏంచేశావమ్మా!" అన్నది నాగరత్నమ్మ ఆప్యాయంగా.

"కావిడి పెట్టెలోని అమ్మమ్మ బంగారు మురుగులు తీసికెళ్ళి మా మాష్టారుకిచ్చా నమ్మా ' ఆయన దేశరక్షణ నిధికి బంగారు నగలూ, డబ్బూ పోగు చేస్తున్నాడు మా సూక్టుల్లో అందరూ యిచ్చారమ్మా వాళ్ళ సుబ్బులు చెవిపోగు లిచ్చింది అత్తయ్య గారి శాంత చేతిగాజు లిచ్చింది కోటయ్య బాబాయిగారి అమ్మాయి మెడలో గొలు సిచ్చింది మరి నాకేమీ లేవుగా అందు కని అమ్మమ్మ మురుగులిచ్చా అవిపెట్టెలో వూరికే మూలబడి వుండేవేగా."

కూతురు చేసిన పనికి నాగరత్నమ్మ నిండుగా సంతోష పడింది. ఆమె కళ్ళల్లో ఆనంద బాష్పాలు నిలిచాయి

కాని సుభద్రమ్మ చిందులు తొక్కింది - బంగారు మురుగులు పోయినందుకు అవి అవిడ పెళ్ళినాటివి.

నాగరత్నమ్మ తల్లికి నచ్చజెప్పింది

"ఈ పరిస్థితుల్లో బంగారానికి విలువ ఇళ్ళల్లో, పెట్టెల్లో మూలుగుతూ వుండడం వల్ల రవ్వంత లేదు దేశంకోసం, ఎన్నో యేళ్ళ తరబడి, ఎంతోమంది త్యాగాలుచేసి

(మిగతా 37 వ పేజీలో)

రాష్ట్రమెరిట్ స్కాలర్ షిప్పులు రాష్ట్రంలోని బాలబాలికలు సహజమైన ప్రతిభను పెంపొందించుకోవటానికి వీలుగా వారి ఉన్నత విద్యకు వలసిన ఆర్థిక వనరులను సమకూర్చే బాధ్యతను స్వీకరించడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. అటువంటి బాలబాలికల తల్లిదండ్రుల, లేక సంరక్షకుల నెలసరి ఆదాయం రూ. 300/- లకు మించకుండా ఉండి, పి. యు. సి. దానికి సమానమైన ఇతర పరీక్షలు అంటే హెచ్. యస్. సి (బహుళార్థ సాధక), ఇంటర్మీడియట్, ప్రి-మెడికల్, ప్రి-ఇంజనీరింగ్, ప్రి-ఆగ్రికల్చర్, ప్రి-వెటర్నరీ, ఇతర వృత్తి విద్యా కోర్సులలోనూ డిగ్రీ పరీక్షలలోనూ ప్రథమ శ్రేణిలో గానీ శ్రేణులు లేని

చోట్ల సగటున 60 శాతం మార్కులు వచ్చి ఉన్నవారికి మాత్రమే యీ స్కాలర్ షిప్పులు యిస్తారు.

పోస్ట్ పి. యు. సి., పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేటు కోర్సుల వారికి ఇచ్చే మెరిట్ స్కాలర్ షిప్పులకు సంబంధించి ప్రభుత్వం పథకాన్ని తయారు చేసింది. వర్తమాన ఆర్థిక సంవత్సరంలో యీ పథకం అమలుకై రూ. 350 లక్షలను ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది. దిగువ తెల్పిన వర్గాలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషన్ నిర్వహించే పోటీ పరీక్షల ఫలితాల ప్రాతిపదికపై యీ స్కాలర్ షిప్పులు ఇవ్వబడ్డాయి. పోస్ట్ పి. యు. సి. లోని 16-18 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు గ్రూపువారి స్కాలర్ షిప్పులు, పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేటు కోర్సులోని 20-25 సంవత్సరాల మధ్యవయస్సు గ్రూపువారి స్కాలర్ షిప్పులు, పోటీ పరీక్షలు జరిగే సంవత్సరం జూలై

1 వ తేదీనాటికి గల అభ్యర్థి వయస్సును లెక్కలోకి తీసుకోవడం జరుగుతుంది. ప్రతి సంవత్సరం ఇచ్చే స్కాలర్ షిప్పుల వివరాలు దిగువ ఇవ్వడం జరిగింది.

పోస్ట్ పి. యు. సి. స్థాయి 300, పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేటు స్థాయి 100, రాష్ట్రీతర ప్రాంతాలలోని విద్యాసంస్థలలో చదివే ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కు చెందిన విద్యార్థులకు పై తెల్పిన స్కాలర్ షిప్పులలో 50 శాతం ఇవ్వబడ్డాయి. మిగతావాటిని రాష్ట్రంలోని విద్యాసంస్థలలోని విద్యార్థులకు ఇవ్వబడ్డాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషన్ నిర్వహించే పోటీ పరీక్షల ప్రాతిపదికపై సెలక్టు చేయబడిన అభ్యర్థులకు యీ పథకం క్రింద స్కాలర్ షిప్పులను ఇవ్వడం జరుగు

స్కాలర్ షిప్పు మొత్తాలను ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

ప్రతి సంవత్సరం జూలై నెలలో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సర్వీసు కమిషన్ నిర్వహించే పోటీ పరీక్షల ఫలితాల ప్రకటన తర్వాత యీ పథకం క్రింద స్కాలర్ షిప్పులు ఇవ్వబడ్డాయి.

‘ యీ పోటీ పరీక్ష నిర్వహించబడే సంవత్సరం మార్చి - ఏప్రిల్ లో జరిగే మొదటి డిగ్రీ పరీక్షలోనూ, పి. యు. సి. దానికి సమానమైన ఇతర పరీక్షల (పై తెల్పిన) లో శ్రేణిని సంపాదించి తల్లిదండ్రుల లేక సంరక్షకుల నెలసరి ఆదాయం రూ. 300/- లకు మించని విద్యార్థులందరూ యీ పోటీ పరీక్షలలో పాల్గొనే అర్హత కలిగి ఉంటారు.

తహాసీల్దార్ హోదాకు తక్కువగాని రెవెన్యూ అధికారి గానీ, స్వతంత్రంగా వ్యవహరించే

సంగ్రహప్రకటనలు

తుంది. కమిషన్ సెలక్టుచేసిన అభ్యర్థికి ఇది వరకే ఏదైనా స్కాలర్ షిప్పు ఇవ్వబడుతున్న యెడల దేనినైనా ఒకదానిని వదులుకోవాల్సి ఉంటుంది.

దిగువ తెల్పిన విధంగా స్కాలర్ షిప్పు మొత్తాలను ఇస్తారు.

రాష్ట్రంలోని రాష్ట్రీతర విద్యాసంస్థల ప్రాంతం విద్యార్థులకు లాని విద్యా సంస్థ విద్యార్థులకు

(అ) పోస్ట్ పి. యు. సి. కోర్సులు నెలకు రూ. 75/- 100/-

(ఆ) పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేటు కోర్సులు ... 100/- 125/-

సంవత్సరంలో 10 మాసాలకాలం యీ

డిప్యూటీ తహాసీల్దార్ గానీ జారీచేసిన ఆదాయం సర్టిఫికేటును అభ్యర్థి దాఖలు చేయాలి. ఉద్యోగుల విషయంలో తల్లిదండ్రులు, లేక సంరక్షకుడు ఉంచిన రికార్డులయం అదివతి సంతకం చేసిన ఆదాయం పేటుమెంటును దాఖలు చేయాలి.

జాతీయ స్కాలర్ షిప్పుల పథకం క్రింద గానీ, ఉద్యోగంలో ఉన్న ఉపాధ్యాయుల పిల్లలకై భారత ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసిన మెరిట్ స్కాలర్ షిప్పు పథకం క్రింద గానీ ఉపకార వేతనాలు పొందే అభ్యర్థులు యీ పరీక్షలలో పాల్గొనే వీలులేదు.

దిగువ సబ్జక్టులలో పరీక్షలు జరుగుతాయి. ఇంగ్లీషు, ఆధునిక భారతీయ భాషలు (తెలుగు, ఉర్దూ, హిందీ, తమిళం, కన్నడం

లేక మరొక) సాధారణ విజ్ఞానం 16-18 సంవత్సరాలమధ్య వయసు గ్రూపువారికి పి యు సి స్థాయి పరీక్షలు. 20-25 సంవత్సరాలమధ్య వయసు గ్రూపు వారికి డిగ్రీ స్థాయి పరీక్షలు ఉంటాయి

యీ పథకం క్రింద ఇచ్చే యీ స్కాలర్ షిప్పు మొత్తాలను దిగువ షరతులకు లోబడి పి యు సి స్థాయి అభ్యర్థులకు ప్రథమ డిగ్రీ పరీక్షలు పూర్తి అయ్యేవరకూ, పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేటు స్థాయి అభ్యర్థులకు పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేటు డిగ్రీ పరీక్షలు వరకు ఇవ్వడం జరుగుతుంది వార్షిక పరీక్షలో 50 శాతంకు తక్కువ కాకుండా మార్కులు పొందే షరతుకు లోబడి సంవత్సరం సంవత్సరం యీ స్కాలర్ షిప్పులను పునరుద్ధరించడం జరుగుతుంది

స్కాలర్ షిప్పు పొందిన అభ్యర్థి విద్యాభ్యాసం సమయంలో పురోభివృద్ధి సంతృప్తి కరంగా లేకున్నా, ప్రభుత్వ పూర్వానుమతి లేకుండానే కొర్సు పూర్తికానిదే మధ్యలో కొర్సును మార్చుకున్నా, కళాశాల తరగతులకు సక్రమంగా హాజరు కాకున్నా, యీ స్కాలర్ షిప్పులను రద్దుచేయడం జరుగుతుంది

స్కాలర్ షిప్పును కొనసాగించడానికి సత్ప్రవర్తన, సక్రమంగా తరగతులకు హాజరు కావడంకూడా షరతులలో ఉన్నాయి. నిర్ణీత ఫారాలలో దరఖాస్తులను రెండు ప్రతులలో పంపాలి. హైదరాబాదులోని ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషన్ నుంచి యీ ఫారాలను పొందవచ్చు.

ఖాదీ మండలి

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఖాదీ గ్రామీణ పరిశ్రమల మండలిని ఏర్పాటుచేసింది. ఇది 1963 సెప్టెంబరు 5 వ తేదీనుంచి అమలు

లోకి వస్తుంది. యీ మండలిలో దిగువవారు ఉన్నారు

(అ) ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఖాదీ, గ్రామీణ పరిశ్రమల బోర్డు అధ్యక్షులు, సభ్యులు యీ మండలికి వరసగా ఎక్స్ అఫీషియో అధ్యక్షులు, సభ్యులుగా వ్యవహరిస్తారు.

(ఆ) జిల్లా పరిషత్తు అధ్యక్షులు యీ మండలి ఎక్స్ అఫీషియో సభ్యులు

(ఇ) ప్రభుత్వం నియమించిన దిగువ సభ్యులు సర్వశ్రీ సి జగన్నాధరావు, యన్ ఆనంతరెడ్డి, ఎ బెంజిమన్, వై. చలపతిరావు, రంగబాబు, కె సుదర్శన్ రావు, రాజారెడ్డి, హీరాలాల్ మోరియా, జి నారాయణరెడ్డి, డి రామబ్రహ్మం, యల్ నారాయణ, ఆనం విశ్వనాథరావు, జె మధుసూధన్ రావు, నందా నారాయణప్ప, యం. కిషన్ రావు, బొజ్జం నరసింహులు ప్రభుత్వం నామినేటు చేసిన సభ్యుల పదవీ కాలం 1953 సెప్టెంబరు 5 వ తేదీనుంచి మూడు సంవత్సరాలు ఉంటుంది

తీవ్రతర ఎరువుల ఉపయోగం

పథకం

తెలంగాణ ప్రాంతంలోని సాంద్ర వ్యవసాయ కార్యక్రమాలు అమలు జరిగే మహబూబ్ నగర్, కరీంనగర్, వరంగల్లు, నిజామాబాదు 4 జిల్లాలలో తీవ్రతర ఎరువుల వాడకం పథకం క్రింద ఆదనపు పరపతి సౌకర్యాలు కల్పించడానికి వీలుగా ప్రతి జిల్లాకు రూ 5-00 లక్షల చొప్పున రూ. 20-00 లక్షల ఆదనపు రుణాన్ని ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది

వర్ష ఆస్తులను అమ్మడం అక్రమం స్మశాన వాటికలు, ఇనాం భూములు మొదలయిన కొన్ని వర్ష ఆస్తులను ముతవ

లాలు, ముజావరులు లేక ఆయా మేనేజరులు అమ్ముతున్నట్టుగా ప్రభుత్వం దృష్టికి వచ్చింది. 1954 సం. వర్ష చట్టం మూడవ సెక్షనులోని (1) క్లాజు (1954 సం కేంద్ర చట్టం 2) క్రింద వర్ష స్థిరంగా అంకితమైన ఆస్తి. ముస్లిం శాసనం క్రింద ఈ ఆస్తి భగవంతుని పరమైనది. అందువల్ల యీ ఆస్తిని శాశ్వతంగా వారసత్వానికి యివ్వడం గాని దఖలుచేయడంగాని కూడదు

ఇనాములకు వర్తించే ప్రత్యేక శాసనంతో పాటు వర్షకు అనుబంధంగా వున్న ఇనాములు మప్రుతుర్ కిద్మాత్ వర్షాలు కాబట్టి వాటికి వర్షతో సమానస్థాయి వుంది. అట్టి ఆస్తుల అమక్కం చట్టవిరుద్ధం కాబట్టి, అట్టి ఆస్తులను కొనే ఆయన లేక ఆమె స్వంతబాధ్యతపైనే వ్యవహరిస్తున్నట్టుగా భావించబడుతుందని యిందు మూలముగా ప్రజలకు తెలియ జేయడమైనది.

మత్స్య సలహాసంఘం

పునర్వ్యవస్థీకరణ

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మత్స్య సలహా సంఘాన్ని యీ దిగువ అధికార, అసభికార సభ్యులతో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం పునర్వ్యవస్థీకరించింది

మత్స్య శాఖామంత్రి (ఎక్స్-అఫీషియో చైర్మన్), ఎక్స్-అఫీషియో సభ్యులు. ఆహార వ్యవసాయ శాఖా కార్యదర్శి, ఆహార వ్యవసాయ శాఖ ఆర్థిక సలహాదారుడు శ్రీ కె ఎన్ ఆనంతరామన్, ఐ సి ఎస్, జాలర్ల సహకార సంఘానికి సంబంధించిన సహకార సంఘాల సంయుక్త రిజిస్ట్రార్లు, కాకినాడలోని రాష్ట్రరేవుల ఆధికారి, సికిందరాబాదులోని సెంట్రల్ రైల్వే డివిజన్లో సూపరింటెండెంటు, విశాఖ పట్టణంలోని సముద్ర గర్భంలో చేపలుపట్టే

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

కేంద్రం అసిస్టెంటు డైరెక్టరు, మత్స్యశాఖ డైరెక్టరు (ఈ సంఘం ఎక్స్ - అఫీషియో సభ్యుడు, కార్యదర్శి)

అనధికార సభ్యులు - శ్రీ యు తు లు ఎమ్ కృష్ణయ్య, ఎమ్.ఎల్.ఎ, ఎస్. వేమయ్య, ఎమ్ ఎల్.ఎ, జి లచ్చన్న, ఎమ్.ఎల్.ఎ,ఎన్ గనేశ్వరరావు,ఎం ఎల్.ఎ.ఎ వెంకటస్వామిరెడ్డి,బాలె శ్రీరాములు; ఎమ్.ఎ అప్పాయి నాయుడు, లంక వెంకటరావు

1963 ఆగస్టు 19 వ తేదీనుండి రెండు సంవత్సరాల పాటు యీ సంఘం పని చేస్తుంది

వాణిజ్య పన్నుల అధికారి

అధికారాలు

న్యూఢిల్లీ లోని అప్లయిడ్ ఎకనామిక్సు రిసర్చి జాతీయ మండలి డైరెక్టరు జనరలు డా.పి.ఎస్.లోకనాథన్, తన ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని కమర్షియల్ టాక్సు ఆవరణ విధానాన్ని గూర్చిన సమీక్షలో, రెండు లక్షలపైబడటర్నివరుపై పన్ను విధించే అధికారం సీనియరు ఉద్యోగులే నిర్వహించాలనీ, వర్తకుల దుకాణాల ఆవరణలను వాణిజ్య పన్నుల ఉప అధికారిగాని అంతకు పై తరగతి ఉద్యోగులే తనిఖీచేయాలనీ సిఫార్సు చేశారు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం యీ సిఫార్సు

లను కొద్దిపాటి మార్పులతో అంగీకరించి దీని ప్రకారం 3 లక్షల పైబడ వ్యాపారంపై పన్ను విధించే అధికారం వాణిజ్య పన్నుల అధికారికి వుంటుంది

వ్యాపార వాహనాల

అమ్మకం దారులు

ఇక్కడ వ్యక్తంచేసిన విధంగా ఆయా ప్రాంతాలలో వ్యాపార వాహనాల అమ్మకం దారులు నిర్వహించే రిజిస్టర్లను తనిఖీ చేయడానికి యీ దిగువ పేర్కొన్న అధికారులకు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అధికారం యిచ్చింది రాష్ట్ర రవాణా సంస్థ కార్యదర్శి, సహాయ కార్యదర్శులూ, ప్రాంతీయ రవాణా సంస్థ కార్యదర్శి జంటనగరాలలో తనిఖీ చేయగలరు కడప, కాకినాడ డిప్యూటీ ట్రాన్స్పోర్ట్ కమిషనర్లు; అన్ని ప్రాంతీయ రవాణా అధికారులూ తమ తమ పరిధులలో గల ప్రాంతాలలో తనిఖీ చేయగలరు

(34 వ పేజీ తరువాయి)

సాధించుకున్న స్వాతంత్ర్యాన్ని రక్షించుకునేందుకు, మానవత్వాన్ని మర్చిపోయిన రాక్షసుల్ని ఎదుర్కొనేందుకు - మనకు ఆయుధాలు కావాలి వాటిని విదేశాలనుంచి తెప్పించుకోవాలి. అందుకు బంగారం హెచ్చుగా ఉపయోగపడుతుంది ఆత్మయిక

పరిస్థితుల్లో బంగారం స్త్రీలకు అలంకారం కాదు దేశానికి అవసరం ఆ అవసరాన్ని గుర్తించి, భారతీయ స్త్రీలంతా తమ బంగారాన్ని ప్రభుత్వానికి ఉచితంగా సమర్పించాల్సిన తరుణమిది మనకంటే మన పాపే ఆ అవసరాన్ని త్వరగా గుర్తించి చక్కని పని చేసింది"

సుభద్రమ్మ ఏం మాట్లాడలేకపోయింది - మనస్సులో బాధపడడం కంటే

ఆ చురునాడు పగలు పడకొండు గంటలకు పాప స్కూలునుంచి పరుగెత్తుకొంటూ ఇంటికి వచ్చింది ఆ పిల్ల చేతిలో వార్తా పత్రిక ఉంది మాస్టరుగారు ఇచ్చారు

నాగరత్నమ్మ వాకిట్లో నిలబడి పెరుగు అమ్ముకునే వెంకమ్మతో మాట్లాడుతూన్నది.

"అమ్మా, అమ్మా! ఈ పేపరు చూశావా! నాన్న బతికే వున్నాడమ్మా!"

నాగరత్నమ్మ కూతురు దగ్గర్నుంచి గబుక్కున పేపరు అందుకున్నది చైనావాళ్లు విడుదలచేసిన కొంతమంది యుద్ధభైదీల ఫొటో వుంది. ఆ ఫొటోలో నానరయ్య కూడా ఉన్నాడు భర్తను చూసి నాగరత్నమ్మ కళ్ళు ఆనందోద్రేకంతో చెమర్చగా అప్రయత్నంగా వైటచెంగుతో తుడుచుకుంది

"నాన్న బొమ్మ పేపర్లో పడిందమ్మా! మనమే గెలిచాం గెలుపు మనదే అమ్మా!" అన్నది పాప గంతులేస్తూ

పరిశ్రమకు ప్రాతిపదిక బొగ్గు

ఉత్పత్తి

1956	16.82	లక్షల టన్నులు
1957	19.19	..
1958	21.16	..
1959	22.30	..
1960	24.51	..
1961	27.51	..
1962	30.71	..

నాణ్యత కూ, నేవ కూ గుర్తుంచుకొనండి;

సింగరేణి బొగ్గు గనులు

'మెహర్ మంజిల్' రెడ్ హిల్స్, హైదరాబాద్-4, ఆంధ్రప్రదేశ్.

ఔలిగ్రామ్ - 'కోల్ మైన్స్'

ఔలిఫోన్. నెం. 32766, 32271, 34775

ఆంధ్ర చిత్రకళ

మనిషితోపాటే చిత్రకళ కూడా ప్రారంభమైంది కాబట్టి ఆంధ్రుల చరిత్రతోపాటే ఆంధ్ర చిత్రకళ కూడా ప్రారంభమైంది. ఆంధ్రజాతి అతిప్రాచీనమైనది. ప్రపంచంలో అతిపురాతనమైన ఏ జాతికీ తీసిపోని ప్రాచీనత ఆంధ్రజాతికి వుంది. ఆంధ్రులను గూర్చిన ప్రస్తావనలు ఋగ్వేదంలో కూడా వున్నది. బహుశా ఆనాడు ఆంధ్రులు పుళిందులు మొదలయిన ఆటవిక జాతులతోపాటు ఆర్య సామ్రాజ్యపు సరిహద్దులలో నివసిస్తుండే మోటుజాతివారై వుండాలి. తనకు ఎదురుతిరిగిన శిష్యుల్ని విశ్వామిత్రుడు శపిస్తూ 'ఆంధ్రులలో కలిసి శ్రద్ధులవ్వండి' అన్నట్లు వేదంలో వుంది. నిజమే. ఆదిలో ఆంధ్రులు అనాగరికులవలె అడవుల్లో, కొండల్లో సంచరించే ఆదిమ జాతివారై వుండవచ్చు. ఎంత అనాగరికులైనప్పటికీ వారిలోనూ చిత్రాలు గీసేవారూ, శిల్పాలు చెక్కేవారూ వుంటారు. ప్రతి జాతిలోనూ ప్రజల ఆశయాలను, ఆశల్ని అర్థంచేసుకుని; వారి విజయాల, పరాజయాల ఫలితాలను భౌతికంగా, మానసికంగా అనుభవించి; వారి ఆశయాలకు రూపకల్పనచేసి నలుగురికీ చాటిచెప్పి ఆనాటి సమాజాన్ని, భవిష్యత్తు మానవాళిని ఉత్తేజితులనుచేసేవారు కొద్దిమంది

ఉంటూనే వుంటారు. వాచే చిత్రకారుడు, శిల్పి, కవి.

విశ్వమానవ ప్రేమ

ఆంధ్రుల ప్రాచీన చిత్రలేఖనం క్రీస్తు పూర్వం 5వ శతాబ్దానికి చెందినట్లు కొంతమంది పరిశీలకులు భావిస్తున్నారు. వారి చిత్రాలను యీ నాడు అజంతాలోని 9,10వ గుహల్లో చూడవచ్చు. ఎన్నుకున్న వస్తువును గూర్చి పరిపూర్ణ జ్ఞానం లేక పోవడం అంటూగాని, ప్రకృతికి సంబంధించిన ప్రాథమిక సూత్రాలు తెలియక

ఆమంచర్ల గోపాలరావు

పోవడం అంటూగాని వీరికి లేదు. వీరంతా యుగాలకొలది నిరంతర పరిశ్రమ, అకుంతదీక్ష, అలవాట్లతో పరిపూర్ణ ప్రజ్ఞను సంతరించుకున్న ప్రజ్ఞాపంతులు. అయినప్పటికీ యీ చిత్రాలు ఆదిమ చిత్రకళగానే వున్నాయి. విశ్వమానవ ప్రేమ అనే బౌద్ధమత భేద్యాన్ని చాటి చెప్పడమే ఏకలక్ష్యంగాగల చిత్రకారులు గీసిన చిత్రాలు యివి. అజంతా చిత్రకారుడు మనుషులను, జంతువులను, పక్షులను, జీవితంలో ఎదురయ్యే ప్రతిదానిని - పైన ఆకాశంలోని నక్షత్రాలను మొదలుకొని క్రింద నేలమీద గడ్డి వరకు

సర్వాన్నీ - ప్రేమించేవాడు. మానవులు కాని చిత్రాలను చూసినప్పుడు కూడా వీటిలో మానవత్వం ఉన్నదనిపించేంత నేర్పుతో, విశాల దృక్పథంతో చిత్రించాడు ఆ చిత్రకారుడు. అజంతా చిత్రకారుడి హృదయ వైశాల్యం విశాలమైనది. సృష్టిలోని ప్రతి వస్తువు కూ అందులో స్థానం వున్నది. అజంతా గుహలను సందర్శించే ప్రతి వ్యక్తి హృదయమూ, ఎల్లప్పుడు కాకపోయినా చూసిన ఆ కొద్దిసేపయినా, సృష్టిలోని ప్రతి ప్రాణిమీదా దయతో, కరుణతో నిండిపోతుంది.

అజంతా గుహల్లో వాడబడిన విధానాలు చరిత్రలో ప్రపంచంలోని ఏ దేశ చిత్రకారులు వాడిన విధానాలకూ తీసిపోవు. వాటిని మించకపోయినప్పటికీ వాటితో సరిసమానంగా మాత్రం వుండి తీరుతాయి. అజంతా చిత్రకారుడు దేన్నీ విడిచిపెట్టలేదు. ప్రతిదాన్నీ వ్యక్తంచేశాడు. ప్రతి సూక్ష్మ విషయాన్నీ అతను చిత్రించాడు. అయినా వ్యక్తం చేయదలచుకున్నదాన్ని పూర్తిగానూ, శక్తివంతంగానూ చెప్పగలిగాడు. చిత్రాలు వాస్తవ ధోరణిలోవున్నా కల్పన కనిపిస్తుంది. ఆకారాన్ని వ్యక్తం చేయడానికి వాడిన గీత, దాని స్వరూపం

అది వ్యక్తంచేసే బరువు నిజంగా శిల్ప, చిత్ర కళారీతుల సమ్మేళనానికి నిదర్శనం. అజంతా చిత్రాలలోని గీతలు ఎంతో సొంపుగా, సున్నితంగా, క్రమబద్ధంగా, అర్థవంతంగావుండి ఆ చిత్రకారుల నిర్మాణ కౌశలాన్ని చెప్పక చెప్పతాయి. అజంతా చిత్రాలలో ఒక ప్రత్యేకమైన రూపాన్ని వ్యక్తం చేయడానికి గీతలు వాడబడినప్పటికీ, క్రమబద్ధమైన ఆ గీతల వాడకంలోనే ఆకృతి అనుకోకుండా వచ్చినట్లు అనిపిస్తుంది. ఇదే అజంతా చిత్రాల్లోని గీతల ప్రత్యేకత.

ఆకృతి

పురాతన ఆంధ్ర చిత్ర, శిల్పకళల్లో సృజనాత్మకమైన, క్రమబద్ధమైన ఈ గీతలే గాకుండా యింకా చెప్పుకోదగ్గ విశేషాలు చాలా పున్నాయి. ఇందులోని ప్రాణుల రూపాలు ప్రాణంతో కలుపుకున్నట్లు వుంటాయి. ముఖ్యంగా యిక్కడి మానవ రూపాలు భారతదేశంలోని మరే ఏ ఇతర చిత్రాలూ లేనంత చైతన్యవంతంగా వుంటాయి. వీటిలో వ్యక్తమయ్యే కదలిక అంతరంగిక అలోచనలకు, బాహ్య చేతలకు చెందింటే సంబంధించినది. కొంత కాలం పోతే యీ కదలిక, ఆ తరువాతి కాలంలోని అమరావతి, మహాబలి పురంలోలాగా ఆకృతినే మించిపోతుండేమాననిపిస్తుంది. కాని మానవ రూపాల్లో, చూసేవారిలో అలోచనలను రేకెత్తించే గుణం వుంది. ఇదే ఆంధ్ర చిత్ర, శిల్పకళల విశిష్టతకు కారణం. అజంతా నుండి మహాబలిపురం వరకూగల ఆంధ్రుల కళను పరిశీలించిన అనేక మంది విమర్శకులు యీ విషయాన్నే వ్యక్తం చేశారు.

ఆంధ్ర చిత్ర, శిల్పకళలకు సంబం

ధించిన యీ తొలి దశ క్రీ. పూ. 3వ శతాబ్దం మొదలుకొని క్రీ. శ. 7వ శతాబ్దంవరకూ యిందుమించు వెయ్యేళ్లు ఆవరించి వుంది. నిజంగా యీ కాలం ఆంధ్రులకు స్వర్ణయుగం. ఆ రోజుల్లో ఆంధ్రుల జీవితం ఉత్సాహంతో ఉరకలు వేస్తూ ఉండేది. ఆంధ్రులు దిగ్విజయ యాత్రలు చేసి, సామ్రాజ్యపు ఎల్లలను విశాలం చేసుకునే రోజులవి. ఆంధ్రదేశపు ఎల్లలు రాజకీయంగానే గాక, సాంస్కృతికంగానూ విశాలమౌతున్న రోజులు. ఆ రోజులలో ఆంధ్రుల శక్తి ఆకృతిని కూడా దాటిపోయింది.

క్షీణదశ

ఆ తరువాత ఆంధ్రుల శక్తి, కళలు, సంస్కృతి యిందుమించు పూర్తిగా ప్రాళవాన్ని కోల్పోయాయనే చెప్పవచ్చు. క్లిష్టమైన పరిస్థితులలో కూడా కాల ప్రవాహానికి ఎదురీడి ధైర్యంగా నిద్రిస్తున్న అగ్నివర్షతంపలే ఆంధ్రుల ప్రతిభ పూర్తిగా చచ్చిపోలేదని నిరూపిస్తున్నట్టుగా ఒంటరిగా నిలబడింది విజయనగర సామ్రాజ్యం. మళ్ళీ మరొకసారి ఆంధ్రుల ఉత్సాహవేశాలు కట్టలు తెంపుకొని ప్రవహించాయి. సంస్కృతీరంగంలోకి చొచ్చుకు పోయారు. విజయ ధాన్యాలతో సరిహద్దుల్ని చెరిపేసి కొత్త గీతల్ని గీశారు. ఈ కాలాన్ని జ్వర తీవ్రతగా అభివ్యక్తీకరించవచ్చు. ఆంధ్రుల మందగమనం అదృశ్యమైపోయింది. సాధ్యమైనంత త్వరలో గతకాలపు ప్రాళవాన్ని పునఃప్రతిష్ఠించాలన్న ఆరాటం, ఆత్మత అధికమయ్యాయి. అందుచేత శాస్త్రీయ చిత్రకళస్థానే జానపద కళను ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. బ్రహ్మాండమైన శిల్పాలు మలచబడ్డాయి. చక్కటి కవిత్వం

వ్యాప్తిలోకి వచ్చింది. యుద్ధాల్లో ఎన్నో గెలుపులు లభించాయి. కాని సమైక్యత దూరమైపోయింది. ఆంధ్రులు పూర్వపు కరుణ, ప్రేమ స్వభావాల్ని విడిచిపెట్టి, సామ్రాజ్య విస్తరణకాంతను పెంచుకుని, జానపద కళల వెంటబడి, కవిత్వానికి, శిల్పానికి అలంకారాలు తగిలించి, క్రిందబడి చివరకు తమలోని విరోధశక్తుల చేతుల్లోనే నాశనం కావలసివచ్చింది. మరోమారు ఆంధ్రదేశం చిన్నాభిన్నమైనది. ఆంధ్రులు ఒకనాడు నిర్మించిన బ్రహ్మాండమైన రాతికట్టడాలకేసి కొట్టి ఆంధ్రుల ప్రాళవం ధ్వంసం చేయబడింది.

అలసిపోయిన శక్తి

ఎన్నో రాచరికపు తుఫానులూ, భూకంపాలూ కడచి దేశం యావత్తూ విశ్రాంతి తీసుకుంటూ వున్నప్పుడు గడచిన శతాబ్దం మధ్యకాలంలో ఆంధ్ర చిత్రకారుడు తిరిగి వెలుపలికి వచ్చాడు. ఈ విశ్రాంతి అభివృద్ధినిరోధక శక్తుల మీద విజయం సాధించి శాంతి సౌభాగ్యాలతో విశ్రాంతి తీసుకోవడం కాదు. బలిష్టమైన ఒక శక్తిని ఎదుర్కొని, గెలవలేక ఓటమిని అంగీకరించి, అలసటతో విశ్రాంతి తీసుకోవడం అది. భారతదేశంలోని మిగిలిన ప్రాంతాలన్నిటికంటే ఆంధ్రదేశం చాలా హీనస్థితిలో, క్లిష్ట పరిస్థితుల్లో వదిలివేయబడింది. రాష్ట్రంలో ధనవంతులైన కళాభిమానులుగాని, కళాకారుల్ని పోషించే పెద్దపెద్ద నగరాలుగాని లేకుండా పోయాయి. వైభవం దిగజారిపోవడానికి అర్ధశతాబ్దం ముందునుండి విశాఖపట్టణంలోనూ, విజయనగరంలోనూ స్వయం ప్రతిభగల చిత్రకారుల, వృత్తిపనివారల కళాకౌశలాన్ని చూడగలుగుతున్నాం.

ఆ రోజుల్లో విజయనగరంలో తయారయిన బాణపు అమ్మలు, విశాఖపట్టణంలో తయారయిన యిత్తడి బొమ్మలు యీ నాడు ఎన్నో ప్రదర్శనశాలల్ని అలంకరించాయి. కాని ఆతరువాతకూడా ఉన్న కొద్దిమంది కళాభిమానులు అలాంటివి పోయి, ఏమహాత్తర కారాణికన్నా శక్తిని వినియోగించే బలం లేక, కొంత కాలంపాటు సుఖంగా విశ్రాంతి తీసుకోవాలనే అభిలాషతో లలితకళలు వేటివైనా శ్రద్ధ చూపించలేక పోయారు. ఆ నాటినుండి ఆంధ్రులు ఏదో తాత్కాలిక ఆనందంయిచ్చే తేలిక జీవితాన్ని గడుపుకొస్తున్నారు. జీవితాన్ని సుఖమయం చేసుకునే ప్రయత్నాలుగాని, భవిష్యత్తు మీద ఆశగాని లేకుండా నిష్పేజమైపోయి ఏదోవిధంగా బ్రతుకు వెళ్ళబోసుకుందాం అన్న ధోరణిలో వుండిపోయారు.

సమీకరణ

అయినప్పటికీ ఆంధ్రదేశంలోని అతి సామాన్యమైన వీధిమనిషి, బీదతనమూ, బాధలూ, అసంతృప్తితో నిండిన యీ ప్రపంచంలో తను పోగొట్టుకున్న విశ్రాంతిని తిరిగి పొందాలని బలంగా కాంక్షిస్తూ ఆ శకలను పెంచుకున్నాడు. ఈ సమయంలో ఆంధ్ర చిత్రకారుడు చిత్రాలను అద్దంమీద త్రిప్పివేయడం ప్రారంభించాడు. దేవుళ్ళను, దేవతలను చిత్రించాడు. పురాణేతిహాసాలను, కొన్ని సాంఘిక చిత్రాలనుకూడా చిత్రించారు. అవన్నీ శృంగారంతో కూడినవి. క్రమబద్ధమైన సుదూర భవిష్యత్తుపై కోరికను వ్యక్తంచేస్తున్నవి. ఈ చిత్రాలలో పూర్వపు ఆంధ్రుల చిత్రాలలోని అంత శృక్తిగాని, జీవంగాని వున్నట్టు లేదు. గీత చాలా ప్రధానమైనది స్వరూపాన్ని

వ్యక్తం చేయడమేగాకుండా దానికి హద్దులనుకూడా నిర్ణయిస్తున్నది. అయినప్పటికీ పూర్వపు సృజనాత్మకత దీనికి లేదు ఈ చిత్రాలలోని కళ్ళు విశ్వాన్ని గాని, మానవాకృతి పూర్తి స్వరూపాన్ని గాని గుర్తించడంలో అర్థనిమిలితాలైనట్టుగాక, తాము పోగొట్టుకున్న ఏ శక్తినో వెతుక్కుంటున్నట్టు కళ్ళు విప్పుకుని నిర్లిప్తంగా శూన్యంలోకి చూస్తున్నట్టు వున్నాయి అయినప్పటికీ పీటిలో రంగులు, వైవిధ్యము ఎక్కువగా వుండి పాచుతగ్గులులేని రూపకల్పనకు కారణమైంది బహుశా యిది కళా ఉద్యమంగా పరివ్యాప్తమైన భారతీయ చిత్రకళ స్వభావానికి విరుద్ధమైనది. ఈ కొత్త దానిని తంజావూరునుండి దిగుమతి చేసుకున్నారు. నాటికే అది సౌందర్యాన్ని, సొగసును పోగొట్టుకుని; భారతీయ కళాధ్యేయాన్ని వ్యక్తంచేయడంలో విఫలమై కేవలం అలంకార మాత్రంగా మిగిలి వుంది. పూర్వపు శక్తిసామర్థ్యాలు వుడిగిచైతన్యరహితమైన జీవితంతో నిరంతరానందాస్వేషణకై ప్రయత్నాలు లేక, ఏ ఆశలేకుండావున్న సామాన్యునికి యీ చిత్రాలు తృప్తి కలిగిస్తుండేవి.

ఆతరువాత దీనిస్థానే రవివర్మ చిత్రాలు వచ్చాయి ఇవికూడా లోగడ చిత్రాలవలె చైతన్యవంతం కానప్పటికీ ఈ చిత్రాలు జీవితాన్ని వ్యక్తంచేస్తూ, వివరిస్తూ, స్థూలజగత్తులో మనిషి సాధించవలసిన ధ్యేయాన్ని వ్యక్తంచేస్తుండేవి. స్థూలజగత్తునుమించి అలోచించే కోరిక ఆంధ్రులలో నన్నగిల్లినందువల్ల ఆనాటి మిగిలిన భారతీయులవలె ఆంధ్రులుకూడా ఈ చిత్రకళపై ఆసక్తి చూపించారు. ఆనాటి చిత్రకారునికి కావలసినది ఏదో

విధంగా జీవితాన్ని, వెళ్ళబోసుకుని, సుఖంగా చనిపోవడమే పరస్పర నాశనంతో నిండిపోయిన యీ ప్రపంచం నుండి తప్పుకుతిరగాలని అతని వుద్దేశ్యం. చివరకు అతను, ఏమహాత్తర శక్తితప్ప దీనినుండి విముక్తి కలిగించలేదని గుర్తించగలిగాడు.

కొత్త విలువలు

ప్రథమ ప్రపంచ సంగ్రామానంతరం మహాత్మాగాంధీ రాకతో మిగతా వారితో పాటు ఆంధ్రులు కూడా సరికొత్త జీవితంలోకి మరోసారి మేల్కొని తలెత్తి చూశారు. నిద్రపోతోన్న శక్తి మేల్కొంది. స్థూల జగత్తుకు మించినదేనినో వాంఛిస్తూ దృష్టి సారించింది. దేశంనిండా స్వాతంత్ర్య భావాలు ప్రతిధ్వనించాయి. స్వేచ్ఛా భావాలతో జెంగాలు ముందుకు వెళ్ళిపోవడం ఆంధ్ర చిత్రకారులు పరిశీలించారు. స్థిరపడిపోయిన సనాతన సాంప్రదాయాలపై కొత్త విలువలను సృష్టించవలసిన అవసరాన్ని ఆంధ్రులతో సహా దేశమంతా గుర్తించింది.

అంతవరకూ చిత్రకళ అంటే వస్తువును వస్తువుగా చూపెట్టేదే అని అంతా అభిప్రాయపడుతుండేవారు. అవసీంద్ర నాథటాగూరు కొత్త విలువలవైపు, సరికొత్త దృక్పథం వైపు నడిపించాడు.

ఆనాటి పరిస్థితిని వ్యక్తం చేస్తూ, శక్తిని ఉద్దిపింపజేస్తూ చిత్ర రచన చేసే అనేక మంది ఆంధ్రులు త్వరలోనే ఆంధ్ర దేశంలోకూడా బయలుదేరారు. వాళ్ళల్లో చెప్పుకోదగ్గవారు దామెర్ల రామారావు, అడవి బాపిరాజు గారలు. ఇరువురూ భిన్న భిన్న రీతుల్లో చిత్రించారు. ఆ రెండూ రెండు విధాలుగా వ్యాప్తి

చేందాయి ఈ రెండు మార్గాలలోనూ అనేక మంది అనుయాయులు ఏర్పడ్డారు. దామెర్ల రామారావు బోజాయి చిత్ర కళాశాలలో పట్టా పుచ్చుకున్నాడు ఆయన ఇంగ్లాండులో రాఫెల్ కు ముందు తరం వారి చిత్రాల వల్ల ప్రభావితుడై స్వీయశైలిని జోడించి, ముఖ్య భావ ప్రకటనల్లో అజంతా గీతలను వాడి సిద్ధ హస్తుడయ్యాడు. ఆయనవి శృంగార చిత్రాలు. తన చుట్టూ వున్న జీవితాల్లో నుండే గాక పూర్వ చరిత్ర నుండి, పురాణాల్లో నుండి, సాహిత్యం నుండి యితీ వృత్తాల్ని ఎన్నుకున్నాడు ఆయన శైలి వ్యక్తిత్వాన్ని కలిగి దేశ ప్రజలచేతా, విదేశ జనులచేతా ఒక ప్రత్యేకమైన శైలిగా గుర్తించబడింది ఈనాటికి కూడా ఆంధ్రదేశంలో అనేకమంది చిత్రకారులు యీ శైలిలోనే, కొద్దిపాటి మార్పులతో, చేర్పులతో చిత్ర రచన చేస్తున్నారు

బాపిరాజు నిశిత దృష్టి, సూక్ష్మ గ్రాహ్యత గల చిత్రకారుడు. ప్రమోద కుమార ఛటర్జి ద్వారా ఆయన బెంగాలు చిత్రలేఖనంతో సుపరిచితుడై దాని ప్రభావానికి లోనయ్యి స్వీయప్రతిభ గల స్వంత శైలిని సృష్టించాడు. ఈతని రేఖలు అత్యంత సున్నితమైనవి, మిగుల లయబద్ధమైనవి, సృజనాత్మకమైనవినూ ఈయన చిత్రాలు భావా వేశంతో శృంగారంతో కూడినవి. సాధారణంగా భారతీయ పురాణాదిహాసాలనుండి ఈయన తన చిత్రాలకు వస్తువులను ఎన్నుకునేవాడు అప్పటి అభిప్రాయాలను ప్రతిబింబింపజేస్తూ, విపులీకరిస్తూ చిత్రాలను గీశాడు. పాశ్చాత్య ప్రభావంనుండి తప్పించుకోవడానికై గతంలోకి వెళ్ళి,

భారతీయ సంస్కృతిని జోడిస్తూ వ్యక్తిత్వాన్ని సృష్టించుకున్నాడు అనేకమంది ఆంధ్ర చిత్రకారులు యీయన శైలిని అనుకరించారు కాని అందులోని భావ వేగాన్నీ, శుద్ధ ప్రకటననూ ఎవరూ అందుకోలేకపోయారు. ఈనాటికి కూడా బాపిరాజు చిత్రాలు విశిష్టమైనవిగా వుండిపోయాయి

భారత దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత ఆంధ్రదేశం కళా జీవితంలో కొత్త పుంత తొక్కింది విదేశ వత్తిడి, ప్రభావాలు మనమీద తొలిగిపోయాయి. మన చిత్రకారులు తేలిగ్గా ఊపిరి పీల్చుకోవడానికి వీలు కలిగింది. ఎంతోకాలం పరిశ్రమించి యీ తుఫాను గాలుల్ని ఎదుర్కొంటూ ధైర్యంగా నిలబడి అలసి పోయినతర్వాత యీ విశ్రాంతి వచ్చింది. అప్పుడు సత్యాన్ని వెతకాలనే బలీయమైన కోరికగాని, దూరంగా వుండిపోయిన ఆశయాన్ని అందుకోవాలనే ప్రయత్నంగాని, మానవ హృదయంలోని వైచిత్ర్యాలను పరిశీలించాలనే ఉద్దేశ్యంగాని లేవు కొత్త విషయాలను కనుగొనాలనిగాని, దానిని ప్రపంచానికి తెలియజెప్పదామనిగాని ఎవరికీ అనిపించలేదు ఏదో విధంగా తేలికగా పేరు ప్రతిష్ఠలు సంపాదించుకుందామనేదే ఒక అలవాటయి పోయింది జీవితంలోని యింపుమింపు అన్ని పథాలలోనూ యీ ధోరణి వ్యాపించిపోయింది.

మందమైన రేఖ

ఈ లాంటి కాలంలో కూడా అనేక మంది ఆంధ్రచిత్రకారులు పుట్టుకొచ్చారు శృంగారంతో నిండిన చిత్రాలు ఈనాటివి పూర్తిగా వార్ధక్యం ఆవరించినట్టు అలసిపోయిన భాయలు యిందులో

వున్నాయి. రామారావు, బాపిరాజు సృష్టించిన రేఖలు సృజనాత్మకమూ, వ్యక్తనీయమూగా కాక మందంగా, అలంకారయుతంగా తయారయ్యాయి ఈ దశసరి లేఖ సొంపునే పోగొట్టుకుని, రూపాలపై బలమైన కప్పవలె ఆవరించి ఆకారాన్ని దాచివేసింది.

ఈనాడు చెప్పకోదగ్గ చిత్రకారులుగా ఈ దిగువ పేర్కొన్న వారిని చెప్పక తప్పదు వీరంతా పాతదారుల్ని వదిలి పెట్టి కొత్త పుంతలు తొక్కారు కొత్త శైలులతో యింతకుపూర్వం ఆంధ్రదేశానికి తెలియని సరికొత్త పోకడల్లో చిత్రాల్ని గీశారు. అయినప్పటికీ ఆంధ్ర సాంప్రదాయమూ, హద్దులూమీరిపోలేదు. విజయనగరం నుండి వైడిరాజు, ఏలూరు నుండి మొక్కపాటి, మద్రాసు నుండి శ్రీనివాసులు ఆంధ్ర చిత్రకారుల్లో అగ్రశ్రేణి వారుగా అభివ్యక్తీకరించవచ్చు. వీరి చిత్రాలన్నీ భావప్రేరేపకమైనవి, శృంగారమైనవినూ. వీరి చిత్రాల్లో పాచ్చు తగ్గులు లేని అల్లికకై ప్రయత్నిస్తున్న కృషి కనిపిస్తుంది వైడిరాజు చిత్రాలలో మరికొంత చైతన్యమూ, జీవనమూ ఊడిసలాడుతాయి శ్రీనివాసులు జెమినీరాయ్ చిత్రాలతో ఉద్దీపితుడై స్వంత శైలిలో చిత్రాల్ని గీసి అనేక ఉత్కృష్టమైన కళా ఖండాల్ని సృష్టించాడు

వీరంతా వివిధ శైలులలో చిత్రరచన చేసినప్పటికీ వీరి చిత్రాలన్నీ అలంకార ప్రధానమై లోతు మృగ్యమైపోయినట్టు వుంటాయి. సున్నితత్వంతో కూడి కొత్తదనానికై బలీయమైన కోరిక వుంటేనేగాని చిత్రాలలో లోతు సాధ్యం కాదు. విరుద్ధ ఆవేశాలూ, విభిన్న భావా

లలో యీనాటి చిత్రకారులు మునిగి పోయారు ప్రస్తుతం వుంటున్న పరిధులూ, సాంప్రదాయాలూ కొత్తదనానికై చెనే ప్రయత్నాలకు అడ్డుగోడలుగా నిలిచాయి. అందుచేత ఏరు రాత్రికి, పగలుకూ మధ్య సంద్యలో కొట్టుమిట్టాడు మన్నారు కొత్త లోకాలను, కొత్త వివితాలను అన్వేషించే ప్రయత్నానికి తగినంత బలం లేకపోయింది. కేవలం అలంకార పద్ధతిలో ప్రకాశవంతమైన రంగుల సమ్మిశ్రితంతోనే చిత్రాలు గీస్తున్నారు చిత్రకారుడు లోకం వైపు దృష్టి సారించకుండానే, తన హృదయాంతరంలోకి చూపుల్ని సంపించకుండానే తను కట్టుకున్న నాలుగు గోడల మధ్యా భావాలను బంధించేసి గతాన్ని భవిష్యత్తునూ లోపలకు దూరి రానీయలేదు చిత్రాలలోకి దిగుమతి చేయలేదు ప్రజల ఆశయాలను, అభిరుచులను వ్యక్తం చేయడానికి గాని, ప్రగతిలోకి ప్రజలను నడిపించడానికిగాని బలమైన అభిప్రాయంతో కూడిన ప్రయత్నమే లేదు నిజంగా ఆంధ్ర చిత్రకళకు యిది సంధికాలం ఈ సమయంలో ఆంధ్ర చిత్రకారుడు తన వ్యక్తిత్వాన్ని తాను చూసుకోవాలని చీకట్లో తడుములాడు తున్నాడు

నిజమైన స్వేచ్ఛ

ప్రపంచమంతా వెతుకుతున్న కొత్త జీవితంవైపు ఆంధ్ర చిత్రకారుడుకూడా నిద్ర మేల్కొని దృష్టి సారించాడు ఈనాటి చిత్రకళ సనాతన సాంప్రదాయాలకు పూర్తిగా భిన్నమైనది ప్రపంచం కోరుతున్న కొత్త విలువలను ఆంధ్ర చిత్రకారుడు ఆసక్తితో గుర్తించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు మిగతా వారి లాగానే యితడుకూడా పరిధులను విశాలంచేసి, సనాతన సాంప్రదాయాలను వెనక్కు నెట్టి వేశాడు నిజమైన స్వేచ్ఛతో ఊపిరి తీశాడు ప్రపంచంలోని మిగిలిన వారి వలెనే యీయనకూడా కొత్త మార్గాలకై పరిశోధనలు ప్రారంభించాడు.

ఈనాడు ఆంధ్ర చిత్రకారుడు కళ కళకొరకే అన్న వాదాన్ని నమ్ముతున్నాడు పూర్వపు యితహాసాలను చిత్రాలకు వస్తువులుగా దింపడంలేదు కథలను వర్ణించడంలేదు వివిధ రంగుల సమ్మిశ్రితంతో, చైతన్యవంతమైన జీవంతో సరికొత్త ధోరణిలో చిత్రాల్ని నిర్మించడమే ఈయన ధ్యేయం

ఈనాటి యువ చిత్రకారులలో యస్. పి. రామారావు, రెడ్డప్ప నాయుడు, మధుసూదనరావు, ఆంజనే

యులు, అజిత్, వై. జె. దేవ్ చెప్పుకోదగ్గవారు పీఠంతా భావవ్యక్తికరణలో అధునాతన పద్ధతులను అనుసరిస్తున్నప్పటికీ పీఠెచూ యింతకు పూర్వంవున్న ఏ 'ఇజం'లనూ అనుకరించడంలేదు.

సర్వ స్యాతంత్ర్యాన్ని కోరే నేటి ఆంధ్ర కళాకారుడు కేవలం శుద్ధవాదాన్ని చిత్రాల్లో చొప్పించలేక పోతున్నాడు. కొన్ని సమయాలలో ఒకే చిత్రంలో వివిధ దృశ్యభావాలను మేళవించడం జరుగుతుంటుంది కాబట్టి యీనాటి ఆంధ్ర చిత్రకళను సమీకరణ చిత్రకళ అనవచ్చు నిజంగా యీనాడు ఆంధ్ర చిత్రకారుడు పూర్తిగా నిద్ర మేల్కొని, భావవ్యక్తికరణకు కొత్త దారులను, బాటలను వెతకడానికై అకుంఠిత దీక్షతో కృషి చేస్తున్నాడు

ఈనాడు ఆంధ్రదేశం తను పోగొట్టుకున్న వ్యక్తిత్వాన్ని తిరిగి పొందే ప్రయత్నంలో సరియైన బాటలోనే వున్నదనవచ్చు బహుశా యీ ప్రారంభం తన వాస్తవ స్వరూపాన్ని గుర్తించడానికి కారణం కాగలదని, తద్వారా ప్రపంచానికి తిరిగి మరొకసారి భారతదేశం మార్గదర్శకాగలదని ఆశించవచ్చు. ★

“కోవ్-ఫాబ్రిక్స్” చేనేత వస్త్రాలు

కుటుంబములోని అందరికీ తగినవి

పక్కా రంగులు - ఎక్కువ మన్నిక - సరసమైన ధరలు.

నాజుకైన నూతన డిజైన్లలో చీరలు, జాకెట్లు గుడ్డలు, నాణ్యమైన దోవతులు, దుప్పట్లు, షర్టింగులు,

చలువచేసి క్యాలెండరు చేయబడిన మల్లులు, లాంగ్ క్లాత్ చెక్ షర్టింగులు వగైరాలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతటను, యితర పెద్ద పట్టణాల్లోను మా విక్రయశాలలు గలవు.

రూపాయకు 5 నయాపైసలు రిబేటు

ఆంధ్ర చేనేత సహకార సంఘం లిమిటెడ్, విజయవాడ.

త గ తి ప థ ం ౦ ౨౪

కడప జిల్లా

ఉత్తమ గ్రామీణ రేడియో గోష్ఠి .

పొరుమమిల్ల పంచాయతీ సమితికి చెందిన రంగనమ్మద్రం, గ్రామీణ రేడియో గోష్ఠిలో 1962 సంవత్సరానికి కడపజిల్లా అంతకూ ఉత్తమ గోష్ఠిగా నిర్ణయించబడింది. జిల్లా కలెక్టరు గోష్ఠికి బహుమతులు అందజేశారు. కడప జిల్లాలో మొత్తం 40 గ్రామీణ రేడియో గోష్ఠులు ఉన్నాయి.

గుంటూరు జిల్లా

సాంద్రవ్యవసాయ పథకం :

రేపల్లె బ్లాకులో వున్న మొత్తం 10 గ్రామాలలోనూ ఆగస్టు 1వ తేదీనుండి సాంద్రవ్యవసాయ కార్యక్రమానికి ప్రారంభోత్సవం జరిగింది. ఆగస్టు మొదటి పక్షంలో రెండు గ్రామ సహాయకుల శిక్షణ శిబిరాలు ఒకటి వెల్లటూరులోను, మరొకటి ఉప్పుడిలోను నిర్వహించబడ్డాయి 50 మందివరకూ ప్తీలు యిక్కడ శిక్షణ పొందారు.

రైతులకు సహాయం

ఆగస్టు మొదటి పక్షంలో ఈమని బ్లాకులో రైతులకు రూ. 25,000 ల మేరకు ఐ ఎమ్. ఎస్ బుణాలు పంపిణీచేయబడ్డాయి. ఇంతవరకూ ఈ బ్లాకులో 7319 మంది గ్రామీణ స్వచ్ఛంద సేవాదళాల, పథకంలోనూ, 31,845 మంది రక్షణ శ్రామిక బ్యాంకు పథకంలోనూ తమ పేర్లను నమోదు చేసుకున్నారు.

రక్షణ శ్రామిక బ్యాంకు సహకారంతో ఈమని, పెదకొండూరు, గొడవర్రు గ్రామాలలో శ్రమదానం నిర్వహించబడింది ఎరువుల పంపిణీ

ఆగస్టు నెలలో ఐపూరు బ్లాకులో 441 మణుగుల ఎరువులు పంపిణీ చేయడం జరిగింది. 120 ఎకరాల భూమి జపాను వరిసాగు పద్ధతిలో సాగులోకి తీసుకురా

బడింది. వీటికితోడు 28 అధునాతన వ్యవసాయ పరికరాలు పంపిణీ చేయబడ్డాయి

ఖమ్మం జిల్లా

పాఠశాల కొత్త భవనం .

పాలేరే పంచాయతీ సమితికి చెందిన గోకినపల్లిలో ఆగస్టు 20 వ తేదీన బాలికల ప్రాథమిక పాఠశాల కొత్త భవనానికి ప్రారంభోత్సవం జరిగింది సమితి భాగం రు. 1000 మించకుండా, యీ భవన నిర్మాణం ఖర్చు చెరిసగం ప్రాతిపదిక మీద భరించడం జరిగింది.

కరీంనగర్ జిల్లా

వ్యాస రచనపోటీ

కరీంనగర్ ఎస్. ఆర్. ఆర్. ఆర్. ప్రభుత్వ ఆర్ట్స్ కళాశాల విద్యార్థులకు నెప్టెంబరు 1వ తేదీన కరీంనగర్ జిల్లా పౌరసంబంధాల కార్యాలయానికి సంబంధించిన జిల్లా సమాచార కేంద్రంలో వ్యాస రచనపోటీ ఒకటి నిర్వహించబడింది. ఈ కళాశాల విద్యార్థులు పదిమంది యీ పోటీలో పాల్గొన్నారు.

గ్రామీణ స్వచ్ఛంద సేవాదళం ఆసక్తి

వెల్ చెల్ గ్రామంలో గ్రామీణ స్వచ్ఛంద సేవాదళానికి చెందిన 250 మంది వాలంటీర్లు, రక్షణశ్రామిక బ్యాంకుకు సంబంధించిన 66 మంది వాలంటీర్లు, 1963 జనవరిలో యీ పథకాలు ప్రారంభమైనప్పటి నుండి అన్ని విధాలా గ్రామం అభివృద్ధి చెందడానికి ఎక్కువ ఆసక్తి చూపుతున్నారు.

నాలుగు చిన్ననీటి వనరుల చెరువులను రూ. 10,143 ల ఖర్చుతో మరమ్మత్తు చేసే కార్యక్రమం చేపట్టబడింది. అందులో అప్పుడే రెండింటి మరమ్మత్తు పూర్తయింది. సాగుక్రింద అధికభూమి .

జపాను వరిసాగు పద్ధతి క్రింద 320

(జిల్లాలనుంచి అందిన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను గురించిన సంక్షిప్త వార్తలు)

ఆక్టోబరు, 1963

ఎకరాల భూమిని సాగులోకి తీసుకురావడం జరిగింది.

కృష్ణా జిల్లా
మరింతగా కంపోస్టు గోతులు :

ఆగస్టు నెలలో 76 మణుగుల మేలుజాతి విత్తనాలను పంపిణీ చేయడం జరిగింది. విస్తృతపేట పంచాయతీ సమితిలో 15 కంపోస్టు ఎరువు గోతులు త్రవ్వి, 958 టన్నుల కంపోస్టు తయారు చేయబడింది.

దీనికితోడు 1082 మణుగుల ఆమో వియం సర్ప్రైటును, 1198 మణుగుల సూపర్ పా స్పేటును, 488 మణుగుల యితర రసాయనిక ఎరువులను, 1,000 మణుగుల తెలగపట్టును ఆగస్టు నెలలో పంపిణీ చేయడం జరిగింది.

కర్నూలు జిల్లా
హుంద్రీ వంతెన :

ముఖ్యమంత్రి ఆగస్టు 28 వ తేదీన కర్నూలువద్ద హుంద్రీ వంతెనకు ప్రారంభోత్సవం చేశారు. 7 లక్షల రూపాయల ఖర్చుతో నిర్మించబడిన యీ వంతెన పొడవు 576 అడుగులు.

మెదక్ జిల్లా
కొత్తరోడ్డు నిర్మాణం :

మెదక్ జిల్లా పరిషత్తు రహదారి స్థాయి సంఘం జిల్లా కలెక్టరు అధ్యక్షతన సమావేశమై యితర అనుమతులతో పాటు కొత్త రోడ్డు నిర్మాణానికిగాను రూ. 1,54,500 లను, పొరకాల భవనాల మరమ్మత్తుకుగాను రూ. 30,500 లను, పరికరాలకుగాను రూ. 72,648 లను యివ్వడానికి అనుమతించారు. సాంఘిక సంక్షేమం క్రింద ఆయా పథకాలకు రూ. 2,12,940 లను కేటాయించారు.

నల్గొండ జిల్లా
గ్రామ సహాయకుల శిక్షణ :

చౌటుప్పర్ పంచాయతీ సమితికి చెందిన లింగోత్తం గ్రామంలో మూడు రోజుల

గ్రామ సహాయకుల శిక్షణ శిబిరం ఒకటి నిర్వహించబడింది. వివిధ గ్రామాలనుండి ఎన్నిక చేసిన 50 మంది గ్రామీణులకు గ్రామీణ స్వచ్ఛంద సేవాదళంలోను, పశుపోషణాభివృద్ధిలోను, అధునాతన వ్యవసాయ పద్ధతులలోనూ శిక్షణ యివ్వబడింది.

ఈ శిక్షణ శిబిరానికి సమితి అధ్యక్షుడు ప్రారంభోత్సవం చేశారు.

ఎన్డ్యుచ్చక్తి సౌకర్యం :

నల్గొండ జిల్లా చౌటుప్పర్ గ్రామంలో విద్యుద్దీపాలకు సెప్టెంబరు 3 వ తేదీన రాష్ట్ర విద్యుచ్చక్తి బోర్డు అధ్యక్షుడు ప్రారంభోత్సవం చేశారు.

మహిళా మండలి సమావేశం :

నల్గొండ జిల్లా రెండవ మహిళా మండలి సమావేశానికి నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టువద్ద ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఖాదీ, గ్రామీణ పరిశ్రమల బోర్డు అధ్యక్షుడు ప్రారంభోత్సవం చేశారు.

నిజామాబాదు జిల్లా

సాంద్ర వ్యవసాయ కార్యక్రమం :

నిజామాబాద్ జిల్లాలో నిజామాబాద్, నవిపల్, అరమూరు, మోర్తాడ, భీమ్గల్, బోధన్, యడపల్లి, బాన్స్వాడ, యెల్లారెడ్డి, దోమ్కొండ పంచాయతీ సమితుల బ్లాకులలో సాంద్ర వ్యవసాయ పథకం బాగా వ్యాప్తిలో వుంది. ఈ పథకం యిప్పడు 281 గ్రామాలను ఆవరించి వుంది.

పైలట్ ప్రాజెక్టు పథకం క్రింద అధునాతన వ్యవసాయ పరికరాలను పంపిణీ చేయడానికి గాను జిల్లా పరిషత్తు ఆగస్టు నెలలో బాన్స్వాడా బ్లాకు పంచాయతీ సమితిని ఎన్నిక చేసింది. ఇందుకై రూ. 9632 లను యిచ్చింది.

శ్రీకాకుళం జిల్లా

ప్రణాళికా గోష్టి :

బొబ్బిలి ఆర్. ఎస్.ఆర్. కె. రంగారావు కాలేజీ ప్రణాళికా గోష్టికి శ్రీకాకుళం జిల్లా కలెక్టరు ఆగస్టు 28 వ తేదీన ప్రారంభోత్సవం చేశారు.

విశాఖ జిల్లా

కసింకోట బ్లాకులో గనపర్తి పంచాయతీ ఉత్తమమైనదిగా ఎన్నిక చేయబడింది. ఆగస్టు 29 వ తేదీన కసింకోటలో జరిగిన సమావేశంలో దీనికి రూ. 1,000 ార్బాన్ని బహుమతిగా యివ్వడం జరిగింది.

విశాఖపట్నం జాయింటు కలెక్టరు వద్ద నుండి యీ బహుమతిని పంచాయతీ అధ్యక్షుడు అందుకున్నారు.

వరంగల్లు జిల్లా

గ్రామీణ స్వచ్ఛంద సేవాదళంలో మరింతగా సభ్యులు :

ఆగస్టు నెలలో ములుగు పంచాయతీ సమితిలో గ్రామీణ స్వచ్ఛంద సేవాదళాల్లోను, రక్షణ శ్రామిక బ్యాంకులలోనూ సభ్యుల సంఖ్యను పెంచే ప్రయత్నాలు విరివిగా జరిగాయి. 3260 మంది పురుషులు 1740 మంది స్త్రీలు గ్రామీణ స్వచ్ఛంద సేవాదళాల్లోనూ, 6710 మంది పురుషులు, 3010 మంది స్త్రీలు రక్షణ శ్రామిక బ్యాంకులలోనూ తమ పేర్లను నమోదు చేసుకున్నారు.

పైలట్ పథకం క్రింద 25 చెరువులను మరమ్మత్తు చేయడం జరిగింది.

తూర్పుగోదావరి జిల్లా

నర్సాపురం సమితి బ్లాకులో మొత్తం వున్న 19 పంచాయతీలలోనూ గ్రామీణ స్వచ్ఛంద సేవాదళాల పథకాన్ని ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. జూలై మాసాంతానికి 6014 మంది పురుషులు 683 మంది స్త్రీలు పైథకాలలో నమోదయ్యారు. 14,494 మంది పురుషులు, 14,167 మంది స్త్రీలు రక్షణ శ్రామిక బ్యాంకుల్లో నమోదయ్యారు.

అదనపు భూమి సాగుదల.

ఈ బ్లాకులో పై నెలలో రక్షణ శ్రామిక శక్తికి బదులుగా వచ్చిన రూ. 242 ల మొత్తాన్ని శ్రామిక బ్యాంకులో డిపాజిటు చేయడం జరిగింది. అదనంగా 18 ఎకరాల భూమి సాగులోకి తీసుకు రాబడింది. ✽

కుదిసముల్లాలలు

జలదస్యన గంభీరత,
నెలుఁ గొప్పఁగ దంతదీప్తులెనఁగ
ముకుందుం
దలరుచెవుల నఖిలజనం,
బులువిన ధృతరాష్ట్రభూవిభున
కిట్లనియెన్॥

జననాథ' నీ యెటుంగని,
పనులుగలవెయైనఁ దగవుఁ
బరమహితంబుం

దనవారికిఁ జెప్పనతగు,
ననివచ్చితి భారతాన్వయము ప్రియ
మొందన్॥

క్షీరోదకగతిఁ బాండవ,
కౌరవు లొడఁగూడి మనకీ
కార్యంబది నీ
వారసి నడుపుము వా రన,
వీరనఁ గురుముఖ్య! నీకు
వేటుంగలదే॥

భరతకులంబు ధర్మమును
బాడియు సత్యముఁబొత్తుఁ జెంపునం
గరుణయుఁ గల్గియుండు ననఁగా
నుతిఁగన్నది యందు సద్గుణో
త్తరులరు నీవు నీయచుఁగఁ
దమ్ముఁడు నీతనయుల్ యశోధురం
ధరశుభశీలు రీ సుచరిత

క్రమమిప్పుడు దప్ప నేటికిన్॥
ఈ వంశంబున కెల్ల నీవ కుదు
రిం దెవ్వరిచందంబు లె
త్తై క్కరిల్లినఁ గీడు మేలుఁ దుది
నీయం దొందెడుంగాన స
ద్భావం బారసి లోనిపొస్తు వెలి
వృత్తంబున్ జనస్తుత్యముల్
గావింపందగు నీక యెవ్వధమునం,
గౌరవ్యవంశాగ్రణి॥

వినుము సుయోధనాదు లగు
వీరు సదర్మలుగాక కార్యము
ల్గొనక మహార్థసిద్ధి యెడలుఁ దమ
కిట్లన కన్వయంబున
ర్తన మిదిగాదు నాక బెడిదంపుఁ
దనంబున బంధుకోటికిన్
మనసులు నొవ్వఁగా నవ
గుణంబులకుం బుయిలోడ
రేమియున్॥

కౌరవపాండవుల్ తెఱఁగు
గైకొని శాంతతఁ బొందియున్తి మే
లారయ నాకు నీకుఁ గుల
మంతకు నీనృపకోటి కుర్వికిం
బోరిత మైన నింతకును
బుట్టు మహాపద గావునన్ ధరి
శ్రీరమణాగ్రగణ్య గణుతించి
యవశ్యముఁ బొం దొనర్పవే॥

నీకు వలసినఁ దీర్పంగ నేరవచ్చు.
నధిప తెఱఁగు నీవశమున
యదియు కాన
నీకు వీరలఁదేర్పుట నెఱియ కాదె.
సిద్ధమెవ్వారిఁదెలివొందఁజేయనేర్తు॥
అందు వృకోదరాక్షసుల
నాహవరంగమునందు మీఱావా
రెండటొ యెన్ను మా యిచట
నీగురుభీష్ములఁ గ్రేడి సేయువా
రెండటొ వారు వీరు నని
నీల్గుటకంటె భవదృలంబులై
యందఱుఁ గూడు టొప్పుదె
జనాధిప శాంతియొనర్పు
మెమ్మొయిన్॥

జగతిఁగల జనపతులు నీచరణపీఠ,
మర్థిఁ గొలువసముద్రవేలావృతోర్వి

యెల్ల నేలుట యొప్పదే తల్లిప్రజల
యెడ విరోధంబు వాటించు
తెంతమేలు॥

నరనాథ నీ పుపేజ్ఞా
పరుఁడ వయినఁ గౌరవులక
పాండవులక కా
దరయఁగ భూప్రజకెల్లను,
దురితం బొనరించినట్ల తుదిఁ
గీడు సుమీ॥

కౌరవపాండవులం దె
వ్వారలకుం జూపు నొప్పు
వచ్చిన మేలు
ర్విరమణ చిత్తమున నె
ట్లారయుమా నీకు దుఃఖమగు
నెట్లయినన్॥

వీరును వారుఁ బండితులు
విక్రమవంతులు బాహుగర్వదు
ర్వారులు లోనిరిత్త బనరంబున
నాటడిఁ జూవబోవనె
ట్లూరక యుండవచ్చుఁ గడు
నొప్పెడుమేనులు వాఁడికై దువుల్
కూరఁగ నాటినం బుడమిఁ
గూలుట కక్కట యోర్వనచ్చునే॥

ఇట్లుగాక యుండ నీరెండు
దెఱఁగుల,
వారిఁ గాచికొనుము వసుమతీశ
నీదుప్రాభవంబు నీతియు,
శాంతియు,
నఖిలజనులు బొగడునట్లు గాఁగ॥
అని చెప్పి వెండియు॥

పాండవులు తండ్రిసచ్చిన
ప్రజలు వారి,
నరసి ప్రోచితి శైశవ మాది గాగ

నడుమ నిష్ఠారణమ దిగవిడువఁ దగునె,
పారమొందంగ రక్షింపు గారవమున॥

పాండు కుమారులు నీకుం బరమభక్తిం
బ్రతిమిల్లి యందఱు నొక్కమాటగా నీతోఁ
జెప్పుమని నాకుం జెప్పినవిధంబు వినుము
తనపంపునం బంద్రెండు వత్సరంబులు
వనంబున వసియించితిమి; పదుమూఁ దగు
నేడు జనపదంబున నజ్ఞాత వాసంబునుం
జలిపితిమి. మా తండ్రి సమయంబు పరి
పాలించి యే మర్థరాజ్యంబెట్లునుం బడయుదు
మని కృతనిశ్చయంబై పడితిమి. తల్లియుఁ
దండ్రీయు నెల్ల చుట్టంబులు నేడుగడయును
మాకుఁ దాన మావలన నేరమి గల్గినం గినిసి
యిట్లు గాదట్లని చక్కంబెట్టునది. తనగల
పదివేలేండ్లకుం దన్న కాని మఱి యెఱుంగ
మెట్టివారమైనను మమ్మును దుర్యోధనాదు
లనుం దలంపరు. తనయందుఁ దెఱుగు
గలిగిన నెవ్వరు కొఱ గాకున్నను గులంబు
పాడి సెడక చెల్లనని రనిపలికి మఱియు
నిట్లనియె॥

సారపుధర్మమున్ విమల

సత్యముఁ జాపముచేత బొంకుచేఁ
జారముఁ బొందలేక చెడఁ

జాతిన దై నయవస్థ దక్షు లె
వ్వార లుపేక్షసేసి రది

వారలచే టగుఁగాని ధర్మ ని
స్తారకమయ్యు సత్యశుభ

దాయక మయ్యును దైవ
ముండెడున్॥

అని యీ సభ్యులకు జెప్పుమనిరి. నీవును
సఖానదులైనరాణులు నే మనియెద రనుం
డేను ధర్మంబును నీతియును మున్నిదుకొని
మనోవాక్పక్రారంబు లేక రూపంబైన
సత్యంబకాఁ జెప్పితి నిత్రెఱుగు మీకు మేలు
క్రోధమాన మత్సరంబులు విడిచి యిట్లు
చేయుండు ॥

పాండవులకుఁ దగినపాలు

మేదినిఁ బంచి,

యిచ్చుకంటె గార్య మెద్దిగలదు
ధర్మమెద్ది సముచితంబగు విధమెద్ది,
శక్యమెద్ది చెప్పుడ వాక్యవిదులు॥

అనిపలికి మహారాజా,

వినుమని ధృతరాష్ట్రుతోడ

వెండియుఁ దా ని

ట్లనిచెప్పె వాసుదేవుఁడు,

తనమదినల లేక కార్యదశ తెలియఁగన్॥

వారితండ్రి పాలు వారికినిచ్చి నీ,

పాలు నీవుఁ బుత్రపౌత్రచయము

ననుభవించి సుఖుల రై యుండుఁ

డిది బంధు,

మిత్రసుజన కోటిమెచ్చు తెఱగు॥

ఎఱుంగవె యజాతశత్రుని,

నెఱియును ధర్మంబు సత్యనిష్ఠయు

మిము నె

త్రెఱుగున ననువర్తించెనొ,

యెఱుంగవె తగుచేవ గలుగు

త్రెఱుంగవె యధిపా॥

నీ వెఱుగు దైనను జెప్పెద విను మింద్ర
ప్రస్థపురంబున నుండి పాండవాగ్రజుఁడు
నీకుం బెంపునుం బేరునుం జేయంగోరి

మద మడగించి భూపతిసమాజము

నెల్లను నిన్నుఁ గొల్వఁ జే

యుదునని పూని దిగ్విజయ

మున్నతిఁజేసి మహావిభూతితో

మదిమది నుండ నీసుతుఁడు

మంత్రులు నౌబలు జూదమార్పి సం

పదఁగొని యంతఁ బోవక సభన్

ద్రుపదాత్మజ భంగపెట్టరే॥

దానికి నీ వొడంబడితి

ధర్మజుఁ డంతయుఁజూచి సత్యముం

బూని వృకోదరాష్ట్రునులు

బొంగులుగాఁ బెడజేతఁ గన్ను నీ

రూనఁగ నొత్తుకొంచుఁ జని

యుగ్ర వనంబున దుఃఖమగునుఁదై

దీనతనుండి పూన్కిదగఁ

దీర్చియుఁగూడి మనంగఁ గోరెడిన్॥

తనుఁదాన పోలుంగా కే,

మనవచ్చు నజాతశత్రు

నతి శాంతతయున్

వినయము గౌరవమును నే,

జనపతులకుఁ గలవు చెపుమ

సౌజన్యనిధి॥

ఏ నింతాడితి నీసం,

తానం బిరుదెఱుంగునకు హితము

గోరి భవ

త్సూనునిమతియతిలోభము,

మానిచి పాండవులఁ దెమ్ము

మనుజాధీశా॥

వారలు శాంతశూరులు

భవచ్చరణంబులు గొల్వఁ బూనియు

న్నారటఁ గాక మీ కది

మనంబున కప్రియమేని నింతకుం

బోరికి వచ్చుచుండుదురు

భూవర రెండుదెఱుంగులందు నీ

కారయఁ బధ్యమేది యగు

సవ్యధమేర్పడ నిశ్చయింపుమా॥

అసవుడు రోమహర్షణము

లంగములం బొడమన్ సదస్యు లె

ల్లను బ్రియమంది నెమ్మనములం

బురుషోత్తముఁ డింత యొప్పుఁ బ

ల్కునె మఱుమాటలాడ నయ

కోవిదుఁ డెవ్వడు ధీరుఁ డెవ్వఁడి॥

దనువరి యెవ్వఁ డంచు నచ

లాకృతులై నెఱి నూర కుండగఁన్॥

(తిక్కన-భారతము-ఉద్యోగ పర్వము) ★

ప్రభుత్వ నిర్ణయాలు

- * సైన్సు అకాడమీ ఒక దానిని స్థాపించి, దానికి రూ. 50,000 లను గ్రాంటుగా యివ్వడానికి ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది.
- * హైదరాబాదులోని నేత సహకార స్పిన్నింగుమిల్లుకు నిర్వహణ పెట్టుబడిగా 10 లక్షల రూపాయల మేరకు ఋణాన్ని యివ్వడానికి ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది.
- * చేనేత సంస్థలకు పంపిణీ చేయడానికిగాను తెలంగాణా ప్రాంతానికి కేటాయించిన రూ. 68 లక్షలతో సహా రిజర్వుశ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా రాష్ట్రంలోని కేంద్ర సహకార శ్యాంకులకు యిచ్చే మొత్తం రూ. 200 లక్షల ఋణానికి గ్యారంటీ యివ్వడానికై ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది.
- * ప్రైవేట్ శాఖలోని వర్క్-ఛార్జ్ సిబ్బందిని పి. డబ్ల్యు. డి. సిబ్బందితో సమానంగా పరిగణించడానికి ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది.

ది స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ హైదరాబాదు

(స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా సహాయక వ్యాంకు)

దేశ వ్యాప్తంగా
తమ సేవల్ని మీకు అర్పించడానికి
సిద్ధంగా వుంది.

మీ విదేశ మార్కెట్‌కానికి సంబంధించిన వ్యాపారాన్ని గూర్చి
మాతో సంప్రదించండి

ఈ విషయాలను మీకు దగ్గరగావున్న మా శ్రావించి మేనేజరును
కలుసుకుని మాట్లాడండి

శ్రీ ఆర్. చంద్రయ్య, ఎర్రవహడ్, నిజామాబాద్ జిల్లా

ప్రశ్న దయచేసి యీ సమాచారాన్ని అందజేయండి.

(1) బ్లాకులలో వున్న ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలలో పనిచేసే సిబ్బంది చేత యింజనును చేయించుకుంటే వారికి డబ్బు యివ్వాలా? లేక ప్రభుత్వమే ఆ ఖర్చును భరిస్తుందా?

(2) ఒక వేళ ధనవంతుల వద్దనుండి డబ్బు తీసుకుని బీదవాళ్ళ వద్దనుండి డబ్బు తీసుకోకుండానే చికిత్స చేస్తారా లేక అందరికీ సమానంగానే చికిత్స చేస్తారా?

సమా. ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలలో పనిచేసే వైద్య అధికారులకు ప్రాక్టీసు చేయనందుకుగాను నెలకు రూ. 100 అలవెన్సు యిస్తూ వుంటారు అందుచేత వారు ప్రయివేటు ప్రాక్టీసు చేసి రోగులకు యింజనన్ను యిచ్చినందుకు డబ్బు పుచ్చుకోవడానికి వీలులేదు.

ఒక్కొక్క కేంద్రానికి సంవత్సరానికి రూ. 20,000 ల సహాయక గ్రాంటును స్టేజీ 11 క్రింద అన్ని ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలకు యివ్వడానికిగాను బ్లాకులన్నింటికీ అందజేయడం జరుగుతుంది. సిబ్బంది వేతనాలు, అలవెన్సులు, మందులను కొనడం మొదలయిన యితర ఖర్చులు యీ గ్రాంటునుండే ఖర్చుచేయాలి. ఒక వేళ ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రం సాంవత్సరిక ఖర్చు ఆ సంవత్సరం దానికి చ్చిన రూ. 20,000 ల ఖర్చును మించి వున్నట్లయితే, అలా మించివున్న డబ్బును ఆయా కేంద్రాలకు సంబంధించిన పంచాయతీ సమితుల సాధారణ ఆదాయాలనుండి పొంది, మరుసటి సంవత్సరం ఆయా కేంద్రాలకు యిచ్చే గ్రాంటులనుండి ఆ డబ్బును స్థిరపేయడం జరుగుతుంది.

ధనవంతులకు, బీదవారికి — ఇరువురకూ ఉచితంగానే చికిత్స చేయబడుతుంది. ఇరువురినీ ఒకేరకంగా చూస్తారు.

??????

ప్రశ్నలు సమాధానాలు

!!!!

శ్రీ వి శ్రీనివాసాచార్యులు, పామర్రు, గుడివాడ తాలూకా

ప్ర: పృథ్వులను కోల్పోయిన స్వర్ణ

కారులకుగానీ, వారి పిల్లలకుగానీ ఏమైనా స్కాలర్ షిప్పులు, పుస్తకాల గ్రాంట్లు, ప్రత్యేక ఫీజుల రాయితీల సౌకర్యాలు కల్పించబడ్డాయా? ఏ విధంగా అవి వారికి వర్తిస్తాయి.

సమా. 14 కారట్రనుమించి బంగారు నగల తయారీపై విధించిన నిర్బంధం కారణంగా పృథ్వులను కోల్పోయిన స్వర్ణకారుల పిల్లలకు XII తరగతి వరకు ఉచిత విద్యా సౌకర్యాన్ని కల్పిస్తూ ప్రభుత్వం ఉత్తరువులను (9-7-63 తేదీ జి. బి. ఎమ్ ఎస్. నెం 1708 పరిపాలన) జారీ చేసింది. అయితే యిటీవల తమతండ్రులు పృథ్వులను కోల్పోయినట్లున్నా వారి వార్షికాదాయం రూ. 1,800 లకు మించనట్లున్నా ఒక సర్టిఫికేట్ను అందజేయవలసి వుంటుంది. రాష్ట్రంలోగల అన్ని సెకండరీ పాఠశాలల అధికారులకు యీ విషయంలో అవసరమైన ఉత్తరువులను యివ్వడం జరిగింది. అందుచేత పై సౌకర్యాలను పొందడానికి ఆర్డులైన వారు ఆయా సంస్థల అధికారుల వద్దకు వెళ్ళి ఉచిత విద్యా సౌకర్యాన్ని కల్పించవలసిందిగా కోరవచ్చును. స్కాలర్ షిప్పులు, పుస్తకాల అలవెన్సులు, ప్రత్యేక ఫీజు రాయితీలు మొదలయిన సౌకర్యాలనేమీ ప్రభుత్వం కల్పించలేదు.

శ్రీ ఎ. సుధామణ్యం, వేలమ్ ఎస్టేట్, కులిమ్ (పి. జి) ద కెడా, మలయా.

ప్ర. హైదరాబాదు, విజయవాడల్లోని ఆకాశవాణి కేంద్రాలు విదేశాలలోని ఆంగ్లంల కొరకు ఏమన్నా ప్రత్యేక ప్రోగ్రాములను నిర్వహిస్తాయా?

సమా. ప్రధమంలో హైదరాబాదులోని ఆకాశవాణి కేంద్రం ప్రోగ్రాములన్నీ ఆంగ్ల ప్రదేశ్ లోనివనిచే వారిగురించే ఉద్దేశించబడ్డాయి. అయినప్పటికీ షార్త్ వేవ్ ట్రాన్సిమిటర్ ద్వారా (హైదరాబాదు-బి)

ఆంగ్ల ప్రదేశ్

ప్రసారం చేయబడే తెలుగు ప్రోగ్రాములు వాతావరణం అనుకూలంగా ఉన్న సమయాలలో బయటివారికికూడా వినిపిస్తాయి. విదేశాలలోని భారతీయులు గానీ, విదేశీయులుగాని వినడానికి వీలుగా ఢిల్లీలోని ఆర్కావాణి కేంద్రానికి చెందిన ఎక్స్టర్నల్ సర్వీసు విభాగం ఉద్దేశించబడినది. ఇంగ్లీషు ప్రోగ్రాములే కాక యీ విభాగం విదేశ శ్రోతలకొరకై హిందీ, తమిళం, కొంకణి, గుజరాతీ భాషలలో కూడా ప్రోగ్రాములను ప్రసారం చేస్తున్నది.

శ్రీ మహాకల లక్ష్మయ్య, నరసారావుపేట.
ప్ర. గుంటూరు జిల్లా పల్నాడు తాలూకా తుమ్మరుకోట గ్రామం వద్ద భూగర్భంలో రెండుకోట్ల టన్నులమేరకు యినుప ఖనిజం నిధులు ఉన్నట్లు కొంతకాలం క్రిందట పత్రికలలో వార్తలు వచ్చాయి. దయచేసి వీటి వివరాలు తెలియజేయండి?

సమా. గుంటూరు జిల్లా పల్నాడు తాలూకా తుమ్మరుకోట రిజర్వుడు ఫారెస్టులో ఏ విధమైన ఇనుప ఖనిజం నిధులూ భూగర్భంలో ఉన్నట్లు భారతదేశపు

భూగర్భ పరిశోధనల సర్వే వివేదికలో ప్రచురించబడలేదు.

శ్రీ బి.వి.ఎన్. నమ్మాళ్వార్, రాఘవపురం:
ప్ర. ఎట్టి హస్తీతులలో జిల్లాలలో కాజీల అధ్యర్థంలో పనిచేసే నాయిబ్ కాజీలను తొలగించడం జరుగుతుంది? నాయిబ్ కాజీలు అక్రమంగా తొలగింపబడితే వారికి ఎక్కడ న్యాయం చేకూర్చబడుతుంది?

సమా. 1880వ సం.పు కాజీలచట్టం విభాగం 2 క్రింద ప్రభుత్వం కాజీలను నియమిస్తుంది. నాయిబ్ కాజీలను కాజీలు నియమిస్తారు వీరు కాజీల కార్యాలయానికి సంబంధించిన పనులలో కాజీలకు సహాయపడతారు. ఈ కాజీలు తమ యిష్టప్రకారం నాయిబ్ లను తొలగించుటకు గాని, సస్పెండు చేయుటకుగాని అధికారాన్ని గలిగియున్నారు. నాయిబ్ లను తొలగించడంపై కాజీల చర్యలను పరిశీలించుటకు ప్రత్యేకంగా న్యాయస్థానముగానీ, యంత్రాంగం గాని యీ చట్టం క్రిందలేదు. ఒకవేళ అక్రమముగా నాయిబ్ ఉద్యోగంనుండి తొలగింపబడినా, లేక సస్పెండు చేయబడినట్లుంటే ఆ ప్రాతిపదికపై తిరిగి ఉద్యోగం

గంలో చేరే చట్టబద్ధమైన హక్కు కలిగినప్పుడు అతనికి న్యాయం చేకూర్చగలిగేది ఒక్క నివిలు కోర్టు మాత్రమే.

శ్రీ ఎక్రం బలరామస్వామి, చిలకల వల్లి,
శ్రీకామేశం జిల్లా:

ప్ర. ఇప్పుడు జ్ఞాకులలోని వయోజన విద్యా పాఠశాలలను ప్రభుత్వం గుర్తిస్తున్నదా? గుర్తిస్తున్నట్లయితే అట్టి గుర్తింపును పొందడానికి ఎవరికి దరఖాస్తు చేయవలసి వుంటుంది?

సమా. పంచాయతీ సమితులు నిర్వహించే అన్ని వయోజన విద్యా పాఠశాలలకు గుర్తింపు లభిస్తున్నది ఈ గుర్తింపుకై దరఖాస్తు చేయదలచిన వారు వారికి సంబంధించిన జ్ఞాకు డెవలప్ మెంటు అధికారి ద్వారా జిల్లా విద్యాధికారికి దరఖాస్తు చేయవచ్చును.

వయోజనవిద్యాపాఠశాలల ఉపాధ్యాయుల కొరకై ప్రభుత్వం విజయవాడ వద్ద పటమటలో ఒక శిక్షణ పాఠశాలను నిర్వహిస్తున్నది. ఈ పాఠశాలలో శిక్షణపొందదలచుకున్నవారు జ్ఞాకు డెవలప్ మెంటు అధికారి ద్వారా జిల్లా విద్యాశాఖాధికారికి దరఖాస్తు చేయవలెను.

సమ్మతంగా అధికోత్పత్తిని సాధించడానికి

[H.C.F.]

మార్కుగల రసాయనిక ఎరువులు, సూపర్ ఫాస్ఫేటు మిశ్రమ ఎరువులు

అన్నివిధాలైన ఆహార, వ్యాపార పంటలకు వాడండి. మరియు.- సల్ఫూరిక్, నైట్రిక్, హైడ్రోక్లోరిక్ ద్రావకములు

ఉత్పత్తిదారులు: డి హైద్రాబాద్ కెమికల్స్ అండ్ ఫర్టిలైజర్స్ లిమిటెడ్,

రిజిస్టర్డ్ ఆఫీసు: 100, బషీర్ బాగ్, హైదరాబాద్-29,

తెలిఫోను నెం. 32027-35128

ప్లాంట్స్: మాలావీ - మధ్య రైల్వే,

తెలిఫోను నెం. 73357

ఇంటిముందు గుర్రం వచ్చి ఆగింది.

గులేరి లోపలినుంచి వరుగెత్తుకుంటూ బయటికి వచ్చింది. ఆ గుర్రం ఆమెకు గుర్రే! బయటకువచ్చి దాని పిప్పమీద గోముగా నిమిరింది. ఆ గుర్రంతో వచ్చిన నధూను రక రకాల ప్రశ్నలు వేసి పుట్టింటి కబుర్లు తెలుసుకున్నది.

గులేరి పుట్టింది చంబాలో! మెట్టి నిల్లు లక్కడేమండీకి, ఖజియారాకు సమీపంలో ఎత్తుప్రదేశంలోవున్న ఒక కుగ్రామం. ఖజియారాకు ఒక మైలు దూరంలో చిన్నచిన్న కొండలు, గుట్టలు వున్న ప్రదేశ మొకటి వున్నది. అక్కడ

నిలబడినూస్తే పల్లంలో వున్న చంబా యిళ్ళు ఏవో బిందువులువలె కన్పిస్తాయి.

పంజాబీ కథ

మూలం :

శ్రీమతి అమృతా ప్రీతమ్

అనువాదం :

శ్రీమతి డి. మంజులత

గులేరికి మనస్సు బాగాలేనప్పుడల్లా భర్త మానక్ మ వెంటబెట్టుకొని ఆ గుట్టల

మీదికి వెళ్ళి కూర్చుంటుంది. అక్కడ కూర్చుంటే ఆమె కెందుకో హాయి అని పిస్తుంది. అక్కడికి చంబా గ్రామానికి చెందిన యిళ్ళు బొమ్మ రిళ్ళకుమల్లే కన్పిస్తాయి. ఆ బొమ్మరిళ్ళు ఆమె హృదయానికి ఆనందాన్ని కలిగిస్తాయి.

ఆమె సంవత్సరాని కొక పర్యాయం- ఆశ్వయుజ మాసంలో పుట్టింటికి వెళ్ళి తిరవలసిందే! ఎందుకంటే ఈ మాసంలోనే వాళ్ళ ఊళ్ళో పెద్ద ఎత్తున ఉత్సవాలు జరుగుతాయి. ఆ ఉత్సవాలకు కొన్ని రోజులు ముందుగానే ఆమె తలిదండ్రులు మనిపిసి పంపిస్తారు. ఆ సమ

అనువాదభారతి

యానికి గులేరి స్నేహితురాళ్ళంతా అత్త వారిళ్ళ దగ్గరనుంచి పుట్టింటికి వస్తారు. అంతా కలుసుకొని కులాసాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటారు, తమతమ అనుభవాలను ముచ్చటించుకుంటారు. ఉత్సవాల సమయంలో వాళ్ళు అనుభవించే సంతోషం అంతా ఇంతా కాదు.

ఇద్దరు ముగ్గురు పిల్లలున్నవాళ్ళు పిల్లల్ని వాళ్ళ తాత ముత్తవ్వల దగ్గర నడలివస్తారు. ఇక మరి చిన్నపిల్లలుంటే - వెంట తీసుకొచ్చి పుట్టింట్లో అడుగు పెట్టడం తడవుగా తల్లికి అప్పగిస్తారు. ఉత్సవాలకు కొత్త బట్టలు కుట్టించుకుంటారు "చునరియా"లకు రకరకాల రంగులు వేయించి వాటి మీద రకరకాల అల్లికలు కుట్టడంలో నిమగ్నమవుతారు. ఉత్సవాలలో రకరకాల రంగురంగుల గాజులు కొంటారు సుగంధపు తైలాలను, ఘుమఘుమలాడే సబ్బులనుకొని, ఉపయోగించి తిరిగి యావనవతులమని ఊహించుకొని సంతోష పడుతుంటారు.

గులేరి పుట్టింటికి వెళ్ళే ఈ మహూర్తం కోసమే ఎదురుతెన్నలుచూస్తున్నది ఇలా ఎదురుచూసేది ఒక్క గులేరియే కాదు ఎటువంటి యువతులయినా - ఎప్పుడు ఆశ్వయుజం వస్తుందా అని ఎదురు చూస్తారు.

గులేరి నిరీక్షణ ఫలించింది పుట్టింటి నుంచి గుర్రం వచ్చింది గుర్రం వెంట వచ్చిన నాథుని ఎంతో మర్యాద చేసింది.

నేను పుట్టింటికి వెళ్తున్నానని గులేరి ఎవ్వరితోనూ చెప్పలేదు. అలా చెప్పవలసిన అవసరమేలేదు. ఆమె మొహం మీద నృత్యం చేస్తూన్న ఆనందోత్సాహాలే చెప్పక చెబుతాయి. మానక్ చిలమ్ దమ్ము పీల్చుకుంటూ అకస్మాత్తుగా కళ్ళు మూసుకున్నాడు - పొగాకు ఘాటు

సహించలేక అలా చేశాడోలేక భార్య మొహంమీద నృత్యంచేస్తున్న ఆనందోత్సాహాలను పరికించి అలా చేశాడోమరి!

"మీరు ఉత్సవాల నాటికి వస్తారు కదూ?" అని అడిగింది గులేరి భర్తవక్తన కూర్చుంటూ!

ఎందుకో మానక్ చేతులు వణికి నాయి! చేతిలోని చిలమ్ అవతలబెట్టి మాటా పలుకూ లేకుండా కూర్చున్నాడు.

"మాట్లాడరేమిటి?" అని కొంచెం కోపంగా అన్నది గులేరి.

"గులేరి! ఒక సంగతి చెప్పనా?"

"మీరు చెప్పే సంగతేమిటో నాకు తెలుసులెండి. ఏదో సంవత్సరాని కొకసారి పుట్టింటికి వెళ్తున్నాగదా—ఇప్పుడు కూడా వెళ్ళవద్దని అంటే ఎలా చెప్పండి?"

"ఇదివరలో ఎప్పుడైనా వెళ్ళవద్దని అన్నానా?"

"అయితే మరి ఈసారి ఎందుకు చెబుతున్నట్టు?"

"ఈసారి ఈసారి..." మానక్ నసిగాడేగాని, నోటి నుంచి మాటరాలేదు. నిట్టూర్చి పూరుకున్నాడు.

"అత్తగారు లక్షణంగా వెళ్ళిరమ్మని దీవిస్తూవుంటే మధ్యన మీరు వెళ్ళవద్దని పోరు పెడతారేమిటి?" గులేరి గునిసింది.

"మా అమ్మ!" మానక్ మధ్యలోనే ఆగిపోయాడు.

■ రెండవ రోజున పెందలకడ లేచి చక్కగా అలంకరించుకొని బయలుదేరి వెళ్ళడానికి సిద్ధపడింది గులేరికి ఏవయస్సు పిల్లలూలేరు - అత్తగారింటి దగ్గర వదిలి వెళ్ళటానికి! నధూ గుర్రం మీద జీను సిద్ధంచేశాడు. అత్త మామ లిద్దరూ తలనిమిరి గులేరిని ఆశీర్వదించారు.

"నీతో కొంతదూరం నేనూ వస్తా, పద!" అన్నాడు మానక్! గులేరి సంతోషానికి మేరలేకపోయింది. వెంటనే లోనికెళ్ళి పిల్లనగ్రోవి తెచ్చి పమిట చెంగు చాటున దాచిపెట్టుకున్నది.

ఖజియారా దాటారు. ఆ తరువాత మరొక కోసుదూరం నడిచారు అక్కడి నుంచే చంబాకు వెళ్ళే మార్గం పటాలుగా వుంటుంది. పిల్లనగ్రోవి బయటికి తీసి గులేరి మానక్ చేతికిచ్చింది. 'మోగించరేం?' అని ప్రశ్నించింది - అలాగే నిలబడిపోయిన భర్త నుద్దేశించి గులేరి మానక్ చెయ్యి పుచ్చుకున్నది. మానక్ ఉలిక్కిపడి ఆమెవైపు దీక్షగా చూశాడు.

"మురళి మోగించరే?" అని గులేరి మళ్ళా ప్రశ్నించింది.

మానక్ మురళిని పెదాలమీద పెట్టుకొని ఊదాడు. కాని ఎటువంటి స్వరమూ బయటికి పెగిలిరాలేదు! అది చెడిపోయిందేమో!

"గులేరి! వెళ్ళవద్దునువ్వు! మరొకసారి చెప్తున్నా—నీ ప్రయాణం మానుకో గులేరి!"

మానక్ తన చేతిలో వున్న పిల్లనగ్రోవిని గులేరికి తిరిగి ఇచ్చివేశాడు.

"ఇంతలో మునిగిపోయిందేమిటండీ? మీ రెలాగూ-సంబరాని కొస్తారాయే! పోనీ అప్పుడు మీతోనే తిరిగి వస్తా! సరేనా?"

మానక్ మారు మాట్లాడలేదు. గులేరి మొహంలో మొహంపెట్టి చూశాడు. "గులేరి! ఇక నువ్వు తిరిగిరావు! తిరిగి వస్తావనుకోవటం శుద్ధ అబద్ధం!" అని చెబుతున్నట్టుగా వున్నాయి చూపులు! అయితే నోరు తెరిచి ఒక్కమాటకూడా చెప్పలేదు.

గులేరి, మానక్ - ఉభయులూ ఒక రాతిని అనుకొని నిలబడ్డారు. నభూ వది గజాల ముందుకువెళ్ళి గుర్రాన్ని నిల బెట్టాడు. అయితే మానక్ మనస్సుకు ఎంత కళ్లెంవేసి ఆపినా ఆగటంలేదు....

మానక్ మనస్సు అటూ ఇటూ తిరుగుతూ ఏడు సంవత్సరాల వెనక్కు వెళ్ళిపోయింది. ఈ రోజుల్లోనే తను మిత్రులతో కలిసి-ఇదే దారిన చంపా ఉత్సవాలు చూట్టానికి వెళ్ళాడు. ఉత్సవాలలో రకరకాల గాజులు, బట్టలు, - ఒకటేమిటి సమస్త వస్తువులు అమ్ముతున్నారు. ఈ ఉత్సవంలోనే తను మొదటిపారి గులేరిని చూశాడు. ఇద్దరి చూపులూ కలిశాయి. ఆ తరువాత తను గులేరిని వివాహం చేసుకోవడానికి తీర్మానించుకున్నాడు.

సంప్రదాయం ప్రకారం మానక్ తండ్రి పిల్ల తండ్రికి కొంత కట్నం ఇచ్చుకోవాలి. గులేరి తండ్రి ఎంత డబ్బు అడుగుతాడోనని మానక్ భయపడ్డాడు. అయితే గులేరి తండ్రికి కొన్ని ఉన్నతాదర్శాల లుండటంవల్ల - కట్నం విషయంలో ఆయన టేకువంటి పట్టంపులు లేవని, కుర్రవాడు గౌరవనీయమైన కుటుంబానికి చెందినవాడై, గుణవంతుడై వుంటే ఒక్క పైసాకూడా కోరడని తరువాత మానక్ కు తెలిసింది.

ఆ తరువాత ఉభయుల వివాహం ఎటువంటి అడ్డూ, అటంకమూ లేకుండానే జరిగిపోయింది

"ఏమిటివ్యాళ మీరు అదే పనిగా ఆలోచిస్తున్నారు? మీ మనసులో ఉన్న విషయ మేమిటో చెప్పండి?" అని గులేరి మానక్ భుజం పుచ్చుకొని అడిగింది.

మానక్ గులేరివైపు చూశాడు, కాని మాట్లాడలేకపోయాడు.

గుర్రం సకిలించేప్పటికీ - గులేరికి ప్రయాణం విషయం గుర్తుకొచ్చింది. ఆమె ముందుకు నడుస్తూ- "మరొకరెండు మైళ్ళునడిస్తే 'పూలవనం' వస్తుందికదా? వనం మధ్యనుంచి వెళ్తుంటే ఎంత ఆనందంగా వుంటుంది! అవునుకదా?" అని అన్నది!

"అవును!" అని అన్నాడు మానక్ నెమ్మదిగా!

"మీరు నా మాటలు వింటున్నట్టు లేదు!"

"అవును గులేరి! నిజం చెబుతున్నాను! నాకు నీ మాటలు విన్నించటంలేదు." దీర్ఘంగా నిట్టూరుస్తూ అన్నాడు మానక్! ఉభయులూ ఒకరి మొహం ఒకరు చూచుకున్నారు. అయితే ఒకరి భావమరొకరికి అర్థంకాలేదు.

"ఇక నేను వెళ్తాను. చాలా దూరం వచ్చారు మీరు వెళ్ళిపోండి." అని గులేరి నెమ్మదిగా అన్నది.

"నువ్వుకూడా చాలా దూరం నాతో పాటు నడిచే వచ్చావు. గుర్రం మీద కూర్చోనేలేదు. గుర్రంమీద కూర్చో?" అని అన్నాడు మానక్ వెనుకటిలాగానే నెమ్మదిగా!

"ఇదుగో, తీసుకోండి, మీ పిల్లన గ్రోవి?"

"తీసుకెళ్ళరాదూ నీతో!"

"అయితే ఉత్సవాలకు వచ్చినప్పుడు వినిపిస్తారు కదా? " గులేరి నవ్వుతూ అన్నది. ఆమె కళ్ళు సంతోషంతో మెరిశాయి.

మానక్ ఆమె మొహాన్ని చూడలేక మరొకవైపుకు తిప్పుకున్నాడు. అతని నేత్రాలలో నీళ్ళు తిరిగాయి.

గులేరి పుట్టింటివైపుకు బయలుదేరి

వెళ్ళిపోయింది. మానక్ తన స్వగ్రామం వైపు మళ్ళాడు.

ఇంటికి వచ్చి రావటంతోనే మానక్ అతి కష్టం మీద మంచంవరకూ వెళ్ళి దళాలున దానిమీద చేరగిలబడుతూ- 'అమ్మా! అని పిలిచాడు, భారంగా!

"ఏం బాబూ! చాలా ఆలస్యంచేశావు! ఇంటిదాకా వెళ్ళి దిగబెట్టి వస్తావేమో ననుకున్నా!" అన్నది తల్లి!

"లేదమ్మా! మధ్యనుంచే తిరిగొచ్చాను." అన్నాడు, మానక్ బాధగా నూతిలోనుంచి మాట్లాడుతున్నట్టు!

"అడవాళ్ళల్లాగా ఏడుస్తావేమిటిరా? రైర్యంతెచ్చుకో!" అన్నది తల్లి కోపంగా!

"నువ్వుకూడా అడదానివేగా? అడదానివై ఒక్కసారి యేడవరాదా?" అని అనాలనిపించింది మానక్ కు! కాని అనలేదు.

మానక్ కు గులేరి-అన్న మాటలన్నీ గుర్తుకొచ్చాయి. అవును ఈరోజు తన కెవరి మాటలూ విన్నించటంలేదు.

ఏడు సంవత్సరాలు గడిచిపోయాయి- వెళ్ళిజరిగి! గులేరి కింతవరకు పిల్లలు కలగలేదు.

"ఎనిమిదో సంవత్సరంకూడా గడిచి పోవటం నా కిష్టంలేదు." అని అంటూ వుండేది తల్లి. ఐదువందల రూపాయలు ముందుగానే కట్నంక్రింద చెల్లించి పిల్లను ఎప్పుడో కుదిర్చింది. ఎప్పుడు గులేరి పుట్టింటికి వెళ్తుందా, ఎప్పుడు కొడుక్కి రెండో పెళ్ళిచేసి కొత్తకోడల్ని తెచ్చుకుందామాలని పొంచి కూర్చున్నది.

మానక్ మనస్సు మందగించిపోయింది. గులేరి అతనివల్ల చూపిన ప్రేమ మాటి మాటికి గుర్తుకొస్తున్నది. ఎంత మరచి పోదామన్నా, గులేరి మరుపుకు రావటం

లేదు. అయితే కొత్త భార్య కడుపున పుట్టబోయే ఓడ్డ పసిడినవ్వులు గుర్తుకొచ్చి నవ్వుడు మాత్రం అతని మనస్సు కేదో చక్కిలిగింత పెట్టినట్టయింది అంతే!

ఏడవరోజున మానక్ ఇంటికి కొత్త కోడలు వచ్చింది

మానక్ మేల్కొనే వున్నాడు గాని, అతని హృదయం మాత్రం నిద్రపోతున్నది అతనికి తెలియకుండానే అతని శరీరం అతన్ని న్నానా ఆటలూ ఆడించింది కొత్త భార్య పుట్టింటికీ కూడా వెళ్ళినట్టాడు ఒకరోజున ఉదయ మే పొలం వెళ్ళి గట్టుమీద కూర్చోని చిలుందమ్మ పీలుస్తున్నాడు పక్కనుంచి వెడుతూ అతని బాల్య మిత్రుడు కనిపించాడు!

“పమోయ్! భవానీ! ఇంత ఉదయానే ఎక్కడికి బయలుదేరావు?” మానక్ అడిగాడు

భవానీ నివ్వెరపోయి నిలబడ్డాడు అతని వీపుమీద చిన్న మూట ఒకటి వున్నది!

“ఎక్కడికిలేదు!” అన్నాడు ముక్తనరిగా

“ఇలా రా! చిలుం పీలుద్దాం రా!” మానక్ మళ్ళీ పిలిచాడు

భవానీ వచ్చి అతనిచెంత కూర్చున్నాడు చిలుం పీలుస్తూ — “చంబా వెళ్తున్నా ఇవ్వాళ అక్కడ ఉత్సవాలు జరుగుతాయికదూ!” అని అన్నాడు

ఉత్సవాల సంగతి వినేప్పటికీ మానక్ మనస్సును ఎవరో బాకుతో పొడిచినట్లయింది తెలియని బాధ అతన్ని మెలికలు తిప్పివేసింది

“అవును, ఇవ్వాళ ఉత్సవాలుకదూ?” ఈ మాటలు ఎలాగో మానక్ నోటినుంచి వెలువడ్డాయి

“ప్రతి సంవత్సరమూ ఇప్పుడే గా

జరిగేది!” అన్నాడు భవానీ మానక్ వైపు చూస్తూ! ఏడు సంవత్సరాలక్రితం మనిద్దరం కలిసి ఉత్సవాలకు వెళ్లాం! ఆ సంగతి మరచిపోయావా? ఆ ఉత్సవం లోనేగా గులేరిని నువ్వు ప్రేమించావు!” అన్నట్టున్నాయి అతని చూపులు!

భవానీ ఏమీ అనలేదు కాని మానక్ కు మాత్రం చాలా సంగతులు విన్నట్టు అని పించింది అతనికి భవానీమీద కోపం కూడా వచ్చింది

కొద్దిసేపటికి భవానీ లేచి బయలుదేరాడు అతని వీపున వేలాడుతున్న మూటలో పిల్లనగ్రోవికూడా వున్నది భవానీ ఉత్సవాలకు వెడుతున్నాడు

మానక్ అతను వెళ్ళిపోతూవుంటే వెనుకనుంచి చూస్తూ నిలబడ్డాడు అతని వీపుమీద వేలాడుతున్న మూటను, ఆ మూటలోనుంచి బయటికి తొంగి చూస్తున్న మురళిని చూస్తూ నిలబడ్డాడు

“భవానీ, భవానీ మురళి ఉత్సవాలకు వెళ్తున్నారు” మానక్ కు తన మురళి గుర్తుకొచ్చింది పుట్టింటికి వెళ్తున్న గులేరితో-తన మురళిని ఆమెకుయిస్తూ- “దీన్నికూడా నీ వెంటే తీసుకెళ్ళు!” అని చెప్పాడు.

పరుగెత్తి భవానీని కలుసుకొని తన కూడా ఉత్సవాలకు వెళదామనుకున్నాడు తనకంటే ముందే ఉత్సవాలను చూడడానికి వెళ్ళిన తన మురళికోసం వెళదామనుకున్నాడు

మానక్ చిలుం అవతలపడేసి పరుగెత్తాడు కాని కొంచెందూరం వెళ్ళి ఆగిపోయాడు. అతనికి వణుకు పుట్టింది నేలమీద కూలబడిపోయాడు

మానక్ కు ఆరోజు పగలూ, రాత్రి

కూడా ఉత్సవాలకు వెళ్తున్న భవానీయే కనిపించాడు

ఆ రెండవరోజు మధ్యాహ్నపు వేళ మానక్ తనపొలంలో కూర్చోనివున్నాడు ఉత్సవాలనుంచి తిరిగివస్తున్న భవానీ కనిపించాడు

మానక్ అతన్ని తప్పుకోవాలని చూశాడు. భవానీని చూడడంతోనే ఉత్సవాలు గుర్తుకొస్తున్నాయి గతం యావత్తూ గుర్తుకొచ్చి బునలుకొడుతూ తనను బాధిస్తుంది

అందుకే మానక్ భవానీకి కన్పించకుండా తప్పుకున్నాడు కాని భవానీ అతన్ని వెతుక్కుంటూవచ్చి అతని ఎదుట చతికిలబడ్డాడు బాగా కాలిన బొగ్గుమీద అప్పుడే నీళ్ళు పోస్తే ఎలా వుంటుందో, అలా వున్నది భవానీముఖం.

మానక్ కు భయంవేసింది. భవానీ వైపు పమిటని ప్రశ్నార్థకంగా చూశాడు, మానక్!

“గులేరి చనిపోయింది!”

“గులేరి చనిపోయిందా?”

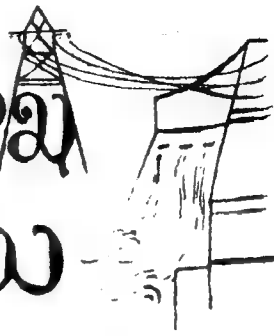
“అవును! నువ్వు మళ్ళా వెళ్ళిచేసుకున్నావని తెలుసుకొని శరీరంమీద కిర్సనాయిలు పోసుకొని ఆత్మహత్య చేసుకున్నది!”

“కిరసనాయిలా?”

ఆ తరువాత మానక్ మారు మాట్లాడలేదు అతని మౌనంచూచి భవానీ భయపడ్డాడు. ఆ తరువాత మానక్ తలిదండ్రులు భయపడ్డారు, ఆ పైని అతని రెండవభార్య భయపడింది. మానక్ ఎవరితోనూ మాట్లాడటంలేదు ఎవరినీ గుర్తించడంలేదు కూడాను.

మానక్ భార్య విచారించింది! తలి (తరువాయి 54వ పేజీలో)

ఏబ్లీ వర్క్స్ శాఖ కార్యకలాపాలు

**కొత్తగూడెం థర్మల్ ప్రాజెక్టు -
రెండవదశ**

కొత్తగూడెం థర్మల్ కేంద్రం మొదటి దశ పనులు శీఘ్రంగా అమలు జరుగుతున్నాయి. తొలిదశ కార్యక్రమం క్రింద తృతీయ ప్రణాళికాంతంలోగా ఒక్కొక్కటి 60 మె. వా. ల శక్తిగల రెండు సెట్లను నెలకొల్పడానికి ప్రతిపాదించారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అభ్యర్థనను పురస్కరించుకొని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇప్పుడు ఈ ప్రదేశంలో రెండవదశ కార్యక్రమం క్రింద 60 మె. వా. ల శక్తిగల మరో రెండు సెట్లను నెలకొల్పడానికి అంగీకరించింది. అవసరమైన సహాయం చేయడానికి ఐ. డి. ఏ. సూత్ర ప్రాయంగా అంగీకరించింది. రెండవ దశ

పనుల విషయంలో ముందుగానే చర్యలు తీసుకోబడినవి. ఈ సంవత్సరాంతంలోగానే అవసరమైన పరికరాలకొలకు ఆర్డరు చేస్తారు. రెండవ దశవల్ల కలిగే లాభాలను 4వ ప్రణాళిక తొలి కాలంలో ఉపయోగంలోకి తీసుకురావడానికి, కొత్తగూడెంలో 1,000 మె. వాట్ల శక్తితో సూపర్ థర్మల్ ప్లేషనును స్థాపించాలనే ధ్యేయాన్ని సాధించడంలో దీనిని తొలి ప్రయత్నంగా గుర్తించడానికి యీ అంచనాలు ఉపయోగపడతాయి.

దిగువ సీలేరు జలవిద్యుత్ పథకం ఆంధ్రప్రదేశ్, ఒరిస్సా ప్రభుత్వాల మధ్య 4-9-1982 తేదీన సీలేరు నదీజలాల పంపిణీ విషయంలో ఒక ఒప్పందం కుదిరింది. ఈ ఒప్పందం మేరకు బలిమేల ఆనకట్ట

దిగువ ఆగకుండా ప్రవహించే 2100 క్యూసెక్కుల నీటిని, బలిమేల ఆనకట్ట దిగువ అరగానిలోని మొత్తం నీటిని యీ రాష్ట్రంలోని ప్రాజెక్టుల అభివృద్ధికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఉపయోగిస్తుంది.

దొంకరాయివద్ద ఒక ఆనకట్ట నిర్మించడానికి తలపెట్టారు. ఇది గుంటవాడలోని ఎగువ సీలేరు జలవిద్యుత్ ప్రాజెక్టు స్థలానికి దిగువన 25 మైళ్ళ దూరంలో వుంది. ప్రథమ దశలో ఒక్కొక్కటి 100 మె. వా. ల శక్తిగల మూడు హైడల్ సెట్లను నెలకొల్పతారు. ప్రథమ దశ వ్యయం అంచనా రూ. 25.34 కోట్లు.

ఈ ప్రాజెక్టు ప్రారంభ పనులను త్వరలో చేపట్టడానికి ప్రతిపాదించారు. ★

(53వ పేజీ తరువాయి)

దండ్రులు విచారించారు. అయితే అందరికీ ఒకండుకు సంతోషం వేసింది. కొద్ది రోజులలోనే మానక్ భార్య తల్లి కాబోతున్నది. ఒంటరిగావున్న మానక్ తో తల్లి యీ విషయం చెప్పింది. కాని ఆ విషయం తనకేమీ అర్థంకానట్లు చూశాడు మానక్!

మానక్ కు అర్థం కాక పోయినా - ఈ విషయం మాత్రం చాలా ప్రధానమైనదే! మానక్ తల్లి తన కొత్త కోడలికి ధైర్యం చెప్పింది. "నీకు బిడ్డ పుట్టినరోజున మానక్ మళ్ళా మామూలు మనిషిగా మారతాడు!" అని దిలాసా ఇచ్చింది.

కాని ఆ ఆశకూడా ఫలించలేదు.

మానక్ భార్య మూగ బిడ్డను కన్నది. మానక్ తల్లి పిల్లవాడికి స్నానంచేయించి మెత్తని పట్టువస్త్రంలో చుట్టి తీసుకెళ్ళి మానక్ ఒడిలో పడుకోజెట్టింది.

మానక్ ఆ కుర్రవాడివైపు అలాగే కొంచెంసేపు చూచి - "అవతలికి తీసికెళ్ళు! నాకు కిరసనాయిలుకంపు వేస్తున్నది!" అని బిగ్గరగా అరచాడు. ★

అలనాడనం

* శ్రీ విద్యాభివృద్ధి *

—ఇల్లిందల సరస్వతీదేవి

శ్రీ విద్యా ప్రశంస ఎత్తగానే విన్నవారు విచిత్రంగా నవ్వేదళ ఇప్పటికీ మన దేశములో దాటిపోయిందని రూఢిగా చెప్పటానికివీలులేదు. కాని — మూడు దశాబ్దాల క్రిందటకూడా శ్రీ విద్య గొప్పవారి పొత్తు. అది సామాన్యులకు అందరాని ఫలము. వెలగల నగలు చేయించుకున్నట్లు. మిరిమిల మెరిసే జలతారు పట్టు పుట్టాలు ధరించినట్లు కలవారింటి ఆడపడుచులు కొందరు పట్టజాలలో మాత్రమే ఉన్న కళాశాలల్లో ఉన్నత విద్యాభ్యాసము చేసేవారు.

శ్రీ విద్యావశ్యకతను గురించిన ప్రచారము కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారి కాలమునుండి సాగుతూనే ఉన్నది. “విద్యకూ విజ్ఞానానికి శ్రీ పురుష భేదము లేదు. సంసార శకటాన్ని నడుపవలసిన శ్రీ పురుషులు విధిగా విద్యనేర్వాలి ఒకరు ముందుకూ ఒకరు వెనుకకూ శకటాన్ని లాగితే దాని నడక సక్రమముగా ఉండదు” అన్న విషయాలు సంఘ సంస్కర్తలు ప్రబోధము చేసినవే పరాయి పరిపాలనలో కూడా శ్రీ విద్యకు అనువైన పాఠశాలలూ, కళాశాలలూ విరివిగా లేకపోయినా అక్కడొక్కటి ఇక్కడొక్కటి లేకపోలేదు అయినా మగబిడ్డలతోపాటు ఆడబిడ్డలకు విద్యచెప్పించగల అధికస్తోమత కలవారయినా అందరూ చెప్పించలేకపోయినారు.

■ నాడు సంఘములో శ్రీ విద్యను గురించిన దురభిప్రాయాలు తరతరాలుగా నరనరాల్లో జీర్ణించి ఉండేవి. “సంసారము దిద్దుకుంటూ బిడ్డలను పెంచటమే శ్రీలదర్శము ఆధర్మము నిర్వహించటానికి శ్రీలకు విద్య ఎందుకు? అమ్మమ్మ చదివినదా? పోనీ నాయనమ్మ చదివినదా? అక్షర జ్ఞానము లేని వాళ్ళు బిడ్డలను పెంచారు. సంసారాలు నిర్వహించారు పదిమందిలో మంచిపేరు తెచ్చుకున్నారు మరి ఈ చదువులు దేనికి? ఉద్యోగాలు చేయనా, ఉళ్లేలనా?” ఈ ధోరణిలో అనాటి భావపరంపర సాగిపోయేది. ఈధోరణిని ఎదిరించి చదువుకున్న అమ్మాయిలను బూచినిచూచినట్లు చేసేవారు. “చదువుకున్న అమ్మాయిలు కాపలాలు చేస్తారా? బిడ్డలను పెంచుతారా? సంసారాలను నిర్వహిస్తారా?” ఇలాంటి ప్రశ్న పరంపర సంఘ వ్యాప్తమయిపోయేది.

కాని దేశములో అంతకు పూర్వము ఉన్న సమిష్టి కుటుంబాలు విడిపోతూ ఎచ్చాయి అధిక సంపద చితికిపోయింది ఆజ్ఞానమువల్ల కుటుంబాలకు కుటుంబాలు క్రుంగిపోయాయి తల్లుల అవిద్య, ఆజ్ఞానాల వల్ల శిశుమరణాలసంఖ్య పెరుగుతూవచ్చింది శ్రీలు ఎంత తెలివికలవారయినా ఒకరి మీద ఆధారపడి ఉండవలసినవారే అయినారు. ఎంతటి దీనదళలో ఉన్నా, వారు గౌరవంగా నాలుగు డబ్బులు సంపాదించి కుటుంబ సహాయానికి గాని తమను తాము పోషించు

కోవటానికిగాని మార్గములేదు. వితంతువులు, భర్తపరిత్యక్తులు పుట్టింబ చాకిరిచేస్తూ అష్టకష్టాలు పడుతూ జీవచ్ఛవాలవలె బ్రతుకుతూ ఉండేవారు బాధలు భరించలేని వారు ఆత్మ హత్యలకు పూనుకునేవారు.

నాయకులూ, సంస్కర్తలూ విరివిగా చేసిన ప్రచారమువల్ల నయితేనేమి, క్రమంగా శ్రీ విద్యకు తగిన వసతులు ఏర్పడినందువల్ల నయితేనేమి, శ్రీ విద్యవల్ల ప్రత్యక్షంగా కనబడిన లాభాలవల్ల నయితేనేమి, సంఘములో శ్రీ విద్య అంటే కొంతవరకూ భయం తగ్గింది. “అవసరమేకాదు. శ్రీ విద్య అతి ముఖ్యము” అని ప్రజానీకము తెలుసుకున్నది. “మగపిల్లవాడితోపాటు ఆడపిల్లనుకూడా చదివించ వలసినదే” నని అందరూ గ్రహించుకున్నారు. ఈ విషయములో అభిప్రాయ భేదము క్రమంగా తగిలిపోయింది.

కాని స్వతంత్ర భారతములో గ్రామాలలో ప్రాథమిక మాధ్యమిక పాఠశాలలూ, కాలాకాలంలో హైయ్యర్ సెకండరీ పాఠశాలలూ, జిల్లాలలో కళాశాలలూ, అక్కడక్కడ శ్రీలకు ప్రత్యేక కళాశాలలూ వెలసిన ఈ రోజులలో విద్యావతుల సంఖ్య ఎంత పెరిగింది? పదిహేడవ స్వాతంత్ర్య దినోత్సవము జరుపుకున్న నవభారతములో ఈనాడు మాటికి అయిదుగురు కూడా విద్యావతులు లేరని లెక్కలవల్ల తెలింది. ఇది దేశాన్నిపట్టి పీడిస్తున్న సమస్యలలో ఒకటి. మనదేశంలో విద్యావతుల సంఖ్యను పృథ్వి

చేయటానికి మార్గాలు ఏవి? అభివృద్ధికాక పోవటానికి కారణాలు ఏవి? ఆవరోధాలను తొలగించటమెట్లా?

మనది సంక్షేమ రాజ్యము. (Welfare State) ప్రజలందరికీ సమాన హక్కులు—సమానావకాళాలు కల్పింపబడతాయని మన రాజ్యాంగదృష్టి ముహూర్తమై యిస్తున్నది. ఒకటి కాదు—పది అడుగులు ముందుకు నడచిన పురుషునితో సమానముగా ప్రీనినడిపించాలి. ఇందుకు తగిన మార్గాలు అన్వేషింపబడాలి.

ఈ ఉద్దేశ్యముతో అఖిలభారత స్థాయి న ఒక కమిటీ 1958 మే నెలలో ఏర్పడ్డది. దీనికి అప్పడు కేంద్ర సంఘ సంక్షేమ సంఘాధ్యక్షులయిన శ్రీమతి దుర్గాబాయి దేశ్ ముఖ్ అధ్యక్షురాలుగాను, మరిపేడుగురు సభ్యులుగానూ నియమింపబడ్డారు.

1 ప్రాథమిక, మాధ్యమిక స్థాయిలలో శ్రీ విద్యాభివృద్ధికి తగిన మార్గాలు ఏవి?

2. విద్యాభివృద్ధి చేసుకొని స్వతంత్ర జీవనము చేయదలచిన వయోజనులకు అవకాశాలను కల్పించే మార్గాలు ఏవి?

3 సంఘ శ్రేయస్సుకొరకు పాటుబడే సంస్థలు ప్రభుత్వ సహకారముతో ఈ కార్య భారము నిర్వహించగలవా?

4 విద్యలో ఒకభాగముగా చేతిపనులలో శిక్షణ యిచ్చినట్లయితే వయోజనులకు ఉపయక్తంగా ఉంటుందా?

పై అంశాలను పరిశీలించి రిపోర్టు తయారు చేయవలసిందిగా ఆ కమిటీ ఆదేశింపబడ్డది

ఈ కమిటీ 30 మే 1958 లో అప్పడు ఉపాధ్యక్షులుగా ఉన్న యస్ రాధాకృష్ణపండితులచే ప్రారంభము కావించబడ్డది ఆ సందర్భంలో వారు “అన్ని వృత్తులలో గృహిణీత్వమే శ్రీ గొప్పదిగా భావించబడ్డది. ఈ భావము ఎప్పటికీ ఇలాగే ఉంటుంది—ఉండాలి కూడా. కాని—అంతమాత్రంచేత ఇతరరంగాలలో ఆమె అభివృద్ధి సంకుచితముకారదు” అంటూ “నిర్మాణయుతమైన మార్గాలను కనిపెట్టి, తలపెట్టిన కార్యాన్ని సాధించండి” అని కమిటీని ప్రబోధించారు

నిర్ణీతకాలములో అధ్యక్షురాలు స్వయంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను సందర్శించి, వారితో శ్రీ విద్యను గురించి చర్చించి పరిస్థితులను పరిశీలనచేయటము జరిగింది రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రులనూ, విద్యామంత్రులనూ, విద్యాశాఖ కార్యదర్శులనూ, డైరెక్టర్లనూ, ఉన్నతోద్యోగులను సందర్శించి ఆమె చర్చించారు. శ్రీ విద్యాభిమానులయిన సంఘ సంస్కర్తలనూ, శ్రీజనసంక్షేమ సంఘాలనూ సందర్శించారు. సభ్యులు తమకు కేటాయించిన ప్రాంతాలకు వెళ్లి శ్రీ విద్యా సమస్యలను ఊజ్జంగా పరిశీలించారు. తలిదండ్రులనూ ఉపాధ్యాయులనూ విడివిడిగా కలిసికొని చర్చించారు. అనేక సంస్థలను దర్శించారు శ్రీ విద్యకు సంబంధించిన కేంద్ర సంస్థలనూ రాష్ట్ర సంస్థలనూ దర్శించి వాటి రిపోర్టులను సేకరించారు. వీరు దేశమంతా తిరిగి సేకరించిన సమాచారాన్నిబట్టి శ్రీ విద్యాభివృద్ధికి కొన్ని సూచనలు చేయగలిగారు. ఆ సూచనలను పంచవర్ష ప్రణాళికలుగా విభజించారు.

శ్రీ విద్యకు ప్రత్యేక ప్రణాళికలూ, ప్రత్యేక వనతులూ అవసరము. దేశములో పురుషుల విద్యా సౌకర్యాలకంటె శ్రీ విద్యకు పరిస్థితులను అనుసరించి ప్రత్యేక వనతులు కల్పించబడాలి. శ్రీ జీవితము పురుషుడి జీవితము వంటిదికాదు. జీవితములో ఆమె పాత్రవేరు. గృహిణిగా, మాతగా ఆమెకు ఎనలేని బాధ్యతలు ఉన్నాయి. ఆమె తన బాధ్యతలను సక్రమంగా నిర్వహించటానికి కొంత విద్య కావాలి. ఇంతేకాకుండా సంఘసేవ చేయటము, రోగులకు ఉపవర్తించటము, మంత్రసాని పనిచేయటము, చిన్నబిడ్డలకు బోధించటము, చిన్నచిన్న చేతిపనులు చేయటము మొదలయినవికూడా గృహిణికి కావలసినవే. వీటన్నిటిలో శిక్షణ పొందటానికి ఆమెకు కొంతవరకూ విద్య అవసరము.

శ్రీ విద్యా కార్యక్రమాలను నిర్ణయించే అప్పడు వయసునుబట్టి గ్రూపులను చేయటము జరిగింది. 5 నుండి 11 సంవత్సరాల వరకూ ఒక గ్రూపు, 11 నుండి 16 సంవత్సరాల వరకూ ఒక గ్రూపు; 16 సంవత్సరాలు

దాటిన స్త్రీలు వివాహితలుగాని, అవివాహితలుగానీ కుటుంబ బాధ్యతలు నిర్వహించు కుంటూ జీవనాధారాన్ని సంపాదించుకునే వారు ఒక గ్రూపుగా నిర్ణయింపబడ్డది. ఈ ప్రణాళికలన్నీ, అవసరము వచ్చినప్పుడు శ్రీ స్వతంత్ర జీవనము చేయటానికి ఉపకరించేవిగానూ, సామాన్య పరిస్థితులలో ఆమె తన ధర్మాలను నిర్వహించటములో సహకరించేవిగానూ ఉండవలెనని తీర్మానించారు

జాతీయ శ్రీ విద్యా పరిషత్తు నిర్మాణ మయినప్పుడు అధ్యక్షురాలిగా శ్రీమతి రజేశ్వరి నియమింపబడినారు రాష్ట్రస్థాయిలో కూడా శ్రీ విద్యా సంఘాలు నియమింపబడ్డాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 1961 సెప్టెంబరులో శ్రీమతి అమ్మన్నరాజా అధ్యక్షురాలిగా, ఏడుగురు అధికార సభ్యులూ, తొమ్మిది మంది అసదికార సభ్యులతో ఒక కమిటీ నిర్మాణమయింది. దీని పజ్జెన రాష్ట్రములోని విద్యాశాఖాధి కారుల సెమినారు ఒకటి నిర్వహింపబడెది. ఈ సెమినారులో 23 అంశాలు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకొని రాబడినవి వాటిలో ముఖ్యమైన అంశము ప్రాథమిక పాఠశాలలలో సాధ్యమైనంతవరకూ శ్రీలనే ఉపాధ్యాయులుగా నియమింపబడ వలెనన్నది మాధ్యమిక ఉన్నత పాఠశాలలు సాధ్యమైనంతవరకూ బాలికలకొరకు ప్రత్యేకముగా నెలకొల్పబడవలెనన్నది రెండవది ఒకవేళ ప్రత్యేక పాఠశాలలు నెలకొల్పటానికి వీలుకాని పక్షములో ఉపాధ్యాయులను కొందరినయినా విధిగా ఆ పాఠశాలలలో నియమించాలన్నది మరొకటి బాలికలకు ప్రత్యేక పాఠశాలలకు అనుబంధంగా వసతి గృహాలు ఉండాలి. ఈ వసతి గృహాలకు అనుబంధమయిన శ్రీలను (రిటైరయిన ఉపాధ్యాయులైనా సరే) వార్తనులుగా నియమించాలన్నది కూడా సూచనలలో చేర్చబడ్డది

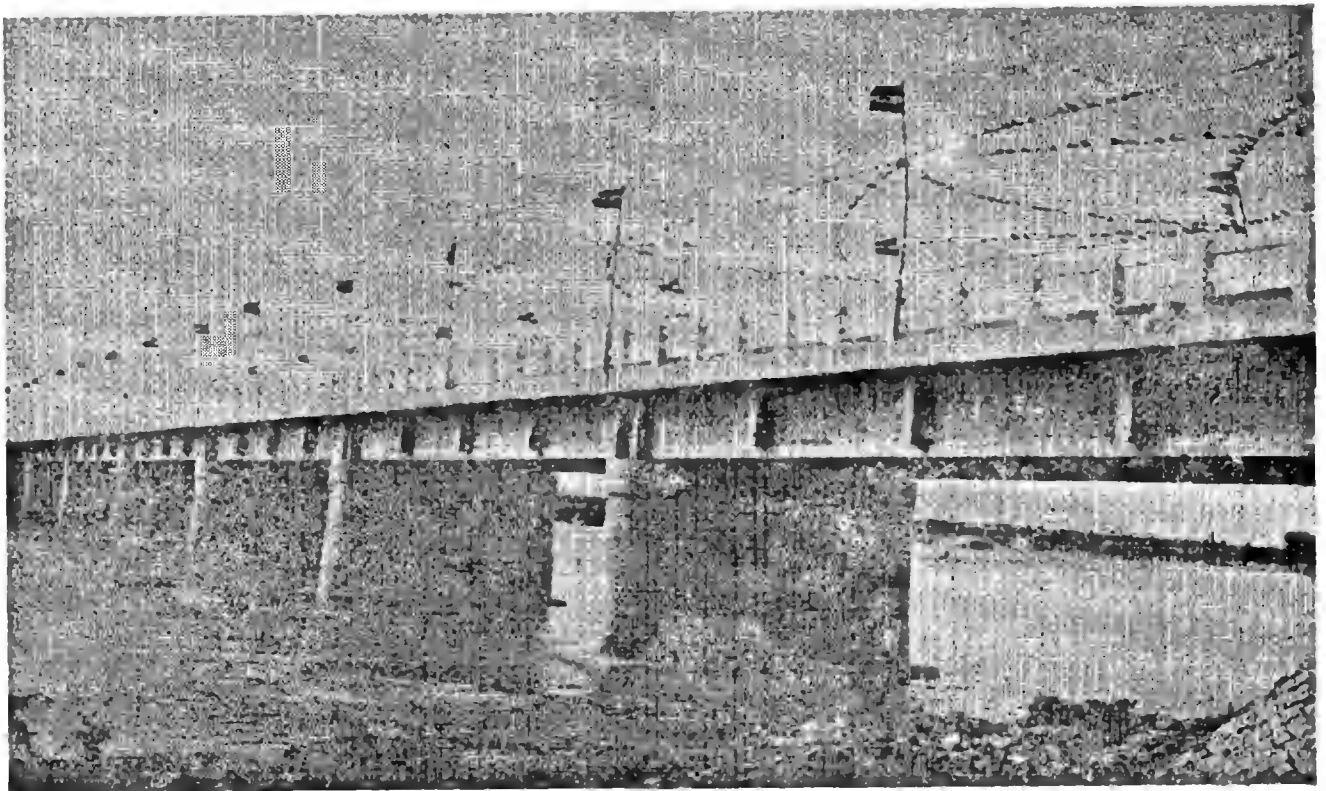
కాని ప్రత్యేక పాఠశాలలూ, వసతి గృహాలూ సౌకర్యాలూ కల్పించినంత (తరువాయి 57వ పేజీలో)

అనంతపూర్ జిల్లాలోని తేపాక్షి దేవాలయంలో ఒక చిత్రం. (చూ. వ్యాసం 38-పేజీ)

చెంచులు.

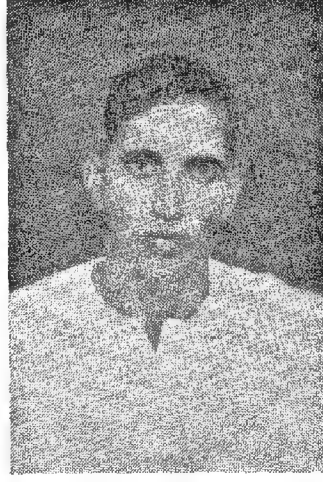
అగస్టు 28వ తేదీన కర్నూలు జిల్లాలో అండ్రస్ట్రడేక్ మ్యూజింగుల ప్రారంభోత్సవంచేసిన హంద్రీనది వంతెన.

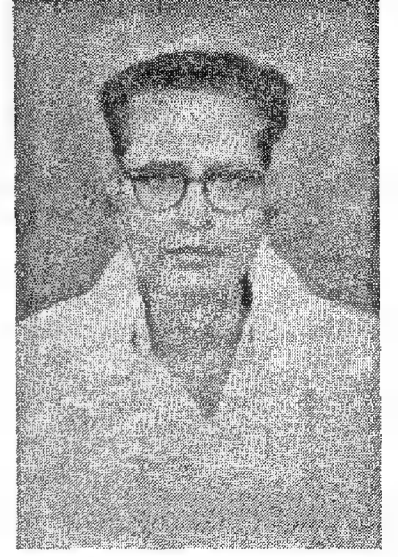
జాతీయ బహుమతులు పొందిన ఉపాధ్యాయులు

శ్రీ ఎమ్. శ్రీనివాసరావు, శ్రీకాకుళం జిల్లా నరసన్నపేట జిల్లా పరిషదున్నత నెకండరీ పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు.

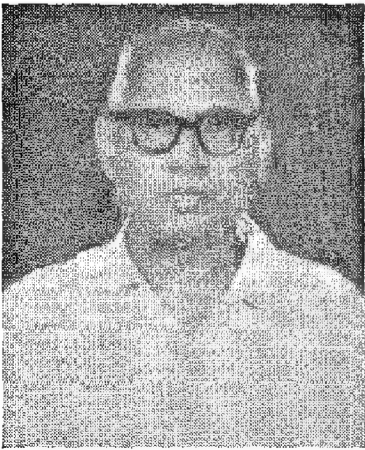

శ్రీ శాచికాండ సుబ్బారావు, పశ్చిమ గోదావరి ఉండిలోని ఎస్. వి. పెషల్ పి. ఎస్. హయ్యర్ ఎలిమెంటరీ పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు.

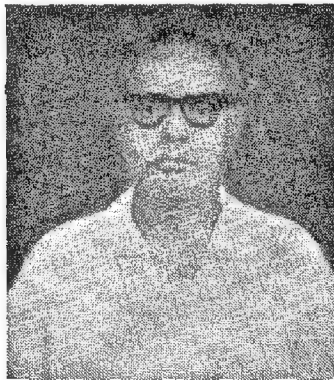

శ్రీ వి. వెంకటకృష్ణ, కర్నూలు జిల్లా జిల్లాలలో సమితి ఎలిమెంటరీ పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడు.

దేశానికి చేసిన అశేషమైన సేవలకు ప్రతిఫలంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ కు చెందిన యీ ఆరుగురు ఉపాధ్యాయులకు, భారత ప్రభుత్వం జాతీయ బహుమతులను యిచ్చి గౌరవించింది.

శ్రీ మేడిసెట్టి లక్ష్మణస్వామి, కాకినాడ తాలూకా కిరపలోని సమితి జూనియర్ జేసిక పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు.

శ్రీ శేషం రామస్వామి, కరీంనగర్ ప్రభుత్వ మాధ్యమిక పాఠశాల సహాయ ఉపాధ్యాయులు.

శ్రీ ఆర్. ఆరంగారెడ్డి, చిత్తూరు జిల్లా పాకాలలోని జిల్లా పరిషదున్నత పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు.

మద్రాసు గవర్నరు శ్రీ విష్ణురాం మెథీ 18-8-1968 వ తేదీన హైదరాబాదు మక్కా మసీదును దర్శించినప్పటి దృశ్యం.

నెల తక్కువ పిల్లలు - వారి పెంపకం

—డాక్టర్ వేమిరెడ్డి రాజేశ్వరమ్మ

గర్భవతులైన తరువాత నవమసాలు నిండ కుండా ప్రసవించగా పుట్టిన పిల్లలను నెల తక్కువ పిల్లలంటారు. లెక్కకు నెలలు నిండినా తగినంత బరువు లేకుండా తక్కువ బరువున్న పిల్లలను కూడా నెలలు తక్కువ పిల్లలు అని అనడం కద్దు. 5½ పౌనులు అంత కంటే తక్కువ బరువుండే యిటువంటి పిల్లల పెంపకంలో చాలా జాగ్రత్త వహించాలి. వీరి ఆరోగ్య, భద్రతా విషయంలో మరీ జాగ్రత్తగా ఉండాలి. బరువులో ఎక్కువ ఉన్న పిల్లలకంటే ఇటువంటి పిల్లలకే ఎక్కువ ఆహారం కావాలి. ఇటువంటి పిల్లలకు పాలు త్రాగించడంకూడా కష్టం. ఎక్కువ పాలు ఇమిడేంతగా పొట్టులు ఉండవు. పైగా జీర్ణశక్తి సులభంగా దెబ్బతి నేట్లుగా ఉంటుంది. పూర్తి నెలల బిడ్డలకు పౌనుకు 2½ బౌన్సుల లెక్కన పాలుపడితే నెల తక్కువ బిడ్డలకు 3 బౌన్సులు లేదా 3½ బౌన్సులు పట్టవలసి ఉంటుంది. ఈ పిల్లలకు విటమిన్ 'సి' చాలా అవసరం. అందువల్ల ఒక నెల జరగగానే 25 మిల్లీ గ్రాములు ఒక్కసారి పాలలో కలిపి ఉంటుంది. దీనితోపాటు విటమిన్ 'డి' కూడా ఇవ్వడం మంచిది. ఈ పిల్లలకు శరీరంలో ఇనుప పదార్థంకూడా లోపించి ఉంటుంది కాబట్టి ఆ పదార్థాన్ని డాక్టరు సల

హతో మందులరూపంలో ఇవ్వడం అవసరం. ఇటువంటి పిల్లలకు తొలి రోజులలో పాలు ఎక్కువ ఇవ్వకుండా మరీ తక్కువ కాకుండా అతి జాగ్రత్తతో యివ్వవలసి ఉంటుంది. ఏ మాత్రం తేడావచ్చినా యీ పిల్లలకు విరోచనాలు పట్టుకుంటే వాటినుండి తేర్కొనడానికి కొంతకాలం పట్టవచ్చు. ఈ జాగ్రత్త ఇటువంటి పిల్లలు 5½ పౌ|| బరువు వచ్చేంత వరకూ వహించాలి. ఆ తరువాత మామూలు పిల్లల్ని పెంచినట్లే పెంచవచ్చు. మరీ చిన్న పిల్లలకు ట్యూబు పొట్టలోనికి పోవచ్చి పాలు త్రాగించవలసి వస్తుంది. బిడ్డ మింగ గలిగిన స్థితిలోవుంటే కొన్నిసార్లు 'పిప్పెట్టు'తో త్రాగించవచ్చు. ఈ పిల్లలను మంచంలోనే ఉంచి వెచ్చగా ఉండేట్లు చూచి పాలు త్రాగించాలి. తలక్రింద ఉయ్యాలలో కొద్దిగా ఎత్తుపెట్టి త్రాగించితే పాలు సులభంగా లోపలికి వెడతాయి. ఇటువంటి పిల్లల పొట్టులు చాలా చిన్నవిగా ఉంటాయి. కాబట్టి ఎక్కువ పాలు త్రాగనూలేరు. ఒక వేళ త్రాగినా ఇముడ్చుకోనూ లేరు. అందువల్ల ఎక్కువగా త్రాగిస్తే ఒక్కొక్కసారి వూదగామారి వుక్కిరి బిక్కిరి అవుతారు, లేదా వాంతి చేసుకుంటారు అందువల్ల ఎక్కువగానూ కాకుండా, తక్కువగానూ

కాకుండా జాగ్రత్తగా పాలు పడుతూ అవసరాన్నిబట్టి తక్కువ తక్కువగా ఎక్కువ సార్లు ఇవ్వవచ్చును. పుట్టిన తరువాత రెండు మూడు రోజులు ఆహారం యివ్వకపోయినా పరవాలేదు. 3½ పౌ|| కన్నా తక్కువవున్న పిల్లలకు రెండు గంటల కొకసారి చొప్పున రోజుకు 12 సార్లుగా పాలు యివ్వాలి. 3½-4½ పౌ|| పిల్లలకు పగలు రెండు గంటల కొకసారి వంతున, రాత్రి 3 గంటల కొకసారి వంతున పాలు యివ్వాలి. 4½ పౌ|| దాటిన పిల్లలకు రాత్రిపగలు కూడా 3 గంటల కొకసారి పాలివ్వాలి. ఇటువంటి పిల్లల్లో చాలామంది తల్లి పాలను స్వయముగా త్రాగలేరు అందువల్ల పిండి పోయవలసి ఉంటుంది. 3½ పౌ|| కన్నా తక్కువబరువు పిల్లలకు సగం తల్లిపాలు, సగం గ్లూకోజు మొదటి వారంలోనూ; తరువాత మూడుపాళ్ళు తల్లిపాలు, ఒకపాలు గ్లూకోజు యివ్వడం మంచిది. 3½, 4½ పౌ|| మధ్య వుండే పిల్లలకు 3 పాళ్ళు తల్లిపాలు, 1 వంతు గ్లూకోజు మొదటి వారంలోనూ, ఆ తరువాత పూర్తిగా తల్లిపాలు ఇవ్వవచ్చును. 4½ పౌ|| దాటిన బరువు ఉన్నట్లయితే పాలు పల్చిన చేయాల్సి అవసరం ఉండదు. మామూలుగానే పట్టవచ్చును. ★

(56వ పేజీ తరువాయి)

మాత్రాన శ్రీవిద్య ఆశించినంతగా అభివృద్ధి చెందజాలదు. శ్రీవిద్యావశ్యకత ఎంతగా గ్రహించిన వారికయినా — బాల బాలికలను సమాన దృష్టితో చూసే వారికయినా ఆడ పిల్లలకు ఉన్నతవిద్య చెప్పించవలెనంటే వెనుకడుగే పడుతున్నది. మగపిల్లవాడు పై చదువులు చదివి, ఉద్యోగము చేసితమను పోషిస్తాడన్న తల్లిదండ్రుల ఆశ దీనికి కార

ణంగా కనబడుతుంది. రెండవది ఆడపిల్లకు ఎంతవిద్య చెప్పించినా వివాహము చేసుకొని అత్తవారింటికి వెళ్ళిపోతుందన్నది. మూడవది ఆడపిల్లకు ఎంతవిద్య గరపినా కట్న కానుకలు లేనిదే వివాహము కావటము దుస్తరమన్నది.

సంఘములో జీతించిపోయిన కొన్ని విశ్వాసాలూ, దురాచారాలూ ఒక్కనాటితో నశించవు. విజ్ఞానమూ సంస్కారమూ ప్రబల

మయి ప్రచారము పొందితేగాని సంఘములో ఆశించిన మార్పు కలుగదు. దీనికి కొంత కాలము పట్టవచ్చు.

ఒక్క శ్రీవిద్యావతి అయినట్లయితే ఒక కుటుంబానికంతా విద్యనేర్పిన ఫలితము కనబడుతుంది. ఇది అందరికీ తెలిసిన పాత మాటే. అయినా జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని తక్షణ కర్తవ్యంగా శ్రీలే ముందడుగువేసి ఆచరణలో పెట్టకగినది. ★

చింతలూ - అశోకాలూ

“న స్య శ్రీ”

ఏడవకే, ఏడవకే, ఇక నా చెల్లీ;
చూడు వెలుగునదె మచ్చతోడి జాబిల్లి!
వసివాడి నశించిన నిన్నటి లిల్లి,
హసియించునులే రేపే నీకై మళ్ళీ!!

ఎందుకేడ్పు నా చిట్టి తమ్ముడూ నువ్వు?
కుందనేల? ఆనందంతో ఇక నవ్వు,
ముళ్లులేని కాశ్మీర గులాబీ పువ్వు,
ముడుచు తల్లి తన తలలో, లేదికదవ్వు!

వలదు నిరాశెల్లపుడూ నిలువదు ఎగ్గు;
కలదు శిథిల శిశిరాన వసంతపు మొగ్గు!
వెలుగు నడిరేయి యెదలో వేకువ నిగ్గు!!
మెలగు కన్నె మొన కడుపున వెన్నుకి ఉగ్గు!!

ఏలవంత? మీరెరుగర? నిజమీ వింత -
కొలుచు సరిసమము నిరులను అణువుల ముంత
కొలచి కురియు సరివరసము లీ వసుధంత!!
నిలువ దీప్తేని చింత అశోకం చెంత!!!

వడిలేచిన మానవుడే పొందురు గెలుపు!
వడి పూచిన మాలతియూ చిందును వలపు!!
విడివడనదె, మరో ప్రపంచపు తలుపు!!!
వడలేదా వీనుల రమ్మను పీలుపు?!

సునో భాయి! విశ్వంలో సుస్వర “సర్గమ్”!
కను చెల్లీ! కరతలమున కోరిన స్వర్గమ్!!
ఏకమైరి మానవు లొకటే ఒక వర్గమ్!!!
లోకంలో శోకం యింక విసర్గమ్!!!

(80వ పేజీ తరువాయి)

ప్రవేశపెడుతోంది చాలాచోట్ల యీ పథకం
దిగ్విజయంగా అమలు జరుగుతున్నది

ఆయాగ్రామాల్లోను, పట్టణాల్లోను వుండే
బాలబాలికలందరూ నిర్బంధంగా విద్యను
అభ్యసించటమే యీ పథకంయొక్క లక్ష్యం
వయస్సును బట్టి, బాలబాలికలందరూ,
కొన్ని విభాగాలుగా విభజించారు ఆయా
'గ్రూపు'ల్లోవుండే బాలబాలికలందరూ విధిగా
విద్య నభ్యసించాలి. ప్రతిరోజూ పాఠశాల
తరపున ఎవరోఒకరు ఇళ్ళకువచ్చి పిల్లలను
తీసుక వెడుతుంటారు ఇందుకు ఎలాంటి
జీతమూ వసూలు చేయరు.

నేటిబాలలే రేపటిపౌరులు. అంటే మన
దేశంయొక్క భవిష్యత్తు నేటిబాలల మీదనే
సంపూర్ణంగా ఆధారపడి వున్నది. ఈనాటి
బాలలు బాగా చదువుకొని, విద్యారంగంలో

నిపుణులైతే, మున్ముందు వీరంతా బాధ్యతా
యుతమైన పౌరులుగా తయారవుతూనే,
దేశానికి ఎంతో సేవచేయవచ్చును. ఎలాంటి
విద్యను అభ్యసించినా, అది వృధాకాదు.
ఏదోరంగంలో విద్యావంతుల ప్రతిభను విని
యోగించ వచ్చును.

ఈనాడు దేశం ఆత్మయిక పరిస్థితిని ఎదు
ర్చుంటున్నది చైనావారు మన భూభాగాన్ని
కాజేయాలన్న దుష్టబుద్ధితో, సంవత్సరం
క్రితం దురాక్రమణజరిపారు. మనప్రభుత్వం
కూడా కట్టుదిట్టంగా ఏర్పాట్లు చేస్తున్నది.
ఆత్మయిక స్థితిలో సమరభూమిలో ఎలాంటి
ప్రధానమైన పాత్ర నిర్వహింప బడుతుందో,
దేశమంతటాకూడా అదే పాత్రను నిర్వ
హించవలసి వుంటుంది. అన్నిరంగాలలో
నిపుణులుముందుకు వచ్చి ప్రభుత్వానికి సాయ
పడాలి. అదే విధంగా విద్యారంగంలోకూడా
అగ్రగణ్యులై నవారు, యీ స్థితిలో, దేశానికి

అండగా నిలుస్తున్నారు వీరంతా చిన్న
తనంలో చదువుకోకుండా వున్నట్లయితే
యీనాడు స్వాతంత్ర్య రక్షణ నిమిత్తం దేశా
నికి సేవచేయ గలిగేవారా?

భారతదేశంయొక్క అభివృద్ధి అందరి
మీదా ఆధారపడి వున్నది. అన్నిరంగాలలో
జరగవలసిన అభివృద్ధికి నిపుణుల ఆవశ్యకత
ఎంతై నా వున్నది ఈనాడు చక్కగా విద్య
నభ్యసించి, ఆయారంగాలలో ప్రావీణ్యం
సంపాదించినవారు రేపటిరోజున దేశం
యొక్క అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను దిగ్వి
జయంగా నిర్వహించవచ్చును.

అందువల్లనే ప్రతిబాలుడూ, ప్రతిబాలికా
చదువుకోవలసిన ఆవసరం ఎంతై నా
వున్నది వారివిద్య దేశానికి ఎంత ఉపక
రిస్తుందో, అంతకుమించిన రీతిగా వారి
'వ్యక్తిత్వాన్ని' పెంపొందించటానికి కూడా
సాయ పడుతుంది

✱

ఆంధ్రప్రదేశ్

నిరక్షరాస్యతా నిర్మూలన

వాసిరాజు ప్రకాశం

తమ్ముళ్ళూ! చెల్లాయిలూ!

ఏదేశస్థులయినా, ఏకులస్థులయినా బాలలందరికీ ఒకచేకర్తవ్యం — శ్రద్ధగా చదువుకొని, తాను చదువుకొన్న బడికి, తన తల్లిదండ్రులకి, తన దేశానికి మంచిపేరు తీసుకురావటం —

ఎక్కడో ఒక రిద్దరు మినహాయిస్తే, బాలలకు సాధారణంగా బాధ్యతలు, బరువులు ఏమీవుండవు ముఖ్యంగా పదిహేను, పదహారు సంవత్సరాలు వచ్చేవరకూ ఎలాంటి చీకూ, చింతా లేకుండా నిశ్చింతగా గడపవచ్చును. ఇండ్లల్లో నిర్వహించవలసిన 'రాచకార్యాలు' ఎమీవుండవు. అంత చిన్నతనంలోనే, వుద్యోగంచేస్తో, కాయకష్టంచేస్తో డబ్బు సంపాదించుకొనిరమ్మని ఏతల్లి తండ్రీ తమ పిల్లలను బలవంత పెట్టరు.

పేదవారయినా, ధనవంతులయినా తలిదండ్రులు, పిల్లల వద్దనుంచి కోరేది ఒక్కచే — బుద్ధిగా చదువుకోమని. ప్రతినెలా రూపాయలు, రూపాయలు జీతాలు కట్టేది అందుకే, అడిగి, అడక్కమునుపే పుస్తకాలు కొనిచ్చేది, మంచిమంచి ఖరీదైన బట్టలు కొనిచ్చేదికూడా చక్కగా చదువుకొంటారనే.

ప్రతి తల్లి, తండ్రీ — తమ పిల్లవాడు పెద్ద పెద్ద చదువులు చదవాలనీ, బుద్ధి మంతుడు కావాలనీ, వుద్యోగం చేయాలనీ, ఫలానా వారబ్బాయి 'దాలా మంచివాడని' నలుగురూ అనుకోవాలనీ, ఆశించటంలో తప్పేమున్నది?

అక్టోబరు, 1963

ఏదేశం యొక్క అభివృద్ధియైనా, ఆదేశంలోని విద్యావంతులమీద చాలావరకు ఆధారపడి వుంటుంది ఉన్నత విద్యల నభ్యసించిన వారికి, ఆయా రంగాలలో నైపుణ్యం లభించటమే కాకుండా, ప్రాపంచిక జ్ఞానం (Worldly knowledge) బాగా పెరుగుతుంది ఉచితమేమిటో, అనుచితమేమిటో సులభంగా తెలుసుకొనగలుగుతారు. ఏంచేస్తే దేశానికి ప్రయోజనం వుంటుందో విద్యావంతులకే బాగా తెలుస్తుంది.

ఈనాడు భారతదేశం అన్నిరంగాలలో ముందంజ వేస్తున్నది. విజ్ఞానరంగం ప్రతిరోజూ కొత్తదనాన్ని సంతరించుకొంటున్నది మన శాస్త్రవేత్తలు, రాత్రింబవళ్ళూ, ప్రయోగశాలల్లో కూర్చుని, పరిశోధనలుచేసి ఎన్నో కొత్త కొత్త విషయాలను వెలుగులోకి తీసుకువస్తున్నారు.

అదేవిధంగా అన్ని రంగాలలోనూ అభివృద్ధిని సాధిస్తున్నాం. గ్రామసీమల పునరుద్ధరణకు వేరొకవైపున కృషి జరుగుతున్నది. దేశాన్ని సస్యశ్యామలంగా చేయగల ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం శరవేగంతో సాగిపోతున్నది.

ఈ అభివృద్ధి సాధిస్తున్నది విద్యావంతులే. వారంతా చిన్నతనంలో శ్రద్ధగా

చదువుకొని, విశేషమైన విజ్ఞానాన్ని సంపాదించారు కనుకనే, యీనాడు యీ విధంగా దేశానికి సేవచేయ గలుగుతున్నారు.

వాస్తవం చెప్పకోవాలంటే, యీ రోజున మనకు ఎన్ని సౌకర్యాలు, వసతులు వున్నాయో, అవన్నీ మన తాత ముత్తాతల తరంవారికి లేవు. మనకు, స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన పదహారు సంవత్సరాలలో ఎన్నెన్నో అభివృద్ధికరమైన మార్పులు వచ్చాయి. పాతరోజుల్లో, హైస్కూలులో చదువుకోవాలంటే — వున్నవూరు విడచి, ఎన్నో అమళ్ళ దూరం వెళ్ళవలసి వస్తుండేది. అలా వెళ్ళటానికి కూడా, సౌకర్యాలు వుండేవి కావు ఒకచేత్తో పుస్తకాలు, మరోచేత్తో మధ్యాహ్నపు భోజనం వుచ్చుకొని కాలికి బుద్ధిచెప్పడమే....: కాని ఈ రోజునో! లెక్కకుమించినన్ని సౌకర్యాలు వున్నాయి. గడపదిగితే బోలెడన్ని ఆధునిక వాహనాలు, ఊళ్ళోనే స్కూలు

అందువల్ల, యీనాడు చదువుకోవాలంటే పూర్వీకులు పడినన్ని కష్టాలు పడవలసిన అవసరంలేదు. చేయవలసినదల్లా ఒక్కచే — "చదువంటే శ్రద్ధ వహించటం." శ్రద్ధవుంటే దానంతటాదే వస్తుంది చదువు ఈ సందర్భంలో, మన రాష్ట్రంలో విద్యావంతుల పరిస్థితిని గురించి తెలిసి

కొందాం. దేశమంతటా నిరక్షరాస్యతను నిర్మూలించేందుకు భారీఎత్తున కృషి జరుగుతున్నది. మన రాష్ట్రానికి సంబం

బాలానంది

దించినంతవరకు, ■ మధ్య జరిగిన జనాభా లెక్కలవకారం, 21.19 శాతం మాత్రమే విద్యావంతులున్నారు. అంటే పరోక్షంగా చెప్పాలంటే, 78.81 శాతం చదువురానివారున్నారు. విద్యావంతులైన వారిలో 16.85 శాతం గ్రామాలలోను, 41.78 శాతం పట్టణాలలోను ఉంటున్నారు అంటే మొత్తంమీద మన రాష్ట్రం వెనుకబడివున్నదని చెప్పక తప్పదు. విశేషం ఏమంటే, కొన్ని దశాబ్దాలక్రితం-అంటే తెల్లదొరలు-మన దేశాన్ని పరిపాలిస్తుండే రోజుల్లో ఇక్కడ విద్యావంతులైనవారు నూటికి, కోటికి ఒకరుండేవారు. మనకు స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత పరిస్థితి బాగా మెరుగు పడింది ఎలాంటి పల్లెటూరిలోనైనా 'ఒకబడి' ఉంటునేవున్నది.

దేశంలో నిరక్షరాస్యతను నిర్మూలించి, ప్రతిఇంటా సరస్వతీ మాతను ప్రతిష్ఠింప చేయటానికి మన కేంద్రప్రభుత్వమూ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వమూ- రెండూ- కృషిచేస్తున్నాయి. ప్రతి ఏటా బడ్జెటులో ఎన్నో విద్యాకార్యక్రమాలను రూపొందిస్తున్నారు. గ్రామాల్లో, అడిగినచోటల్లా, కాదనకుండా పాఠశాలలను నెలకొల్పుతున్నారు. వెనుకబడిన వర్గాల పిల్లలకు అదనంగా స్కాలర్ షిప్పులను మంజూరు చేస్తున్నారు. తతిమావారికికూడా చాలాకాల స్కాలర్ షిప్పులను ఇచ్చి, విద్యార్థులను ప్రోత్సహిస్తున్నారు. కళాశాలల్లోను విశ్వవిద్యాలయాల్లోను అదనంగా ప్రతి ఏడూ స్టీల్లను కేటాయించి, అధిక సంఖ్యాకులకు విద్యావకాశాలుకల్పిస్తున్నారు.

దేశంలో అమలు జరగవలసిన విద్యా విషయిక కార్యక్రమాలను కేంద్రప్రభుత్వం ఎప్పటి కప్పుడు నిపుణులతో చర్చిస్తూ ఉంటుంది. కేంద్రస్థాయి వున్న సలహాల సంఘంకూడా, కొత్తగా అమలు జరిగే

బాపూజీ గురువులు :

—పాఠశాల ప్రసన్నం

శాంతికి 'దూత'గ
జగతికి 'నేత'గ
జాతికి 'పిత'గా
ఖ్యాతిని గాంచిన
మన బాపూజీ
మహాత్ముడండీ !
పిన్న వయస్సున
వెన్న ముద్దలతో
సత్యం, సహనం
నిత్యము నేర్పిరి
'అమ్మ'యు, 'దాది'యు
అమ్మహాత్మునికి !
మంచిని చెప్పే
మతమే అతనిది !
మంచిని వినుటా,
మేలును చేయుట
చెల్లెను అతనికి
ఎల్లప్పుడునూ !

కార్యక్రమాలలోని మంచీవెడలను సూచిస్తూ, లోగడ అమలు జరిగిన కార్యక్రమాల ఫలితాలను సమీక్షిస్తూ ఉంటుంది కేంద్రంలో వున్న నిపుణులకూడా దేశంలోని విద్యా పరిస్థితిని ఎప్పటి కప్పుడు సింహావలోకనం చేస్తూ, దానిని ఆధారంగా చేసికొని కొత్త కొత్త మార్పులను చేస్తుంటారు.

రాష్ట్రంలో విద్యారంగంలో ఇటీవలనే ప్రవేశపెట్టబడిన నూతన పథకాల్లో విర్బంధ ఉచిత విద్యావిధానంకూడా ఒకటి. మునిసిపల్ కార్పొరేషన్, పట్టణాలపురపాలకసంఘాలు, పంచాయతీ బోర్డుల సహకారంతో యీ పథకాన్ని మన ప్రభుత్వం దశలవారీగా (తరువాతి 58వ పేజీ)

చెప్పేడి దెవ్వరు
అయివుంటేనే ?
ఒప్పుగ చెబితే
వారే గురువులు !
ఆరీతిగ నా
ఆశ్రమంలో
గూటితో వున్న
కోతుల బొమ్మలు
కూడా బాపుకు
గురువులె అయినవి !

బాలుని వలెనే
వాటిని చూపుచు
బాపూజీ యిట్టుల
పలికే వాడూ !
“చెడ్డ మాటలను
వినవద్దంటూ
చెవులు మూసుకొను
ఒక కోతీ —
కలుషపు మాటలు
పలుక వద్దనుచు
నోరుమూసుకొను
ఒక కోతీ —
చెడు దృశ్యములను
చూడక కన్నులు
మూసుకు మసలును
ఒక కోతీ !”

నోరూ, చెవులూ
కన్నుల నెప్పుడు
సరిగా వాడిన
నరులకు మేలని
కోతి బొమ్మలను
గురువుల చేసిన
బాపూజీ నవ్వుచు
పలికే వాడు !

ఉండ్రాళ్ళ కథ

—వేటూరి ఆనందమూర్తి

మైనగా అనగా ఒక ఊళ్లో ఒక బ్రాహ్మణుడుండేవాడు. ఒకసారి అతడు ప్రక్క ఊళ్లోని స్నేహితుని ఇంటికి భోజనానికి వెళ్లేడు. కడుపునిండా విందు ఆరగించాడు. ఆ విందు భజ్యాలలో ఒకటి తాను ఇదివరకు ఎప్పుడూ తినివుండలేదు. దాని పేరు ఏమిటి? అని అడిగితే వాళ్ళు “ఉండ్రాళ్ళు” అన్నారు.

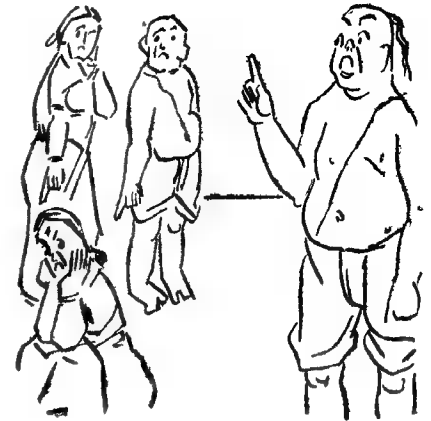
‘హమ్మయ్య’ అన్నాడు. అంతే. అటు తర్వాత ఇల్లు చేరుకొనేవరకు ‘హమ్మయ్య’ ‘హమ్మయ్య’ అనుకుంటూనే ఉన్నాడు.

ఇంటికి వెళ్ళి భార్యతో చెప్పాడు ‘హమ్మయ్యలు’ వండిపెట్టమని. పాపం అతని భార్యకి ఈ ‘హమ్మయ్యలు’ ఏమిటో ఎలా చేస్తారో

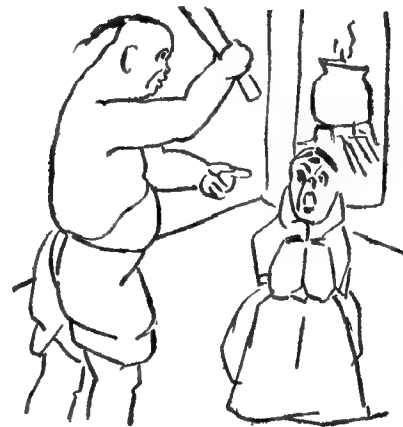
తెలియక చేతకాదంది. అంతటితో భర్తకి ఒళ్ళు మండి దుడ్డుకట్ట తీసుకొని భార్యని చితుక కొట్టాడు. అవిడకి ఒళ్ళంతా వాచి పోయింది. ఊళ్ళో వాళ్ళంతా వచ్చారు పరామర్శకి.

“ఏమయ్యా! పాపం, చావగొట్టావు. ఒళ్ళంతా ‘ఉండ్రాళ్ళు’కు మల్లే పొంగి

పోయింది!’ అన్నారు వాళ్ళు. ‘ఉండ్రాళ్ళు’ అనగానే గుర్తుకి వచ్చింది ఆ భర్తకి —

‘అఁ — అవే — ఉండ్రాళ్ళు—ఉండ్రాళ్ళు— అవి చేసిపెట్టు’ అని భార్యతో చెప్పాడు. అప్పుడు భార్యకి అంతా అర్థమైంది. ఉండ్రాళ్ళు వండిపెడితే వినాయకుడిలా ఆరగించాడు ఆ భర్త.

సరే ఇంటికి వెళ్ళి భార్యతో చెప్పి చేయించు కొందామని ‘ఉండ్రాళ్ళు’ — ‘ఉండ్రాళ్ళు’ అని మరచిపోకుండా అనుకుంటూ తన ఊరికి తిరుగు ప్రయాణం చేశాడు. దారిలో ఒక చిన్న కాలువ దాటవలసి వచ్చింది. ఆ దాటడంలో ‘ఉండ్రాళ్ళు’ అనుకోవడం మరచి

(9వ పేజీ తరువాయి)

రెండవ సమస్య సాధనసంపత్తికి సంబంధించినది. శిక్షణకు, యుద్ధచర్యలకు కూడ మొత్తంమీద సాధనసంపత్తికి కొరత వుండెనని యీ దర్యాప్తు ద్రువపరచినది మంచిరోడ్లు, యితర రవాణా సౌకర్యాలు లేకపోవడం, మైదానాలనుంచి యెత్తైన పర్వత ప్రాంతాలకు శీఘ్రగతిని సైన్యాలను పంపవలసి రావడంవల్ల పరిస్థితి మరి కష్టమైనది. శకటాల కొరత, పర్వత ప్రాంతాలలో అవి సరిగా పనిచేయలేక పోవుటవల్ల పరిస్థితి యింకా అధ్వాన్నమై పోయినది.

సాయుధ దళాలలో కమాండ్ పద్ధతి లోపరహితంగా వున్నట్లు దర్యాప్తువల్ల తేలినది. అయితే వివిధస్థాయిలలో బాధ్యత గుర్తింపబడి, పరస్పర విశ్వాసంతో పనిచేయవలసిన అవసరం వున్నట్లు భావింపబడింది పెద్ద అధికారులలో వ్యూహారచనకు సంబంధించిన వివరాలలో జోక్యం కలుగచేసుకొనే అలవాటు ప్రాకినట్లు దర్యాప్తులో తేలినది.

నాలుగవ సమస్య మన సైనికుల శరీర సౌష్ఠవానికి సంబంధించినది. ఈ దర్యాప్తు ప్రకారం, సైనికులు శారీరకంగా వారి మామూలు పనులకు అర్హులై వున్నారు కాని మరి ఎత్తు ప్రదేశాలలో యుద్ధం చేయడానికి అవసరమైన తర్ఫీదు వారికి లేదు. లడక్ లో వలె యిట్టి తర్ఫీదు యివ్వబడిన చోట ప్రదేశం యెత్తువల్ల చిక్కు కలగలేదు జూనియర్ ఆఫీసర్ల శరీరసౌష్ఠవం చక్కగా ఉండెను ఇప్పుడు అంతకంటె మెరుగు పడినది కూడ.

తమ క్రింది వారిచే పని చేయించుటలో అన్ని స్థాయిలలోను కమాండర్ల సామర్థ్యం విషయంలో, పెద్ద అధికారులలో తప్ప, లోపాలు లేవని యీ దర్యాప్తువల్ల తేలినది

స్థలము, స్థానిక పరిస్థితులకు సంబంధించిన విషయ పరిజ్ఞానము తగినంత చిన్న కమాండర్లకే వుంటుంది. కాని కొందరు పెద్ద కమాండర్లు వీరిపై ఆధారపడవలసి నంతగా ఆధారపడలేదు.

ఈ దర్యాప్తులో, పై విషయాలతో పాటు యుద్ధానికి సంబంధించిన యితర ముఖ్య విషయాలు కూడా పరిశీలించబడినవి

(1) వార్తా సౌకర్యాల (2) సిబ్బందిపని కార్యక్రమము (3) యుద్ధ చర్యల 'హయ్యర్ డైరెక్షను' ఈ దర్యాప్తు ప్రకారం సమాచార సేకరణ, వ్యాప్తి మున్నగునవి సంతృప్తి కరంగా లేవు. సమాచారం అస్పష్టంగా వుండి కొత్త సైన్యాల వస్తున్నవో లేక పాత సైన్యాలు కొత్త స్థలాలకు తరలుతున్నవో సరిగా తెలిసేది కాదు. సైనిక దళాలకు అవసరమైన ముఖ్య సమాచారం వడిగా అందింపబడేది కాదు కూడ ఇప్పుడు వార్తా సౌకర్యాల పద్ధతి పూర్తిగా మార్చబడుతున్నది.

అన్ని స్థాయిలలోను సిబ్బంది పని కార్య విధానము స్పష్టంగా వున్నప్పటికీ, సర్వీసెస్ హెడ్ క్వార్టర్సులోను, కమాండ్ హెడ్ క్వార్టర్సులోను, ఆ క్రింద కూడ సాధారణ సిబ్బంది పని, కార్య విధానాలపట్ల తగినంత శ్రద్ధ చూపబడలేదని దర్యాప్తువల్ల తేలినది

ప్రభుత్వం తన అంగమైన సైన్యానికి సరైన విధానమును తెలియచేసి పెద్ద విషయాలలో అదేశాలను యివ్వవలసి వుంటుంది.

లోపాలు వున్నప్పటికీ మన సైన్యం, కష్టభూయిష్టమైన ప్రదేశంలో అత్యధిక సంఖ్యాకులైన శత్రువులను అతి స్వల్ప వ్యవధిలో వీరోచితంగా యెదుర్కొని, తన ప్రతిభను చాటుకొన్నది "ఇప్పుడు మేము అప్రమత్తులమై వున్నాము భావి అవసరాలకు తగినట్లు ఫంసిద్దులమవుతున్నాము

కూడ. వివిధ లోపాలను, తప్పులను యెత్తి చూపిన యీనివేదిక మనరక్షణ సన్నాహాలను బలపరచుకొనుటకు, అట్టి యుద్ధచర్యలను పటిష్ఠంగా నడుపుకొనుటకు కూడ తోడ్పడగలదు" అని రక్షణమంత్రి ముగించారు.

ఈ విషయంపై లోకసభ, రాజ్యసభలు రెండూ సాధారణ చర్చను జరిపినవి.

రక్షణమంత్రి చెప్పినట్లు, భారత దేశానికి సరిహద్దున కలిగిన పరాజయాలు భారతీయ సైన్యమునకు లేక భారతీయులకు ఓటమి అనటానికి యెంతమాత్రము వీలులేదు అని, సైనిక పరిస్థితికి సంబంధించిన కొన్ని అంశాలను వెలుగుకి తెచ్చినవి. అవి అంత తీవ్రమైనవి కాకపోయినప్పటికీ, మొత్తం మీద మన సామర్థ్యం పెంచుకొనుటకై వాటి విషయంలో తక్షణం శ్రద్ధ గైకొనాలి. దేశ రక్షణ విషయంలో యిక యెట్టి అశ్రద్ధ చేయలేము కాబట్టి యీ నివేదిక పూర్తిగా పరిశీలించబడి, దానిలో చూపెట్టబడిన లోపాలు తొలగింపబడుట తద్యము

పని పరిశీలన

డిల్లీ విజ్ఞాన భవన్ లో పని పరిశీలన సంస్థను ఆరంభిస్తూ ప్రధానమంత్రి ప్రభుత్వ శాఖలు, తదితర రంగాలలో పని ఆలస్యంగా జరగడం శోచనీయమన్నారు. ఈ ఆలస్యా లను తొలగించినట్లయితే పరిపాలనా వ్యవస్థ మొత్తం చక్కబడి సామర్థ్యం పెరగగలదని ఆయన అన్నారు "అవినీతికి మూలకారణం ఆలస్యం ఈ ఆలస్యం పూర్తిగా తొలగింపబడిననాడు పరిపాలనా వ్యవస్థ యావత్తూ శీఘ్రగతిని మారగలదు" అన్నారు. పని పరిశీలనా పద్ధతులు, ఖర్చు తగ్గించే నిమిత్తం భవనాల నిర్మాణానికి కూడ వత్తింపచేయబడాలి పని పాతపద్ధతుల నంటిపెట్టుకొని వుండటం విచారకరమన్నారు. ప్రజలు సాంప్రదాయ బద్ధులై వుండడం భారతదేశ

పురోగమనానికి మరొక తీవ్రమైన అటంక మని ఆయన అభిప్రాయపడ్డారు “మనం నెదుర్కొనే సమస్యల విషయంలో యేక గాడిలో పని చేయుట కాక వాటి పరిష్కారాన్ని గురించి, యెప్పటి కప్పుడు చురుకుగా ఆలోచించాలి. పని పరిశీలన మన కిందుకు తోడ్పడి పాత పద్ధతులనుండి మనకు విముక్తి కలిగిస్తుంది ”

ఉపాధ్యాయ దినోత్సవం

రాష్ట్రపతి రాధాకృష్ణన్ 75 వ జన్మ దినాన్ని పురస్కరించుకొని దేశమంతటా సెప్టెంబరు 5 న పుపాధ్యాయుల దినోత్సవం జరుపబడినది. జాతి నిర్మాణంలో మిక్కిలి ముఖ్యమైన పనిని తాము నిర్వహిస్తున్నామని పుపాధ్యాయులు గుర్తించాలని ఆ సందర్భంలో సందేశం యిస్తూ పుపాధ్యక్షిపతి డా. జకీర్ హుస్సేన్ పుపాధ్యాయులను కోరారు. భారతీయ పుపాధ్యాయునికి పుపాధ్యాయవృత్తి విశిష్టత, ప్రాముఖ్యాలను తెలపడానికి ఒక ప్రసిద్ధ పుపాధ్యాయుడు దేశాధిపతి అయినాడనే ఒక్కవిషయం చాలు నన్నారు. సంఘాన్ని “అనమర్దులైన స్వార్థ పరుల మూకగా తయారు కాకుండగ” కాపాడేది పుపాధ్యాయుడే

నూతన సమాఖ్య అవతరణ

మలయా, సింగపూర్, ఉత్తరబోర్నియో, సారవాక్ లతో, సెప్టెంబరు 17 వ తేదీన మలయేషియా, అనే నూతన సమాఖ్య ఏర్పడింది. సమాఖ్య ఏర్పాటులో ఆదిలో అనేక ఇబ్బందులు ఎదురయ్యాయి. సమాఖ్య అవతరణానంతరం ఇది తీవ్ర ప్రతికూలపరిస్థితులకు గురికావల్సివచ్చింది ఇండోనేషియా, ఫిలిప్పైన్స్ లు ఈ నూతన సమాఖ్యను గుర్తించలేదు. జకార్తాలో మలయేషియా వ్యతిరేక ప్రదర్శనలు తీవ్రరూపం దాల్చాయి. ఇండోనేషియా ప్రదర్శకులు జకార్తాలోని

మలయా, బ్రిటిష్ రాయబారకార్యాలయాలపై దాడులు జరిపారు ఇండోనేషియా, ఫిలిప్పైన్స్ లతో మలయేషియా దౌత్యసంబంధాలను తెగతెంపులు చేసుకోవలసి వచ్చింది

ఈ నూతన సమాఖ్యలో బోర్నియో ప్రాంతాలు చేరదలచిందీ, లేనిదీ తెలుసుకోవడానికి ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రతినిధులు పరిశీలన జరపాలని ఇండోనేషియా కోరింది ఫిలిప్పైన్స్ దీనితో ఏకీభవించింది. ఇండోనేషియా, బ్రిటిష్ వ్యాపార సంస్థలను స్వాధీన పరుచుకున్నది ఇండోనేషియా ఈ చర్యను జాతీయాకరణ ద్వేయంతోగాక ఉత్పత్తి దృష్ట్యానే తీసుకున్నది.

ఈ లోగా, జపాను మధ్యవర్తిత్వం నెరవగల అవకాశం వున్నట్లు వార్తలు వచ్చాయి మలయా ప్రధానమంత్రి ఈమధ్య వర్తిత్వానికి సుముఖంగా వున్నారు. ఐక్య రాజ్య సమితి అధ్వర్యంలో దౌత్య వర్గాల ద్వారా కూడా ఇలాంటి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నట్లు వార్తలు వస్తున్నాయి. వెంటనే ఈ ప్రయత్నాలు ఫలప్రదమయ్యేదీ లేనిదీ ఇప్పుడే చెప్పడం సాధ్యంకాదు అయితే ఈ ప్రయత్నాలు ఫలించవనుకోవడానికి కారణాలేవీ కనిపించడం లేదు.

ఈ పరిస్థితికి సంబంధించిన విచారణ మైన అంశం, ఇండోనేషియా ప్రజా సమూహాల దుష్ప్రత్యాలు. ఇటీవల అక్కడ అల్లరిమూకల దుశ్చేష్టలు పెచ్చుమీరి పోతున్నాయి. అమెరికాతో సహా ఇతరదేశాలు ఈ అనుచితమైన చర్యలను తీవ్రంగా గద్దించాయి. వీటిని అరికట్టడానికి ఎంత తొందరగా ప్రయత్నిస్తే తత్ఫలం లభిస్తుందో అది ముఖ్యంగా ఇండోనేషియాకూ అంత శ్రేయస్కరం.

బ్రహ్మాండమైన ఊరేగింపు

స్వేచ్ఛ, పౌరహక్కుల సాధనకై రెండు లక్షలమంది సీగ్రోలు, వాషింగ్టన్ నగరంలో

ఇటీవల బ్రహ్మాండమైన ఊరేగింపు ప్రదర్శనలు జరిపారు. అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాలలోని అన్ని ప్రాంతాలకు చెందిన సీగ్రోలు ఈ ఊరేగింపులో పాల్గొన్నారు. ఊరేగింపు వాషింగ్టన్ స్మారక చిహ్నం వద్ద నుంచి బయలుదేరి అబ్రహం లింకన్ మెమోరియల్ వరకూ ప్రశాంతంగా సాగింది. సీగ్రోలపట్ల సానుభూతిగల పెక్కురు శ్వేతిజాతీయులు కూడా దీనిలో పాల్గొన్నారు. పౌరహక్కుల విషయంలో తమకు జరుగుతున్న అన్యాయాలపట్ల నిరసన సూచకంగా సీగ్రోలు ఈ ఊరేగింపు జరిపారు. కెన్నెడీ ప్రభుత్వం ప్రదర్శకులపట్ల సానుభూతి చూపకుండా వుండలేకపోయింది ప్రస్తుతం అమెరికన్ కాంగ్రెస్ ముందున్న ప్రెసిడెంట్ కెన్నెడీ పౌరహక్కుల బిల్లును దక్షిణ రాష్ట్రాల ప్రతినిధులు తీవ్రంగా ప్రతిఘటించడం భాయం కాబట్టి, మానసికంగా అనుకూల వాతావరణాన్ని కల్పించడానికి ఈ ఊరేగింపు ప్రదర్శనలు ఉద్దేశించబడినవి. కాగా ఈ విధమైన వాతావరణం, ఈ బిల్లు కాంగ్రెస్ చే ఆమోదించబడడానికి దోహదంచేయగలుగుతుంది పౌరసంస్థలలో సీగ్రోల ప్రవేశంపై ఆంక్షలు విధించడాన్ని అంతమొందించడం ఈ బిల్లు లక్ష్యం.

దక్షిణ వియత్నాం సంఘటనలు

దక్షిణ వియత్నాం ప్రభుత్వం తన కల్లోల చరిత్రలో మిక్కిలి గద్దు పరిస్థితులను ఎదుర్కొంటున్నది. బౌద్ధమత కార్యకలాపాలపై విధించిన పరిమితులను, ఆంక్షలను తొలగించవలసిందిగా అక్కడి బౌద్ధులు ఆందోళన చేస్తున్నారు డెయిమ్ కాథలిక్ మైనారిటీ ప్రభుత్వం అనుసరిస్తున్న వివక్షణ విధానం పట్ల నిరసనగా ఆరుగురు బౌద్ధ భిక్షువులు అగ్నిజ్వాలలకు ఆహుతి అయ్యారు. బుద్ధజయంతుత్సవాల సందర్భంలో బౌద్ధ (మిగతా 85 వ పేజీలో)

రాష్ట్రంలో

ఆగస్టు 21 మెదక్ జిల్లా ఎలమకన్నలో కొత్తగా కట్టిన గ్రామ పంచాయతీ భవనానికి ప్రణాళికామంత్రి ప్రారంభోత్సవం చేశారు

ఆగస్టు 22 కుటుంబ నియంత్రణ పై ప్రైదరాబాదులో జరిగిన సమీక్ష నాన్ని గవర్నరు ప్రారంభించారు

ఆగస్టు 27 కర్నూలు పురపాలక సంఘ కార్యాలయ విస్తరణ భవనాలకు ముఖ్యమంత్రి శంకుస్థాపన చేశారు

ఆగస్టు 28 రంగాపురం వద్ద కృష్ణానదిపై వంతెనకు ముఖ్యమంత్రి ప్రారంభోత్సవం చేశారు కర్నూలు వద్ద హుంద్రీ నదిపై కొత్తగా నిర్మించిన వంతెనకు ముఖ్యమంత్రి ప్రారంభోత్సవం చేశారు

ఆగస్టు 28 న్యాయ, సమాచార శాఖల మంత్రి జాతీయ సమైక్యత పై ప్రైదరాబాదులో అయిదురోజులపాటు జరిగే వార్తాచిత్రాల ప్రదర్శనను ప్రారంభించారు

ఆగస్టు 29 నౌబత్ పహాడ్ అభివృద్ధి పథకానికి ముఖ్యమంత్రి ప్రారంభోత్సవం చేశారు

ఆగస్టు 31 ప్రైదరాబాదు కొత్త మేయరుగా శ్రీ బనారసిలాల్ గుప్తా ఎన్నికయ్యారు

సెప్టెంబరు 3 మాజీమంత్రి శ్రీ అల్లూరి సత్య నారాయణ రాజు స్వర్గస్థులయ్యారు

సెప్టెంబరు 6 ఆర్ టి సి ప్రతిపాదించిన బస్సురేట్ల పెంపుదలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిరాకరించినట్టు రవాణా శాఖా మంత్రి ప్రకటించారు

సెప్టెంబరు 7 పరిశ్రమలమంత్రి ఏలూరు

లోని పరిశ్రమలవాడకు ప్రారంభోత్సవం చేశారు.

సెప్టెంబరు 9 ల ఘుష రిశ్రమల విస్తరణ శిక్షణ కేంద్రం కొత్త భవనాలకు ప్రైదరాబాదులో గవర్నరు ప్రారంభోత్సవం చేశారు.

సెప్టెంబరు 14 ప్రస్తుతం ఉన్న సస్థలతో రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఒక

ముఖ్య ఘటనలు

పైన్ను అకాడమీని ఏర్పాటు చేయడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది

భారత దేశంలో

ఆగస్టు 21 బొంబాయిలో పది రోజుల పాటు జరిగే పౌరసమ్మేళనం బొంబాయి మునిసిపల్ మజ్దూర్ సమాఖ్య విరమించింది

ఆగస్టు 22 346-61 ఓట్ల తేడాతో లోక్ సభ ప్రభుత్వంపై తీసుకొచ్చిన విశ్వాస

రాహిత్య తీర్మానాన్ని త్రోసి వుచ్చింది.

ఆగస్టు 26 ఉత్పత్తి చేసిన అనేక రకాల వస్తువుల కొనుగోలుకు గాను ఇంగ్లాండు భారతదేశానికి యిచ్చే 13 బిలియన్ల రూపాయల సహాయానికి సంబంధించిన ఒప్పందంపై కొత్త ఢిల్లీలో సంతకాలు జరిగాయి

ఆగస్టు 27 దేశంలో 12 రోజులపాటు అధికార పర్యటన జరిపేందుకు నేపాలు రాజదంపతులు ఢిల్లీ వచ్చారు

ఆగస్టు 27 షెడ్యూలుకు లాల, షెడ్యూలు తరగతుల కమీషనరు రిపోర్టు విడుదల చేయబడింది.

ఆగస్టు 29 శ్రీ గుజ్జారిలాల్ నందాను కేంద్ర హోంమంత్రిగాను, శ్రీ టి.టి. కృష్ణమాచారిని ఆర్థికమంత్రిగాను నియమిస్తూ రాష్ట్ర ప్రతిభవనం నుండి ఒక ప్రకటన విడుదలైంది

ఆగస్టు 29 ప్రభుత్వ సర్వీసులలో షెడ్యూలు కులాలకు కేటాయించిన కాళీలలో వారిని నియమించగా మిగిలిపోయిన స్థానాలకు అభ్యర్థులు వచ్చేవరకూ అలాగే వుంచి వేసే నియమావళి రాజ్యాంగ విరుద్ధమైనదని అత్యధిక మెజారిటీతో సుప్రీంకోర్టు తీర్పు నిచ్చింది

ఆగస్టు 29 కేంద్ర విద్యుచ్ఛక్తి, నీటి పారుదల మంత్రి, నదీజలాల వివాదంపై ఒక కొత్త కమీషనును నియమించే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి లేదని ప్రకటించారు.

ఆగస్టు 30 అన్ని రాష్ట్రాల వ్యవసాయ శాఖా మంత్రుల 2 రోజుల సమావేశం కొత్త ఢిల్లీలో నేడు ముగిసింది.

ఆగస్టు 31 వచ్చే సాధారణ ఎన్నికలలో

ఆయా రాష్ట్రాలలోని విధాన సభ
సీట్లను నిర్ణయ క సంఘం నిర్ణయించింది

సెప్టెంబరు 1 కేంద్ర మంత్రివర్గ హోదా
లలో ముఖ్య మార్పులను రాష్ట్రపతి
ప్రకటించారు

సెప్టెంబరు 2 కాశ్మీరు లోయలో సంభ
వించిన మున్నెన్నడూ కనీవినీ ఎరు
గని భూకంపంలో 100 మందికిపైగా
మృతులయ్యారు సుమారు 500
మంది ఊతగాత్రులయ్యారు

సెప్టెంబరు 4 ఈ సంవత్సరం ఆదర్శ
ఉపాధ్యాయులుగా ఎన్నిక చేసిన 85
మంది ఉపాధ్యాయుల పేర్లను కేంద్ర
ప్రభుత్వం ప్రకటించింది

సెప్టెంబరు 5 రెండు రోజులపాటు జరిగే
అన్ని రాష్ట్రాల సాంఘిక సంక్షేమ
కార్యదర్శుల, డైరెక్టర్ల సమావేశం
కొత్త ఢిల్లీలో ప్రారంభమైంది

విదేశాలలో

ఆగస్టు 24 బొకారో ఉక్కు కర్మా
గారానికి అమెరికా నిధులనుండి
ఆర్థిక సహాయాన్ని నిషేధిస్తూ అధ్య
క్షుని విదేశీ సహాయ బిల్లుకు అమెరికా
ప్రతినిధుల సభ ఒక సవరణను ప్రతిపా
దించింది

ఆగస్టు 28 వాషింగ్టన్ లో అమెరికా
వారి 'సిగ్రో స్వాతంత్ర్య ప్రదర్శన'
ప్రారంభమైంది

ఆగస్టు 29 అమెరికా సెనేటు విదేశ
సంబంధాల సంఘం అణ్వస్త్ర పరీక్షల

నిషేధ ఒడంబడికను 18-1 ఓట్ల
తేడాతో బలపరిచింది

ఆగస్టు 31 వాషింగ్టన్-మాస్కో ల
మధ్య 'అత్యవసర వార్తా సంబం
ధాల'కు ప్రారంభోత్సవం జరిగింది.

సెప్టెంబరు 14 యు ఎన్. ప్రధాన
కార్యదర్శి మలయాసియా ఏర్పా
టుకు అంగీకరించారు

సెప్టెంబరు 16 కొత్త మలయాసియా
సమాఖ్య ఏర్పాటుమైంది ★

(63 వ పేజీ తరువాయి)

మత పతాకాలను నిషేధించడంతో ఈ పరి
స్థితి ప్రారంభమైంది. హ్యూనగరంలో స్థానిక
ప్రభుత్వం, బౌద్ధమత పతాకాల ఎగురవేతను
నిషేధించి వాటి స్థానంలో కాథలిక్ పతాకా
లను ప్రతిష్ఠించింది ఈ చర్యను బౌద్ధులు
నిరసించినప్పుడు వారిని చెదరగొట్టడానికి
బలప్రయోగం చేయబడింది. దక్షిణ వియ
త్నాంలో అనుసరించబడుతున్న ఈ బౌద్ధ
మత వ్యతిరేకచర్యలకు ప్రెసిడెంట్ మరదలు
శ్రీమతి ను హు ప్రధానకారకురాలైనట్లు
భావించబడుతున్నది.

కమ్యూనిస్టు వియత్ కాంగ్ గెరిల్లాలను
ఎదుర్కొనేందుకు డెయిమ్ ప్రభుత్వానికి
సహాయపడడంలో రోజుకు పది లక్షల
డాలర్ల చొప్పున ఖర్చు చేస్తున్న అమెరికా
కూడా, దక్షిణ వియత్నాంలో తలెత్తిన
పరిస్థితుల పట్ల ఏహ్యభావాన్ని కలిగివుంది.
అమెరికా నూతన రాయబారి శ్రీ హెన్రీ
కాబట్ లాడ్ దక్షిణ వియత్నాం ప్రభుత్వం,
బౌద్ధభిక్షువుల మధ్య శాంతి సంబంధాలను
నెలకొల్పడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నట్లు

సమీక్ష:

కథలు-గేయాలు

రచయిత : పురాణవంశ కామేశ్వరరావు; [ప్రతులకు: పురాణవంశ
“చిత్ర” విక్రమహాళు - రాజమండ్రి,
తూర్పుగోదావరిజిల్లా, పేజీలు 50;
వెల రు. 1-25 న.పై]

నీతిబోధకమైన కథల, అయానుగత
మైన గేయాల సంకలనమే ఈ సంపుటి
ఇందులో పది కథలు, పదిపాడు గేయాలు
ఉన్నాయి కొత్తలో కలిగే భావాలకు
ఏదో రూపకల్పన చేసి, ఒక కథో, ఒక
గేయమో రాయాలన్న ఉత్సాహం, ఉబ
లాటం ఈ రచయితలో ద్యోతకమవు
తున్నది రాసిందల్లా పుస్తక రూపంలో
సంకలితం కావాలన్న భావనకు కామే
శ్వరరావు కొంత స్వస్తి చెప్పి, మరి
కొంత పరిశ్రమ చేసి, చక్కని భాషను,
ఉదాత్తమైన భావనలను అలవర్చుకొని
ఇతోధికంగా రచనా వ్యాసంగం
చేయాలి

“బా సా ని”

తెలుస్తున్నది. దక్షిణ వియత్నాం ప్రస్తుతం
అనుసరిస్తున్న విధానం వల్ల ప్రయోజనం
కలిగేది వియత్ కాంగ్ కూ, వారి కమ్యూనిస్టు
చైనా మిత్రులకు మాత్రమేనని అమెరికా
అభిప్రాయ పడుతున్నది. బౌద్ధలతో సఖ్యత
ఏర్పరచుకోవలసిందిగా భారతదేశంతో
సహా అనేక దేశాలు దక్షిణ వియత్నాం
ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తిచేశాయి.

“ఆముక్తమాల్యద” కర్త కృష్ణదేవరాయలే !

ఆంధ్ర ప్రబంధ వాఙ్మయంలో ఉత్తమోత్తమ కృతిగా ప్రశస్తికాంచిన ఆముక్తమాల్యద కర్తృత్వాన్ని గురించి దాదాపు అర్థ శతాబ్దంపాటు చర్చలు జరిగాయి. దిగ్దంతులవంటి వండిత విమర్శకులు యీ చర్చల్లో పాల్గొన్నారు. తుదకు ఆముక్తమాల్యద కర్త కృష్ణదేవరాయలేనని అల్లసాని పెద్దన కాదని అత్యధిక సంఖ్యాకులు అభిప్రాయపడ్డారు. తిరిగి యిప్పుడు సుప్రసిద్ధ విమర్శకులు సాహిత్య వేత్తలు, పరిశోధకులు అయిన శ్రీ దేవరవల్లి వెంకట కృష్ణారెడ్డిగారు ఆముక్తమాల్యద కర్త కృష్ణదేవరాయలేనని 76 పుటలున్న యీ చిరుపోత్తంలో సమృద్ధిగా నిరూపించారు.

[ఆంధ్రసాహితీ సార్వభౌముడు-రచన-శ్రీ దేవరవల్లి వెంకటకృష్ణారెడ్డి-పుటలు 76-వెల రు.1-15-ప్రతులకు-తెంకణ గ్రంథమాల - ఉలవపాడు-నెల్లూరుజిల్లా.]

కీర్తిశ్రీమలు శ్రీమల్లంపల్లిసోమశేఖర శర్మ గారన్నట్లు ఏదో ఒక కొత్తదనం విశిష్టత చూపనిదే శ్రీ వెంకట కృష్ణారెడ్డిగారు రచన చేయరు. కవి శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు-అవతారిక-అవతారములు ఆంతరంగికములు - జౌచిత్యము - అన్న ఐదు ప్రకరణాలుగా ఉన్న యీ గ్రంథంలో ఆముక్తమాల్యద కర్త పెద్దన్నయేనన్న వాదాని కాధారమైన వివిధ విషయాలను తులనాత్మకమైన పరిశీలనతో త్రోసిరాజన్నారు. గ్రంథ ఆంతరంగికమైన విషయ పరిశీలన మాట అటుంచి కాలక్రమ దోషయుక్తాలైన మను

చరిత్ర అవతారిక పద్యాలను అంతకు పూర్వమే రచితమైన ఆముక్తమాల్యదలో చేర్చారన్న చారిత్రక సత్యాన్ని ఆవిష్కరించడం శ్రీ రెడ్డిగారి సూక్ష్మాతీసూక్ష్మమైన పరిశీలనా శక్తిని ప్రతిబింబిస్తున్నది, అసలు “ఆముక్తమాల్యద” కర్త పెద్దనే అన్నవాదానికి మూలకందంగా-ఆముక్తమాల్యద అవతారికలోనే కొట్టవచ్చినట్లు కనిపిస్తున్న ఒక నగ్న సత్యాన్ని యంతవరకూ యిన్నిన్నివాదోపవాదాలు సాగినా యెవ్వరూ తిన్నగా గుర్తించక పోవడం ఆశ్చర్యకరమైన విషయం.

శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు తాను

వాఙ్మయమహాద్యోత

కలగాంచిన విషయం నిండోలగంలో వివరిస్తాడు అప్పుడు కొందరు వండిత కవులు “ఆముక్తమాల్యద రచించవలసి నదిగా” అర్థిస్తారు ఈ అభ్యర్థన మూమూల సంభాషణా పూర్వకమైన మాటల్లో జరిగినట్లు కనిపించదు గండపెండేర బహుళకరణ సందర్భంగా జరిగినట్లు కవితారూపంగానే జరిగినట్లు కనిపిస్తున్నది. కాగా ఆముక్తమాల్యద అవతారికలో 18వ దైన “నిండోలగంబుండి” ఇత్యాదిగా గల వచనంలో “దేవా! దేవ దేవుండు విజయంబు జేసిన” అన్న వాక్యం మొదలుకొని (అవతారికలో)

44వ పద్యమైన “ప్రజల రాజాధిరాజ” ఇత్యాది పద్యంలో “కృతివినిర్మింపుము” (అనిరి!) అన్నంతవరకూ ఉన్న పద్యాలు ఆనాడు నిండోలగంలో పెద్దనాది మహా కవులు ఆశువుగా చెప్పిన పద్యాలుగా విస్పష్టంగా గోచరిస్తున్నాయి “వారును విస్మయస్ఫూర్తులయి” అన్న మాటల తర్వాత కృష్ణదేవరాయ వంశ వర్ణనాది విషయాలతో కూడిన - పద్యాలన్నీ తాను వ్రాసినవి కావని వారు చెప్పిన వాటి నే తాను ఉటంకిస్తున్నానని స్పష్టంగా పేర్కొనకపోయినా పేర్కొంటున్నట్లుగా “కృష్ణరాయేంద్ర కృతి వినిర్మింపుము” అనిరి అని యెలుగెత్తి “అను” ధాతుభూతార్థక ప్రయోగంతో పేర్కొని వారావిధంగా అంటే తాను సంతోషించినట్లు కూడా “అని విన్నవించిన బ్రహ్మస్థాంతరంగుండనై” అని వక్కాణించాడు-కాగా “దేవా! దేవ దేవుండు” మొదలుకొని (18 వచనం) 44వ పద్యంలోని “కృతివినిర్మింపుము” వరకూ అది పెద్దనాదుల విన్నపంగా వారివారి నోటివెంట ఆశువుగా అవతరించిన గద్య పద్యాలైనవి చెప్పవచ్చును. వాటికర్త కృష్ణరాయలు కాడన్నంత మాత్రాన కృతికర్తృత్వానికి వచ్చే భంగమేమీలేదు,

“కృష్ణరాయేంద్ర కృతివినిర్మింపుము” అని పద్యం పూర్తి కాకుండానే- (ఆశువుగా చెప్పిన కవి) చెప్పాడని అంటారా అని యెవరైనా ప్రశ్నించవచ్చును-ఆ విధంగా అసంపూర్తిగా ఆ కవి చెప్పి ఉండకపోవచ్చును. “వినిర్మింపు

గ్రంథసమీక్ష

